

„ბაგრატიონთა სახლი“

იოსებ ბიჭიკაშვილი

ბაგრატიონ-ღაკითიშვილები
(ასნაურული შტო)

თბილისი
2018

„ბაკრატიანთა სახლი“

იოსებ ბიჭიკაშვილი

**ბაკრატიონ-დავითიშვილები
(აზნაურული შტო)**

(ისტორიულ-გენეალოგიური ნარკვევი)

თბილისი
2018

ნაშრომი წარმოადგენს საქართველოს სამეფო დინასტიის განშტოების - აზნაურ ბაგრატიონ-დავითიშვილების ისტორიულ-გენეალოგიურ გამოკვლევას. ის ეფუძნება საარქივო, წერილობითი წყაროების ცნობებსა და სამეცნიერო ლიტერატურის მონაცემებს. წიგნი ერთნაირად საინტერესოა როგორც სპეციალისტებისათვის, ისე ფართო მკითხველი საზოგადოებისათვის.

სამეცნიერო რედაქტორი: ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, მამუკა გოგიტიძე

© ბაგრატიონ-დავითიშვილები (აზნაურული შტო). ი. ბიჭიკაშვილი. 2018.

© საილუსტრაციო მასალა. ი. ბიჭიკაშვილი. 2018.

© დანართი № I. „ბაგრატიონთა სახლის“ ოფიციალური პასუხი ქ-ნ მანანა ხომერიკს. 2018.

© დანართი № II. ბატონიშვილი ნინო ბაგრატიონ-იმერეტინსკის ოჯახის წევრების პასუხი ქ-ნ მანანა ხომერიკს. 2018.

© დანართი № III. მამუკა ბაგრატიონი. აურზაური „ქართულ გენეალოგიურ საზოგადოებაში“. 2018.

© № IV, V, VI და VIII დანართების ავტორი იოსებ ბიჭიკაშვილი. 2018.

© დანართი № VII. მამუკა გოგიტიძე. რუსეთის იმპერიაში მოღვაწე ცნობილი ბაგრატიონ-დავითიშვილები. 2018.

წიგნის გარეკანზე - XVII-XVIII სს. საგუშაგო კოშკი (სოფელი შინდისი (კოშკი)).

ISBN 978-9941-8-0031-3

წიგნი დაიბეჭდა „ბაგრატიონთა სახლის“ წევრების მხარდაჭერით.

ყველა უფლებას წიგნზე ინარჩუნებს ავტორი. აკრძალულია აქ მოყვანილი მასალების გადაბეჭდვა, გამრავლება ან გავრცელება კომერციული მიზნით ავტორების წერილობითი ნებართვის გარეშე.

მკითხველს

წინამდებარე წიგნი წარმოადგენს „ბაგრატიონთა სახლის“ ისტორიული განყოფილების ხელმძღვანელის იოსებ ბიჭიკაშვილის მეცნიერულ ნამოღვაწარს, რომელიც ეხება ჩვენი საგვარეულოს კიდევ ერთი განშტოების, კერძოდ, ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული შტოს კვლევის ანალიზს. გარდა სამეცნიერო კვლევისა, წიგნში მკითხველს ექნება საშუალება გაეცნოს ავტორის მიერ გაცემულ ამომწურავ პასუხებს იმ უსაფუძვლო ბრალდებებზე, რომლებსაც ზოგიერთი პირი ეყენებდა მას ბოლო წლების მანძილზე. მსურს ხაზი გავუსვა იმას, რომ ბატონი იოსებ ბიჭიკაშვილის პასუხები არ სცდება აკადემიურობას და ჭეშმარიტი მკვლევარისთვის დამახასიათებელ სტილს, რისი დეფიციტიც, სამწუხაროდ, შეინიშნება მბრალდებელთა მხრიდან, რამაც გამოიწვია კიდევც არა მხოლოდ ჩვენი დინასტიური კავშირის - „ბაგრატიონთა სახლის“ აღმოფხვრა და მკაცრი პასუხით რეაგირება, არამედ ბატონიშვილი ნინო ბაგრატიონ-იმერეტინსკის ოჯახის წევრების ოფიციალური პასუხი ქ-ნი მანანა ხომერიკის მიმართ. წიგნში ასევე წარმოდგენილია ბ-ნი იური ჩიქოვანისადმი ბ-ნი მამუკა ბაგრატიონის მხრიდან გაცემული საპასუხო საგაზეთო სტატიაც, რაც ნათელს ჰფენს ბევრ საინტერესო დეტალს. წიგნის ერთ-ერთი დანართი დათმობილი აქვს მკვლევარ მამუკა გოგიტიძის ძალზე საინტერესო სტატიას, რომელიც ეხება ბაგრატიონ-დავითიშვილების სამხედრო მოღვაწეობას.

ერთი სიტყვით, წინამდებარე წიგნი დაინტერესებულ მკითხველს მისცემს საშუალებას გაეცნოს ჩვენი საგვარეულოს გარშემო შექმნილ ვითარებას და ასევე გაეცნოს საინტერესო სამეცნიერო ნამოღვაწარს.

კვლავ გვსურს ხაზი გავუსვათ იმ დიდი პასუხისმგებლობის გრძნობას ერის წინაშე, რომელიც ახასიათებდა და დღესაც ახასიათებს ჩვენი გვარის წარმომადგენლებს.

საქართველოს სამეფო სახლის მეთაური,
ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი

ბაგრატიონთა საგვარეულოს ისტორიული ნარკვევი

„ძირთაგან დავით წინასწარმეტყუელისა
აღმოცენებულ ვართ, და მის გამო ღმრთისა
მიერ ცხებით განეგების მეფობა ჩუენ ბაგრატონთა
და ტომნი ვართ დავით მეფისა და წინასწარმეტყუელისა“

„ქართლის ცხოვრება“

ბაგრატიონთა საგვარეულო ერთ-ერთი უძველესი ქართული დინასტიური გვარია, რომელიც საუკუნეების მანძილზე წინამძღოლობდა ქართველ ერს. ამ საგვარეულო-სთან დაკავშირებულია საქართველოს ისტორიის მრავალი ბრწყინვალე და მოწამებრივი ფურცელი.

ბაგრატიონთა გვარის ისტორია ორგანულად დაკავშირებულია ქართველი ხალხის მრავალსაუკუნოვან წარსულთან, რასაც ადასტურებენ ხალხური თქმულებები, ძველი ისტორიული წყაროები, ლიტერატურული ძეგლები, ფრესკული მხატვრობა და სხვ.

ბაგრატიონთა სამეფო დინასტიას, სამართლიანად უკავია ერთ-ერთი საპატიო ადგილი მსოფლიოს ცნობილ ქრისტიანულ დინასტიათა შორის.

VII-XV სს.-ის ქართულ და უცხოურ ისტორიულ წყაროებში ეს სამეფო საგვარეულო იხსენიება შემდეგი ფორმით - „ბაგრატუნინი“, „ბაგრატონინი“, „ბაგრატოვანი“, „პანკრატოვანი“, ხოლო XVI-XX სს.-ში - „ბაგრატიონი“.

ლეგენდის მიხედვით, „ქართველი მეფენი მარჯვენა მხარზე არწივის ნიშნით იბადებოდნენ“.¹ ამ გამორჩეულობის ერთ-ერთი გამოხატულებაა ბაგრატიონთა სამეფო გვარის ღვთიური წარმომავლობის თეორია. ყველა სახელმწიფოში მეფეთა საგვარეულოს ზრუნვის ერთ-ერთი მთავარი საგანი თავიანთი გვარის განსაკუთრებული წარმომავლობის ხაზგასმა და მისი საზოგადოებაში დამკვიდრება იყო. აზრს სამეფო გვარის ღვთაებრივი წარმომავლობის შესახებ უნდა შეექმნა მტკიცე საფუძველი მათი მფლობელობის კანონიერებისა და რაც მთავარია, თანასწორთა შორის უდავო უპირატესობის დადასტურებისათვის. ამიტომაც, ასეთი საგვარეულოები უმეტესად თავიანთ სახელს უკავშირებდნენ ბიბლიურ მეფეებს და ხაზს უსვამდნენ მათთან პირდაპირ ნათესაობას.

მსოფლიოს ყველა ხალხების მითოლოგიურ წარმოდგენაში მეფეები უზენაეს ღვთაებებთან არიან გათანაბრებულნი. ამ მოვლენას მსოფლიოს რელიგიის ისტორიაში იზოთეიზმი ეწოდება (ბერძ. „იზო-თეოს“ - ღვთისწორი, ღმერთან გათანაბრებული).² ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, იზოთეიზმის დამახასიათებელი ნიშნებია - სამეფო გვარის ღმერთებთან ნათესაობის დამტკიცება და მის მამამთავრად გამოჩენილი ისტორიული პიროვნების გამოცხადება. სწორედ ეს ხერხი გამოიყენეს ბაგრატიონებმა.

ბიბლიის მიხედვით, ებრაელები თვით ღმერთის მიერ რჩეული ხალხია, სადაც მეფობა მის მიერ არის დადგენილი: „...**გცნო შენ უფალმან მეფედ ერისა თვისისა ისრაელსა შორის და შენ მეფედ პირველ იქმენ ერთა შორის უფლისათა**“, ასე მიმართავენ საუხლს მეფედ დადგენის დროს.³

ბაგრატიონთა ისტორიკოსთან, სუმბატ დავითის ძესთან დაცული თეორიით, საქართველოს სამეფო გვარი - ბაგრატიონები ბიბლიური მეფეების იესე-დავით-სოლომონის შთამომავლებად თვლიდნენ თავიანთ თავს და ამიტომაც იწოდებოდნენ „**იესიან-დავითიან-სოლომონიანებად**“. ამდენად, ისინი მარიამ ღვთისმშობლის პირდაპირი შთამომავლები, ანუ იესო ქრისტეს ნათესავები გამოდიან.⁴

ქართლის მეფე ვახტანგ VI ბაგრატიონთა „ნათესაობის წიგნში“ ქართველ ერს განიხილავს როგორც ბიბლიური ნოეს შვილის იაფეტის შთამომავლებს, ხოლო ბაგრატიონებს - ნოეს უფროსი შვილის სემის; ნათესაობა აქ წარმოდგენილია „დაბადების“ ძირითადი გენეალოგიური ხაზის სახით: ნოე-სემი-აბრაამი-იაკობი-იესუ-დავით მეფე-სოლომონი; ბაგრატიონები ამ მამამთავართა და მეფეთა პირდაპირ მემკვიდრეებად არიან გამოცხადებული.⁵ მაგალითად, დავით აღმაშენებლის ისტორიკოსთან დავით IV აღმაშენებელი ებრაელთა მეფის დავითის 78-ე შთამომავლად არის მიჩნეული: „...**ბნელსა უკუნსა შინა იწყო აღმოცისკრებად მზემან ყოველთა მეფობათამან, დიდმან სახელითა და უდიდესმან საქმითა, სახელმოდგამან, დავით, ღმერთისა მამისამან, და თვით სამეოცდამეათგრამეტემან შვილმან ამის დავითისმან, დავით**“.⁶

ლეგენდა ბაგრატიონების დავით წინასწარმეტყველის შთამომავლებად გამოცხადებისა და ქართლში მოსვლის შესახებ XI საუკუნის ქართველ ისტორიკოს სუმბატ დავითის ძეს ასე აქვს გადმოცემული: „**სოლომონ შვა შვიდი ძმანი, რომელნი - იგი მოსცნა ღმერთმან ტყვეობასა შინა. და ესენი შვიდნი ძმანი, ძენი ამის სოლომონისნი, წარმოვიდეს ქვეყანით ფილისტიმით, ტყუეობით წამოსულნი ჰურიანი, და მოიწივნეს ეკლესს წინაშე რაქაელ დედოფლისა და მისგან ნათელ იდეს. და დაშთეს იგინი ქუეყანათა სომხითისათა და მუნ დღეინდელად დღემდე შვილნი მათნი მთავრობენ სომხეთს. და ოთხი ძმანი მოვიდეს ქართლს: ხოლო ერთი მათგანი, სახელით გუარამ განაჩინეს ერისთავად, და ესე არს ერისთავი ქართლისად და მამა ბაგრატიონთა, და ესე ქართლისა ბაგრატიონიანი შვილის შვილნი და ნათესავნი არიან მის გუარამისა. ხოლო ძმა მისი, სახელით საჰაკ, წარვიდეს კახეთს და დაემზახა იგი ნერსეს და სხვანი ორნი იგი ძმანი ამათნი, სახელით ასამ და გარაზვარდ, წარვიდეს კამბეჩანს, და მოკლეს მათ სპარსთა სპასალარი და დაიპყრეს კამბეჩანი, და დასხდეს იგინი მუნ ცხოვრებად და ხორნაბუჯს და ამა ჟამამდე შვილნი მათნი მთავრობენ მას შინა**“.⁷

ახლად მიკვლეული მასალიდან გამომდინარე, რომელიც სინას მთის წმინდა ეკატერინეს მონასტრის ქართულ ხელნაწერში N/Sin-50-ში აღმოჩნდა, ბაგრატიონები ქართლში VII ს.-ის დასაწყისში ჩნდებიან და ენათესავებიან ქართლის ერისმთავრებს - „**ოდეს გარდაიცვალა კურთხეული და დიდებული მამფალი ადარნერსე, ძე სტეფანოზისა, ძმისწული დემეტრესი, ძისწული დიდისა გუარამისა. და მეოცე წელსა გარდაიცვალა კურთხეული მეუღლე მისი გუარამავრი, დეკემბერსა 2-ს. და თთუესა იანვარსა 20-ს გარდაიცვალა კურთხეული დედუფალი ლატავრი, ასული სტეფანოზისა, და ადარნერსესი, დედაჲ ბაგრატიონიანისაჲ და კუროპალატიანისაჲ, და დაეფლა ჯუარს, მარიამ-წმიდას, ძით და ასულის წულითურთ**“.⁸

ასევე არსებობს სხვა ვერსიაც, რომლის მიხედვით ბაგრატიონების გვარი მომდინარეობს ძირძველი ქართული მიწიდან - სპერიდან, რომელიც მოსახლეობითაც ქართული იყო (დღეს თურქეთის რესპუბლიკის საზღვრებშია), საიდანაც ისინი დამკვიდრდნენ ქართლში, ხოლო მათი განშტოება - ბაგრატიონები კი სომხეთში, სადაც ისინი XI საუკუნემდე მეფობდნენ, ხოლო XIII საუკუნის 50-იან წლებამდე შეინარჩუნეს ნომინალურად მეფის ტიტული.⁹

ბაგრატიონთა გვარი ადრევე გამოჩნდა ამიერკავკასიის პოლიტიკურ ასპარეზზე, რომლის შესახებ ქართულ-სომხურ გარემოში სხვადასხვა ლეგენდები შეიქმნა.

სომხეთის საისტორიო ტრადიცია ბაგრატიონთა გვარის სომხური შტოს წარმომავლობას ძვ. წ. აღ. I ს. აკავშირებდა.¹⁰

V საუკუნის სომეხი ისტორიკოსი მოვსეს ხორენაცი ბაგრატიონებს თვლის ებრაელი შამბატის შთამომავლებად. მისი ცნობით ბაბილონის მეფის ნაბუქოდონოსორის მიერ იერუსალიმის აღების და ებრაელთა ბაბილონში გადასახლების შემდგომ სომხეთის მეფემ ჰრაჩიამ გამოსთხოვა მას ერთი დატყვევებული წარჩინებული დიდებული - შამბატი, რომელიც თავის ქვეყანაში წაიყვანა და დიდი პატივი მიაგო.¹¹

ლეგენდა ქართველი ბაგრატიონების ბიბლიურ დავით წინასწარმეტყველთან

ნათესაობის შესახებ მჭიდრო კავშირშია სომხეთის სამეფო გვარის ბაგრატიუნების იზოთეიზმთან.

ცნობა ბაგრატიონთა გვარის ბიბლიური მეფის დავითისგან წარმოშობის შესახებ დადასტურებულია X ს. სომეხი ისტორიკოსის იოანე დრასხანაკერტელის „სომხეთის ისტორიაში“ (ანისის ბაგრატიუნების მატიანეში), რომელიც გამაერთიანებელი რგოლია შამბატისა და ბიბლიური მეფე დავითისგან წარმომავლობის ორი ტრადიციისა. იოანე დრასხანაკერტელი წერდა: „ვალარშაკმა, სომეხთა მეფემ ბაგრატი (მოვსეს ხორენაცისეული ბივრატი), რომელიც შამბატ ურიასგან იყო და რომელზეც ამბობდნენ დავითის ტომისა იყო, თავის გვირგვინისმდებლად დაამტკიცა“.¹²

ბაგრატიონთა გვარის წარმომავლობა ბიბლიური მეფე-წინასწარმეტყველ დავითისაგან მოყვანილია ბიზანტიის იმპერატორ კონსტანტინე VII პორფიროგენეტის თხზულებაში „იმპერიის მართვის შესახებ“ (*“De administrando imperio”*).¹³

კონსტანტინე პორფიროგენეტიდან, ქართულ და უცხოურ ისტორიულ წყაროებში აღნიშნულია ბაგრატიონთა განსაკუთრებული დამოკიდებულება ამ წმინდა ქალაქთან. საუკუნეების მანძილზე ქართველი მეფეები ბაგრატიონთა დინასტიიდან, იერუსალიმში დიდ შემოწირულობას აგზავნიდნენ. საქართველოში არსებობდა სპეციალური გადასახადი - „საერუსალიმო“.

ქართულ მწერლობაში პირველი ცნობა ბაგრატიონთა დავით წინასწარმეტყველიდან ანუ მათი ღვთიური წარმომავლობის შესახებ დაცულია გიორგი მერჩულესთან „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრებაში“; გრიგოლ ხანძთელი ასე მიმართავს აშოტ კურაპალატს: „დავით წინასწარმეტყველისა და უფლისა მიერ ცხებულისა შეილად წოდებულო ხელმწიფეო, მეფობად და სათნოებანიცა მისნი დაგიმკვიდრენ ქრისტემან ღმერთმან“ და ამით აკანონებს აშოტ I კურაპალატის უფლებას ტაო-კლარჯეთზე.¹⁴

ქართულ ისტორიულ წყაროებში ბაგრატიონების წარმომავლობა ბიბლიური მეფე დავითისაგან აღნიშნულია: ჯუანშერის „ცხოვრება ვახტანგ გორგასლისა“-ში, „მატიანე ქართლისა“-ში, „ცხოვრება მეფეთ-მეფისა დავითისა“-ში, ვახუშტის „ცხოვრება საქართველოსა“-ში და დავით ბაგრატიონის „საქართველოს ისტორიაში“.

ქართულ წყაროებთან ერთად ბაგრატიონების წარმომავლობა დავით წინასწარმეტყველისაგან აღინიშნება სხვადასხვა უცხოურ ლიტერატურაში:

- 1) ბიზანტიურში (კონსტანტინე პორფიროგენეტი),
- 2) სომხურში (1335 წლის ხელნაწერის მინაწერში),
- 3) იტალიურში (ქრისტოფორო კასტელი),
- 4) რუსულში (ტოლოჩანოვი და იველევი),
- 5) თურქულში (ალი ჩელები, იბრაჰიმ ფეჩევი, ივლია ჩელები) და
- 6) ფრანგულში (ჟან შარდენი).

ქართულ ისტორიოგრაფიაში ძირითადად გაზიარებულია, რომ ბაგრატიონთა ღვთიური წარმომავლობის თეორია ჩამოყალიბდა აშოტ I დიდი კურაპალატის ხელისუფლების პერიოდში.¹⁵

ამას ადასტურებს აშოტ I კურაპალატის ბარელიეფური გამოსახულება, რომელიც თავდაპირველად ოპიზის მონასტრის მთავარი ეკლესიის სამხრეთ ფასადზე იყო მოთავსებული. ამ ბარელიეფზე გამოსახულია აშოტ I ბაგრატიონი ოპიზის ეკლესიის მოდელით ხელში, რომელსაც ლოცავს იესო ქრისტე, ხოლო მის გერდით ვედრების პოზაში დგას მეფე-მეფესალმუნე დავით წინასწარმეტყველი, ბაგრატიონთა ბიბლიური წინაპარი.¹⁶

თქმულება ქართველ მეფეთა დავით წინასწარმეტყველისაგან წარმომავლობის შესახებ ქართველთა სამეფოს დამოუკიდებლობისა და თვითმყოფობის იდეის განმტკიცებასაც ისახავდა მიზნად.

VIII-IX სს. მიჯნაზე მიმდინარეობს ტაო-კლარჯეთის სამთავროს ჩამოყალიბების პროცესი ბაგრატიონთა დინასტიის მეთაურობით. ეს ახალწარმოქმნილი პოლიტიკური ერთეული იმ პერიოდის საქართველოს ტერიტორიაზე ერთ-ერთი უძლიერესი გაერთიანებაა, რომელიც საბოლოოდ ფაქტიურად ქართული მიწების

გაერთიანებისათვის ბრძოლის მოთავედაც გამოდის.

პირველობას კი მაშინ რამდენიმე ქართული პოლიტიკური წარმონაქმნი ეცილებოდა. ბაგრატიონთა გვარს პოლიტიკურ აღზევებასთან ერთად თავისი ლეგიტიმური უფლებების თეორიული დასაბუთება სჭირდებოდა.

ბაგრატიონები, მკვლევართა უმეტესობის აზრით, წარმოშობით ძველი ქართული პროვინციის სპერის მკვიდრნი არიან, ზოგიერთი ისტორიული წყარო მათ ქართველ მეფეთა პირველ დინასტიასთან ფარნავაზიანებთანაც ანათესავებს.¹⁷

ვახტანგ VI-ის კომისიის მიერ შესრულებული „ქართლის ცხოვრების“ გადაკეთებული ჩანართის მიხედვით, გუარამ ქართლის ერისმთავარი „დღით იყო ხოსროიანი (ე.ი. ფარნავაზიანი) და მამით ბაგრატიონი“.¹⁸ დაახლოებით ასეთივე ცნობა აქვს ვახუშტი ბატონიშვილსაც;¹⁹ ამდენად, ლაპარაკია ამ საგვარეულოთა ნათესაობაზე.

სომეხი ისტორიკოსის სებეოსის ანონიმი ბაგრატიონებს ქართლის მეფეთა დინასტიასთან აკავშირებს და მათ ფარნავაზიანთა განშტოებად მიიჩნევს.²⁰ „ქართლის ცხოვრებაში“ დაცული ისტორიული ტრადიცია კი ქართლის ერისმთავრებს ფარნავაზიანთა დინასტიასთან ანათესავებს. ქართლის ერისმთავრები ქართლის მეფეთა შთამომავლებად და მათ მემკვიდრეებად თვლიან თავს.

„მოქცევაჲ ქართლისაჲ“-ში²¹ და სუმბატ დავითის ძის მიერ აღარნასე კურაპალატს ქართლის ერისმთავართა სახლის წარმომადგენლად, მის წევრად არის დასახელებული.²² ქართულ ისტორიულ წყაროთა ერთ ნაწილში დაცული ისტორიული ტრადიციით, ბაგრატიონთა გვარის დაწინაურება VI ს-ით თარიღდება, ხოლო ქართველი ბაგრატიონების დინასტიის ფუძემდებლად გუარამ (გურგენ) ერისმთავარია მიჩნეული (აქედან გამომდინარე, მას გუარამიანთა სახლს უწოდებენ). სუმბატ დავითის ძის ამ ცნობას ეხმიანება X ს. ბიზანტიელი იმპერატორის კონსტანტინე პორფიროგენეტის თხზულების ინფორმაცია იბერიაში ბაგრატიონთა 400-500 წლის წინ დამკვიდრების შესახებ. ამ ცნობების მიხედვით, ქართლის ერისმთავრები ბაგრატიონები არიან.²³ გვიანი შუასაუკუნეების ქართული ისტორიული თხზულებები და მათ შორის თავად ბაგრატიონთა სამეფო სახლის წარმომადგენლები, ბატონიშვილები თავიანთი საგვარეულოს აღზევებას ასევე VI საუკუნით ათარიღებენ და მას ქართლის ერისმთავრებთან აკავშირებენ.²⁴

ქართულ ისტორიულ წყაროთა მეორე ნაწილი ბაგრატიონთა ხელისუფლებაში მოსვლას VIII ს. ათარიღებს.²⁵ უდავოა, რომ ტაო-კლარჯეთის ბაგრატიონთა დინასტიის აღზევება VIII ს. ბოლოს მოხდა ამ დინასტიის ფუძემდებლის აშოტ I კურაპალატის დროს. სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში გადასული აშოტ ბაგრატიონისათვის ეს მხარე არსებული რთული ვითარებიდან გამომდინარე, არაბებთან ბრძოლის გარდა დიდი შინაგანი წინააღმდეგობების გადალახვა უხდებოდა. არსებულ ვითარებაში აშოტ ბაგრატიონს უნდა დაესაბუთებინა როგორც თავისი უპირატესობა სხვა ქართველ მეფე-მთავართა წინაშე, ასევე ადგილობრივ მოსახლეობაზე თავისი ბატონობის უფლება. ყოველივე ამას ის პირველ რიგში ძალით ახორციელებდა, მაგრამ ამასთანავე მისი მდგომარეობისათვის დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა ბაგრატიონთა სახლის უზენაესობის იდეოლოგიურ დასაბუთებასაც. ბაგრატიონთა ღვთიური წარმომავლობის თეორია ამტკიცებდა გვარის პრეტენზიებს პირველობაზე, მიზნად ისახავდა მმართველი დინასტიის მდგომარეობის განმტკიცებას, იდეოლოგიურად ასაბუთებდა ამ საგვარეულოს კლასობრივ ბატონობას და სხვა დიდებულ გვართა შორის უპირატესობას ანიჭებდა.

ამ ლეგენდით აშოტ ბაგრატიონის მხარდამჭერ დასს მიაჩნდა, რომ მან საკუთარ ძალაზე დაყრდნობით, ღვთისა და თავისი გვარის ღვთიური წარმომავლობის წყალობით მოიპოვა ხელისუფლება. თქმულება ქართველ მეფეთა დავით წინასწარმეტყველისაგან წარმომავლობის შესახებ ქართველთა სამეფოს დამოუკიდებლობისა და თვითმყოფობის იდეის განმტკიცებასაც ისახავდა მიზნად. ამანაც განაპირობა, რომ „ჩვეულება იყო საქართველოს ნათესავთაგან მაშინ, რამეთუ არა ვისმე ვიპატრონებდიან, უკეთუ ჰყავთ მემკვდრე მეფეთა ნათესავი“ და თუ

„მეფობის“ მდომი „მეფეთა მონათესავეთაგანი“ არ იყო, მაშინ იგი „ვერ იკადრებდა მეფედ წოდებად და სწორყოფად და ვერცა გუარობასა მეფეთასა“.²⁶

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, წარმოდგენილი ბიბლიური გენეალოგიით ბაგრატიონები მარიამ ღვთისმშობლის ნათესავეები გამოდიან. ვახტანგ VI-ს მიერ შედგენილ გენეალოგიაში სოლომონის შემდგომი შტოები ოვალურად არის გამოხაზული, რომელშიც ღვთისმშობელია ჩახატული. ამით ხაზგასმულია პირდაპირი ნათესაობა და ქართველთა განსაკუთრებული დამოკიდებულება მისდამი, რაც საქართველოს **„ღვთისმშობლის წილხვედრობაში“** გამოიხატა.²⁷

იესო ქრისტეს ამადღების შემდეგ, **„რაჟამს წილ იგდეს მოციქულთა, მაშინ ყოვლადწმიდასა ღმრთისმშობელსა წილად ხვდა მოქცევად ქუეყანა საქართველოსა“;** როცა მაცხოვარი მას გამოეცხადა თქვა: **„მ, დედაო ჩემო, არა უგულებელ ვყო ერთი იგი საზეპურო უფროს ყოველთა ნათესავთა, მეოხებითა შენითა მათთვის. ხოლო შენ წარავლინე პირველწოდებული ანდრია ნაწილსა მას შენდა ხუედრებულსა, და თანაწარატანე ხატი შენი ვითარცა პირსა შენსა დადებითა გამოსახოს. და შენ წილ ხატი იგი შენი მკვდრობდეს მცუელლად მათდა უკუნისამდე ჟამთა“.²⁸** მართლაც მარიამ ღვთისმშობლისადმი **„წილად ხუედრებულ“** საქართველოში **„ადერკის მეფობასა შინა მოვიდეს ათორმეტთა წმიდათა მოციქულთაგანნი ანდრია და სუმონ კანანელი“.**

საქართველოს კათალიკოსი ნიკოლოზ გულაბერისძე ხაზგასმით აღნიშნავს საქართველოს ღვთისმშობლისადმი წილხვედრობას - **„ნაწილიცა იყო დედისა ღმრთისა“.²⁹**

ღვთისმშობელმავე წარგზავნა მოციქულთა სწორი წმ. ნინო თავის წილხვედრობა ქვეყანაში. წმინდა ნინოს აღმზრდელი მოხუცი ქალი უყვება მაცხოვრის მიწიერი წამების შესახებ, **„ხარებასა და ნათლის დებასა, ჯუარცუმასა და აღდგომასა, და სუდრისათვის და ტილოთა, და ჯუარისათვის და კუართისა“.** წმინდა ნინო კითხულობს **„სადაობასა კუართისასა“.** რაზეც პასუხად მიიღო: **„ჰხუდა იგი წილად ჰურიათა მცხეთელთა“.** მოციქულთა სწორი წმ. ნინო **„ყოველსა ჟამსა ვეედრებოდეს სენაკსა შინა თვისსა ხატსა მას წმინდასა ღმრთისმშობელისა წინაშე მდგომარე“,** რათა ენახა საქართველოში მყოფი ერთ-ერთი უპირველესი ქრისტიანული სიწმინდე - მაცხოვრის კვართი (პერანგი). **„წმიდამან ღმრთისმშობელმან შეისმინა ვედრებისა მისისა და მოიწესენა წილხუდრობა მისი ქართველთა ნათესავისა, ოდეს იგი წილ იგდეს მოციქულთა ქუეყანად, და ამისათვისცა განჰმზადა ღირსი და წმიდა ნინო მოციქულად. და ნეტარ ვართ ჩუენ და სამგზის სანატრელნი, რამეთუ ნაწილნი ვართ ყოვლად წმიდისა ღვთისმშობელისანი“;** **„ხოლო დამესა მას გამოუჩნდა ღირსსა ნინოს ძილსა შინა წმინდად ღვთისმშობელსა და ჰრქუა: წარვედ ქუეყანად ჩრდილოეთისადა უქადაგე სახარებად მისა ჩემისა, და ჰპოო შენ მადლყ წინაშე ღმრთისა, და მე ვიყო მფარველი ცეკლის ამჰყრობელი შენი“.³⁰**

ქართული ისტორიული წყაროებით, **„წარავლინა ელიოზ მცხეთელი და ლონგინოზ კარსნელი, და მუნ დახუდეს ჯუარცმასა უფლისა“;** მას შემდეგ, რაც იესო ქრისტე **„დამსჭუაღეს“** **„კუართი იგი უფლისა წილით ხუდა მცხეთელთა: წამოიღო ელიოზ და მოიღო მცხეთას“** **„მეორე იერუსალიმად“** წოდებულ ქალაქში. კვართის ფლობას ბაგრატიონები განსაკუთრებით უსვამდნენ ხაზს. საქართველო და სამეფო სახლი პატრონია ქრისტიანობის ერთ-ერთ უპირველესი სიწმინდისა და ყველა ქრისტიანი ერისა თუ ქვეყნისთვის საოცნებო რელიქვიისა ქრისტეს კვართისა, ამიტომ მისი ფლობა და ბაგრატიონთა ღვთიური წარმომავლობის თეორია ბაგრატიონთა სამეფო გერბზეც აისახა (ასევე სახელმწიფო დროშებზე, ბეჭდებზე...). თვალშისაცემია, რომ კვართს ყოველთვის გამორჩეულ ადგილზე ათავსებენ. მაცხოვრის კვართის ფლობა და ღვთიური წარმომავლობა გამქდავენებულია სამეფო გერბის წარწერაში: **„სამეფო კვართიან დავითიანი საქართველო“.** სამეფო გერბზე კვართის გარდა გამოსახული იყო სფერო, კვერთხი და ხმალი, ქნარი, შურდული. გერბზე ქნარი და შურდული (რომლითაც ბაგრატიონთა ბიბლიურმა წინაპარმა დავითმა მოკლა გოლიათი) ბაგრა-

ტიონების დავით წინასწარმეტყველთან ნათესაობაზე მეტყველებდა ანუ სამეფო გვარის ღვთიური წარმომავლობის გამომხატველ ელემენტებს წარმოადგენდა.³¹

როგორც კვართის შემთხვევაში, საქართველოს გერბებზე, სახელმწიფო დროშებსა და ბაგრატიონთა დინასტიის განშტოებების გერბებზე (მაგ., თავად ბაგრატიონ-მუსხრანბატონების და თავად ბაგრატიონ-დავითიშვილების გერბებზე) ცენტრალური ან ერთ-ერთი გამორჩეული ადგილი უკავია წმ. გიორგის გამოსახულებას. საქართველო გამოირჩეოდა წმინდა გიორგის ნაწილების ფლობის სიმრავლითაც. საქართველო წმინდა გიორგის ქვეყანაა, იგი ქართველთა მთავარი წმინდანია და ამიტომ, წმ. გიორგი ბაგრატიონთა სამეფო გვარის მფარველია. თეიმურაზ ბატონიშვილის ცნობის თანახმად, „**მეფენი მარადის დროშათა ზედა და ღერბთა მათთა დასწერდეს სახესა წმინდასა... გიორგისა**“.³²

შეგჩერდეთ საქართველოს მეფეთა ტიტულატურაზე: საქართველოს გაერთიანებისა და „**ყოველი საქართველოს**“ წარმოქმნის პარალელურად ჩამოყალიბდა ფორმულა: „**მეფე აფხაზთა, ქართველთა, რანთა, კახთა, სომეხთა, შარვანშა და შაჰანშა**“ („აფხაზთა“ ნიშნავს დასავლეთ საქართველოს, „ქართველთა“ - ტაო-კლარჯეთს და ქართლს, „რანთა“ - ჰერეთს, „კახთა“ - კახეთს, „სომეხთა“ - ლორე-ტაშირს, „შირვანშა“ - შირვანს, „შაჰანშა“ - ანისის სამეფოს).³³ იგი შესანიშნავად ასახავდა ქვეყნის თანდათანობითი გაერთიანების პროცესს და საქართველოს სახელმწიფოს საზღვრების ზრდას.

საქართველოს მეფეთა ტიტულატურაში ჩნდება ზედწოდება „**მესიის მახვილი**“. დავით აღმაშენებლის სპილენძის მონეტაზე არაბულად ამოკვეთილია: „**მეფეთა მეფე დავით ძე გიორგისა, მესიის მახვილი**“.³⁴ იმის აღნიშვნით, რომ მეფე ბაგრატიონი „მესიის მახვილია“, ხაზი ესმევა ერთ გარემოებას - ჩემი სახით თვით ღმერთი მოქმედებს და მეფის წინააღმდეგ მოქმედება ღმერთის წინააღმდეგ მოქმედებას ნიშნავს. ამიერიდან, ღვთის მიერ ნაკურთხი მეფის პოლიტიკის საპირისპირო მოქმედება ერის დაღალტი და ღვთის გმობაა. თვით გრიგოლ ხანძთელის სიტყვები ხაზს უსვამენ, რომ ზეციერმა მამამ გახადა ხელმწიფენი ქვეყნის გამგეებად, ამიტომ მეფეები იყვნენ ხელისუფალნი „**ნებითა ღვთისათა**“. ეს ბაგრატიონთა ღვთიური წარმომავლობის თეორიითაც დასტურდება, ასევეა მეფეთა ტიტულატურაში: „**ნებითა ღვთისათა აფხაზთა, ქართველთა, რანთა, კახთა და სომეხთა მეფისა**“.

იმ დროს, როდესაც ბიზანტიის იმპერია თანდათან უკან იხევს თურქ-სელჩუკთა შემოსევების გამო, საქართველოს სამეფო საპირისპიროდ, მწვავე ბრძოლების შედეგად ამიერკავკასიას ათავისუფლებს მტრისაგან. აღმოსავლეთის ქრისტიანულ სამყაროში საქართველოს სამეფო პირველობას იჭერს და ეს ვითარებაც აძლევს მის მეფეებს საშუალებას თავიანთ თავს „მესიის მახვილი“ უწოდონ.

ქართველი ერისა და ქრისტიანობის წინაშე დამსახურებისათვის ქართულმა მართლმადიდებელმა ეკლესიამ ბაგრატიონთა სამეფო დინასტიის რამდენიმე წარმომადგენელი წმინდანად შერაცხა. ესენი არიან:

1) **აშოტ I დიდი კურაპალატი (813-826; †826)** - ტაო-კლარჯეთის ბაგრატიონთა დინასტიის ფუძემდებელი, ქართული მიწების გაერთიანების მოთავე და მცხეთის საკათალიკოსო ტახტის ძლიერებისათვის მებრძოლი, არტანუჯის ტაძარში წამებული (ხსენების დღე 29 იანვარი);

2) **დინარა დედოფალი ჰერეთისა (X ს.)** - ადარნასე II არტანუჯელის ასული და გურგენ IV ერისთავთ-ერისთავის და, ჰერეთის მეფეების ადარნასე II პატრიკის მეუღლე და იშხანიკის დედა; მან ჰერეთი კვლავ „მოაქცივნა მართლმადიდებელად“ (ხსენების დღე 30 ივნისი);

3) **საქართველოს მეფე ბაგრატ III (975-1014; †1014)** - წმინდა კეთილმსახურე მეფე, საქართველოს გამაერთიანებელი (ხსენების დღე 7 (20) მაისი);

4) **საქართველოს მეფე დავით IV აღმაშენებელი (1089-1125; †1125)** - საქართველოს სრული გაერთიანებისათვის და ქვეყნის გაძლიერებისათვის, მოქმელი „გალობანი სინანულისანი“ (ხსენების დღე 26 იანვარი);

5) საქართველოს მეფე დემეტრე I (1125-1156; †1156), ბერობაში დამიანე, დავით აღმაშენებლის ძე, გარეჯელი, მთქმელი ლექსისა „შენ ხარ ვენახი“ (ხსენების დღე 23 მაისი);

6) საქართველოს მეფე თამარ (1184-1213; †1213) - საქართველოს გაძლიერებისა და ეკლესიათა აღმშენებლობაში უდიდესი ღვაწლისათვის (ხსენების დღე 1 მაისი);

7) საქართველოს მეფე დემეტრე II (1270-1289; †1289) - მონღოლთა მიერ მოწამებრივად სიკვდილით დასჯილი და ქვეყნისათვის თავდადებულად წოდებული (ხსენების დღე 12 მარტი);

8) საქართველოს მეფე ვახტანგ III (1298-1308; †1308), დემეტრე II თავდადებულის ძე, მოწამე (ხსენების დღე 10 დეკემბერი);

9) კახეთის დედოფალი ქეთევან (1601-1602; †1624) - სპარსეთში ქრისტიანობისათვის წამებული, საქართველოს მნათობი, დიდმოწამე (ხსენების დღე 13 სექტემბერი);

10) ქართლის მეფე ლუარსაბ II (1606-1615; †1622) - სპარსეთში ქრისტიანობისათვის წამებული (ხსენების დღე 21 ივნისი);

11) იმერეთის მეფე სოლომონ I (1752-1784; †1784) - წმინდა კეთილმსახურე მეფე, (ხსენების დღე 6 მაისი);

12) იმერეთის მეფე სოლომონ II (1798-1810; †1815) - სამშობლოსათვის თავდადებული (ხსენების დღე 7 თებერვალი);

13) საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ნიკოლოზ V (1584-1594; †1594), კახეთის მეფე ლევან I-ის ძე (ხსენების დღე 18 თებერვალი);

14) საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ანტონ II (1788-1811; †1827), მეფე ერეკლე II-ის ძე (ხსენების დღე 21 დეკემბერი).³⁵

XV-XIX სს.-ში საქართველოს ავტოკეფალური სამოციქულო ეკლესიის სატყუპრობელები, ბაგრატიონთა სამეფო დინასტიის წარმომადგენლები იყვნენ:

1) საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი დავით II (1426-1430), საქართველოს მეფე ალექსანდრე I დიდის ძე; 2) საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი მელქისედეკ II (1538-1541), ქართლის მეფე კონსტანტინე II-ის ძე; 3) საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი წმ. ნიკოლოზ V (1584-1594), კახეთის მეფე ლევან I-ის ძე; 4) საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი დომენტი III (1660-1676), ქაიხოსრო მუხრან-ბატონის (ბაგრატიონის) ძე; 5) საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი დომენტი IV (1705-1741), ქართლის მეფე ვახტანგ VI-ის ძმა; 6) საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ანტონ I (1744-1755, 1764-1788), ქართლის მეფე იესე I-ის ძე; 7) საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ანტონ II (1788-1811), ქართლ-კახეთის მეფე ერეკლე II-ის ძე; 8) აფხაზთა (დასავლეთ საქართველოს) კათალიკოსი იოსებ (1769-1776), იმერეთის მეფეების ალექსანდრე V-ის ძე და სოლომონ I-ის ძმა.³⁶

VIII საუკუნე საქართველოს ისტორიაში ხასიათდება მნიშვნელოვანი სოციალურ-ეკონომიკური და პოლიტიკური ძვრებით.

ამ პერიოდისთვის საქართველოს ტერიტორიაზე ჩამოყალიბდა ჰერეთის, კახეთის, ტაო-კლარჯეთის სამთავროები, თბილისის საამირო და დასავლეთ საქართველოში - აფხაზთა სამეფო. სამეფო-სამთავროების შორის პირველობისათვის ბრძოლა ჯერ კიდევ IX ს.-ში დაიწყო. თავიდან აფხაზთა სამეფო დაწინაურდა, მაგრამ შემდგომ გაძლიერდა ტაო-კლარჯეთის - ქართველთა საკურაპალატო, შემდეგ სამეფო.

ტაო-კლარჯეთის სამთავროს დამაარსებლად აშოტ I ბაგრატიონი გვევლინება, თუმცა საფუძვლის ჩაყრა მისი მამის, ადარნასეს დროს დაიწყო. საგარეო საკითხთა გადაწყვეტისას აშოტ I ბაგრატიონი ორიენტაციას ბიზანტიის იმპერიაზე იღებდა, რასაც მოწმობს მისთვის კურაპალატის ტიტულის ბოძება. ტიტული ნიშნავდა სასახლის დამცველს და ბიზანტიის იმპერატორები კურაპალატის წოდებას სხვადასხვა ქვეყნების მმართველებს უბოძებდნენ ხოლმე.

აშოტ I-ის მემკვიდრენი, რომლებიც კურაპალატის ტიტულს ღებულობდნენ, ბაგრატიონთა გვარში უფროსებად ითვლებოდნენ. ამ ტიტულს შემდგომ გაერთიანებული საქართველოს მეფეებიც ატარებდნენ დავით IV აღმაშენებლამდე, რომელმაც უარი

თქვა ამ და სხვა ბიზანტიურ ტიტულებზე და ამით ხაზი გაუსვა საქართველოს დამოუკიდებლობას.³⁷

IX ს.-ის ბოლოს ტაო-კლარჯეთის სამთავრო იმდენად გაძლიერდა, რომ მისი მმართველები 898 წლიდან - ქართველთა მეფის ტიტულს ატარებდნენ. IX-X სს.-ში ტაო-კლარჯეთში უმაღლეს ხელისუფლებას ფლობდნენ აშოტ I კურაპალატის შუათანა ვაჟის ბაგრატ I კურაპალატის მემკვიდრენი.³⁸ ტაო-კლარჯეთის ბაგრატიონთა გვარში ორი შტო გამოიყო: ტაოს, რომელსაც რეზიდენცია ბანაში (ან ოლთისში) ჰქონდა და კლარჯეთის შტო, რომლის რეზიდენცია არტანუჯში მდებარეობდა.

კლარჯეთის ბაგრატიონთა შტო ტაოს შტოს ექვემდებარებოდა, თუმცა ფაქტიურად დამოუკიდებლად წყვეტდა საშინაო თუ საგარეო საქმეებს. ტაო-კლარჯეთის ბაგრატიონთა მმართველობა ფეოდალური კოლეგიალობის პრინციპს ემყარებოდა, რომლის მიხედვით, ორივე შტოს წარმომადგენლები მეფე-კურაპალატთან ერთად მონაწილეობდნენ სამეფოს მართვაში, თუმცა ძირითადად ტაოს შტოს წარმომადგენლებს შეიძლება რეგებოდათ „ქართველთა მეფის“ ან „ქართველთა კურაპალატის“ ტიტული, რომელიც ბიზანტიის იმპერიასთან ურთიერთობის გარკვეულ ფორმას გულისხმობდა. სწორედ ტაოს შტოს წარმომადგენელი იყო ბაგრატ III - გაერთიანებული საქართველოს პირველი მეფე. ქართველთა მეფისა და ქართველთა კურაპალატის გარდა ბაგრატიონები ატარებდნენ ქართულ წოდებებს: **მამფალი, ერისთავთ-ერისთავი, ერისთავი**, ასევე ბიზანტიურ ტიტულებს: **პატრიკოსი, მაგისტროსი, სებასტი, ნოველისიმოსი და კესაროსი**.

X ს.-ის II ნახ.-ში ტაო-კლარჯეთის სამეფო მნიშვნელოვანი და ძლიერი სახელმწიფო იყო. 975 წელს გამოჩენილმა პოლიტიკურმა მოღვაწემ და საქართველოს გაერთიანების ფუძემდებელმა დავით III კურაპალატმა თავისი შვილობილი ბაგრატ III ჯერ ქართლის მმართველად, ხოლო შემდეგ 978 წელს აფხაზეთის მეფედ გამოაცხადა. 1001 წელს ბაგრატ III (975-1014) კურაპალატი გახდა, ხოლო 1008 წელს ქართველთა მეფე. ამ აქტით საფუძველი დაედო ერთიან სახელმწიფო მმართველობას, ამგვარად ჩამოყალიბდა ერთიანი საქართველოს სამეფო.³⁹

X-XI საუკუნეები ერთიანი საქართველოს ფორმირებისა და განმტკიცების ხანაა. გაერთიანებული საქართველოს პირველი მეფის ბაგრატ III-ის სახელთან დაკავშირებულია კახეთ-ჰერეთის და თბილისის საამიროს გარკვეული ნაწილის შემოერთება. საგრძნობლად გაიზარდა საქართველოს ავტორიტეტი მსოფლიო ასპარეზზე.

საქართველოს ერთიანი მონარქია გარკვეული პერიოდით დაასუსტა თურქ-სელჩუკების შემოსევებმა. თურქ-სელჩუკთა ბატონობისგან გათავისუფლება და მონარქიის განმტკიცება დაკავშირებულია დავით IV აღმაშენებლის სახელთან.

XII საუკუნის I მეოთხედიდან საგრძნობლად გაფართოვდა საქართველოს პოლიტიკური საზღვრები, თურქ-სელჩუკები კი გაძევებულ იქნენ ამიერკავკასიიდან. XII-XII სს.-ში საქართველო წინა აზიაში ერთ-ერთი უძლიერესი სახელმწიფო იყო. მისი საზღვრები ნიკოფსიიდან (სოჭის მახლობლად) დარუბანდამდე და ოსეთიდან არაგაწამდე (სომხეთში) იყო გადაჭიმული.⁴⁰ ამ პერიოდში საქართველოს მეფეები ატარებდნენ შემდეგ ტიტულატურას: „**მეფე აფხაზთა, ქართველთა, რანთა, კახთა, სომეხთა, შარვანშა და შაჰანშა**“. საქართველოს მეფეთა ტიტულატურაში ჩნდება ზედწოდება „**მესიის მახვილი**“. ბოლო, ვინც ამ ტიტულატურას იყენებდა იყო მეფე ერეკლე I (1688-1709).⁴¹

ქვეყნის ეკონომიკურ აღმავლობას თან ახლდა კულტურული აღმავლობაც, რომელიც საქართველოს ისტორიაში ცნობილია „**ქართული რენესანსის**“ სახელწოდებით. ამ პერიოდში შეიქმნა შოთა რუსთაველის უკედავი პოემა „**ვეფხისტყაოსანი**“. თამარ მეფის (1184-1213) ბრწყინვალე მეფობის შემდეგ ქვეყნის აღმავლობა შეაჩერა მონღოლთა და სხვა დამპყრობთა განუწყვეტელმა შემოსევებმა.

თამარ მეფის ასულმა, რუსუდან დედოფალმა (1223-1245) 1230 წელს თავისი მცირეწლოვანი შვილი დავით VI ნარინი (1247-1293) თანამეფედ გამოაცხადა. 1247 წელს მონღოლებმა დავით VI ნარინი და დავით VII ულუ ლაშას ძე (1245-1270)

საქართველოს თანამეფეებად გამოაცხადეს. 1259 წ. დავით VI ნარინმა მოაწყო აჯანყება მონღოლების წინააღმდეგ, დამარცხდა და გადავიდა ქუთაისში, სადაც გახდა დასავლეთ საქართველოს მეფე.⁴² 1330 წელს მეფე გიორგი V ბრწყინვალემ (1318-1346) დაიკავა ქუთაისი და კვლავ გააერთიანა საქართველო.⁴³ გიორგი V ბრწყინვალის დროს მოხერხდა საქართველოს ძლიერების აღდგენა, მაგრამ ისიც მცირე ხნით.

გახშირებულმა შინაომებმა და გარეშე მტრის შემოსევებმა დაასუსტა ერთიანი საქართველოს სამეფო. XV ს.-ის ბოლოს ერთიანი საქართველოს სამეფო ცალკეულ პოლიტიკურ ერთეულებად - ქართლის, კახეთის, იმერეთის სამეფოებად და სამცხე-საათაბაგოს სამთავროდ დაიშალა.

1490 წელს „თათრების“ შემოსევის გამო მეფე კონსტანტინე II-მ (1478-1505) მოინდომა, „რათა ჰყონ შეერთება თათართა ზედა“, მაგრამ ახლად წარმოქმნილმა კახეთის და იმერეთის სამეფოებმა და სამცხის ათაბაგმა „არა ინებეს, რამეთუ ენებათ დამდაბლობა მეფისა“.⁴⁴ სამეფო დარბაზზე მეფე კონსტანტინე II-მ „შემოიკრიბნა კათალიკოსი, ეპისკოპოსნი და წარჩინებულნი თვისნი და განიზრახვიდა, თუ რა ჰყონ განდგომილებისათვის ქუყყანათა“.⁴⁵ რეალურად შეაფასეს რა შექმნილი შინაპოლიტიკური და დინასტიური ვითარება დარბაზის წევრებმა კონსტანტინე II-ს არ ურჩიეს მეფე-მთავრებთან ბრძოლა, „ვინაითგან მტკიცედ დგანან ერთგულებასა ზედა თვისთა რჩეულთა მეფეთათა იმერნი და კახნი და კუალად ათაბაგისა სამცხელნი“.⁴⁶ სამეფო დარბაზმა გადაწყვიტა, რომ „ვაცალოთ ჟამი“; იძულებულმა კონსტანტინე II-მ „ადირჩია მშვიდობა“,⁴⁷ რაც ნიშნავდა ერთიანი საქართველოს სამეფოს დაშლის იურიდიულ დაკანონებას.

წარმოიშვა ქართლის, კახეთის, იმერეთის სამეფოები, სადაც ბაგრატიონები აგრძელებდნენ მმართველობას. კახეთის ბაგრატიონების სამეფო შტოს ფუძემდებელი იყო ერთიანი საქართველოს უკანასკნელი მეფე გიორგი VIII (I) (1446-1466), მან 1466 წელს საფუძველი ჩაუყარა დამოუკიდებელ კახეთის სამეფოს, რომლის შთამომავლებმა გარკვეულ პერიოდებში შეძლეს ქართლ-კახეთის სამეფოს გაერთიანება.

იმერეთის ბაგრატიონების სამეფო შტოს ფუძემდებელი იყო ერთიანი საქართველოს მეფის - ალექსანდრე I დიდის (1412-1442) უმცროსი ძმის - გიორგი ბატონიშვილის შვილი და, ამდენად მეფე გიორგი VIII-ის ბიძაშვილი - ბაგრატ VI (II),⁴⁸ რომელიც 1463 წელს იმერეთის, ხოლო 1466 წელს ქართლ-იმერეთის მეფე გახდა.

ქართლის ბაგრატიონების სამეფო შტოს ფუძემდებელი ერთიანი საქართველოს უკანასკნელი მეფის გიორგი VIII-ის გარე ბიძაშვილი - კონსტანტინე II გახდა.⁴⁹

ხუთი საუკუნის მანძილზე (1466 წლამდე) გაერთიანებული საქართველოს სამეფოში, ბაგრატიონთა გვარის ძირითადი შტო მეფობდა. XVI ს.-დან შინაპოლიტიკურ-დინასტიური და სოციალურ-ეკონომიკური ვითარების ურთიერთგადაჯახვა ხელს უწყობს და განაპირობებს საგვარეულო განშტოებების წარმოშობას. ბაგრატიონთა ზოგიერთი გვერდითი შტოს გათავადების შედეგად წარმოიშვნენ სამეფო სახლის განშტოებანი: მუხრანბატონები, დავითიშვილები, რამაზიშვილები, გოჩაშვილები, ბაბადიშები - ისინი უკვე როგორც ფეოდალები სხვადასხვა მაღალ თანამდებობებს სახლთუხუცესობას, ბოქაულთუხუცესობას და სხვ. დებულობენ. ამ პროცესის დასახასიათებლად შესანიშნავი ფორმულა აქვს იოანე ბატონიშვილს მუხრანბატონებთან დაკავშირებით, რომ ისინი იყვნენ „მეორისა ხარისხით ბაგრატონად წოდებულნი და პირველნი თავადნი“.⁵⁰

XVI ს.-ის დასაწყისში ქართლის სამეფო სახლს გამოეყო მუხრანბატონთა შტო. ამ დროს ქართლში დავით X-ის (1505-1525) მეფობისას ქვეყნის დაპყრობას „არა დასცხრა“ მეფე გიორგი II (1511-1513), რომელმაც კახეთში მტკიცედ ფეხი მოიკიდა და „ნებაჲდა ქართლიცა“.⁵¹ ბაგრატიონ მუხრანბატონთა თავადურ შტოს საფუძველი ჩაეყარა 1512 წელს.⁵² მისი ფუძემდებელი იყო ქართლის მეფე დავით X-ის უმცროსი ძმა ბაგრატ მუხრანბატონი,⁵³ რომელსაც საბატონიშვილოდ სამუხრანო გადაეცა.

1512 წელს ქართლის მეფეს დავით X-ს მისმა ძმამ - ბაგრატ ბატონიშვილმა „გამოსთხოვა მუხრანი საუფლისწულოდ და არაგუსა და კსნის ჳეგნი მთიულ-

მოკვეთიურთ თვისსა მორჩილებასა ქუეშე, რათა აღუდგეს აგ-გიორგის“.⁵⁴ მან 1513 წელს „შეიპყრა აგ-გიორგი და პატიმარ-ჰყო მტკურის ციხესა შინა“ სადაც კახეთის მეფე „მოაშთევს“.⁵⁵ კახეთის მეფის აგ-გიორგი II-ის დამარცხებისა და სიკვდილის შემდეგ, ბაგრატ ბატონიშვილი მუხრანში დამკვიდრდა, რასაც ქართლის სამეფოს შუაგულში ახალი სათავადოს - სამუხრანბატონოს წარმოშობა მოჰყვა.

XVI ს.-ის დასაწყისში ბაგრატიონთა კახეთის სამეფო დინასტიას თავადური შტო გამოეყო. ასეთ თავადურ შტოს მიეკუთვნებოდნენ ბაგრატიონ-დავითიშვილები (იხილეთ ქვემოთ).

XVI ს.-ის II ნახ.-ში ბაგრატიონთა ქართლის სამეფო დინასტიას თავადური შტო გამოეყო. ასეთ თავადურ შტოს მიეკუთვნებოდნენ ბაგრატიონ-გოჩაშვილები.

ახალი თავადური გვარის წარმოშობის შესახებ, ვახუშტი ბატონიშვილს განხილული აქვს თავისი თხზულების იმ ნაწილში, რომელსაც ჰქვია „აწინდელთა მთავართა გუართათვს“.⁵⁶ ვახუშტი ბატონიშვილის თხზულების იმ ნაწილში შენიშნულია ტენდენცია, რომ საგვარეულოთა განშტოებების სახელწოდებანი ძირითადად მათი რომელიმე სახელოვანი წინაპრისაგან მომდინარეობენ, უმეტესად, ამ პიროვნების სახელიდან. ვახუშტი ბატონიშვილის ზემოაღნიშნულ „აწინდელ მთავართა გუართათვს“ აღნიშნული არიან გოჩაშვილნი, რომელნიც გვართ „მეფეთა ბაგრატიონთა არიან“.⁵⁷

თავად გოჩაშვილთა საგვარეულოს ფუძემდებელი იყო გოჩა ბატონიშვილი, ქართლის მეფის კონსტანტინე II-ის შვილიშვილი.⁵⁸

ვახუშტი ბატონიშვილის ცნობით, „მაშინ მოკლეს პაპის ძმისწული მეფისა, სპასპეტი მეწინავეისა გოჩა რამეთუ იყო ესე გოჩა ძე გიორგისა, გიორგი ძე კონსტანტინესი, კონსტანტინე ძე ალექსანდრესი, ალექსანდრე ძე კონსტანტინე მეფისა და ამ გოჩათი ეწოდათ ამათ ძეთა გოჩაშვილად“.⁵⁹

ვახტანგ VI-ის მიერ შედგენილი გენეალოგიური ტაბულის მიხედვითაც, გოჩა ბატონიშვილის წარმომავლობა ქართლის მეფე კონსტანტინე II-გან იღებს სათავეს.⁶⁰ ისტორიკოს ბერი ეგნატაშვილის ცნობის თანახმად, გოჩა ბატონიშვილი ქართლის მეფე სიმონ I დიდის „პაპის ძმისწულის შვილია“,⁶¹ ხოლო ფარსადან გორგიჯანიძე მას ამავე მეფის „ბიძას შვილად“ მოიხსენიებს.⁶² ამდენად, გოჩა ბატონიშვილი თავისი წარმომავლობით ბაგრატიონთა გვერდითი შტოს ჩამომავალია, რომელმაც სათავე დაუდო ამ თავადური შტოს გათავადებას და ახალი განშტოების გოჩაშვილთა წარმოშობას. რადგან გოჩა ბატონიშვილი სომხით-საბარათიანოს სარდალი იყო, ამიტომ სავარაუდოა, მისი სამფლობელო მამულიც ქვემო ქართლში უნდა ყოფილიყო.

XVII ს.-ის II ნახ.-ში ბაგრატიონთა კახეთის სამეფო დინასტიას ახალი თავადური შტო - ბაგრატიონ-ბაბადიშები გამოეყო.⁶³ მათი გვარის ფუძემდებელი იყო კახეთის მეფის თეიმურაზ I-ის უმცროსი ვაჟი იოსებ (როსებ) ბაგრატიონი. 1820 წელს თავად ბაბადიშების მიერ თბილისის თავად-აზნაურთა საკრებულოში წარდგენილ საბუთში, სწორედ იოსებია დასახელებული, როგორც მათი გვარის და სათავადოს ფუძემდებელი.⁶⁴

ისტორიული წყაროების ცნობების თანახმად, თავად ბაგრატიონ-ბაბადიშებს კახეთის სამეფოში მამულები ჰქონიათ ფშაველში და იულთაში, სადაც მათ რეზიდენციები ჰქონდათ.⁶⁵

თავადი ბაგრატიონ-დავითიშვილები

XVI ს.-ის დასაწყისში ბაგრატიონთა კახეთის სამეფო დინასტიას გამოეყო ბაგრატიონ-დავითიშვილთა თავადური შტო. ქართლ-კახეთის მეფის გიორგი XII-ის ვაჟის, იოანე ბატონიშვილის მიერ 1799 წელს შედგენილ თხზულებაში „შემოკლებით აღწერა საქართველოსა შინა მცხოვრებთა თავადთა და აზნაურთა გვარებისა“ აღნიშნულია, რომ „ქრცხინვალის, კერძოდ ნულის ხეობასა შინა“ ცხოვრობენ თავადი დავითიშვილები „და არიან ორ სახლად: 1) ზაალის შვილებად, ხოლო 2) ელიზბარის შვილებად, ხოლო სხვანი მდაბალნი ამათისა გვარისანავე არიან ფცას მოსახლენი: შანშე შვილებით და სხვანი კვალად ლეონის შვილები“ და „არიან გვართ ბაგრატიონნი“.⁶⁶ ვახუშტი ბატონიშვილის ცნობით „რამაზიშვილი და დავითიშვილი არიან აფგიორგის ძმის დიმიტრისაგან, რომელი არჩინა მეფემან [ქართლის მეფე დავით X-მ (1505-1525)] და არიან მიერთაგან აქა“⁶⁷ ანუ ქართლში.

კახეთის მეფე ალექსანდრე I-ს (1476-1511) ჰყავდა ორი ვაჟი - ტახტის მემკვიდრე გიორგი უფლისწული და დემეტრე ბატონიშვილი.

მეფე ალექსანდრე I-ს და მის თანამოაზრე უმცროს ვაჟს დემეტრე ბატონიშვილს კახეთის თავადების ძლიერი ოპოზიცია უპირისპირდება ტახტის მემკვიდრე გიორგი უფლისწულის მეთაურობით. ეს გართულება სამეფო ოჯახში, ქართლის სამეფოსადმი დამოკიდებულების საკითხში უთანხმოებას მოჰყვა.

კახეთის მეფე ალექსანდრე I და მისი უმცროსი ვაჟი დემეტრე ბატონიშვილი ქართლის სამეფოს მიმართ მშვიდობიანი სამეზობლო პოლიტიკის მომხრენი იყვნენ, ხოლო გიორგი უფლისწული ცდილობდა ქართლის შეერთებას. გიორგი უფლისწულმა კახეთის სამეფო კარზე ვერ მიაღწია მისთვის სასურველი პოლიტიკის წარმართვას და თვითონ „დაიწყო ბრძოლა ქართლსა ზედა, რამეთუ დაპყრობა უნდოდა ქართლისა“.⁶⁸ გიორგი უფლისწულის ეს ბრძოლა მიმართული იყო, კვლავ ქვეყნის გაერთიანებისაკენ, ვინაიდან ის იყო ერთიანი საქართველოს უკანასკნელი მეფე გიორგი VIII-ის (1446-1466) შვილიშვილი.

მეფე ალექსანდრე I და დემეტრე ბატონიშვილი ქართლის მეფის დავით X-ის წინააღმდეგ მიმართულ საომარ გეგმას წინ აღუდგნენ. ვახუშტი ბატონიშვილის ცნობით, გიორგი უფლისწულმა „არა მსმენელი ეშურვა მეფობასა მამისასა, რათა ჰყოს წადიერება თუსი“⁶⁹ და „ჭაღასა შინა საფურცლესასა მოკლა მამა თუსი, და ძმასა თუალები დასწვა, და ამიერიდან უწოდეს აფგიორგი, და იქმნა პატრონი კახეთისა“.⁷⁰ ეს ამბავი მოხდა 1511 წელს.

გამეფებულმა გიორგი II-მ (1511-1513) თავისი უსინათლო ძმა კახეთში არ დააყენა და „ცოლითა და შვილითა გამოაგდო დემეტრე და მოვიდა მცხეთას და სვეტიცხოველს შემოესუწა. და იყო რაოდენიმე ხანი“.⁷¹

ქართლში იძულებით გადმოსახლებულმა დემეტრე ბატონიშვილმა სათავე დაუდო ბაგრატიონთა გვერდით შტოს. დემეტრე ბატონიშვილი გახდა თავადი ბაგრატიონ-დავითიშვილების მამამთავარი. თავადი ბაგრატიონ-დავითიშვილები ისტორიულ წყაროებში „თვალდამწვრიანებად“⁷² იწოდებიან. ბაგრატიონთა საგვარეულოს ამ შტოს ქართლში გადმოსახლებას მათი გათავადება მოჰყვა. **დემეტრე ბატონიშვილის ვაჟს დავითი ერქვა და მის შემდეგ, მათ დავითიშვილები ეწოდათ.**⁷³

ისტორიკოს ფარსადან გორგიჯანიძეს თავის თხზულებაში თავად ბაგრატიონ-დავითიშვილების წაარმომავლობასთან დაკავშირებით მოყავს განსხვავებულ;ი ვერსიას. მან თავის თხზულებაში სპეციალური თავი დაურთო, რომლის სათაურია - „აქა ამბავნი თვალ-დამწვრიანთა“. მის თხზულებაში აღნიშნულია: „პაპა კახის ბატონებისა თეიმურაზ ყოფილა და მის უფროს შვილს დავით რქმევი და უმცროს გიორგი, უფროსი ძმა ათაბაგის ქალის შვილი ყოფილა დავით, ჩერქეზის ქალთან ჰქოლებია უმცროსი ძმა, გაუხდია და კარგი ცოლი შეურთავს და ბატონად დაუს-

ვამს, ასრე მიუხსენებია უმცროსის ძმისა-თვის: „რომ ერთს ქნეყანაში ორი ხელმწიფე არ იქნებისო, რაც გემეტებოდეს მამული მამეცო“. კახეთის მეხუთეთამდისან მამული მიუცია, საყვარელი ძმანი, დავით მამაცობაში ნაქები ყოფილა, უხვი და უშურველი და მსმეველ-მჭმეველი და კაცთ-მოყვარული და ყველას გამწყო კაცი ყოფილა და კახნი ბატონის შვილობისათვის ემსახურებოდეს. ეს ჩოლაყაშვილებმა ბატონს გიორგის მოახსენეს: „კახნი შენს ძმას ემსახურებიანო, არ ვიცითო, თუ რა სწადიანო, სჯობსო რომ თვალები დასწვათო“. ბატონს უბრძანებია: „ამაში ღმერთი რას კარგს მიზავსო, გამზარდა და დამაქორწილალ და უფროსი ძმა იყო და თავისი ხელმწიფობა მე დამანება, რის გზით გამოვიმეტებო“. მაგრამ არ დაესხნეს სიღამდისან თვალები არ დააწვევინეს და ამდენი სინათლე შერჩომოდა, რომ ხის ძირში მწოლეს ხიღამ ისრით ტრედი ჩამოუგდია. რა ეს შეუტყვია ჯაჭრანისათვის უთქვამთ: „ასეთი წამალა დააძღვეო, რომ სინათლე წაუხდინო, რომ ვეღარას ხედვედესო, ჰაქამსაც მათ თქმული უქმნია და შენარჩომი თვალის სანათლე მეორედ წაუხდენით“ და ბატონი დავით შაჰფურ ყაენთან მოსრულა ორის შვილითა, შაჰთამაზ ყაენს კარგის თვალით უნახავს და უბრძანებია: „კარგი შვილები გყვანანო“. ერთს შვილს გვერდი ფიქალი ჰქონებია. ერთი ძრიელი კაცი მამაცი, ცხენოსანი ჰყოლებია და ასრე უბრძანებია: „შენს შვილს იმას შევაბამო, თუ ჩამოაგდებსო კახეთს მივცემო“. თვალდამწვარს მოუხსენებია: „აგრე იყოსო. მაგრამ ჩემი შვილი მისანდოს ცხენს შემისვითო“. თავილიდან ცხენები მოუსხამთ, არც ერთი მოსწონებია და ერთი კიდევ სხვა ცხენი მოჰგვარეს, ის მოიწონა და თქვა: „ეს ჩემის შვილისათვის კარგი არისო“ და შვილი გასუავლა და ასრე უბრძანა: „შეჯექ ამ ცხენსა და შუბი აიღე და ფარი მზათ დაახვედრეო, რომ შუბის შემოცემა არ დაგასწროსო და შეუსვამთ ორნივე ცხენებსა და მაედანში გასრულან და ქვეყანა სათამაშოდ იქ მოგროვებულ-იყვნენ, და ყაენმან იმ ცხენოსანს უბრძანა: „თუ გარდმოგადებსო, თავს მოგკვეთო და თუ შენ ჩამოაგდებო ნუ მოჰკლავო“. კახმან ბატონის შვილმან გარდმოაგდო, თავი მოჰკვეთა და ყაენთან მოიტანა, ყაენმან კახეთი საჯილდოდ უბოძა და ფარი ფლურებით აუვსო და ქართლს წაიღო და იმით სოფლები იყიდა. „სიღამდისინ კახეთი დაიჭიროო ქართლ იყავო“. უწინ ღირბი, ბრეთი და ბებნისი იყიდა და ერთ შვილს ციციშვილის ქალი და მეორეს შვილს ფალაგანდიშვილის ქალი შერთო და თავადები მოხმარებიან და ღირბს მაგარი ციხე აუგია. მერმე კახს ბატონს უთქვამს: „თუ ის ქართლს არისო, არ მოგვასვენებსო, კახეთს წამართვამსო“. ადგა და მეფეს ლუარსაბს მოციქულები და მრავალი ფეშქაში და აბრეშუმი გაუზახანა და ასრე შესთვალა: „ყოველ-ახალს წელიწადს ამდენს საპალნეს აბრეშუმს მოგართმევო, დავითს ჩემს ძმას ღირბის ციხე დაუქციეთო და თქვენს მამულში ნუ დააყენებთო და მისი მამული მის ძმას რამაზს მიეცითო“. ამათაც დაუჯერეს, ღირბის ციხე დაუქცივეს და მისი მამული მის ძმას რამაზს მისცეს და თავით იმერთს მეფესთან მივიდა და იმან ზემო ქართლში ნული, თორმანეული, ღვერთეთი, ფლევი, ქანბადი, ცხეთას-ჯვარა, მოხის რუისის გლეხები და საყდარ სასაფლაოთ, აზნაურნი ხერხაულიძენი და ტატიშვილები მიუციათ. რამაზ მეფეს მოსწონებია და ეს სოფლები შაჰთამაზ ყაენის ნაბოძების ოქრო-ვერცხლით უყიდიათ და შაჰთამაზ ყაენი მამკვდარა და ესენი ქართლს დარჩომილან და კახი ბატონი შვიდის ათასის კაცით ნასყიდს მამულში მიუხდა და იმათ მუხრანის ბატონი მოსდგომიან და იმათ შვიდასი კაცი შეეყარათ და შვიდს ათას კაცს შემობმოდენ და გაემარჯვებინა და იმერელ მან მეფემ რამაზს ქალი მოსცა და ქართლსა და იმერთში იმას უკეთესი კაცი არ იყო და სახელმწიფო კარგი მზითევი მოჰყვა, სამცხესაც მამული მიუცია და შვიდი ვაჟი უშობია მეფის დასთან კოსტანტიელა, (ელიზბარ), სილოშ, გიორგი, დავით ბოქაულთუხუცესი ყოფილა და სილოშისათვის სვიმონ მეფეს ყლიჯყორჩობა მიეცა და გიორგი იმათი უმცროსი ძმა გაეგდოთ და ერთი მსახურის არ მისცეს. მაგრამ საცა მეფე წავიდის თან-გაჰყვეს, ვინც ნახევდა იკითხევდა, თუ ვინ არისო, მეფე ბრძანებდა „რამაზის უმცროსი შვილიაო“. ყველანი მრავალს მისცემდენ.

მაგრამ ნამეტნავად უყმობას შეწყენილ იყო. დედა მისი შავშეთის ბატონის ქალი ყოფილა, მეფის ქალის შვილი იყო, სამცხეს სამშობლოსას იყო და გეორგიც დედასთან წავიდა ვითაც ბერათ შეეყენებინათ, დედას გაუტყდა ასრე მოახსენა: „დედავო, ბერობა არ შემიძლიაო“. ამის თქმისა თვის დედა გაუწყრა და შვილი შემოსწერა და მამიდასთან წავიდა, მამიდას ბიძაშვილი ავადმყოფი ჰქოლია და ამას ერთი კარგი ცოლი ჰყოლებია, გიორგი უნახავს და შეჰყვარებია და ასრე უთქვამს: „შენისთანა კარგი და ლამაზი ვაჟი კაცი რასთვის უნდა ბერად იყოსო, ღმერთმან შენი თავი მე ქმრად მამცესო, თორადა მამის ჩემისა ამდენი მამული და სოფლები და საქონელი დამრჩომიაო, რომ შენ გეყოფისო და ასი ყმაც შეინახო მაინს კმარაო“. დედაკაცს ნატრა აუხდა, იმ ავადმყოფობასაგან ქმარი მოუკვდა და ბერი გაიპარსა და ცოლად შეირთო და სამცხეს დარჩა. სიმამრის მამულზედ მორჩმული და მოვლენილი ძმათა-თანა გადარიბებული უყმით გაგდებული, ღმერთმან ხელი მოუმართა და აღარავის ამარას არ გახადა“.⁷⁴

პირველი დოკუმენტური ცნობები თავად დავითიშვილების შესახებ, ქართულ ისტორიულ წყაროებში გვხვდება XVI საუკუნიდან.⁷⁵

XV საუკუნის II ნახევარში, ერთიანი საქართველოს მონარქიის დაშლის შემდეგ, წარმოიშვა ქართლის, კახეთის, იმერეთის სამეფოები და სამცხე-საათაბაგოს სამთავრო. პოლიტიკურად დაშლილ საქართველოში დიდი და მცირე სათავადოების ჩამოყალიბება მიმდინარეობდა. ერთ-ერთი ასეთი სათავადო იყო სადავითიშვილოც, რომელიც XVI ს-ის I ნახევარში შეიქმნა.⁷⁶

ისტორიული წყაროების ცნობების თანახმად, თავად ბაგრატიონ-დავითიშვილებს ქართლის სამეფოში მამულები ჰქონიათ ჯერ დირბში, ბრეთაში და ბებნისში, ხოლო შემდეგ ნულში, აბანოში, ფცაში, თორმანეულში, ბროწლეთში, სტკოცაში და სხვ. მათი რეზიდენცია იყო ნულში, აბანოსა და ფცაში. ხოლო საგვარეულო საძვალე კი რუისის ეკლესიაში.⁷⁷

თავად დავითიშვილთა აზნაურები იყვნენ: ტატიშვილები, რიკაძეები და რამინიშვილები.⁷⁸

თავად დავითიშვილების სათავადო, ისევე როგორც შიდა ქართლის სხვა სათავადოები, კერძოდ, ამილახვრების, მაჩაბლების, ფავლენიშვილების, ამირეჯიბების, ხიდირბეგიშვილების, დიასამიძეების, თაქთაქიშვილების და სხვ. ქართლის სამეფოს მემარჯვენე სადროშოს შეადგენდა. მემარჯვენე სადროშოს სპასალარებად, ანუ სარდარებად, ტრადიციულად, თავად ამილახვართა გვარის წარმომადგენლები იყვნენ.⁷⁹

ახალი თავადური გვარის წარმოშობის შემდეგ, მათ „გაუგვარდათ სახელი“. XVI-XVIII ს.-ში თავადი დავითიშვილები ამ ახალი გვარით მოღვაწეობდნენ.⁸⁰

XVI საუკუნიდან მოყოლებული თავად დავითიშვილთა გვარის წარმომადგენლები, ქართულ ისტორიულ საბუთებში არაერთხელ იხსენიებიან.

XVI-XVIII საუკუნეებში თავად დავითიშვილთა გვარის წარმომადგენლები აქტიურად მოღვაწეობდნენ ქართლის სამეფოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში, როგორც მეფის კარისკაცი, კერძოდ, ბაგრატ დავითიშვილი სუფრაჯი იყო,⁸¹ დავით დავითიშვილი - ბოქაულთუხუცესი იყო,⁸² ელიზბარ დავითიშვილი - ბოქაულთუხუცესი,⁸³ დავით დავითიშვილი - ბოქაულთუხუცესი იყო,⁸⁴ ელიზბარ დავითიშვილი - ბოქაულთუხუცესი და დარბაზის ბატონი იყო,^{84a} დავით დავითიშვილი - ეშიკადასბაში იყო,⁸⁵ შიოშ (სიოშ) დავითიშვილი - ყლიჭყორჯი იყო,⁸⁶ დავით დავითიშვილი - ზემო ახალდაბის და დირბის მოურავი იყო,⁸⁷ შანშე რამაზიშვილი (დავითიშვილი) - მილახვარი,⁸⁸ როსტომ რამაზიშვილი (დავითიშვილი) - მილახვარი.⁸⁹

1666 წელს, ერეკლე ბატონიშვილმა (მომავალმა მეფე ერეკლე I-მა) საქართველო დატოვა და რუსეთში გადასახლდა. რუსეთში მიმავალ ერეკლეს თან კახეთის მეფე ალექსანდრე I-ის ძის, დაბრმავებული დემეტრე ბატონიშვილის შთამომავლები - ძმები, თავადები ხოხონა და ელიზბარ დავითიშვილები გაჰყვნენ. ისინი რუსეთში დავიდოვების თავადური გვარის მამამთავრები გახდნენ.^{89a}

მე-XVII ს-ის მანძილზე ბოქაულთუხუცესის სახელო თავად დავითიშვილთა საგვარეულოში, მემკვიდრეობითი თანამდებობა იყო.⁹⁰

თავადმა დავითიშვილებმა თავისი მდგომარეობის განსამტკიცებლად ნათესაური კავშირი დაამყარეს ქართლის სამეფო დინასტიასთან - ბაგრატიონებთან. თავადი დავით დავითიშვილის ასული, რომლის სახელი უცნობია, ქართლის მეფე სიმონ I-ის (1556-1600) ძმის, ვახტანგ ბატონიშვილის შვილის თეიმურაზ-მირზას მეუღლე გახდა.⁹¹ მოგვიანოდ კი თავადი დავით დავითიშვილის ასული თამარი, ქართლის მეფე გიორგი XI-ის (1676-1688, 1703-1709) მეუღლე გახდა.⁹²

1783 წლის 24 ივლისს ქართლ-კახეთის სამეფოსა და რუსეთის იმპერიას შორის, გეორგიევსკში, ხელი მოეწერა მფარველობით ტრაქტატს. ქართლსა და კახეთში მცხოვრებ თავადთა და აზნაურთა ოფიციალური ნუსხა შედგენილ იქნა მეფე ერეკლე II-ს ბრძანების თანახმად და წარმოადგენდა 1783 წლის გეორგიევსკის ტრაქტატის ოფიციალურ დანართს. ამ ნუსხაში მოხსენიებულია 62 თავადური და 317 აზნაურული გვარი, რომელნიც ტრაქტატის საფუძველზე გაუთანბრდნენ რუსეთის თავად-აზნაურულ გვარებს.⁹³

1783 წლის ქართლ-კახეთის თავადებისა და აზნაურების ნუსხაში ისინი დასახელებულები არიან, როგორც თავადი „დავითის შვილი-ბაგრატიონი“.⁹⁴

1795 წლის 10-11 სექტემბერს ირანის შაჰის, ალა-მაჰმად-ხანის (1794-1797) შემოსევის დროს, თავადმა დავითიშვილებმა მონაწილეობა მიიღეს კრწანისის ბრძოლაში.

1796 წელს, მეფე ერეკლე II-მ განჯის ხანის ჯავათ-ხანის დასასჯელად, რომელმაც მონაწილეობა მიიღო სპარსეთის შაჰის ალა-მაჰმად-ხანის მიერ თბილისის დარბევაში, თავისი შვილიშვილი, დავით ბატონიშვილი და შვილი, ალექსანდრე ბატონიშვილი ჯარით გაგზავნა. ამ ლაშქრობაში აქტიური მონაწილეობა მიიღო, დავით ბატონიშვილის მილახვარმა - თავადმა როსტომ რამაზიშვილმა (დავითიშვილმა). ამ ლაშქრობის შესახებ, ცნობები მოყვანილი ჰყავს თეიმურაზ ბატონიშვილს თავის თხზულებაში, სადაც აღნიშნულია: „**დღეს მოიწია გაზაფხული, მეფემან ირაკლი უბრძანა და წარავლინა ძის ძე თვისი დავით მეწუნავითა მხედრობითა განჯასა ზედა და შეუდგინა მას კვალად სხვითა მხედრობითა ძე თვისი ალექსანდრე. და მივიდნენ ესე მეფის ძენი განჯას და აღიდეს ქალაქი განჯა წელსა 1796-სა, ქორონიკონს 484, აპრილსა 3-სა, დღესა ხუთშაფათსა. ხოლო ამას შინა ვიდრე თიბათუს (ესე იგი ივნისის) ნახევრამდე ათექვსმეტ-გზის მოუნდათ ბრძოლაჲ მეფის ძეთა მხედრობასა და განჯელთა; და მარადის იძლივნეს განჯელნი და მოიკლა მელიქ მაჯნუმ, რომელიცა იყო სომეხი მელიქთაგან ჩალაბირთისათა. იყო ესე ადრინგანვე ჯავად-ხანისა თანა და უყვარდა იგი მას და პატივსა ფრიანსა უყოფდა, და ცნობილიცა იყო იგი ალა-მაჰმად-ხანისა და პატივცემულ მის მიერ, და თანაგანმზრახ იყო ჯავათ-ხანისა და მხედართმძღვანი მისი, ჩინებული და გულოვანი, ქებული. ესე დაიკოდა ბრძოლასა შინა თოფით. ახლობელ ადგილსა მას, სადა იგი ბრძოდა მეფის ძე დავით. და ეგრე ჰგონებდეს მახლობელ მისსა მყოფნი, რომელ მოხუდა მას თოფიმეფის ძის დავითის მილახვრის როსტომისა, რომელიცა იყო ერთი თავადთ შთამომავლობითაგანი“.⁹⁵**

1801 წელს, ქართლ-კახეთის სამეფოს გაუქმებისა და რუსული მმართველობის სისტემის დამყარების გამო, დავითიშვილთა სათავადო ადმინისტრაციულად გაუქმდა, მაგრამ მათ გვარს არც მაშინ დაუკარგავს თავისი ბრწყინვალეობა: თავადი დავითიშვილები, როგორც უწარჩინებულესი გვარის წარმომადგენელნი, აღიარებულნი და შეყვანილ იყვნენ რუსეთის იმპერიის თავადების სიაში.⁹⁶

დღეს, თავადი ბაგრატიონ-დავითიშვილების შთამომავლები ცხოვრობენ, როგორც საქართველოში, ისე მის საზღვრებს გარეთ.

ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული განშტოება

XVIII ს-ის. I ნახევარში, ბაგრატიონ-დავითიშვილების თავადური სახლიდან წარმოიშვა აზნაურული განშტოება, რომლის ფუძემდებელი იყო **ბოქაულთუხუცესის ელიზბარის ძე დავით ბაგრატიონ-დავითიშვილის ვაჟი - იესე**. აზნაური დავითიშვილების წარმომავლობის შესახებ იოანე ბატონიშვილი, თავის თხზულებაში „შემოკლებით აღწერა საქართველოსა შინა მცხოვრებთა თავადთა და აზნაურთა გვარებისა“ აღნიშნავს: „აზნაური დავითიშვილი. ამათნი შთამამავლობანი არიან თავადის დავითიშვილის მონათესავენი და მისვე დროსანი აზნაურად მიღებულნი მეფეთაგან, რომელიც დავსწერეთ დავითის შვილისთვის და არიან მეფეთაგანცა მიღებულ და ტრაკტატსა შინაცა მოხსენებულ“.⁹⁷

XVIII ს-ის. 20-იან წლებში, ბაგრატიონთა საგვარეულოში არსებობს მხოლოდ ერთი თავადი დავით ელიზბარის ძე დავითიშვილი, რომლის შესახებ ჩვენამდე მოღწეულია მრავალი ისტორიული დოკუმენტი.⁹⁸

მეფე ერეკლე II-ის მიერ, აზნაური დავითიშვილები დასახელებულნი არიან 1783 წლის გეორგიევსკის ტრაქტატში, როგორც სახასო (სამეფო) აზნაურები.⁹⁹

პირველი დოკუმენტური ცნობა **აზნაურ იესე (იასე) დავითის ძე დავითიშვილზე** გამოქვეყნებულია ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ „**საქართველოს სიძველენის**“ ერთ-ერთ ტომში, სადაც ნათლად ჩანს, რომ თავად დავით ელიზბარის ძე დავითიშვილს (ბაგრატიონ-დავითიშვილს) ჰყავს ძე იესე, კერძოდ: „ნასყიდობის წიგნი. 1728, თებერვალი 6. დავით დავითიშვილი ყიდულობს ხარება ჭოელიძესაგან ვენახს. №297“. „ქ. ნებითა და შეწვევითა ღვთისათა ესე ამიერის უკუნისამდე ჟამთა და ხანთა გასათავებელი ნასყიდობის წიგნი მოგართვით ჭოელიძემ ხარებაჲმ, შვილმა ჩემმა დათუნამ, ძმისწულმა ჩემმა ტეტიაჲმ და მომავალთა სახლის ჩვენისათა ყოველთავე თქვენ, ბატონს ჩვენს დავითსა, შვილსა თქვენსა იოთამასა და იასესა და ქრისტეფორეს და მომავალთა სახლისა თქვენისათა ყოველთავე, ასე რომე დამეჭირა და მოგყიდე გიორგის წილი ვენახი, მისის გზითა და წყლითა, შესავლითა და გასავლითა. ავიდე ფასი სრული და უკლებელი, რითაც ჩვენი გული შეგჯერდებოდა. და თუ ვინმე შემოგეცილოს, პასუხის გამცემი მე ვიყო. არის ამისი მოწამე: კაცია ჭაქირაძე, ივანე კანდაელი, ქანთრისშვილი პაპუნა. მე იაკობს დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა წიგნი ესე ფებერვალს ექვსსა, ქკსა უიე“.¹⁰⁰

აზნაური იესე დავითის ძე დავითიშვილი იხსენიება ასევე, გვიანდელ საბუთშიც, კერძოდ ლაზარე ვარძიელასშვილის თხოვნით წერილში, სადაც იესე უკვე თავის შვილთან გლახასთან ერთად ჩანს: „მათის უგანათლებულესობის სრულიად საქართველოს მეფის ძის დავითის წინაშე მოსახსენებელი მათის ყმის ვარძიელასშვილის ლაზარესაგან. მე, ჩემო ხელმწიფევე, ქისიყელი გახლავარ, მამაჩემს იქ კაცი შემოკვდომია, აყრილა და ქართლში გხლებია და დავითიშვილს იასეს შეეხიზნა. მამაჩემი თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქმნა. ორი ობოლო დავრჩით. ჩემი ძმა აქ გორს დამიგირავა, მეც ასე მძლავრობს და მაწუხებს. მეტი ღონე არსაითა მაქვს.

სანატრელის ბატონის პაპის თქვენის ოქმიცა მაქვს, რომ ამას ჩემთან საქმე არა აქს რა. მართალია, ხიზნათ გახლდით იმასთანა, ამის მეტი დავა არა აქვს რა. ის ისე დავითიშვილიც თქვენის ჭირის სანაცვლო შეიქმნა და იმისი შვილი გლახა ადარ მეშვება, ჩემი ყმა ხარო.

ხუთი სული ხიზანი გახლავართ. ღმერთი გაგიმარჯვებს, ნუ დაგეკარგავთ. მრავალი ხიზანი კაცი მდგარა ქართლში, მაგრამ ყმობით კი არავინ დასჭიდებია, ჩემო ხელმწიფევე. მაისის ა, ქორთონკონს უპჭ“. ამ საბუთზე შემდგომ მიწერილია ბატონიშვილი დავითის გადაწყვეტილება: „ბატონიშვილი დავით გიბრძანებ დეკანოზიშვილო იოსებ! მეჩემთ ამ არზით რომ ასე მოუხსენებია, რადგან ნეტარხსენებუ-

ლის პაპის ჩვენის ოქმი აცხადებს, რომ ხიზანი ყოფილა და მაგისი ყმა არა, ხელი უნდა აუმაართო და სახასოთ იყოს. და თუ საბუთიანი სიტყვა ჰქონდეს ვისმე, ჩვენ მოგვახსენოს და უსამართლოდ არ წავართმევთ. აპრილის ლ, ქორონიკონს უპმ“.¹⁰¹

ცნობები აზნაურ იესე (იასე) დავითის ძე დავითიშვილის ნათესაური კავშირების შესახებ, მოყვანილია ცნობილი ისტორიკოსის, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორის, დავით ნინიძის ნაშრომში „აქა ამბავნი თვალდამწვრიანთა“, სადაც ავტორი წერს: „ამ პერიოდში, კერძოდ, XVIII საუკუნის საბუთებში არაერთი დავითიშვილი გვხვდება, რომელნიც სწორედ აზნაური დავითიშვილნი უნდა იყვნენ: მათი მთელი შტო - 1728 წ. ნასყიდობის წიგნში მოხსენიებული „ბატონი“ დავით და მისი შვილები: იოთამი, იასე და ქრისტეფორე; 1800 წ. არხით, „დავითიშვილს იესეს“ ჰყავს შვილი გლახა, რომელიც სხვა საბუთებშიც იხსენიება. მათი შტო ასეთ სახეს იღებს: დავით, მისი შვილები - იოთამი, იესე, ქრისტეფორე და შვილიშვილი - იესეს ძე გლახა“.¹⁰² აზნაური გლახა იესეს ძე დავითიშვილი ასევე იხსენიება სხვა საბუთებშიც.¹⁰³

აზნაურ გლახა იესეს ძე დავითიშვილის მეორე სახელი დავითი იყო, როგორც ჩანს ბაბუის საპატივცემულოდ: „აზნაური დიმიტრი გლახას ძე, იგივე დავითის ძე დავითოვი...“.¹⁰⁴ აქვე უნდა აღვნიშნო, რომ ეს კონკრეტული ისტორიული საბუთი პროფესორ დავით ნინიძის ცნობილი წიგნის „აქა ამბავნი თვალდამწვრიანთა“ გამოცემისას (1999 წ.), ავტორისათვის ცნობილი არ იყო.

აზნაურ გლახა (დავით) იესეს ძე დავითიშვილის შთამომავალთა გენეალოგიური ნუსხა და ბიბლიოგრაფიული მონაცემები სრული სახით მოყვანილია წიგნში - „ბაგრატიონები - საქართველოს სამეფო დინასტიის და მისი განშტოებების გენეალოგია“.¹⁰⁵

XVIII-XIX სს. მათი რეზიდენცია სოფელ შინდისში (კოშკში) იყო. მათი საგვარეულო საძვალე მდებარეობდა სოფელ შინდისის (კოშკის) ნათლისმცემლის (იხ. სურ. 1-2) და სტეფანეწმინდის (იხ. სურ. 3) ეკლესიებში. მათი კარის კვირაცხოვლის ეკლესია იყო სოფელ შინდისში (კოშკში) (იხ. სურ. 4). სოფელ კარბში მდებარეობდა ე.წ. დავითიშვილების ციხე-კოშკი (იხ. სურ. 5), ხოლო სოფელ შინდისში (კოშკში) - თავდაცვითი საგუმავო კოშკი.¹⁰⁶

1801 წელს, ქართლ-კახეთის სამეფოს გაუქმებისა და რუსული მმართველობის სისტემის დამყარების გამო, სახასო აზნაურები დავითიშვილები აღიარებული და შეტანილ იყვნენ რუსეთის იმპერიის აზნაურთა სიაში.¹⁰⁷

რუსული მართველობის დამყარების შემდეგ, აზნაურ დავითიშვილების გვარის დაბოლოება შეიკვეცა და მათ მოიხსენიებდნენ როგორც აზნაურ დავითოვებს ან დავიდოვებს.¹⁰⁸

მე-XIX საუკუნიდან აზნაურ დავითიშვილების საგვარეულო გაიყო ორ ნაწილად, რომლის ერთი შტო ცხოვრობს სოფელ კარბში, ხოლო მეორე - სოფელ შინდისში (კოშკში).

2014 წელს აზნაურ დავითიშვილების შთამომავლებმა დაიბრუნეს თავისი ისტორიული გვარი - ბაგრატიონი.¹⁰⁹ (იხ. სურ. 6-27)

დღეს, აზნაურ ბაგრატიონ-დავითიშვილების შთამომავლები ცხოვრობენ, როგორც საქართველოში, ასევე მის საზღვრებს გარეთ.

**ბაგრატიონთა საგვარეულოს ისტორიული ნარკვევის, თავად და
აზნაურ ბაგრატიონ-დავითიშვილების შესახებ გამოყენებული
წყაროები და ლიტერატურა**

1. Марко Поло. Путешествие. Изд. Магидовича. Москва, 1954, стр.53.
2. Токарев С.А. Религия в истории народов мира. Москва, 1986, стр.47; ბონდო კუპა-ტაძე. იხოთეიზმის ისტორიული საფუძვლები და ბაგრატიონთა დინასტია. ჟურნ. „არტანუჯი“, №1, თბ., 1994, გვ.24-30.
3. ბიბლია (მეფეთა I, თავი 10, §1). საპატრიარქოს გამოცემა. თბ., 1989, გვ.249.
4. სუმბატ დავითის-ძე. ცხოვრება და უწყება ბაგრატიონიანთა. წიგნში: ქართლის ცხოვრება. ტ.I. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს.ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1955, გვ.372.
5. თ.ჭყონია. გორკის ოლქში აღმოჩენილი ქართული სიძველენი (ვახტანგ VI-ის მიერ შედგენილი გენეალოგიური ტაბულა. დანართი 1. „ლიტერატურული ძიებანი“, ტ.IV, თბ., 1948; მ.ლორთქიფანიძე. ლეგენდა ბაგრატიონთა წარმოშობის შესახებ. კრ. „კავკასიის ხალხთა ისტორიის საკითხები“, თბ., 1966, გვ.144-149.
6. ცხოვრება მეფეთ-მეფისა დავითისი. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, გამოკვლევა, ლექსიკონი და საძიებლები დაურთო მზექალა შანიძემ. თბ., 1992, გვ.165.
7. სუმბატ დავითის ძე. ცხოვრება და უწყება ბაგრატიონიანთა. წიგნში: „ქართლის ცხოვრება“, ტ.I, თბ., 1955, გვ.373.
8. ზ.აღუქსიძე. ქართლში ბაგრატიონთა დინასტიის პირველი გამოჩენა. წიგნში: ბაგრატიონები - სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003, გვ.27-34.
9. მ.ლორთქიფანიძე. ბაგრატიონები - საქართველოს სახელმწიფოებრიობის გარანტი. წიგნში: ბაგრატიონები. სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003, გვ.18.
10. Н.Адонц. Армения в эпоху Юстиниана. СПб., 1908, стр.413.
11. მოვსეს ხორენაცი. სომხეთის ისტორია. ძველი სომხურიდან თარგმნა, შესავალი და შენიშვნები დაურთო ა.აბდალაძემ. თბ., 1984, გვ.87; История Армении Моисея Хоренского. Перевод Н.Эмина. Москва, 1858, стр.87.
12. ი.აბულაძე. იოანე დრასხანაკერტელი. ცნობები საქართველოს შესახებ. თბ., 1937, გვ.3; იოანე დრასხანაკერტელი. სომხეთის ისტორია (786-925 წწ.). სომხური ტექსტი ქართულად თარგმნა, გამოკვლევით და საძიებლებით გამოსცა ელენე ცაგარეიშვილმა. თბ., 1965, გვ.47; Иованнес Драсханакертци. История Армении (786-925 гг.). Ереван, 1986, стр.55.
13. კონსტანტინე პორფიროგენეტი. De administrando imperio. „გეორგიკა“, ბიზანტიელი მწერლების ცნობები საქართველოს შესახებ. ტ.IV, ნაკვეთი II. ბერძნული ტექსტი ქართული თარგმანით გამოსცა და განმარტებები დაურთო სიმონ ყაუხჩიშვილმა. თბ., 1952, გვ.259-260; Константин VII Порфирогенет. “Об управлении империей”. Под редакцией Г.Г.Литаврина. Москва, 1991, стр.193-195.
14. გიორგი მერჩულე. გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება. წიგნში: ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები. წ.I. ილ.აბულაძის რედაქტორობით. თბ., 1963, გვ.81; Георгий Мерчуле. Житие Григория Хандзтийского. Грузинский текст, введение,

издание и перевод Н.Я.Марра с Дневником поездки в Шавшию и Кларджию. “Тексты и разыскания по армяно-грузинской филологии”, кн. VII, СПб., 1911, стр.96.

15. სუმბატ დავითის ქრონიკა ტაო-კლარჯეთის ბაგრატიონთა შესახებ. ტექსტი გამოსცა, ვრცელი შესავლით, შენიშვნებით და ორი გენეალოგიური ტაბულით საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრმა ე.თაყაიშვილმა. „მასალები საქართველოსა და კავკასიის ისტორიისათვის“, ნაკ. 27, თბ., 1949, გვ.25-26; კ.კეკელიძე. ქართული ლიტერატურის ისტორია. ტ. I. თბ., 1960, გვ.154; კ.კეკელიძე. აშოტ დიდი კურაპალატის ქრონოლოგიისათვის. „ეტიუდები ძველი ქართული ლიტერატურული ისტორიიდან“, ტ. 8, თბ., 1962, გვ.251-257; თ.ლომოური. სუმბატ დავითის ძისა და გიორგი მერჩულეს ცნობები IX-X სს. ქართველ ბაგრატიონთა შესახებ. კრებული „არილი“, თბ., 1925, გვ.48-49; პ.ინგოროყვა. გიორგი მერჩულე. თბ., 1954, გვ.76-77; საქართველოს ისტორია უძველესი დროიდან XIX საუკუნის დასაწყისამდე. ს.ჯანაშია რედაქტორობით. თბ., 1946, გვ.190-191; მ.ლორთქიფანიძე. ლეგენდა ბაგრატიონთა წარმოშობის შესახებ. კრ. „კავკასიის ხალხების ისტორიის საკითხები“, თბ., 1966, გვ.144-149; გ.მამულია. არჩილ „მეფის“ (VIII ს.) რეფორმების ლეგენდის გენეზისი და მისი პოლიტიკური ტენდენცია. „მასალები საქართველოსა და კავკასიის ისტორიისათვის“, თბ., 1976, გვ.121; Н.Я.Марр. Батум, Ардаган, Карс. Исторический узел межнациональных отношений Кавказа. Петроград, 1922, стр.21-22; Н.Я.Марр. Ани. Книжная история города и раскопки на месте городища. “Известия ГАИМК”, вып. 105, Ленинград, 1934; Н.Я.Марр. Живая старина и ученый вымысел в династических списках Армении и Грузии. Архив Российской Академии Наук, Санкт-Петербургское отделение, фонд 800, опись 1, часть 1, дело №441, л.52 (рукопись); Сумбат Давитис-дзе. История и повествование о Багратионах. Перевод, введение и примечания М.Д.Лордкипанидзе. Тб., 1979, стр.14; J.Marquart. Osteuropaische und Ostasiatische Streiffrage. Leipzig, 1903, p.403.
16. Е.С.Такайшвили. Грузинские надписи на археологических предметах, хранящихся в Кавказском музее в Тифлисе. “Археологические экскурсии, разыскания и заметки”, вып. II, Тфл., 1905, стр.56-59; ნ.ალადაშვილი. რელიეფი ოპიზიდან აშოტ კურაპალატის გამოსახულებით. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის „მოამბე“, ტ.XV, №7, თბ., 1954, გვ.473-478; Н.А.Аладашвили. Монументальная скульптура Грузии. Тб., 1977, стр.66-68,74.
17. ჯუანშერი. ცხოვრება ვახტანგ გორგასლისა. წიგნში: ქართლის ცხოვრება. ტ. I. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს.ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1955, გვ.243; გ.მამულია. ბაგრატიონთა დინასტიის წარმოშობა და ქართლის (იბერიის) სამეფოს წარმოქმნა. „მნათობი“, №2, თბ., 1972, გვ.179-191.
18. ჯუანშერი. ცხოვრება ვახტანგ გორგასლისა. წიგნში: ქართლის ცხოვრება. ტ. I. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს.ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1955, გვ.218.
19. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.119.
20. სუმბატ დავითის-ძის ქრონიკა ტაო-კლარჯეთის ბაგრატიონთა შესახებ. ტექსტი გამოსცა, ვრცელი შესავლით, შენიშვნებით და ორი გენეალოგიური ტაბულით საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრმა ე.თაყაიშვილმა. „მა-

- საღებო საქართველოსა და კავკასიის ისტორიისათვის“, ნაკ. 27, თბ., 1949, გვ.41-42; პინგოროყვა. გიორგი მერჩულე. თბ., 1954, გვ.77-79; გ.მამულია. ბაგრატიონთა დინასტიის წარმოშობა და ქართლის (იბერიის) სამეფოს წარმოქმნა. „მნათობი“, №2, თბ., 1972, გვ.179-191; მსურგულაძე. ბაგრატიონთა სამეფო სახლი. თბ., 1995, გვ.20-21.
21. „მოქცევაჲ ქართლისაჲ“. წიგნში: ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები. წ.ი. ილ.აბულაძის რედაქტორობით. თბ., 1963, გვ.81.
22. სუმბატ დავითის-ძე. ცხოვრება და უწყება ბაგრატიონთა. წიგნში: ქართლის ცხოვრება. ტ. I. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს.ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1955, გვ.376.
23. კონსტანტინე პორფიროგენეტი. De administrando imperio. „გეორგიკა“, ბიზანტიელი მწერლების ცნობები საქართველოს შესახებ. ტ. IV, ნაკვეთი II. ბერძნული ტექსტი ქართული თარგმანით გამოსცა და განმარტებები დაურთო სიმონ ყაუხჩიშვილმა. თბ., 1952, გვ.259-260; Константин VII Порфирогенет. Об управлении империей. Под редакцией Г.Г.Литаврина. Москва, 1991, стр.193-195.
24. Давид Багратиони. История Грузии. Текст издал и снабдил вступительной статьей и указателями А.А.Рогова. Тб., 1971, стр.89.
25. მატთანე ქართლისა. წიგნში: ქართლის ცხოვრება. ტ. I. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს.ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1955, გვ.252.
26. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ. IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.565.
27. თჭყონია. გორკის ოლქში აღმოჩენილი ქართული სიძველენი (ვახტანგ VI-ის მიერ შედგენილი გენეალოგიური ტაბულა. დანართი I. „ლიტერატურული ძიებანი“, ტ. IV, თბ., 1948.
28. ქართლის ცხოვრება. ტ. I. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს.ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1955, გვ.38.
29. ნიკოლოზ I კათალიკოზი. „საკითხავი სუჭტის ცხოველისაჲ კუართისა საუფლოსა და კათოლიკე ეკლესიისა“ ნიკოლოზ I ქართლის კათალიკოზ-პატრიარქის მიერ შედგენილი. გამოცემული პლ. იოსელიანის ქვრივის ანნა ნიკოლოზის ასულ იოსელიანის მიერ და მდ. ვასილ კარბელაშვილის რედაქტორობით. თბ., 1908, გვ.128.
30. არსენ ბერი. ცხოვრებაჲ და მოქალაეობაჲ ღირსისა და მოციქულთა სწორისა ნეტარისა ნინოდის. საეკლესიო მუზეუმის გამოცემა. თბ., 1904.
31. თ.ასათიანი. საქართველოს გერბი. ჟურნ. „არტანუჯი“, №5, თბ., 1996, გვ.41-42; საქართველოს დროშები და გერბები ვახუშტი ბაგრატიონის მიხედვით. შემდგენლები: ნ.გამცემლიძე, თ.კიკნაძე. თბ., 1991, გვ.7,9,11; ი.ბიჭიკაშვილი. საქართველოს ისტორიული სახელმწიფო დროშის და გერბის შესახებ. გაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“, №134 (12 ივნისი), თბ., 1997; ი.ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონთა სამეფო დინასტიის საგვარეულო ჰერალდიკა. წიგნში: ბაგრატიონები - სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003, გვ.475-486; ი.ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონთა სამეფო დინასტიის გერბები (საილუსტრაციო მასალები), №1-28. წიგნში: ბაგრატიონები - სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003, გვ.550-556; ი.ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონთა სამეფო დინასტიის საგვარეულო ჰერალდიკა. აღმანხი „ბაგრატიონი“, №2, თბ., 2004, გვ.31-52; Бичикашвили И.Л. О Грузинском историческом государственном флаге

- и гербе. журн. “Гербовед”, №29, Москва, 1998, стр.134-141.
32. თეიმურაზ ბატონიშვილი. ისტორია დაწვებითგან ივერიისა ესე იგი გიორგიისა, რომელ არს სრულიად საქართველოდსა. სპბ., 1848, გვ.19.
 33. ქართული ისტორიული საბუთები, IX-XIII სს. შეადგინეს და გამოსაცემად მოამზადეს თ.ენუქიძემ, ვ.სილოგავამ, ნ.შოშიაშვილმა. თბ., 1984, გვ.50; Грузинские документы IX-XV веков в собрании Ленинградского отделения института Востоковедения АН СССР. Перевод и комментарии С.С.Какабадзе. Москва, 19 82, стр.47,52,56,62.
 34. Капанадзе Д.Г. Медная монета Грузинского царя Давида, сына Георгия. Сб. “Эпиграфика Востока”, XII, Москва-Ленинград, 1958, стр.39-47.
 35. საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, 2014. თბ., 2013, გვ.38,39,41,43,48,62,66,72,74,91,99,111.
 36. საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქები. თბ., 2002.
 37. საქართველოს ისტორიის ნარკვევები, ტ.III. საქართველო XI-XV საუკუნეებში. ტომის რედაქტორები: ზ.ანჩაბაძე, ვ.გუჩუა. თბ., 1979, გვ.233; რ.მეტრეველი. დავით აღმაშენებელი. თბ., 1990.
 38. იბიჭიკაშვილი, დ.ნინიძე, ი.ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია. ტაბულა №2 (ტაო-კლარჯეთის კურაპალატები და ქართველთა მეფეები ბაგრატიონთა დინასტიიდან). წიგნში: ბაგრატიონები - სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.
 39. მ.ლორთქიფანიძე. მეფე ბაგრატ მესამე. ქუთაისი, 2002; გ.მჭედლიძე. ბაგრატ მესამის საქართველო. ქუთაისი, 1996, გვ.451-496.
 40. რ.მეტრეველი. თამარ მეფე (ეპოქის პოლიტიკურ-კულტურული და სოციალურ-ეკონომიკური მიმოხილვა). თბ., 1991, გვ.206.
 41. პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ.1. გამოსაცემად მოამზადეს დ.კლდიაშვილმა, მ.სურგულაძემ, ე.ცაგარეიშვილმა, გ.ჯანდიერმა. თბ., 1991., გვ.252.
 42. საქართველოს ისტორიის ნარკვევები. ტ.3. ტომის რედაქტორები ზ.ანჩაბაძე და ვ.გუჩუა. თბ., 1979, გვ.570.
 43. საქართველოს ისტორიის ნარკვევები. ტ.3. ტომის რედაქტორები ზ.ანჩაბაძე და ვ.გუჩუა. თბ., 1979, გვ.629; ვ.კიკნაძე. საქართველო XIV საუკუნეში. თბ., 1989, გვ.46.
 44. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.388.
 45. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.390.
 46. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.390.
 47. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.390.
 48. იბიჭიკაშვილი, დ.ნინიძე, ი.ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია. ტაბულა №3 (ერთიანი საქართველოს მეფეები ბაგრატიონთა დინასტიიდან). წიგნში: ბაგრატიონები - სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.
 49. იბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონთა სამეფო დინასტიის გენეალოგიის დაზუსტებისათვის (XV ს.). წიგნში: იბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონები - საქართველოს სამეფო

- დინასტია და მისი განშობები. თბ., 2016, გვ.290-321.
50. იოანე ბაგრატიონი. შემოკლებით აღწერა საქართველოსა შინა მცხოვრებთა თავადთა და აზნაურთა გვარებისა. რედაქტორი და გამომცემელი ზურაბ კაცვლაშვილი. თბ., 1997, გვ.17.
51. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.393.
52. დ.ნინიძე. სამუხრანბატონოსა და მუხრანბატონთა წარმოშობისათვის. „არტანუჯი“, №5, თბ., 1996, გვ.22-27; დ.ნინიძე. მუხრანბატონები. თბ., 1997, გვ.11; დ.ნინიძე. ბაგრატიონთა სამეფო სახლის საგვარეულო განშტოებანი XVI-XVIII საუკუნეებში. წიგნში: ბაგრატიონები. სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003, გვ.41.
53. ი.ბიჭიკაშვილი, დ.ნინიძე, ი.ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია. ტაბულა №4 (ქართლის მეფეები ბაგრატიონთა დინასტიიდან). წიგნში: ბაგრატიონები - სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.
54. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.393.
55. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.394.
56. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.33-34.
57. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.34.
58. ი.ბიჭიკაშვილი, დ.ნინიძე, ი.ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია. ტაბულა №4 (ქართლის მეფეები ბაგრატიონთა დინასტიიდან). წიგნში: ბაგრატიონები - სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003; დ.ნინიძე. „გუარი მეფეთა ბაგრატიონთა“ - გოჩაშვილნი. თბ., 1998, გვ.11-15.
59. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ.417.
60. თ.ჭყონია. გორკის ოლქში აღმოჩენილი ქართული სიძველენი (ვახტანგ VI-ის მიერ შედგენილი გენეალოგიური ტაბულა. დანართი 1. „ლიტერატურული ძიებანი“, ტ.IV, თბ., 1948.
61. ბერი ეგნატაშვილი. ახალი ქართლის ცხოვრება, პირველი ტექსტი. წიგნში: ქართლის ცხოვრება. ტ.II. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს.ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1959, გვ.379.
62. ფარსადან გორგიჯანიძე. საქართველოს ისტორია. (1925), დას. ნაშრ. გვ.222.
63. ი.ბიჭიკაშვილი, ლ.მიზანდარი. თავადი ბაგრატიონ-ბაბადიშები. თბ., 2015.
64. საქართველოს ცენტრალური ისტორიული არქივი (სცია), ფონდი 213, აღწერა 1, საქმე № 420 (1839 წ.), ფ.7-10 - Дело Тифлисского Дворянского Депутатского Собрания о Княжеском происхождении Захария Григорьевича Бабадышева.
65. გ.ჯავახიშვილი. ბაგრატიონთა სახლის ერთი შტო ანუ თელაველი ბაბადიშები. გაზ. „ერეკლე“, ერთდროული გაზეთი, 1996, 6 ოქტომბერი, №4, გვ.4.
66. იოანე ბაგრატიონი. შემოკლებით აღწერა საქართველოსა შინა.., (1997), დას. ნაშრ. გვ.28.
67. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ.IV, (1973),

დას. ნაშრ. გვ.34.

68. ახალი ქართლის ცხოვრება, მესამე ტექსტი. წიგნში: „ქართლის ცხოვრება“, ტ. II. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს. ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1959, გვ. 487.

69. ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება“, ტ. IV, (1973), დას. ნაშრ. გვ. 569.

70. ბერი ეგნატაშვილი. ახალი ქართლის ცხოვრება, პირველი ტექსტი. წიგნში: ქართლის ცხოვრება. ტ. II. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს. ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1959, გვ. 350.

71. ახალი ქართლის ცხოვრება, მესამე ტექსტი. დას. ნაშრ. გვ. 488.

72. ფარსადან გორგიჯანიძე. საქართველოს ისტორია. ს. კაკაბაძის გამოცემა. „საისტორიო მოამბე“, II, თბ., 1925, გვ. 299-300.

73. იბიტიკაშვილი, დ. ნინიძე, ი. ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია. ტაბულა №9 (თავად ბაგრატიონ-დავითიშვილების გენეალოგია). წიგნში: ბაგრატიონები - სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.

74. ფარსადან გორგიჯანიძე. საქართველოს ცხოვრება. თბ., 1913, გვ. 358-360 (იხ. ასევე ფარსადან გორგიჯანიძე. საქართველოს ცხოვრება. წიგნში: ქართლის ცხოვრება, ნაწილი II. გამოცემული დ. ჩუბინოვისაგან. სპბ., გვ. 557-559; Парсадан Горгиджанидзе. История Грузии. Перевод Р.К. Кикнадзе и В.С. Путуридзе. Исследование и указатели Р.К. Кикнадзе. Тб., 1990, стр. 149-151).

75. ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-17971 (1565-1583 წწ.), (ხელნაწერი); პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ. II. მასალები მოამზადეს: დ. კლდიაშვილმა და მ. სურგულაძემ. ტომის რედაქტორი ე. ცაგარეიშვილი. თბ., 1993, გვ. 532-533.

76. დ. ნინიძე. „აქა ანბავნი თვალდამწვრიანთა“. თბ., 1999, გვ. 4-21; Дж. Гвасалиа. Историческая география Восточной Грузии. Тб., 1991, стр. 117.

77. Д. Бакрадзе. Кавказ в древних памятниках христианства. Акты, собранные Кавказскою археографическою комиссиею. т. V, Тифлис, 1873, стр. 1071-1072; დ. ნინიძე. „აქა ანბავნი თვალდამწვრიანთა“. თბ., 1999, გვ. 63-66.

78. გეორგიევსკის ტრაქტატი. 1783 წლის ხელშეკრულება რუსეთის მფარველობაში აღმოსავლეთ საქართველოს შესვლის შესახებ. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, შესავალი და შენიშვნები დაურთო გ. პაიჭაძემ. თბ., 1983, გვ. 63.

79. ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-2124 (1606-1648 წწ.) (ხელნაწერი); პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ. I. გამოსაცემად მოამზადეს დ. კლდიაშვილმა, მ. სურგულაძემ, ე. ცაგარეიშვილმა, გ. ჯანდიერმა. თბ., 1991, გვ. 115; Г. Анчабадзе. Источниковедческие проблемы военной истории Грузии. Тб., 1990, стр. 164; И. Джорджадзе. История военного искусства Грузии. Тб., 1989, стр. 159-160.

80. დ. ნინიძე. „აქა ანბავნი თვალდამწვრიანთა“. თბ., 1999, გვ. 27-49.

81. ძველი არქივების ცენტრალური სახელმწიფო არქივი (დაცსა), ხი. ფონდი №52 (1685 წ.); პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ. II. დას. ნაშრ. გვ. 20.

82. საქართველოს ცენტრალური ისტორიული არქივი (სცია), ფ. 1448, აღ. 1, საბუთი №2286 (1608 წ.); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Ad-1084 (1637 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-14633 (1614-1619 წწ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-14659 (1633-1658 წწ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-15041 (1633-1658 წწ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Qd-7017 (1633-1658 წწ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Qd-8235 (1634 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Sd-555 (1610 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Sd-556 (1633 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტი-

- ტუტი, ფონდი Sd-603 (1642 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Sd-604 (1645 წ.), (ხელნაწერი); პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ. II. დას. ნაშრ. გვ. 27.
83. საქართველოს სიძველენი, ტ. II. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით, თბ., 1909, საბ. №189 (1634 წ.); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Sd-602 (1635 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Ad-1084 (1637 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-3240ბ (1650 წ.), (ხელნაწერი) ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-4170 (1654 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-5227 (1658 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Sd-603 (1642 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Sd-604 (1645 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Sd-605 (1656 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Sd-794 (1648-1656 წწ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Qd-8710 (1666 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Qd-8925 (1666 წ.), (ხელნაწერი); პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ. II. დას. ნაშრ. გვ. 28.
84. სცია, ფ. 1448, აღ. 1, საბუთი №1287 (1673 წ.); სცია, ფ. 1449, აღ. 1, საბ. №1197 (1673 წ.); პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ. II. დას. ნაშრ. გვ. 17, 19.
- 84ა. ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-10348 (1688-1703 წწ.), (ხელნაწერი); პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ. II. დას. ნაშრ. გვ. 29.
85. ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Sd-601 - სპარსულ ნაწილში (1633 წ.), (ხელნაწერი); პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ. II. დას. ნაშრ. გვ. 26.
86. ფარსადან გორგიჯანიძე. საქართველოს ცხოვრება. თბ., 1913, გვ. 359.
87. საქართველოს სიძველენი, ტ. II. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით, თბ., 1909, საბ. №189 (1634 წ.); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Sd-602 (1635 წ.), (ხელნაწერი); პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ. II. დას. ნაშრ. გვ. 26.
88. ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი დ-11400 (1782 წ.), (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-2624 (1791 წ.), (ხელნაწერი); ფონდი Hd-6372 (1797 წ.), (ხელნაწერი); ნ. ბერძენიშვილი. დოკუმენტები საქართველოს სოციალურიდან, ტ. II. თბ., 1953, გვ. 121, 159, 187.
89. თეიმურაზ ბაგრატიონი. დავით ბაგრატიონის ისტორია. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, გამოკვლევა და საძიებლები დაურთო თ. ენუქიძემ. თბ., 1972, გვ. 56.
- 89ა. საქართველოს ისტორიის ნარკვევები, ტ. IV. ტომის რედაქტორი მ. დუმბაძე. თბ., 1973, გვ. 347; ვ. ტატიშვილი. ქართველები მოსკოვში. თბ., 1947, გვ. 58.
90. სცია, ფ. 1448, აღ. 1, საბუთი №2286 (1608 წ.); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Sd-602 (1635 წ.), (ხელნაწერი); სცია, ფ. 1448, აღ. 1, საბუთი №1287 (1673 წ.); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-10348 (1688-1703 წწ.), (ხელნაწერი).
91. ფარსადან გორგიჯანიძე. საქართველოს ისტორია. ს. კაკაბაძის გამოცემა. „ისტორიული კრებული“, II, თბ., 1925, გვ. 263; ცხოვრება საქართველოსი (პარიზის ქრონიკა). (1980), დას. ნაშრ. გვ. 103; დ. ნინიძე. სავახტანგო. „მასალები საქართველოს სოფლების ისტორიისათვის“, ნაკვ. IV, თბ., 1993, გვ. 73.
92. ვახუშტი. ქც. ტ. IV. (1973), დას. ნაშრ. გვ. 454; მცირე ქრონიკები. (1968), დას. ნაშრ. გვ. 35, 49; თ. შორდანი. ქრონიკები..., ტ. II. (1897), დას. ნაშრ. გვ. 494, 497-498.
93. გეორგიევსკის ტრაქტატი. 1783 წლის ხელშეკრულება..., დას. ნაშრ. გვ. 57-64.
94. გეორგიევსკის ტრაქტატი. 1783 წლის ხელშეკრულება..., დას. ნაშრ. გვ. 58.
95. თეიმურაზ ბაგრატიონი. დავით ბაგრატიონის ისტორია. დას. ნაშრ. გვ. 55-56.
96. სცია, ფონდი №213, აღ. 1, საქმე №454 (1840 წ.) - Дело о признании в княжеском

достоинстве Давыдова-Багратионова Соломона Ростомовича; სცია, ფონდი №213, აღ. 1, საქმე №759 (1847 წ.) - Дело о признании в княжеском достоинстве рода Давыдовых-Багратионовых.

97. იოანე ბაგრატიონი. შემოკლებით აღწერა საქართველოსა შინა მცხოვრებთა თავადთა და აზნაურთა გვარებისა. რედაქტორი და გამომცემელი ზ.კაცელაშვილი. თბ., 1997, გვ.63.

98. „საქართველოს სიძველენი“, ტ. II. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით. ტფ., 1909, გვ.333-334, 344-345, 478-479, 481, 483, 587; დ.უჩანეიშვილი. დოკუმენტები საქართველოს ეკონომიკური ისტორიისათვის (XVII-XIX სს.). თბ., 1967, გვ.166-167; ქართული სამართლის ძეგლები, ტ.5. ტექსტები გამოსცა და შენიშვნები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1974, გვ.217-218, №128; ქართული სამართლის ძეგლები, ტ.7. ტექსტები გამოსცა და შენიშვნები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1981, გვ.180-181; ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Ad-1520 (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-472 (ხელნაწერი).

99. გეორგიევსკის ტრაქტატი. 1783 წლის ხელშეკრულება რუსეთის მფარველობაში აღმოსავლეთ საქართველოს შესვლის შესახებ. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა შესავალი და შენიშვნები დაურთო გიორგი პაიჭაძემ. თბ., 1983, გვ.59.

100. „საქართველოს სიძველენი“, ტ. II. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით. ტფ., 1909, გვ.344-345, 587.

101. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. VIII. ტექსტები გამოსაცემად მოამზადა და შენიშვნები დაურთო პროფ. ი.დოლიძემ. თბ., 1985, გვ.633.

102. დავით ნინიძე. „აქა ამბავნი თვალდამწვრიანთა“. თბ., 1999, გვ.68.

103. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. VIII. ტექსტები გამოსაცემად მოამზადა და შენიშვნები დაურთო პროფ. ი.დოლიძემ. თბ., 1985, გვ.369, 656.

104. საქართველოს ცენტრალური ისტორიული არქივი (სცია), ფ.489, აღწერა 18, საქმე №242.

105. იბიტიკაშვილი. ბაგრატიონები - საქართველოს სამეფო დინასტიის და მისი განშტოებების გენეალოგია. თბ., 2016, გვ.259-277.

106. საქართველოს ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა აღწერილობა, წიგნი 5. წიგნის რედკოლეგიის ხელმძღვანელი ს.კინწურაშვილი. თბ., 1990, გვ.74.

107. სცია, ფონდი №213, აღ. 1, საქმე №690 (1847 წ.) - Дело о признании в дворянском достоинстве рода Давыдовых; Список князей и дворян Грузии. Спб., 1850, №564; სცია, ფონდი 213, დამატებითი აღწერა, საქმე №2128 (1850 წ.) - Именной, посемейный список лиц, принадлежащих к княжеским и дворянским родам Грузии; ქართლ-კახეთის თავადთა და აზნაურთა ოჯახები. ფოტოტიპირი გამომცემა ზურაბ ჭუმბურიძის რედაქციით. თბ., 2005, გვ.128, 129.

108. სცია, ფ.489, აღწერა 18, საქმე №34, ფ.9v; სცია, ფ.489, აღწერა 18, საქმე №140, ფ.45v; სცია, ფ.489, აღწერა 18, საქმე №1761, ფ.12v; სცია, ფ.489, აღწერა 18, საქმე №1766, ფ.11v; სცია, ფ.489, აღწერა 18, საქმე №1772, ფ.4v; სცია, ფ.489, აღწერა 18, საქმე №1776, ფ.16v; სცია, ფ.489, აღწერა 18, საქმე №1780, ფ.6v.

109. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 2014 წლის 7 თებერვლის გადაწყვეტილება. ინახება ბეჟან ბაგრატიონის საოჯახო არქივში და „ბაგრატიონთა სახლის“ არქივში.

ბაგრატიონ-დავითიშვილების საგვარეულოს ბიბლიოგრაფია

I. საარქივო მასალა

- 1) საქართველოს ცენტრალური ისტორიული არქივი (სცია), ფონდი 2 (Канцелярия Главного управления Закавказским краем), აღწერა 1, საქმე №1224 - О князьях Багратион-Давыдовых.
- 2) სცია, ფონდი №2, აღ. 1, საქმე №2721 - О князьях Багратион-Давыдовых.
- 3) სცია, ფონდი №2, აღ. 1, საქმე №3245 - О князьях Багратион-Давыдовых.
- 4) სცია, ფონდი №2, აღ. 1, საქმე №3367 - О князьях Багратион-Давыдовых.
- 5) სცია, ფონდი №2, აღ. 1, საქმე №8453 - О князьях Багратион-Давыдовых.
- 6) სცია, ფონდი №2, აღ. 1, საქმე №8751 - О князьях Багратион-Давыдовых.
- 7) სცია, ფონდი №2, აღ. 1, საქმე №9443 - О князьях Багратион-Давыдовых.
- 8) სცია, ფონდი №2, აღ. 1, საქმე №9545 - О князьях Багратион-Давыдовых.
- 9) სცია, ფონდი №2, აღ. 1, საქმე №9772 - О князьях Багратион-Давыдовых.
- 10) სცია, ფონდი №2, აღ. 1, საქმე №11922 - О князьях Багратион-Давыдовых.
- 11) სცია, ფონდი №16, აღ. 1, საქმე №105 (1803 წ.) - Князья, бежавшие к царевичу Александру (Соломон Рамазишвили).
- 12) სცია, ფონდი №213, აღ. 1, საქმე №250 (1824 წ.) - Дело по прошению Давыдовых Х. И Я. о признании их в дворянском достоинстве.
- 13) სცია, ფონდი №213, აღ. 1, საქმე №452 (1840 წ.) - Дело о признании в княжеском достоинстве Давыдова-Багратионова Соломона Ростомовича.
- 14) სცია, ფონდი №213, აღ. 1, საქმე №454 (1840 წ.) - Дело о признании в княжеском достоинстве Давыдова-Багратионова Соломона Ростомовича.
- 15) სცია, ფონდი №213, აღ. 1, საქმე №690 (1847 წ.) - Дело о признании в дворянском достоинстве рода Давыдовых.
- 16) სცია, ფონდი №213, აღ. 1, საქმე №759 (1847 წ.) - Дело о признании в княжеском достоинстве рода Давыдовых-Багратионовых.
- 17) სცია, ფონდი №213, აღ. 1, საქმე №1015 (1850 წ.) - Дело об утверждении в княжеском достоинстве Багратион-Давыдова Соломона Ростомовича.
- 18) სცია, ფონდი №213, აღ. 1, საქმე №1223 (1856 წ.) - Дело о дворянском происхождении Давыдовых Х. и И.
- 19) სცია, ფონდი №213, დამატებითი აღწერა, საქმე №1990 (1820 წ.) - Переписка о признании в дворянском достоинстве Давыдовых.
- 20) სცია, ფონდი №213, დამატებითი აღწერა, საქმე №2070 (1839 წ.) - Переписка о признании в дворянском достоинстве Давыдова И.А.
- 21) სცია, ფონდი №213, დამატებითი აღწერა, საქმე №2105 (1846 წ.) - Протоколы заседаний Тифлисского губернского собрания грузинского дворянства о восстановлении Соломона Багратион-Давыдова в княжеском достоинстве.
- 22) სცია, ფონდი №213, დამატებითი აღწერა, საქმე №2213 (1849 წ.) - Переписка о признании в княжеском достоинстве Давыдова Вахтанга.
- 23) სცია, ფონდი №1448 (ძველი საბუთების კოლექცია), აღ. 1, საბ. №72 (1740 წ.), (ხელნაწერი) - წყალობის წიგნი მიცემული გიორგი დავითიშვილს.
- 24) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №166 (1789 წ.), (ხელნაწერი) - ზაად დავითიშვილი, მისი შვილები როსტომ, გიორგი და მისი ბიძა დავით დავითიშვილი.
- 25) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №238 (1762 წ.), (ხელნაწერი) - არზა ოქმით მიცემული ზაად დავითიშვილს.
- 26) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №243 (1789 წ.), (ხელნაწერი) - ბრძანება ზაად დავითიშვილს.
- 27) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №1263 (1774 წ.), (ხელნაწერი) - არზა. იოვანე დავითიშვილი.

- 28) სცია, ფ.1448, აღ. 1, საბუთი №1287 (1673 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი.
- 29) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №1701 (1789 წ.), (ხელნაწერი) - პირობის წიგნი. სურსათის იასაული ზაალ დავითიშვილი.
- 30) საქართველოს ცენტრალური ისტორიული არქივი (სცია), ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №2286 (29.07.1608 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი, ჰყავს შვილები კონსტანტინე და ელიზბარი.
- 31) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №2752 (1746 წ.), (ხელნაწერი) - ნასყიდობის წიგნი მიცემული გიორგი დავითიშვილს, მის შვილს ზაალს და მის ძმებს სოლომონს, იოანეს, დავითს, ედიშერს და ქაიხოსროს.
- 32) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №3275 (1677 წ.), (ხელნაწერი) - როსტომ დავითიშვილი და მისი შვილი ქაიხოსრო.
- 33) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №5303 (1755 წ.), (ხელნაწერი) - ნასყიდობის წიგნი მიცემული გიორგი დავითიშვილს და მის შვილს ზაალს.
- 34) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №5596 (1798 წ.), (ხელნაწერი) - სასამართლო გადაწყვეტილება. ზაალ დავითიშვილი; მილახვარი შანშე რამაზიშვილი და მისი შვილები: როსტომ და სოლომონი [შანშეს წარდგენილ სიგელში გაცემულ მეფე ერეკლე I-ის მიერ იხსენიებიან ელიზბარ და ლევან რამაზიშვილები].
- 35) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №5640 (1797 წ.), (ხელნაწერი) - განჩინების წიგნი. მილახვარი შანშე რამაზიშვილი. მისი განაყავი ზაალ დავითიშვილი და მისი შვილი როსტომი.
- 36) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №5641 (1797 წ.), (ხელნაწერი) - განჩინების წიგნი. მილახვარი შანშე რამაზიშვილი. მისი განაყავი ზაალ დავითიშვილი.
- 37) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №6497 (1809 წ.), (ხელნაწერი) - ნასყიდობის წიგნი. ძმები როსტომ და გიორგი დავითიშვილები. მათი დისწული გიორგი ავალიშვილი.
- 38) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №6801 (1804 წ.), (ხელნაწერი) - ყმობის წიგნი. ედიშერ დავითიშვილი.
- 39) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №6815 (1802 წ.), (ხელნაწერი) - არზა ოქმით. მილახვარ შანშე რამაზიშვილის მეუღლე ელისაბედი.
- 40) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №8327 (1821 წ.), (ხელნაწერი) - ნასყიდობის წიგნი. ივანე დავითიშვილი.
- 41) სცია, ფონდი №1448, აღ. 1, საბ. №8328 (1830 წ.), (ხელნაწერი) - ნასყიდობის წიგნი. დავითიშვილები.
- 42) სცია, ფონდი №1449 (ძველი საბუთების პირთა ხელნაწერი), აღ. 1, საბ. №616 (XVI ს.), (ხელნაწერი) - რატი დავითიშვილი და მისი მეუღლე ხვარამზე.
- 43) სცია, ფონდი №1449, აღ. 1, საბ. №756 (XVIII ს.), (ხელნაწერი) - მიწის მიცემის წიგნი. ბეჟან და ვახტანგ რამაზიშვილები, ბეჟანის ძმა ლუარსაბ რამაზიშვილი.
- 44) სცია, ფონდი №1449, აღ. 1, საბ. №1192 (1717 წ.), (ხელნაწერი) - ნასყიდობის წიგნი. მოწმეთა შორის ქაიხოსრო გიორგის ძე რამაზიშვილი. დამწერი ნიკოლოზ რამაზიშვილი.
- 45) სცია, ფ.1449, აღ. 1, საბ. №1197 (1673 წ.).
- 46) სცია, ფონდი №1449, აღ. 1, საბ. №2664 (1664 წ.), (ხელნაწერი) - ელიზბარ დავითის ძე დავითიშვილი, მისი და (სახელი უცნობია) და სიძე ქაიხოსრო ციციშვილი.
- 47) სცია, ფონდი №1450, (ძველი საბუთების პირები, გადაწერილი საქართველოს უზენაესი მართებელ ბრძანებით XIX ს. I მეოთხედში) დავთარი 6, საბ. №93 (1784 წ.), (ხელნაწერი) - ელიზბარ დავითიშვილი და მისი ბიძაშვილი ზაალ დავითიშვილი.
- 48) სცია, ფონდი №1450, დავთარი 6, საბ. №96 (1784 წ.), (ხელნაწერი) - ზაალ დავითიშვილი, მისი შვილები როსტომ და გიორგი და მისი ბიძაშვილი ელიზბარ დავითიშვილი.
- 49) სცია, ფონდი №1450, დავთარი 9, საბ. №150 (1656 წ.), (ხელნაწერი) - ელიზბარ დავითის ძე დავითიშვილი.

- 50) სცია, ფონდი №1450, დავთარი 38, საბ. №110 (1753 წ.), (ხელნაწერი) - ძმები ედიშერ, დავით და გიორგი დავითიშვილები და დავითის ძე ელიზბარი და გიორგის ძე ზაალ დავითიშვილი.
- 51) სცია, ფონდი №1450, დავთარი 38, საბ. №167 (1800 წ.), (ხელნაწერი) - მილახვარი შანშე რამაზიშვილი და მისი შვილები როსტომ და სოლომონ.
- 52) სცია, ფონდი №1450, დავთარი 46, საბ. №75 (1752 წ.), (ხელნაწერი) - ძმები ედიშერ და დავით დავითიშვილები.
- 53) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Ad-1040 (1715 წ.), (ხელნაწერი) - დავით ელიზბარის ძე დავითიშვილი, მისი შვილები ელიზბარ და კონსტანტინე და მათი ნათესავები გიორგი რამაზიშვილი, მისი შვილი კონსტანტინე და მათი განაყოფი ლევან და ხოხონა რამაზიშვილები.
- 54) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Ad-1084 (1637 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი და მისი შვილები ელიზბარი და კონსტანტინე.
- 55) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-452 (8.05.1784 წ.), (ხელნაწერი) - არზა ზაალ დავითიშვილისა მსაჯულ შეკრებულობისადმი თავის ბიძაშვილ ელიზბართან ბაღათარის საქმის დავის შესახებ.
- 56) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-455 (1784 წ.), (ხელნაწერი) - ვენახის ნასყიდობის წიგნი, მიცემული ხოსია დავითიშვილის მიერ გიორგი მიქელაშვილისათვის.
- 57) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-501 (1750 წ.), (ხელნაწერი) - გიორგი დავითიშვილი.
- 58) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-514 (1756 წ.), (ხელნაწერი) - ძმები გიორგი და დავით დავითიშვილები.
- 59) ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-553 (6.11.1794 წ.), (ხელნაწერი) - ბრძანება ერეკლე მეფისა ზაალ დავითიშვილისადმი ელიზბარის ობლების ზაალისათვის მობარების შესახებ.
- 60) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-562 (19.02.1794 წ.), (ხელნაწერი) - სამარხის ხარჯი ელიზბარ დავითიშვილის გასასვენებელი.
- 61) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-1151 (1750 წ.), (ხელნაწერი) - ბერი დავითიშვილი.
- 62) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-1152 (1750 წ.), (ხელნაწერი) - ბერი დავითიშვილი.
- 63) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-1153 (1750 წ.), (ხელნაწერი) - ბერი დავითიშვილი.
- 64) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-1155 (1750 წ.), (ხელნაწერი) - ბერი დავითიშვილი.
- 65) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-1156 (1750 წ.), (ხელნაწერი) - ბერი დავითიშვილი.
- 66) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-1543 (XVII-XVIII სს. მიჯნა), (ხელნაწერი) - ელიზბარ დავითიშვილი, მისი და (სახელი უცნობია) და სიძე ავთანდილ ერისთავიშვილი (არაგვის).
- 67) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-1762 (28.02.1788 წ.), (ხელნაწერი) - ნაბაღვარისა და წიქვილის ნასყიდობის წიგნი, მიცემული როსტომ და ონოფრე ფალავანდიშვილების მიერ მილახვარ შანშე დავითიშვილისათვის (რამაზიშვილისათვის).
- 68) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-1764 (22.09.1780 წ.), (ხელნაწერი) - მამულის ნასყიდობის წიგნი, მიცემული რამინ ამირეჯიბის მიერ მილახვარ შანშე დავითიშვილისათვის (რამაზიშვილისათვის).
- 69) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-1769 (1780 წ.), (ხელნაწერი) - ყმა-მამულის წყალობის წიგნი, მიცემული ლეონ ბატონიშვილის მიერ მილახვარ შანშე დავითიშვილისათვის (რამაზიშვილისათვის).

- 70) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-1774 (1785 წ.), (ხელნაწერი) - არზა შანშე მილახორისა საქართველოს მსაჯულთაღმი ფალავანდიშვილთან მამულზე დავის შესახებ, მდივანბეგების ოქმით.
- 71) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-1797 (1565-1583 წწ.), (ხელნაწერი) - რამაზ დავითიშვილი, მისი ვაჟი კონსტანტინე; რამაზის ძმა დავითი და და N. (სახელი უცნობია).
- 72) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-2124 (1606-1648 წწ.) (ხელნაწერი).
- 73) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-2168 (1750 წ.), (ხელნაწერი) - ძმები გიორგი, ბერი, დავით და ედიშერ დავითიშვილები.
- 74) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-2289 (1658-1676 წწ.), (ხელნაწერი) - ძმები ელიზბარ და კონსტანტინე დავითიშვილები.
- 75) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-2470 (1688-1703 წწ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი და მისი შვილები ელიზბარი და კონსტანტინე.
- 76) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-2543 (XVII-XVIII სს. მიჯნა), (ხელნაწერი) - ელიზბარ დავითიშვილი, მისი და N. (სახელი უცნობია) და მისი ქმარი არაგვის ერისთავ ოთარის და მარიამ მერაბის ასული ჯორჯაძის ვაჟი, ბაზი-ერთუხუცესი ავთანდილი.
- 77) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-2757 (ხელნაწერი) - ელიზბარ დავითიშვილი.
- 78) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-2823 (1678 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი.
- 79) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-3240 (1640 წ.), (ხელნაწერი) - ბოქაულთუხუცესი ელიზბარ დავითიშვილი.
- 80) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-4170 (1654 წ.), (ხელნაწერი) - ბოქაულთუხუცესი ელიზბარ დავითიშვილი.
- 81) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-5227 (1658 წ.), (ხელნაწერი) - ბოქაულთუხუცესი ელიზბარ დავითიშვილი.
- 82) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-6356 (1628 წ.), (ხელნაწერი) - გიორგი დავითიშვილი, მისი მეუღლე თინათინი და მათი ვაჟი თეიმურაზი.
- 83) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-7500 (1784 წ.), (ხელნაწერი) - სოფლის ნასყიდობის წიგნი, მიცემული ზაალ დავითიშვილის მიერ დადიანის ასულ დარეჯანისათვის (ძლიერ გადასული).
- 84) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-8235 (1634 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი, ჰყავს შვილები კონსტანტინე და ელიზბარი.
- 85) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-9444 (1750 წ.), (ხელნაწერი) - გივი დავითიშვილი.
- 86) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-9860 (1670 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი და მისი დედა თინათინ ბატონიშვილი, ქაიხოსრო მუხრანბატონის ასული.
- 87) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-10348 (1688-1703 წწ.), (ხელნაწერი) - დარბაზის ბატონი ელიზბარ დავითიშვილი.
- 88) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-11664 (1650 წ.), (ხელნაწერი) - კონსტანტინე დავითიშვილი.
- 89) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-14429 (1633-1658 წწ.), (ხელნაწერი) - ელიზბარ დავითიშვილი.
- 90) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-14579 (1670 წ.), (ხელნაწერი) - მიწის წყალობის წიგნი, მიცემული თინათინ ბატონიშვილისა და მისი შვილის თავად დავით დავითიშვილის მიერ პაპუნა სუხიაშვილისათვის.
- 90) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-14631 (1614 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი, ჰყავს შვილები კონსტანტინე, ელიზბარი და შიოში.
- 91) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-14633 (1614-1619 წწ.), (ხელნაწერი) -

- დავით დავითიშვილი, ჰყავს შვილები კონსტანტინე, ელიზბარი და შიოში.
- 92) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-14659 (1633-1658 წწ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი.
- 93) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-14666 (1614-1619 წწ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი.
- 94) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-14699 (1634-1676 წწ.), (ხელნაწერი) - კონსტანტინე დავითის ძე დავითიშვილი და მისი ძმა ელიზბარი.
- 95) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-150041 (1633-1658 წწ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი.
- 96) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-555 (13.05.1610 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი, ჰყავს შვილები კონსტანტინე, ელიზბარი და შიოში.
- 97) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-556 (31.07.1633 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი, ჰყავს შვილები კონსტანტინე და ელიზბარი.
- 98) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-567 (1634 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი, ჰყავს შვილები კონსტანტინე და ელიზბარი.
- 99) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-598 (1596 წ.), (ხელნაწერი) - რამაზ დავითიშვილი, მისი ძე დავითი.
- 100) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-599 (1614 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი, ჰყავს შვილები კონსტანტინე, ელიზბარი და შიოში.
- 101) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-600 (1615 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი, ჰყავს შვილი შიოში.
- 102) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-601 (1633 წ.), (ხელნაწერი) - ეში-კალასბაში დავით დავითიშვილი.
- 103) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-602 (1635 წ.), (ხელნაწერი) - დირბის მოურავი დავით დავითიშვილი და მისი შვილი ელიზბარი.
- 104) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-603 (1642 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი და მისი შვილი ელიზბარი.
- 105) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-604 (1645 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი და მისი შვილი ელიზბარი.
- 106) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-605 (1656 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი, მისი მეუღლე ანა-ხანუმი და მათი შვილი ელიზბარი.
- 107) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-606 (1688 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი, მისი მამა ელიზბარი და პაპა დავითი.
- 108) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-608 (1688 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი და მისი შვილები ელიზბარი და კონსტანტინე.
- 109) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-641 (1637 წ.), (ხელნაწერი) - ელიზბარ დავითის ძე დავითიშვილი.
- 110) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-648 (1678-1692 წწ.), (ხელნაწერი) - ელიზბარ დავითის ძე დავითიშვილი და შვილები დავითი და ხოსია.
- 111) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-756 (2.07.1633 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი.
- 112) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-775 (XVII ს. შუა წლები (დაახ. 1650 წ.)), (ხელნაწერი) - გიორგი დავითიშვილი (რამაზიშვილი). ჰყავს ძმა დავით, შვილი რამაზ, [ძმისწული] ელიზბარ.
- 113) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Sd-794 (1646-1647 წწ.), (ხელნაწერი) - ბოქაულთუხუცესი ელიზბარ დავითიშვილი.
- 114) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Qd-7017 (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი (მისი ბეჭედი უზის საბუთს).
- 115) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Qd-8235 (23.10.1634 წ.), (ხელნაწერი) - დავით დავითიშვილი.

- 116) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Qd-8710 (1666 წ.), (ხელნაწერი) - ბოქაულთუხუცესი ელიზბარ დავითიშვილი.
- 117) ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Qd-8925 (1666 წ.), (ხელნაწერი) - ბოქაულთუხუცესი ელიზბარ დავითიშვილი.
- 118) Российский государственный исторический архив (РГИА), ф.1343, (Департамент Герольдии Правительствующего Сената), оп. 46 (Дела о титулованном дворянстве), Дело №72 (1857-1894 гг.) - Список лиц, получивших княжеские и графские титулы.
- 119) РГИА, ф.1343, оп. 51 (Дела о титулованном дворянстве; Родословные книги и списки причисленных к дворянству), Дело № 668 - Списки сопричисленных дворян по Тифлисской губернии.
- 120) РГИА, ф.1343, оп. 51, Дело № 691 - Родословная книга дворян Тифлисской губернии.
- 121) РГИА, ф.1343, оп. 51, Дело № 742 - Списки дворян Грузии.
- 122) РГИА, ф.1343, оп. 51, Дело № 743 (1857 г.) - Списки дворян Грузии и Мингрелии.
- 123) РГИА, ф.1343, оп. 51, Дело № 744 (1889 г.) - Списки дворян Грузии, Гурии и Имеретии.
- 124) РГИА, ф.1343, оп. 51, Дело № 762 - Список князей и дворян Грузии.
- 125) РГИА, ф.1343, оп. 51, Дело № 763 - Дополнительный список князей и дворян Грузии.
- 126) РГИА, ф.1343, оп. 51, Дело № 775 - Списки грузинских князей и дворян, подтвердивших дворянское происхождение.
- 127) РГИА, Третий Департамент Сената, Фонд № 1343, опись 51 (1683-1917 гг.), Дело № 668 - Списки сопричисленных дворян по Тифлисской губернии.
- 128) РГИА, Третий Департамент Сената, Фонд № 1343, опись 51 (1683-1917 гг.), Дело № 677 - Списки сопричисленных дворян по Кавказской области.
- 129) РГИА, Третий Департамент Сената, Фонд № 1343, опись 51 (1683-1917 гг.), Дело № 691 - Родословная книга дворян Тифлисской губернии.
- 130) РГИА, Третий Департамент Сената, Фонд № 1343, опись 51 (1683-1917 гг.), Дело № 762 - Списки князей и дворян Грузии.
- 131) РГИА, Третий Департамент Сената, Фонд № 1343, опись 51 (1683-1917 гг.), Дело № 763 - Дополнительный список князей и дворян Грузии.
- 132) РГИА, Третий Департамент Сената, Фонд № 1343, опись 51 (1683-1917 гг.), Дело № 775 - Списки грузинских князей и дворян, подтвердивших дворянское происхождение (1840 г.).

II. ისტორიული წყაროები

- 1) ახალი ქართლის ცხოვრება (მეორე ტექსტი). წიგნში: ქართლის ცხოვრება. ტ. II. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს.ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1959.
- 2) ახალი ქართლის ცხოვრება (მესამე ტექსტი). წიგნში: ქართლის ცხოვრება. ტ. II. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს.ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1959.
- 3) ბერი ეგნატაშვილი. ახალი ქართლის ცხოვრება. (მეორე ტექსტი). წიგნში: ქართლის ცხოვრება. ტ. II. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს.ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1959.
- 4) გეორგიევსკის ტრაქტატი. 1783 წლის ხელშეკრულება რუსეთის მფარველობაში აღმოსავლეთ საქართველოს შესვლის შესახებ. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, შესავალი და შენიშვნები დაურთო გიორგი პაიჭაძემ. თბ., 1983.
- 5) ფარსადან გორგიჯანიძე. საქართველოს ისტორია. ს.კაკაბაძის გამოცემა. "ისტორიული მოამბე", ტ. II. თბ., 1925.
- 6) ნიკო დადიანი. ქართველთ ცხოვრება. ტექსტი გამოსცა, შენიშვნები და საძიებლები დაურთო შ.ბურჯანაძემ. თბ., 1962.

- 7) დავით ბატონიშვილი. ახალი ისტორია. თ.ლომოურის გამოცემა. თბ., 1941.
- 8) დოკუმენტები თბილისის ისტორიისათვის (XVI-XIX სს.). წ.I. შეადგინეს და გამოსაცემად მოამზადეს ნ.ბერძენიშვილმა და მ.ბერძენიშვილმა. თბ., 1962.
- 9) დოკუმენტები საქართველოს სოციალური ისტორიიდან. ტ.1. ნ.ბერძენიშვილის რედაქციით. თბ., 1940.
- 10) ბაგრატ ბატონიშვილი. ახალი მოთხრობა. თ.ლომოურის გამოცემა. თბ., 1941.
- 11) ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. წიგნში: ქართლის ცხოვრება. ტ.IV. ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს. ყაუხჩიშვილის მიერ. თბ., 1973.
- 12) დავით ბატონიშვილი. ახალი ისტორია. გამოსცა თ.ლომოურმა. თბ., 1941.
- თეიმურაზ ბატონიშვილი. ისტორია დაწყებითგან ივერიისა ესე იგი გიორგიისა, რომელ არს სრულიად საქართველოდსა. სპბ., 1848.
- 13) თეიმურაზ ბაგრატიონი. დავით ბაგრატიონის ისტორია. გამოსცა თ.ენუქიძემ. თბ., 1972.
- 14) იოანე ბატონიშვილი. კალმასობა, ტ.1-2. კ.კეკელიძის და ალ.ბარამიძის რედაქციით. თბ., 1936-1948.
- 15) მასალები საქართველოს ეკონომიკური ისტორიისათვის, ტ.II. ტექსტები გამოსცა და შენიშვნები დაურთო ნ.ბერძენიშვილმა. თბ., 1953.
- 16) მცირე ქრონიკები (კინკლოსების ისტორიული მინაწერები). ტექსტები გამოსცა, შესავალი წერილი და კომენტარები დაურთო კ.ოდიშელმა. თბ., 1968.
- 17) პაპუნა ორბელიანი. ამბავნი ქართლისანი. ტექსტი დაადგინა, შესავალი, ლექსიკონი და საძიებლები დაურთო ელენე ცაგარეიშვილმა. თბ., 1981.
- 18) პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ.I. გამოსაცემად მოამზადეს დ.კლდიაშვილმა, მ.სურგულაძემ, ე.ცაგარეიშვილმა, გ.ჯანდიერმა. თბ., 1991.
- 19) პირთა ანოტირებული ლექსიკონი XI-XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით. ტ.II. გამოსაცემად მოამზადეს დ.კლდიაშვილმა, მ.სურგულაძემ. თბ., 1993.
- 20) თ.ჟორდანიას. ქრონიკები და სხვა მასალა საქართველოს ისტორიისა და მწერლობისა. ტ.II. თბ., 1897.
- 21) თ.ჟორდანიას. ქრონიკები და სხვა მასალა საქართველოს ისტორიისა და მწერლობისა. ტ.III. გამოსაცემად მოამზადეს გივი ჟორდანიამ და შოთა ხანთაძემ. თბ., 1967.
- 22) „საქართველოს სიძველენი“, ტ.I. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით. თბ., 1899.
- 23) „საქართველოს სიძველენი“, ტ.II. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით. თბ., 1909.
- 24) „საქართველოს სიძველენი“, ტ.III. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით. თბ., 1910.
- 25) საქართველოს ისტორიის ქრონიკები XVII-XIX სს. ტექსტები გამოსაცემად მოამზადა, გამოკვლევები, შენიშვნები და განმარტებები დაურთო პროფ. ავთ. იოსელიანმა. თბ., 1980.
- 26) საქართველოს სოციალური ისტორიის დოკუმენტები, ტ.I. ტექსტები გამოსცა ნ.ბერძენიშვილმა. თბ., 1940.
- 27) საქართველოს სოციალური ისტორიის დოკუმენტები, ტ.II. ტექსტები გამოსცა ნ.ბერძენიშვილმა. თბ., 1953.
- 28) დ.უჩანეიშვილი. დოკუმენტები საქართველოს ეკონომიკური ისტორიისათვის (XVII-XIX სს.). თბ., 1967.
- 29) ქართლის ცხოვრება. ანა დედოფლისეული ნუსხა. დასაბუჯდად მოამზადა ს.ყაუხჩიშვილმა. თბ., 1942.
- 30) ქართული სამართლის ძეგლები, ტ.1. ტექსტები გამოსცა, შენიშვნები და საძიებლები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1965.
- 31) ქართული სამართლის ძეგლები. ტ.2. ტექსტები გამოსცა, შენიშვნები და საძიებლები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1965.
- 32) ქართული სამართლის ძეგლები. ტ.3. ტექსტები გამოსცა, შენიშვნები და საძიებ-

ბლები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1970.

33) ქართული სამართლის ძეგლები. ტ.4. ტექსტები გამოსცა, შენიშვნები და საძიებლები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1972.

34) ქართული სამართლის ძეგლები. ტ.5. ტექსტები გამოსცა, შენიშვნები და საძიებლები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1974.

35) ქართული სამართლის ძეგლები. ტ.6. ტექსტები გამოსცა, შენიშვნები და საძიებლები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1977.

36) ქართული სამართლის ძეგლები. ტ.7. ტექსტები გამოსცა, შენიშვნები და საძიებლები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1981.

37) ქართული სამართლის ძეგლები. ტ.8. ტექსტები გამოსცა, შენიშვნები და საძიებლები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1985.

38) ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი საეკლესიო მუზეუმის (A) კოლექციისა. ტ.1₂. შეადგინეს და დასაბუჯდად მოამზადეს: თ.ბრეგაძემ, ც.კახაბრიშვილმა, ტ. მგალობლიშვილმა, მ.ქავთარიამ, ლ.ქუთათელაძემ და ც.ჯღამაიამ. ელ.მეტრეველის რედაქციით. თბ., 1976.

39) ქართული ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი საეკლესიო მუზეუმის (A) კოლექცია, ტ.1₃. შეადგინეს და დასაბუჯდად მოამზადეს: თ.ბრეგაძემ, მ.ქავთარიამ და ლ. ქუთათელაძემ. ელ. მეტრეველის რედაქციით. თბ., 1980.

40) ქართული ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი საეკლესიო მუზეუმის (A) კოლექცია, ტ.1₄. შეადგინეს და დასაბუჯდად მოამზადეს: თ.ბრეგაძემ, მ.ქავთარიამ და ლ. ქუთათელაძემ. ელ. მეტრეველის რედაქციით. თბ., 1985.

41) ქართული ხელნაწერების აღწერილობა. ყოფილი საეკლესიო მუზეუმის (A) კოლექცია. ტ.1₁. შეადგინეს და დასაბუჯდად მოამზადეს თ.ბრეგაძემ, მ.ქავთარიამ და ლ.ქუთათელაძემ. ელ.მეტრეველის რედაქციით. თბ., 1973.

42) ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი საეკლესიო მუზეუმის (A) კოლექციისა. ტ.1₂. შეადგინეს და დასაბუჯდად მოამზადეს: თ.ბრეგაძემ, ც.კახაბრიშვილმა, მ.ქავთარიამ, ლ.ქუთათელაძემ, ც.ჭანკიევმა, ლ.ხევსურიანმა. ელ.მეტრეველის რედაქციით. თბ., 1986.

43) ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი საეკლესიო მუზეუმის (A) კოლექციისა. ტ.1₄. შეადგინა და დასაბუჯდად მოამზადა ქ.შარაშიძემ. კ.კეკელიძის საერთო რედაქციით. თბ., 1954.

44) ქართული ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი საეკლესიო მუზეუმის (A) კოლექცია. ტ.1₆. შეადგინეს და დასაბუჯდად მოამზადეს: თ.ენუქიძემ, მ.ქავთარიამ, ლ.ქუთათელაძემ, ელ. მეტრეველმა, მზ.შანიძემ და ქრ.შარაშიძემ. ელ.მეტრეველის რედაქციით. თბ., 1976.

45) ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი საქართველოს ისტორის და ეთნოგრაფიის საზოგადოების ბიბლიოთეკის H-კოლექცია. ტ.1. კ.კეკელიძის რედაქციით. თბ., 1948.

46) ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი საქართველოს ისტორის და ეთნოგრაფიის საზოგადოების ბიბლიოთეკის H-კოლექცია. ტ.1₁. შედგენილია ლ.ქუთათელაძის მიერ, ი.აბულაძის რედაქციით. თბ., 1946.

47) ქართული ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი საქართველოს ისტორის და ეთნოგრაფიის საზოგადოების ბიბლიოთეკის H-კოლექცია. ტ.1₃. შედგენილია ქრ. შარაშენიძის მიერ. კ.კეკელიძის რედაქციით. თბ., 1948.

48) ქართული ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი საქართველოს ისტორის და ეთნოგრაფიის საზოგადოების ბიბლიოთეკის H-კოლექცია. ტ.1₄. შედგენილია ე.მეტრეველის მიერ. კ.კეკელიძის რედაქციით. თბ., 1950.

49) ქართული ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი საქართველოს ისტორის და ეთნოგრაფიის საზოგადოების ბიბლიოთეკის H-კოლექცია. ტ.1₅. შეადგინა და გამოსცა მოსაგომად მოამზადა ლ.მეფარიშვილი. აღ.ბარამიძის რედაქციით. თბ., 1949.

- 50) ქართული ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების (S) კოლექცია. ტ. I. შეადგინეს და დასაბეჭდად მოამზადეს: თ.ბრეგაძემ, თ.ენუქიძემ, ნ.კასრაძემ, ლ.ქუთათელაძემ და ქ.შარაშიძემ. ელ.მეტრეველის რედაქციით. თბ., 1959.
- 51) ქართული ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების (S) კოლექცია. ტ. III. შეადგინეს და დასაბეჭდად მოამზადეს: თ.ენუქიძემ, მ.ქავთარიამ, ლ.ქუთათელაძემ, ელ.მეტრეველმა, მზ.შანიძემ და ქრ.შარაშიძემ. ელ. მეტრეველის რედაქციით. თბ., 1963.
- 52) ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების (S) კოლექცია, ტ. V. შეადგინეს და დასაბეჭდად მოამზადეს: თ.ბრეგაძემ, მ.ქავთარიამ, ლ.ქაჯაიამ, ლ.ქუთათელაძემ და ც.ჭანკიევმა. ელ.მეტრეველის რედაქციით. თბ., 1967.
- 53) ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების (S) კოლექცია, ტ. VI. შეადგინეს და გამოსაცემად მოამზადეს: თ.ბრეგაძე, ლ.ქაჯაიამ, ლ.ქუთათელაძემ, მ.შანიძემ და ც.ჭანკიევამ. თბ., 1969.
- 54) ქართული ხელნაწერთა აღწერილობა. ყოფილი ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების (S) კოლექცია, ტ. VII. შეადგინეს და დასაბეჭდად მოამზადეს: თ.ბრეგაძემ, მ.ქავთარიამ, ლ.ქაჯაიამ, ლ.ქუთათელაძემ და ც.ჭანკიევმა. ელ. მეტრეველის რედაქციით. თბ., 1973.
- 55) ომან ხერხეულიძე. მეფობა ირაკლი მეორისა. ტექსტი გამოცემისათვის მოამზადა, გამოკვლევა, ლექსიკონი და საძიებლები დაურთო ლ. მიქიაშვილმა. თბ., 1989.
- 56) ცხოვრება საქართველოსი (პარიზის ქრონიკა). ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, შესავალი, შენიშვნები და საძიებლები დაურთო გიული ალასანიამ. თბ., 1980.
- 57) სეხნია ჩხეიძე. საქართველოს ცხოვრება. წიგნში: ქართლის ცხოვრება, ტ. II. დ.ჩუბინაშვილის გამოცემა. სპბ., 1854.
- 58) სეხნია ჩხეიძე. საქართველოს ცხოვრება. ზ.ჭიჭინაძის გამოცემა. თბ., 1913.
- 59) Вахушти Багратиони. История Царства Грузинского. Перевел, снабдил предисловием, словарями и указателем Н.Т.Накашидзе. Тб., 1976.
- 60) Второй дополнительный список к Высочайше утвержденному 6 декабря 1850 г. именному посемейному списку лицам, принадлежащим к княжеским и дворянским родам Грузии. Спб., 1857.
- 61) Георгиевский трактат. Договор 1783 года о вступлении Восточной Грузии под покровительство России. Текст подготовил к изданию, введением и примечаниями снабдил Г.Г.Пайчадзе. Тб., 1983.
- 62) Грамоты и другие исторические документы XVIII столетия, относящиеся к Грузии. т. I. Под ред. А.А.Цагарели. Спб., 1891.
- 63) Грамоты и другие исторические документы XVIII столетия, относящиеся к Грузии. т. II. Под ред. А.А.Цагарели. Спб., 1891.
- 64) Грамоты и другие исторические документы XVIII столетия, относящиеся к Грузии. т. II, вып. 2. Под редакцией А.А.Цагарели. Спб., 1898.
- 65) Парсадан Горгиджанидзе. История Грузии. Перевод Р.К.Кикнадзе и В.С.Путуридзе. Исследование и указатели Р.К.Кикнадзе. Тб., 1990.
- 66) Давид Багратиони, царевич грузинский. Краткая история Грузии со времени первого во оной поселения. (С предисловием К.Бегичева). 2-е изд. Спб., 1893.
- 67) Давид Царевич. Новая история. Издание А.А.Рогава. Тб., 1971.
- 68) Дополнительный список к князьям и дворянам Грузии 1856 г. Спб., 1856.
- 69) Законы Вахтанга VI. Перевод, введение и примечания Д.Л.Пурцеладзе. Тб., 1980.
- 70) Именной посемейный список лицам, принадлежащим к княжеским и дворянским родам Грузии. Спб., 1851.
- 71) С.С.Какабадзе. Грузинские документы института народов Азии. М., 1967.

- 72) Парижская хроника. Перевод, исследование, примечания и указатели Г.Г.Аласаниа. Тб., 1991.
- 73) Переписка на иностранных языках грузинских царей с российскими государями от 1639 по 1770 г. Под ред. М.Броссе. Спб., 1861.
- 74) Список князей и дворян Грузии. Спб., 1850.
- 75) Списки титулованным родам и лицам Российской империи. Издание Департамента Герольдии Правительствующего Сената. Спб., 1892.
- 76) Тбилисская коллекция персидских фирманов, т.I. Составители: М.А.Тодуа и И.К.Шамс. Подготовка к печати, перевод, комментарии и словарь М.А.Тодуа. Тб., 1989.
- 77) Царевич Иоанн. Калмасоба или Хождение по сбору. Перевод с грузинского, введение и комментарии В.Дондуа. Тб., 1945.
- 78) Сехნია Чхеидзе. История Грузии. Перевод выполнил, предисловием, указателями и словарями снабдил Н.Т.Накашидзе. Тб., 1976.

III. სამეცნიერო ლიტერატურა

- 1) ნ.ასათიანი. მე-XVII ს. მასალები საქართველოს ისტორიისათვის. თბ., 1973.
- 2) დ.ბაქრაძე. საქართველოს ისტორია. თბ., 1885.
- 3) დ.ბაქრაძე. მასალები ქართული სფრაგისტიკის ისტორიისათვის. ნაწილი I. თბ., 1978.
- 4) თ.ბერაძე, მ.სანაძე. საქართველოს ისტორია, წ.I (ანტიკური ხანა და შუა საუკუნეები). საქართველოს სამეფო დინასტიები (დანართი). თბ., 2003.
- 5) ნ.ბერძენიშვილი. ფეოდალური ურთიერთობიდან XV საუკუნეში. “მასალები საქართველოსა და კავკასიის ისტორიისათვის”, ნაკვ. I, თბ., 1937.
- 6) ნ.ბერძენიშვილი. საქართველოს ისტორიის საკითხები. წიგნი 2. თბ., 1965.
- 7) ნ.ბერძენიშვილი. საქართველოს ისტორიის საკითხები. წიგნი 4. თბ., 1967.
- 8) ნ.ბერძენიშვილი. საქართველოს ისტორიის საკითხები. წიგნი 7, თბ., 1974.
- 9) ნ.ბერძენიშვილი. საქართველოს ისტორიის საკითხები, წიგნი 8, თბ., 1975.
- 10) მ.ბერძენიშვილი. მასალები XIX საუკუნის I ნახევრის ქართული საზოგადოების ისტორიისათვის. ტ.I. თბ., 1980.
- 11) მ.ბერძენიშვილი. მასალები XIX საუკუნის I ნახევრის ქართული საზოგადოების ისტორიისათვის. ტ.II. თბ., 1983.
- 12) ი.ბიჭიკაშვილი, დ.ნინიძე, ი.ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია, ტაბულა №4. წიგნში: ბაგრატიონები. სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.
- 13) ი.ბიჭიკაშვილი, დ.ნინიძე, ი.ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია, ტაბულა №5. წიგნში: ბაგრატიონები. სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.
- 14) ი.ბიჭიკაშვილი, დ.ნინიძე, ი.ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია, ტაბულა №6. წიგნში: ბაგრატიონები. სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.
- 15) ი.ბიჭიკაშვილი, დ.ნინიძე, ი.ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია, ტაბულა №7. წიგნში: ბაგრატიონები. სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.
- 16) ი.ბიჭიკაშვილი, დ.ნინიძე, ი.ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია, ტაბულა №8. წიგნში: ბაგრატიონები. სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.
- 17) ი.ბიჭიკაშვილი, დ.ნინიძე, ი.ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია, ტაბულა №9. წიგნში: ბაგრატიონები. სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.
- 18) ი.ბიჭიკაშვილი, დ.ნინიძე, ი.ჩიქოვანი. საქართველოს სამეფო დინასტიის - ბაგრატიონების გენეალოგია, ტაბულა №10. წიგნში: ბაგრატიონები. სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.

- ტიონების გენეალოგია, ტაბულა №10. წიგნში: ბაგრატიონები. სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა. თბ., 2003.
- 19) ი.ბიჭიკაშვილი, ლ.მიზანდარი. თავადი ბაგრატიონ-ბაბადიშები. თბ., 2015.
 - 20) ი.ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონები - საქართველოს სამეფო დინასტია და მისი განშტოებები, თბ., 2016.
 - 21) ი.ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონები - საქართველოს სამეფო დინასტიის და მისი განშტოებების გენეალოგია, თბ., 2016.
 - 22) ვ.გაბაშვილი. ქართული ფეოდალური წყობილება XVI-XVII სს.-ში. თბ., 1958.
 - 23) დ.გვრიტიშვილი. ფეოდალური საქართველოს სოციალური ისტორიიდან (ქართლის სათავადოები). თბ., 1955.
 - 24) ლ.დოლიძე. გენერალისიმუსი, მარშლები, გენერლები, ადმირალები - ჩვენი თანამემამულენი. თბ., 2000.
 - 25) მ.იაშვილი. მასალები საქართველოს სოციალურ-ეკონომიური ისტორიისათვის (მზითვის წიგნები). თბ., 1974.
 - 26) მ.რეხვიაშვილი. იმერეთის სამეფო (1462-1810 წწ.). თბ., 1989.
 - 27) საქართველოს ისტორია. ნაწილი 1. უძველესი დროიდან მე-XIX ს. დასაწყისამდე. ნ.ბერძენიშვილი, ივ.ჯავახიშვილი, ს.ჯანაშია. ს.ჯანაშიას რედაქტორობით. თბ., 1946.
 - 28) საქართველოს ისტორიის ნარკვევები. ტ.4. რედაქტორი მ.დუმბაძე. თბ., 1973.
 - 29) მ.სვანიძე. საქართველო-ოსმალეთის ისტორიის ნარკვევები (XIV-XVIII სს.). თბ., 1990.
 - 30) ვ.ტატიშვილი. ქართველები მოსკოვში. თბ., 1959.
 - 31) ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია, ტ. II. მთ. რედაქტორი ირ.აბაშიძე. თბ., 1977.
 - 32) ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია, ტ. III. მთ. რედაქტორი ირ.აბაშიძე. თბ., 1978.
 - 33) ივ.ჯავახიშვილი. ქართველი ერის ისტორია. ტ.4. თბ., 1967.
 - 34) ივ.ჯავახიშვილი. ქართველი ერის ისტორია. ტ.4. თბ., 1948.
 - 35) გ.ჯამბურია. საქართველოს ფეოდალური ურთიერთობის ისტორიიდან. თბ., 1955.
 - 36) Авалов З. Присоединение Грузии к России. СПб., 1906.
 - 37) Адрес-календарь Российской империи на 1765-1916 гг. СПб., 1765-1916.
 - 38) Д.Бантыш-Каменский. Историческое собрание списков кавалеров российских императорских орденов. Москва, 1814.
 - 39) Бутков П. Материалы для новой истории Кавказа с 1722 по 1803 год. ч.1-3. СПб., 1869.
 - 40) Вадбольский М. Геральдическая символика Грузии. Тб., 1980.
 - 41) Владимирский-Буданов. "История университета Св.Владимира", т.1, 1884, стр.175-197.
 - 42) Васильевич С. Титулованные роды Российской империи. Опыт подробного перечисления всех титулованных российских дворянских фамилий с указанием происхождения каждой фамилии, а также времени получения титула и утверждения в нем. СПб., 1910.
 - 43) Гогитидзе, М. Грузины-генералы русской императорской армии. – Тбилиси : Опица, 1999. – На груз. яз.
 - 44) Гогитидзе, М. Грузинский генералитет (1699-1921) : библиограф. справочник / отв. ред. И. Дивный. – Киев : Ин-т укр. археографии и источниковедения им. М. Грушевского Нац. АН Украины, 2001.
 - 45) Гогитидзе, М. Грузинские офицеры в армии Российской империи в XVIII – начале XIX века : автореф. дис. ... канд. ист. наук / Тбил. гос. ун-т им. Ив. Джавахишвили. – Тбилиси, 2006. – На груз. и русск. яз.
 - 46) Гогитидзе, М. Военная элита Кавказа : в 2 т. – Т. I : Генералы и адмиралы из Грузии / ред. Н. Джавахишвили. – Тбилиси : НИЦ ист. груз.-кавказ. отношений, 2007.)
 - 47) Горгидзе М. Грузины в Петербурге: Страницы летописи культурных связей. Тб., 1976.
 - 48) Грузинские дворянские акты и родословные росписи. Изд. А.Хаханова. Москва, 1893.
 - 49) Дворянские Роды Российской империи. т. III, Князя. Под редакцией С.В.Думина.

Авторы-составители: Петр Гребельский, Станислав Думин, Князь Гудза Апакидзе, Иосиф Бичикашвили, Михаил Катин-Ярцев, Сергей Ковылов-Алексеевский, Княжна Флюра Кудашева, Томаш Ленчевский, Глеб Михайлов, Вадим Первушкин, Юрий Унковский, Князь Юрий Чиковани, Сергей Шишлов, Андрей Шумков. Москва, 1996.

50) Н.Джавахишвили. Грузины под российским флагом (Грузинские военные и государственные деятели на службе России в 1703-1917 гг.). Тб., 2003.

51) Н.Джавахишвили. Санкт-Петербург центр русско-грузинских взаимоотношений (1703-2003 гг.). Тб., 2003.

52) Долгоруков П.В. Российская родословная книга. Ч.1-4. Спб., 1854-1857.

53) Кавказский календарь на 1846-1917 гг. Тифлис, 1845-1916.

54) Каландадзе Ц. Участие грузин в культурной и общественной жизни России. Тб., 1979.

55) Крылов-Толстикевич. Придворный календарь на 1915 год (Комментарии), Москва, 2015, стр.42.

56) Лакиер. Русская геральдика. Спб., 1855.

57) Формуляр по Сенатскому архиву № 1460.

58) Allen W.E.D. A History of the Georgian People. London, 1971.

59) Histoire de la Georgie. Depuis L' Antiquite jusqu'au XIX siecle. Traduite du Georgien par M.Brosset. 1-re Parte.Histoire ancienne jusqu'en 1469 de J.-C.S.-Petersbourg, 1849.

Histoire de la Georgie. Depuis l'Antiquite jusqu'au XIX siecle. vol.V, 2-re partie, 4. Addition, t.IX, Traduction et additions par M.Brosset. S.-Petersbourg, 1856.

60) Jacques Ferrand. Familles Princieres de Georgie. Vontreu. 1983.

61) Ferrand J. Les familles princieres de Georgie. Paris, 1983.

62) C.Toumanoff. Manuel de genealogie et de chronologie pour l'histoire de la Caucasia Chretienne (Armenie-Georgie-Albanie). Roma, 1976.

63) Toumanoff C. Les dinasties de la Caucasia chretienne de l'Antiquite jusqu'au XIX siecle. Tables genealogiques et chronologiques. Rome, 1990.

64) Toumanoff C. Les maisons princieres et de chronologie pour l'histoire de la Caucasia chretienne. Rome, 1976.

65) Chaffanjon A. Le petit Gotha illustre. Paris, 1968.

ბაგრატიონთა სახლი

THE BAGRATIONI'S HOUSE

თბილისი, დავით აღმაშენებლის გამზირი №65, 380002;

ტ.: (99532) 952703; ფაქსი: (99532) 956829; ელ.ფოსტა: Bagrationi@hotmail.com

65 David Amashenebeli ave, 390002, Tbilisi, Georgia; Phone (99532) 952703; FAX: (99532) 953829; E-mail: Bagrationi@hotmail.com

№ 43

28.03.2018 წ.

„ბაგრატიონთა სახლის“ ოფიციალური პასუხი ქ-ნ მანანა ხომერიკს

„ბაგრატიონთა სახლის“ წევრები გულდასმით გავეცანით ქ-ნი მანანა ხომერიკის წერილს, რომელიც გამოქვეყნდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალში „მაცნე“ (2017 წ. №2), სადაც ქ-ნი მანანა ჩვენი საზოგადოების ისტორიკოს იოსებ ბიჭიკაშვილს ბრალს სდებს იმერეთის ბაგრატიონთა შტოსთან მიმართებაში დაშვებული უზუსტობების გამო. ქ-ნი ხომერიკი წერს: „ისტორიული ფაქტებისადმი ასეთმა, რბილად რომ ვთქვათ, თავისუფალმა მიდგომამ, ბაგრატიონთა სხვადასხვა შტოების აღრევა და ისტორიის დამახინჯება გამოიწვია“. აღნიშნულ ბრალდებებზე ბ-ნი იოსები აპირებს პასუხის გაცემას, ჩვენ კი გვსურს, დავაფიქსიროთ და გამოვხატოთ ჩვენი შეშფოთება ქ-ნი მანანას აღნიშნული წერილის წაკითხვის შემდეგ. ნამდვილად სამწუხაროა, რომ თურმე, კერძო ინტერესების გამო, პიროვნებამ შესაძლებელია, საკუთარი ქვეყნის ინტერესები დაივიწყოს. როგორ ვერ უნდა მიხვდეს ადამიანი, რომ ამგვარი ქმედებით იგი საკუთარი ქვეყნის ერთიანობის იდეას ვნებს?! არ გვინდა დავიჯეროთ, მაგრამ, სამწუხაროდ, საზოგადოების გარკვეულ ნაწილს დღემდე აქვს სურვილი საქართველოს დაქუცმაცებისა.

2016 წელს ქ-ნი მანანა ხომერიკის თაოსნობით თვითნებურად დაარსდა „იმერეთის მეფეთა შთამომავალთა საზოგადოება“, რადგან ამის თაობაზე მიზანმიმართულად არ იყვნენ საქმის კურსში ჩაყენებულნი იმერეთის ბაგრატიონთა შტოს უპირატესი ოჯახები, კერძოდ იმერეთის სამეფო სახლის ყოფილი წევრების - დავით ბატონიშვილისა (1781-1820) და კონსტანტინე ბატონიშვილის (1789-1844) პირდაპირი მემკვიდრე ოჯახები. შესაბამისად, ამ საზოგადოების ლეგიტიმურობის საკითხი ყოველგვარ საფუძველს მოკლებულია, ისევე როგორც მათ მიერ საზოგადოების თავმჯდომარედ და იმერეთის ტახტის მემკვიდრედ ირაკლი ბაგრატიონის (დვანკითელის) დასახელება. ბაგრატიონთა დინასტიურ კავშირთან შეუთანხმებელი ასეთი ქმედება ჩვენს მიერ შეფასებულია თვითნებურ ქმედებად და მოკლებულია ყოველგვარ კანონიერებას. ამ თვითნებურ საქციელს აღტაცებით შეხედნენ „სამეფო კლუბის“ და „საქართველოს თავადაზნაურთა საკრებულოს“ ხელმძღვანელები. საზოგადოების პრეზენტაციის მსვლელობისას, ზემოთაღნიშნულ თვითნებობას დაემატა ქ-ნი მანანა ხომერიკის მიერ დამსწრე საზოგადოების

მიზანმიმართულად შეცდომაში შეყვანა. მან საზოგადოებას წარუდგინა ბოროდინოს გმირის, პეტრე ივანეს ძე ბაგრატიონის ახალგაზრდობის პორტრეტი, რომელიც ღვანკითელი ირაკლი ბაგრატიონის წინაპრად, კერძოდ უკანონოდ შობილი სიმონ ბაგრატიონის პორტრეტად გაასაღა. შემდგომ, ქ-მა ხომერიკმა ეს პორტრეტი ლიტერატურის მუზეუმს ჩააბარა, რომელსაც დაურთო საკუთარი ხელით დაწერილი განმარტებითი ტექსტი (იხ. სურ.1-3). გვსურს განვაცხადოთ, რომ ეს ტექსტი სავსეა ყალბი ინფორმაციით, როგორც ისტორიული კუთხით, ასევე სვიმონ ბაგრატიონის ბიოგრაფიული ცნობების თვალსაზრისით. კერძოდ, ქ-ნ მანანას, როგორც ისტორიკოს, ჯერ ერთი უნდა სცოდნოდა, რომ 1799 წელს პეტრე ბაგრატიონის მიერ მიღებული ორდენები ვერ იქნებოდა ევროპაში ნაპოლეონ ბონაპარტესთან ბრძოლით დამსახურებული ორდენები, რადგან საყოველთაოდ ცნობილია, რომ, პეტრე ივანეს ძე ბაგრატიონმა პორტრეტზე გამოსახული ორდენები მიიღო ალექსანდრე სუვოროვთან ერთად ჩრდილოეთ იტალიისა და შვეიცარიის განთავისუფლებისათვის, მაშინ როცა საფრანგეთი ჯერ კიდევ რესპუბლიკაა და ნაპოლეონ ბონაპარტე, როგორც ფრანგული არმიის ერთერთი მხედართმთავარი, 1798-1799 წლებში იბრძვის ეგვიპტეში. 1799 წლამდე ფრანგულ არმიას რუსების წინააღმდეგ ევროპის ტერიტორიაზე არ უბრძოლია. არადა მაშ რატომ შეყავს შეცდომაში საზოგადოება ქ-ნ მანანა ხომერიკს, როცა წერს: „**სვიმონი პეტრე ბაგრატიონთან ერთად იბრძოდა ევროპაში ნაპოლეონის წინააღმდეგ**“. ასევე, პორტრეტის ასლის უკანა მხარის მინაწერში ქ-ნ მანანა ხომერიკი წერს: „**სვიმონს, პეტრე ბაგრატიონის მსგავსად, 1799 წელს მიღებული აქვს მარია-ტერეზიას ორდენი, რომლითაც ავსტრიის იმპერატორი აჯილდოებდა და აგრეთვე წმ. მავრიკისა და ლაზარეს იტალიური ორდენი, რომელიც საფოსტის სამეფო სახლს ეკუთვნოდა**“. ჩვენთვის გაუგებარია, თუ რომელ ისტორიულ წყაროზე დაყრდნობით ამტკიცებს ქ-ნი მანანა ზემოთმოყვანილ ინფორმაციას, იმასთან დაკავშირებით, რომ სიმონ ბაგრატიონს აღნიშნული ორდენები ოდესმე მიუღია. არსებობს ოფიციალური ნუსხები, სადაც ჩამოთვლილია ამ ორდენების კავალერთა სიები. მათ შორის არიან ისეთი ცნობილი ისტორიული პიროვნებები, როგორებიც იყვნენ: ა.გ. სუვოროვი, მ.ი. კუტუზოვი, ა.უ. ველლინგტონი, მ.ბ. ბარკლაი-დე-ტოლლი, პ.ი. ბაგრატიონი, ი.ა. პოტიომკინი და სხვანი, ამ ცნობილ პიროვნებათა შორის არსად ღვანკითელი სიმონ ბაგრატიონი არ აღინიშნება.

ფსევდომონარქისტულმა ძალებმა, რომლებმაც ვერ მოახერხეს მეცნიერულ დონეზე ერთიანი საქართველოს სამეფოს ტახტის მემკვიდრის, ბაგრატიონ-გრუზინსკების სამეფო ოჯახის უგულვებელყოფა, ახლა უკვე მიაღწენ ჩვენი დინასტიის მიერ 2006 წელს ხელმოწერილ მემორანდუმს და ითხოვენ მის გაუქმებას. ამ მოწოდების ინიციატორობა, როგორც ჩანს, ითავა ქ-მა მანანა ხომერიკმა.

მოგეხსენებათ, რომ ქ-ნი მანანა ხომერიკი თავად ისტორიკოსი ბრძანდება და, წესით, კარგად უნდა იცოდეს საქართველოს ისტორიის ის მტკივნეული პერიოდი, როდესაც ქვეყანა პოლიტიკურ ერთეულებად დაიშალა, რაშიც დიდი წვლილი სწორედ შიდა სეპარატიზმს მიუძღვის. დასაწყისშივე გვსურს დავსვათ ასეთი შეკითხვა - ქ-ნო მანანა, თქვენთვის ფასეულია საქართველოს ერთიანობა? ვიმედოვნებთ, რომ თქვენი პასუხი იქნება დადებითი, რადგან როგორც ისტორიკოსს კარგად გეცოდინებათ, თუ რა ჯაფა და ძალისხმევა მოანდომეს ჩვენმა დიდმა წინაპრებმა ერთიანობის იდეის განხორციელებას, რომლის ერთ-ერთ სამაგალითო ნიმუშს (თუმცა, უშედეგოდ დასრულებულს) წარმოადგენს იმერთა მეფის, ალექსანდრე III-ის ეროვნული გეგმა, რომელიც, შესაძლოა, ერთ რანგში დავაყენოთ დიდი ქუჯი ვერისელის მაგალითთან. მოგეხსენებათ, რომ მეფე ალექსანდრე III-მ პიროვნული ამბიციები დათმო, მიუხედავად იმისა, რომ მას ჰყავდა საკუთარი მემკვიდრე ბაგრატ ბატონიშვილის სახით, მან ერთიანი საქართველოს სამეფო ტახტზე აყვანის მიზნით იშვილა მეფე თეიმურაზ I-ის შვილიშვილი ლუარსაბ

სურ. 1. თავადი პეტრე ივანეს ძე ბაგრატიონი (1765-1812), რუსეთის არმიის პოლკოვნიკის ფორმაში (ასლი; ორიგინალი დაცულია რუსეთის სახელმწიფო ისტორიულ მუზეუმში).

სურ. 2. „იმერეთის მეფეთა შთამომავალთა საზოგადოების“ დაარსების პრეზენტაციაზე, ქ-ნი მანანა ხომერიკი დამსწრე საზოგადოებას წარუდგენს თავადი პეტრე ივანეს ძე ბაგრატიონის პორტრეტის ასლს, როგორც სიმონ ბაგრატიონის ძე ბაგრატიონის პორტრეტს.

ბატონიშვილი. ლუარსაბის მოულოდნელი გარდაცვალების შემდეგ, ალექსანდრე III თხოვნით მიმართავს რუსეთის მეფეს, რათა მან საქართველოში გამოგზავნოს თეიმურაზ I-ის მეორე, უმცროსი შვილიშვილი, ერეკლე ბატონიშვილი, რათა უკვე ის გახდეს მისი შვილობილი და დაიკავოს ერთიანი საქართველოს ტახტი. აქვე აღსანიშნავია, რომ ამას აკეთებს ის მეფე, რომელიც თავისი სიძლიერით გამოირჩევა სხვა იმერეთის მეფეთაგან, კერძოდ, ალექსანდრეს დროს იმერეთის სამეფო იბრუნებს თავის სიძლიერეს და ხდება მთელი დასავლეთ საქართველოს ჰეგემონი. ეს ისტორიული მაგალითი მიგვიჩვენებს არა მხოლოდ ალექსანდრე III-ის დიდშლოვნებაზე, არამედ, ასევე ხაზს უსვამს ლეგიტიმიზმის საკითხსაც, კერძოდ, თუ რომელი სამეფო შტოდან უნდა ყოფილიყო ერთიანი საქართველოს მეფე.

საქართველოს ერთიანობაზე ზრუნავდა იმერეთის სასულიერო თუ საერო ელიტაც, როცა 1790 წელს მეფე ერეკლე II-თან ჩავიდა და სთხოვა როგორც იმერეთის სამეფოს, ასევე სამთავროების მიერთება, თანაც, ეს მოხდა მაშინ, როცა იმ პერიოდისათვის იმერეთში ცხოვრობდა როგორც სოლომონ I-ის შთამომავლობა, ასევე იმერეთის ბატონიშვილთა სხვა შტოების წარმომადგენლებიც. მიუხედავად იმისა, რომ ერეკლე II-მ, იმდროინდელი საგარეო პოლიტიკიდან გამომდინარე, თავი შეიკავა ამ ნაბიჯისგან, ეს ფაქტი მაინც მიანიშნებს იმაზე, რომ ქართველთათვის მნიშვნელოვანი იყო ქვეყნის გაერთიანება, თანაც გიორგი VIII-ის შთამომავალთა გვირგვინის ქვეშ. ასევე, არ შეიძლება, აქვე არ ვახსენოთ 1790 წლის „ივერიელთა ტრაქტატი“, რომლის მთავარი შედეგიც იყო ქართულ სამეფო-სამთავროთა „საუკუნოდ ერთგვამად შეერთებასა ამას ზემოისა და ქვემოისა ივერიისათანა“, რაც ნომინალურად მომდევნო 11 წლის მანძილზე განხორციელდა კიდევ. ხაზგასასმელია, რომ ივერიელთა ხელშეკრულების შესახებ ეცნობა რუსეთის საიმპერატორო კარს, რომელიც ამ ამბავს დუმილით შეხვდა, რადგან მის ინტერესებში არ შედიოდა ერთიან, ძლიერ საქართველოსთან ურთიერთობა. როგორც ჩანს, მას დაგეგმილი ჰქონდა დაქუცმაცებული საქართველოს ცალ-ცალკე ანექსია, რაც განახორციელა „ჩინ-მედლებსა“ და გამორჩენას დახარბებული მოლაღატე ადამიანების ხელშეწყობით.

უფლის წყალობით, მიუხედავად მრავალი ისტორიული ქარტეხილისა, საქართველომ ჩვენ დრომდე მოაღწია როგორც ერთიანმა სახელმწიფომ. როგორც ჩანს, ქვეყნის ერთიანობაზე ასევე ზრუნავდა ბატონიშვილი ნინო დავითის ასული ბაგრატიონი-იმერეტინსკი, რომელმაც 2006 წელს, „მემორანდუმზე“ ხელმოწერით დაადასტურა ერთიანი საქართველოს სამეფო ტახტის მემკვიდრის ვინაობა და ამ ქმედებით, თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ბატონიშვილი ნინო შეუერთდა იმ დიდ წინაპრებს, რომელთა მიზანს საქართველოს ერთიანობა წარმოადგენდა.

სამწუხაროდ, რამდენადაც საოცარი არ უნდა იყოს, ზოგიერთ თანამედროვე ქართველს ქვეყნის ერთიანობის მნიშვნელობა ბოლომდე გააზრებული არა აქვს, რადგან დაპირისპირებისა და ქაოსის ხელოვნურად შექმნის მიზნით, ლეგიტიმურ ტახტის მემკვიდრეს ხან ერთ არალეგიტიმურ „მემკვიდრეს“ უპირისპირებენ, ხან მეორეს. ასეთი ხერხი, სწორედ რომ დამპყრობელი იმპერიებისათვის იყო დამახასიათებელი, რისი მაგალითებითაც სავსეა ჩვენი ისტორია.

2006 წელს, ჩვენ მიერ ხელმოწერილი მემორანდუმით დავანახვეთ მტერსაც და მოყვარესაც, რომ ჩვენ, ბაგრატიონები ერთმანეთს კი არ ვეკინკლავებით ან ვებრძვით პირველობისათვის, არამედ პირიქით, გვაქვს მკაცრად ჩამოყალიბებული სტრუქტურა, რომელიც ძირითადად ისტორიულ-გენეალოგიურ სიმართლეზეა დაფუძნებული და გამყარებული ლეგიტიმიზმის პრინციპით, ამიტომ კვლავ განვაცხადებთ და მოვუწოდებთ იმ პიროვნებებს, რომელნიც მთელი თავისი მოღვაწეობის განმავლობაში ჩვენს საგვარეულოში დაპირისპირებას (სასვლელციო პროექტით) ხელოვნურად ქმნიან, ნუ ეცდებიან ჩვენი საგვარეულოს ერთობის მოშლას! ასეთი ქმედება არ პასუხობს ქართველი ერის ერთობის ამოცანებს!

უფალი გეფარავედეს!

„ბაგრატიონთა სახლის“ სახელით

წინამძღოლი, ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი

წინამძღოლის მოადგილე გიორგი ბაგრატიონი-ჯაფარიძე

წინამძღოლის მოადგილე ჯანსუღ (ჯანო) ბაგრატიონი-დავითიშვილი

წინამძღოლის მოადგილე ნოდარ ბაგრატიონი-დავითიშვილი

მიხეილ ბაგრატიონი-ბაბაღიში

გიორგი ბაგრატიონი-ბაბაღიში

მარიამ ბაგრატიონი-მუხრანელი

ნინო ბაგრატიონი-დავითიშვილი

ნათია ბაგრატიონი-დავითიშვილი

გიორგი ბაგრატიონი-რამაზიშვილი

მამუკა ბაგრატიონი-დავითიშვილი

გიორგი ბაგრატიონი-დავითიშვილი

ნოდარ ბაგრატიონი-დავითიშვილი

Handwritten signature in blue ink at the top right.

Handwritten signature in blue ink below the first signature.

Handwritten signature in blue ink next to the name 'მიხეილ ბაგრატიონი-ბაბაღიში'.

Handwritten signature in blue ink next to the name 'მარიამ ბაგრატიონი-მუხრანელი'.

Handwritten signature in blue ink next to the name 'ნინო ბაგრატიონი-დავითიშვილი'.

Handwritten signature in blue ink next to the name 'ნათია ბაგრატიონი-დავითიშვილი'.

Handwritten signature in blue ink next to the name 'გიორგი ბაგრატიონი-რამაზიშვილი'.

Handwritten signature in blue ink next to the name 'გიორგი ბაგრატიონი-დავითიშვილი'.

Handwritten signature in blue ink next to the name 'ნოდარ ბაგრატიონი-დავითიშვილი'.

ბაგრატიონთა სახლი

THE BAGRATIONI'S HOUSE

თბილისი, დავით აღმაშენებლის გამზირი №65, 380002;
ტ.: (99532) 952703; ფაქსი: (99532) 956829; ელ.ფოსტა: Bagrationi@hotmail.com

65 David Amashenebeli ave, 390002, Tbilisi, Georgia; Phone (99532) 952703; FAX: (99532) 953829; E-mail: Bagrationi@hotmail.com

№ 47

15.07.2018 წ.

ბატონიშვილი ნინო დავითის ასული ბაგრატიონი-იმერეტინსკის ოჯახის წევრების პასუხი ქ-ნ მანანა ხომერიკს

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალ „მაცნე“-ში (2017 წ. №2) მანანა ხომერიკის მიერ გამოქვეყნებულმა სტატიამ ჩვენი გაოცება და იმავდროულად აღშფოთება გამოიწვია, ჯერ იმ არაპროფესიონალიზმმა და სტილმა, რომელიც უფრო ბულვარული გამოცემის მკითხველებისათვის იქნებოდა შესაფერისი, მერე კი ნინო დავითის ასული ბაგრატიონი-იმერეტინსკისა და მისი წინაპრებისადმი ყოფილად გაუგონარმა და უსაფუძვლო პასკვილებმა, რომელთაც არავითარი საერთო არა აქვს საისტორიო მეცნიერების კვლევებთან.

შესაძლოა დიდი ხანი დასჭირდეს ყველა იმ შეცდომისა და არასწორად გამოტანილი დასკვნების ჩამოთვლას, რომლებითაც უხვად არის გაჯერებული მ. ხომერიკის აღნიშნული სტატია, უპრიანია ეს საქმე მიენდოს პროფესიონალ ისტორიკოსებს, რომელთა სამეცნიერო მოღვაწეობის ძირითადი მიმართულებაა ბაგრატიონთა ისტორიისა და გენეალოგიის კვლევა. ამასთან დაკავშირებით სრულიად დამაჯერებლად მიგვაჩნია ბ-ნი იოსებ ბიჭიკაშვილის საპასუხო სტატია, რომელიც დაიბეჭდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალ „მაცნე“-ში (2018 წ. №1), სადაც პუნქტობრივად არის გაბათილებული ყველა ის ცრუ პოსტულატი, რომელიც მანანა ხომერიკის სტატიაშია მოყვანილი.

მანანა ხომერიკის ლოგიკას თუ გავყვებით „სამართლიანობის აღდგენისათვის“ საჭიროა 7 თაობით უკან დაბრუნება (ანუ XVIII ს-ის მეორე ნახევარში), ბატონიშვილი ბაგრატის დაქორწინება ქალზე, რომლის გვარიც კი არავინ იცის. ეს ინსინუაციები აშკარად აბსურდულია, მიუხედავად ჩვენი პატივისცემისა ბატონიშვილი ბაგრატის მრავალრიცხოვანი შთამომავლების მიმართ.

იმ მიზნით, რომ რამდენადმე საფუძვლიანი გახადოს სხვათა გავლენის ქვეშ მყოფი ახალგაზრდა კაცის ბუნდოვანი მისწრაფებები, ქალბატონი მანანა ხომერიკი „სამართლიანობის აღდგენის“ მიზნით ისტორიულ აღმასვლას იწყებს XVIII ს-ის მეორე ნახევარამდე, იმ ეპოქამდე, როცა იმერეთის მეფე სოლომონ I-ის ძმამ, ბატონიშვილმა ბაგრატმა აღიარა უკანონოდ შობილი ვაჟი და მისცა თავისი გვარი და სააზნაურო მამული სოფელ ღვანკითში. შემდგომ, ბატონიშვილ ბაგრატს კანონიერი ქორწინებიდან შეეძინა ვაჟი დავითი, რომელმაც იმდროინდელი კანონმდებლობით მემკვიდრეობით მიიღო მამის ტიტულიც და სათავადო მამულიც.

აქედან იწყება ცინიზმითა და შეურაცხყოფებით სავსე ინსინუაციები ბატონიშვილი ბაგრატიის ყველა კანონიერი შთამომავლის მისამართით, მათ შორის „ბაგრატიონთა სახლი“-ს პირველი წინამძღოლის ბატონიშვილი ნინო დავითის ასული ბაგრატიონისა (გარდაიცვალა 2009 წელს). შეურაცხყოფელი განცხადებები იმ ადამიანის მისამართით, რომელმაც უზარმაზარი ძალა და ენერჯია შეაღწია „ბაგრატიონთა სახლი“-ს დაარსებას და მისი პრესტიჟის გაზრდას საზოგადოებაში, ასევე ბაგრატიონთა ყველა შტოს გენეალოგიისა და ისტორიის მრავალმხრივ შესწავლის ორგანიზებას. რაც მთავარია ეს იყო ის ადამიანი, რომელმაც ყველაზე ქმედითი მონაწილეობა მიიღო „ბაგრატიონთა სახლის“ ისტორიული მემორანდუმის შექმნაში. სწორედ ამ ისტორიული დოკუმენტის გაბათილებაა მანანა ხომერიკისა და მის უკან მდგომი ძალების ბრძოლის მთავარი მიზანი, რადგან მათთვის მიუღებელია ბაგრატიონთა საგვარეულოს ერთობა და დინასტიური სამართალი, რომლის თანახმადაც ერთსულოვნად აღიარებულ იქნა ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი, როგორც ერთიანი საქართველოს სამეფო ტახტის მემკვიდრე. თავისი ხელმოწერით ბატონიშვილმა ნინომ გაიმეორა ჩვენი დიდი წინაპრის, იმერეთის მეფე ალექსანდრე III-ის მიერ წარსულში გადადგმული მამულიშვილური ნაბიჯი, რომელიც საქართველოს გაერთიანებას ისახავდა მიზნად.

იმ წლებში, როდესაც ბატონიშვილი ნინო იყო წინამძღოლი, „ბაგრატიონთა სახლი“ ჩართული იყო საზოგადოებრივ პროცესებში, აქტიურად მონაწილეობდა ახალი სახელმწიფოს სიმბოლიკის შექმნაში და რაც მთავარია შეძლო გაეერთიანებინა პრაქტიკულად ყველა შტოს ბაგრატიონები, როგორც საქართველოში, ასევე მის საზღვრებს გარეთ მცხოვრებნი.

ამ პროცესების სათავეში მყოფ ადამიანებს უეჭველად ემახსოვრებად ყველა ჩვენთაგანისათვის ის ბედნიერი დღე, როდესაც მიხეილ თუმანიშვილის სახელობის თეატრში ორგანიზებულ საერთო კრებაზე პირველად დაგვირიგდა „ბაგრატიონთა სახლი“-ს წევრთა დამადასტურებელი მოწმობები, რასაც ყველანი დიდი სიამაყითა და პატივით ვატარებდით და დღესაც ვატარებთ.

გვსურს ხაზი, გაგუსვათ, რომ აღნიშნული პროცესების აქტიური მონაწილეები, ასევე იყვნენ ზემოთ მოხსენიებული ოჯახის („ღვანკითელების“) წარმომადგენლები, კერძოდ მერი და ციალა ბაგრატიონების ოჯახები, მათი შვილები და შვილიშვილები, ამიტომ გაუგებარია ქნი მერისა და ქნი ციალას ძმის შთამომავლების დღევანდელი ბრალდებები, იმის თაობაზე თითქოს იმერეთის ეს შტო როდესმე იგნორირებული იყო „ბაგრატიონთა სახლი“-ს მხრიდან. ამის მტკიცებულებას კი წარმოადგენს 1995 წლის „ბაგრატიონთა სახლი“-ს დამფუძნებელი კრების ოქმი, სადაც მათი ხელმოწერებია დაფიქსირებული.

იმ წლებში „ბაგრატიონთა სახლი“ აქტიურად თანამშრომლობდა საქართველოს საპატრიარქოსთან და სარგებლობდა კათალიკოს-პატრიარქის ილია II-ის მფარველობითა და მხარდაჭერით, სწორედ მისი ლოცვა-კურთხევით დაარსდა „ბაგრატიონთა სახლი“, რომელიც საკონსტიტუციო მონარქიულ წყობას, რომელიც მრავალი წარმატებული ევროპული ქვეყნის მოდელს წარმოადგენს, თვლის ყველაზე მისაღებ ფორმად საქართველოსათვის. ამ ფონზე მანანა ხომერიკის ფსევდომეცნიერული მოღვაწეობა სრულიად დისკრედიტირებს ამ იდეას, რის ნათელ მაგალითსაც წარმოადგენს მის მიერ თვითნებურად მოგონილი „იმერეთის სამეფო სახლი“. როგორც ჩანს, მანანა ხომერიკი და მის უკან მდგომი ადამიანები ილუზიებს უქმნიან ამბიციურ ახალგაზრდას, რომელსაც რატომღაც იმის იმედი აქვს, რომ ისტორიული ფაქტების გადაკეთებითა და დამახინჯებით მას რაიმე მნიშვნელობას მიანიჭებენ.

ჩვენ ვფიქრობთ, რომ საბოლოოდ მას შერცხვება თავისი საქმიანობის გამო, რომ ის გახდა ბრმა იარაღი იმ ძალების ხელში, რომლებიც უკანასკნელი 28 წლის მანძილზე ცდილობენ ბაგრატიონთა დინასტია წარმოაჩინონ ქაოსურ ორგანიზა-

ციად, რაც სინამდვილეს არ შეეფერება. სწორედ ჩვენი დინასტიის ყველა შტოს მიერ „ბაგრატიონთა სახლი“-ს მემორანდუმზე ხელმოწერა ადასტურებს ჩვენს ერთიანობას, რომელიც წინააღმდეგაც ასე აქტიურად ილაშქრებს ფსევდომეცნიერი მანანა ხომერიკი.

ჩვენ ასევე გვაოცებს საქართველოს თავად-აზნაურთა საკრებულოს ხელმძღვანელთა პოზიცია, რომლებიც ბრმად იზიარებენ ასეთ ფალსიფიკაციას.

მანანა ხომერიკი იმ მიზნით, რომ რამენაირად მაინც შეურაცხყოს ჩვენი ოჯახი, ჭორების შეგროვებასაც არ თაკილობს და არც ჩვენი ყოფილი ისტორიული მოურავების, თავადი ხიდირბეგიშვილების მისამართითაც არ იშურებს შეურაცხმყოფელ სიტყვებს, ეძახის მათ მკვლელებსა და ბანდიტებს, რამაც ბუნებრივია გამოიწვია აღშფოთება მათ შთამომავლებში.

ჩვენ ვთვლით, რომ ისტორია მოეწყო ისე, როგორც მოეწყო და ჩვენმა საერთო წინაპრებმა და ჩვენმა უშუალო წინაპრებმაც ღირსეულად გაატარეს თავის წუთისოფელი. ამის ნათელ მაგალითს წარმოადგენს ბატონიშვილი ნინო დავითის ასული ბაგრატიონი, რომელმაც თავისი ხანგრძლივი და ამავე დროს რთული ცხოვრება განვლო ღირსეულად და სიამაყით ატარებდა თავის დიდებულ გვარს.

ფსევდომეცნიერი მანანა ხომერიკი, მოქმედებს ცნობილი სქემით: რაც შეიძლება მეტი შეურაცხყოფა და ცილისწამება, ხოლო თქვენ მიდით და იმართლეთ თავი. რაც შეეხება თავის მართლებას, ჩვენ ეს ნამდვილად არ გვესაჭიროება.

ჩვენ კატეგორიულად მოუწოდებთ მანანა ხომერიკს დაიცვას ადამიანური ეთიკის ნორმები, რადგან ჩვენ არ მოვითმენთ მეტ შეურაცხყოფას და ცილისწამებას ჩვენი უშუალო წინაპრების მიმართ. მან უნდა აღიაროს თავისი შეცდომები და ბოდიში მოიხადოს საზოგადოების წინაშე, მათი მიზანმიმართულად შეცდომაში შეყვანის გამო.

გიორგი ბაგრატიონი-ჯაფარიძე

დალი ბაგრატიონი-ჯაფარიძე

P. S. სულ ეხლახან საქართველოს სამეფო სახლის კანცელარიის ელექტრონულ მისამართზე მივიდა საინფორმაციო წერილი, რომელიც გამოგზავნილი იყო იტალიაში არსებული გარკვეული ჯგუფის მიერ, რომელსაც იტალიაში ფაშისტური იდეოლოგიის მეხობებებად იცნობენ. ამ ჯგუფმა, არც ისე დიდი ხნის წინათ, საკუთარი თავი გამოაცხადა საქართველოს სამეფო სახლის წარმომადგენლად იტალიაში, რომლის მეთაურად, რამდენადაც ირონიულად არ უნდა ჟღერდეს, ირაკლი ბაგრატიონი (ღვანკითელი) ჰყავთ მოაზრებული. აღნიშნულ წერილში ირაკლი ბაგრატიონს მოიხსენებენ „იმერეთის, საქართველოს, სომხეთისა და კილიკიის“ მემკვიდრე პრინცად. ასევე, თვალში მოსახვედრია ისიც, რომ მას ბაგრატიონ-იმერეტინსკადაც კი მოიხსენიებენ. ის, თუ რაოდენ აბსურდულია მისი კილიკიის ტახტის მემკვიდრეობა, ან საქართველოს ტახტის მემკვიდრეობა, ან გინდა სომხეთისა, ეს მკითხველისთვის მიგვიჩნდება.

დანართი III

აურზაური „ქართულ გენეალოგიურ საზოგადოებაში“

(პირველად დაიბეჭდა გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკა“-ში, №88
(1 მაისი), თბ., 2018 წ.)

თქვენს გაზეთში, „საქართველოს რესპუბლიკა“ 2018 წლის №78, გვ.8, გამოქვეყნდა ე.წ. „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ თავმჯდომარის, ბ-ნი იური ჩიქოვანის ორი განცხადება, რომელთაგან ერთი ეხებოდა ჩემს შტოს, კერძოდ ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურულ განშტოებას. ბ-ნი იური ბოდიშს იხდის იმისთვის, რომ მის მიერ 2013 წელს გაცემული საბუთი, რომელიც ცხადყოფდა ჩვენი შტოს წარმომავლობას ბაგრატიონ-დავითიშვილების თავადური შტოსგან, რასაც თავისი ხელმოწერითა და ბეჭდით ადასტურებდა, 5 წლის შემდეგ, მისთვის რატომღაც საეჭვო გახდა და როგორც აღნიშნავს, კვლავ ჩაატარა გამოკვლევა რის შედეგადაც დაადგინა, რომ ეს კავშირი აღარ დასტურდება. რამდენადაც გასაკვირი არ უნდა იყოს, ბ-ნი იური ამაში რატომღაც ადანაშაულებს „ბაგრატიონთა სახლის“ ისტორიკოსს და „საქართველოს სამეფო სახლის“ ისტორიული განყოფილების ხელმძღვანელს, ფაზისის აკადემიის აკადემიკოსს ბ-ნი იოსებ ბიჭიკაშვილს. მე საზგასმით მინდა აღვნიშნო, რომ ამ წერილით არ მივმართავ ბ-ნი იურის, რადგან არ ვთვლი მას პასუხის გაცემის ღირსად, არამედ თავს ვაღიარებ ვთვლი მის მიერ შეცდომაში შეყვანილ საზოგადოებას მივაწოდო სწორი ინფორმაცია. პატივცემულო მკითხველო, პატივცემულო საზოგადოებავ, ყველაფერს მოგახსენებთ თანმიმდევრულად.

ჩემთვის ბავშვობიდან იყო ცნობილი ჩემი გვარის-დავითიშვილის ბაგრატიონთაგან წარმომავლობა. მოგეხსენებათ ბაგრატიონობა საკმაოდ მძიმედ აღიქმებოდა საბჭოთა საქართველოში. 1989 წლის შემდგომ, ეტაპობრივად დაიწყო ბაგრატიონთა განშტოებებმა გვარის დაბრუნება. 1995 წელს პატრიარქის კურთხევით დაარსდა დინასტიური კავშირი „ბაგრატიონთა სახლი“ და დაიწყო აღორძინება ევროპაში ყველაზე ძველმა დინასტიამ. ამ პროცესებში გაიხსნა და ისტორიულად დაღ-აგდა ბაგრატიონთა დინასტიის გენეალოგია. უდიდესი შრომა და ფასდაუდებელი დეაწლი ჩადო ამ საქმეში ბ-ნი იოსებ ბიჭიკაშვილმა. ჩემთვის ბ-ნი იოსები თანამედროვე დროის უდიდესი ისტორიკოსია. დინასტიური კავშირი „ბაგრატიონთა სახლი“, ასევე „საქართველოს სამეფო სახლი“, „საქართველოს ეროვნული აკადემია“, „საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია“ დამსახურებულად უცხადებს სრულ მხარდაჭერას ბ-ნი იოსებს. ფაქტობრივად, 2000 წლისათვის ბაგრატიონთა ყველა განშტოება მეცნიერულად უკვე იყო დაფიქსირებული. მხოლოდ ჩვენი აზნაურული განშტოება იყო დარჩენილი და მე, 2006 წლის ბოლოს, უცხოეთიდან დაბრუნების შემდგომ, გადავწყვიტე დოკუმენტურად დამედასტურებინა ჩემი შტოს წარმომავლობა და ამით დავბრუნებულიყავი ჩემს დიდ ისტორიულ ოჯახში. ჩემს ასეთ მოწადინებას საფუძველი დაუდო ჩემმა სამ წლიანმა ცხოვრებამ ინდოეთში, რამაც ჩემს სულიერ განვითარებაზე დიდად იმოქმედა. ამის შესახებ ჩემი სტატიები გამოქვეყნდა ჟურნალ „თბილისელებში“, „სარკეში“, „ჰოროსკოპი-რევიუ“, ვისაუბრე საპატრიარქოს რადიოთი, ამიტომ ამ საკითხს რასაკვირველია ეხლა არ შეეხები.

გვარის აღდგენას ბუნებრივია ესაჭიროება ისტორიულ დოკუმენტაციასთან ერთად საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული პროცედურები და დაიწყო ამ საკითხის შესწავლა. 2008-2009 წლებში მივაკითხე ისტორიის ინსტიტუტს და სახელმწიფო არქივს. სწორედ მაშინ გავიგე ინფორმაცია, რომ თურმე

გარკვეული პიროვნებები დავითაშვილის გვარის მქონე ზოგიერთ მოქალაქეს დახმარებიან ბაგრატიონის გვარის ოფიციალურად მიღებაში, არადა დღეს უკვე მეცნიერულად დადასტურებულია, რომ (განსხვავებაა ერთ ასოში - „ა“) დავითაშვილებს არავითარი კავშირი ბაგრატიონებთან არა აქვთ. დავითაშვილები 3500 ადამიანი ცხოვრობს საქართველოში, ხოლო დავითიშვილები 72 ადამიანი, თანაც ყველასთან დღემდე ნათესაურ ურთიერთობას ვინარჩუნებ. კვლევის პროცესში მივაკითხე ბ-ნი იური ჩიქოვანს, რომელიც განათლებით ინგლისური ენის სპეციალისტი გახლავთ და რომელმაც თავად მიაჩნო, რომ მას პირველად საკუთარი გვარი გამოუკვლევიდა, რის შემდეგაც დაინტერესებულა ამ სფეროთი და საკმაოდ დახელოვნებული კიდევ. თუმცა მოგეხსენებათ, რომ გენეალოგია ისტორიის დამხმარე დისციპლინაა და გენეალოგობა ისტორიის საკმაოდ დიდ ცოდნას მოითხოვს, რაც შესაბამისი კვლევისათვის უმნიშვნელოვანესია.

ბ-ნი იური ძალიან დიდი სიხარულით შემხვდა, როდესაც გაიგო თუ რა საკითხით ვიყავი მისული და დამპირდა დახმარებას. დღემდე მახსოვს როგორი სითბოთი მომიკიდა ხელებზე ხელი და მითხრა: „აქამდე სად იყავითო“. დამპირდა ყველაფერში დახმარებას და დავთქვით შემდეგი შეხვედრა. შემდგომ, ბ-ნმა იურიმ მითხრა, რომ არქივიდან მომეტანა მამაჩემის პაპის ამონაწერი, მას, თუ თავადი, ან აზნაური ეწერებაო, ცალსახად ეს ნიშნავს ბაგრატიონობასო. პატივცემულო მკითხველო, მოგეხსენებათ, რომ არქივი ოკეანეა, სადაც ნემსს ეძებთ. ამას სერიოზული სწავლა და გამოცდილება სჭირდება და ჩემს მიერ არქივიდან გამოთხოვილი საბუთი საბეჭდო მანქანაზე აკრეფილი მომავლოდეს და არა კამერალური აღწერის ჩანაწერის ქსეროასლი, რომელზეც მამაჩემის პაპის წოდება არ ჩანდა. აღნიშნული საბუთი მიუტანე ბ-ნი იურის, რაზეც მან მიპასუხა, რომ აქ არ არის წოდება მითითებულიო. მან რატომღაც არ ამიხსნა და არც მიმანიშნა, თუ როგორ მოვქცეულიყავი, არ მითხრა, რომ თურმე საჭირო იყო კამერალური ჩანაწერის ქსეროასლის მოთხოვნა. ერთ დღეს სრულიად შემთხვევით, ერთ-ერთი სატელევიზიო გადაცემის ყურებისას, ყურადღება მივაქციე აკადემიკოს იაკობ ახუაშვილის საუბარს ბაგრატიონთა განშტოებებზე. იგი ხაზგასმით აღნიშნავდა ისტორიულ დეტალებს ჩემს განშტოებაზეც. სასწრაფოდ დავუკავშირდი ბ-ნი იაკობს, ღმერთმა ნათელში ამყოფოს მისი სული. ბ-მა იაკობმა გულდასმით მომისმინა და დაიწყო მისი პირადი არქივის საბუთების გადახედვა, მათ შორის მისთვის უკვე ცნობილი საარქივო დოკუმენტებისა. გარკვეული დროს განმავლობაში მან შეისწავლა ჩემი საკითხი და მომცა დასკვნა ჩემი შტოს ბაგრატიონებთან კავშირის თაობაზე (**იხ. სურ. 28**). გამაცნო ეროვნული აკადემიის პრეზიდენტი და წევრები, სადაც განაცხადა, რომ მე დანამდვილებით ვიყავი ბაგრატიონთა შტოს წარმომადგენელი და თხოვა ეროვნული აკადემიის პრეზიდენტს, მოადგილეებს და წევრებს დამხმარებოდნენ ისტორიული გვარის-ბაგრატიონის აღდგენაში. იმ დროისთვის, ეს ხდება 2010-2011 წლებში. ჟურნალ „თბილისელებში“ მას მიყავდა რუბრიკა „გვარი და გვარიშვილობა“. ერთად მივედით რედაქციაში და გამოაქვეყნა ჩემი გვარის მოკლე ისტორიული ანალიზი (2011 წელი). ამიყვანა დამხმარეთ არქივში და მასწავლა საარქივო საბუთებთან მუშაობა, სურდა, რომ ჩემი თვალთ მენახა არქივში მუშაობის სფეროში. ამასთან ერთად, ასაკიდან გამომდინარე იგი რეალურად საჭიროებდა დახმარებას მეცნიერულ კვლევებში (უჭირდა არქივის შენობაში გადაადგილება, სხვადასხვა გამოთხოვილი ფონდებიდან საბუთების წაკითხვა, მხედველობის პრობლემის გამო). გამარკვია ფონდების არსში და აქედან მოყოლებული მე უკვე ვიწყებ მუშაობას არქივში. საკმაოდ თბილად განეწყო ჩემს მიმართ და აღსარებასავით მომიყვა ბევრი რამ, რასაც რათქმაუნდა არ გავახმოვანებ. ასე ვმუშაობდით თვეების მანძილზე არქივში.

ბ-ნი იაკობის დახმარების პარალელურად, მე პირადად სრულად შევისწავლე დავითიშვილების გვარის ისტორია, როგორც თავადურის, ისე აზნაურულის. ჩემი აღმავალი შტო სრულად აღმოვაჩინე გორის რაიონის სოფელ შინდისის წმინდა

გიორგის ეკლესიის აღწერებში (იხ. სურ. 29-31). აზნაური დავითიშვილების სრული ჩანაწერების შემდეგ სურათი ნათელი გახდა - სხვა დავითიშვილები, გარდა თავადური განშტოებისა და აზნაურულისა არ არსებობს.

ჩემი კვლევის სისწორეს ნათლად ადასტურებდა იოანე ბატონიშვილის „შემოკლებითი აღწერა საქართველოსა შინა მცხოვრებთა თავადთა და აზნაურთა გვარებისა“, აგრეთვე 1783 წლის „გეორგევსკის ტრაქტატში“ მოყვანილი თავადაზნაურთა აღწერა. ბ-ნი იაკობი, როგორც ზემოთ ვახსენე, უკვე საკმაოდ მოხუცებული იყო და მირჩია კვლავ მივსულიყავი ბ-ნ იურისთან, მიმეტანა ეს საბუთები სრულად და მეთხოვა დახმარება. ასევე, მითხრა დაგკავშირებოდი „საქართველოს სამეფო სახლის“ მეთაურს და დინასტიური კავშირის „ბაგრატიონთა სახლის“ წინამძღოლს, მის სამეფო უმაღლესობას, ბატონიშვილ ნუგზარ ბაგრატიონ-გრუზინსკის.

ჩემი უფროსი მეგობრის, აკადემიკოს რევაზ ბალანჩივაძის დახმარებით მოხვედრილი საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნულ აკადემიაში, სადაც იმ დღეს მიმდინარეობდა ქ-ნი დენიზა სუმბაძის წიგნის განხილვა. ამ განხილვას ესწრებოდნენ მეცნიერები, ბატონიშვილი ნუგზარი და ასევე, იმერეთის მეფეთა პირდაპირი ლეგიტიმური შთამომავალი თავადიშვილი გიორგი ბაგრატიონ-ჯაფარიძე. აღნიშნული ღონისძიების შემდეგ, მე მივედი ბატონიშვილ ნუგზართან, პირადად გავეცანი მას და მივაწოდე მოკლე სიტყვიერი ინფორმაცია ჩემი კვლევის თაობაზე. ბატონიშვილმა მიმითითა პროცედურის გზა, რათა აღნიშნული მასალით მიმემართა დინასტიური კავშირის „ბაგრატიონთა სახლის“ ისტორიული განყოფილების ხელმძღვანელისათვის და „ქართულ გენეალოგიურ საზოგადოების“ თავმჯდომარის მოადგილე-სათვის - ბ-ნი იოსებ ბიჭიკაშვილისთვის. საკითხი უნდა ყოფილიყო შესწავლილი და გადამოწმებული „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების თავმჯდომარის, ბ-ნი იური ჩიქოვანისა და მისი მოადგილის ბ-ნი იოსებ ბიჭიკაშვილის მიერ. აღნიშნულ საზოგადოებას მიცემული ქონდა უფლებამოსილება დინასტიური კავშირის „ბაგრატიონთა სახლისა“ და „საქართველოს სამეფო სახლის“ მხრიდან. ბ-ნი იურის მე უკვე ვიცნობდი, მაგრამ ბ-ნი იოსებს არა. დანარჩენ დეტალებს ქვემოთ მოვახსენებთ.

„ქართული გენეალოგიური საზოგადოება“ დაფუძნებული იყო 1995 წელს, 59 დამფუძნებლის მიერ. თავმჯდომარედ არჩეული იყო ბ-ნი იური ჩიქოვანი, ხოლო მოადგილედ „ბაგრატიონთა სახლის“ ისტორიკოსი და „საქართველოს სამეფო სახლის ისტორიული განყოფილების ხელმძღვანელი, ბ-ნი იოსებ ბიჭიკაშვილი. ბ-ნი იურისთან პირველი შეხვედრა-გაცნობიდან უკვე თითქმის სამი წელი იყო გასული. ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის მითითების შემდეგ მე კვლავ მივდივარ ბ-ნი იურისთან და ვაცნობ მას ჩემს მიერ არჩივიდან ამოღებულ საბუთებს და შრომას. ბ-ნი იურის გაკვირვებას და აღფრთოვანებას საზღვარი არ ჰქონდა. ხოტბა შემასხა, ემოციას ვერ მაღავდა. გამოიღო დავითიშვილების გენეალოგიური ტაბულა. პირველი რაც აღნიშნა მან, ეს იყო მახასიათებელი სახელები. შემდეგ პირდაპირ დააკავშირა ერთ-ერთ თავად ბაგრატიონ-დავითიშვილს, ცოტა ხანში გადაურეკა ბატონიშვილ ნუგზარს და აღფრთოვანებით განუცხადა: მე ვადასტურებ მამუკა დავითიშვილის ბაგრატიონებიდან წარმომავლობასო. დამიდასტურა, რომ გასცემდა „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ საბუთს. ამის შემდგომ, ბ-ნი ჯანო ბაგრატიონს გარდაეცვალა ძმა, ბ-ნი გიორგი ბაგრატიონ-დავითიშვილი. გასვენებაში ბატონიშვილმა ნუგზარ ბაგრატიონ-გრუზინსკიმ გამაცნო ბ-ნი იოსებ ბიჭიკაშვილი, ეს ხდება 2013 წელს, მან ჩემს წინაშე ბ-ნი იოსებს დაავალა, რათა მას ისტორიულ-გენეალოგიური კუთხით კიდევ ერთხელ შეესწავლა აღნიშნული დოკუმენტაცია და დაედასტურებინა ბ-ნი იური ჩიქოვანის დასკვნა. ამის შემდგომ, ბ-ნი იოსები დეტალურად ეცნობა საბუთებს და ერთმნიშვნელოვნად ადასტურებს აღნიშნულ საკითხს. ერთადერთი შესწორება, რაც ბ-მა იოსებმა ბ-ნი იურის მიერ წარმოდგენილ გენეალოგიურ სქემაში შეიტანა, ეს იყო სახელთა გადაბმის ერთი მონაკვეთი და აღნიშნული დოკუმენტაცია ისევ ბ-ნი იურისთან გამატანა, რომელმაც

საბოლოოდ ხელი მოაწერა და ბეჭედი დაუსვა აღნიშნულ საბუთს. ამის შემდგომ მიემართე იუსტიციის სახლს ისტორიული გვარის აღდგენაზე. საკმაოდ მკაცრი დამოკიდებულება იყო ბაგრატიონის გვარის დაბრუნებასთან დაკავშირებით. იუსტიციის სახლმა შექმნა სპეციალური კომისია და სრულყოფილად შეისწავლა აღნიშნული საკითხი. მე მინდა ამისათვის მადლობა გადავუხადო მათ. გთავაზობთ აღნიშნული გადაწყვეტილებიდან მოკლე ამონარიდს. იწყებოდა აკადემიკოსი ქ-ნი მარიამ ლორთქიფანიძის დასკვნით (ღმერთმა ნათელში ამყოფოს მისი სული).

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურიდან გამოითხოვა ბეჟან დავითიშვილის ისტორიული გვარის შეცვლის საქმის წარმოების მასალები და მოიპოვა შემდეგი დოკუმენტები:

1) მარია ლორთქიფანიძე-ინფორმაცია დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით (წერილი №154442 (31.12.2013 წელი);

2) იაკობ ახუაშივილი-ინფორმაცია დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით (წერილი №2246 (10.01.2014 წელი);

3) ვალერი ვაშაკიძე-ინფორმაცია დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით (წერილი №2246 (10.01.2014 წელი);

4) „ქართული გენეალოგიური საზოგადოება“ იური ჩიქოვანი-ინფორმაცია დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით (წერილი №151106 (26.12.2013 წელი));

5) „ბაგრატიონთა სახლი“ ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი-ინფორმაცია დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით (წერილი №3060 (13.01.2014 წელი));

6) საქართველოს ეროვნული არქივის 2014 წლის 30 იანვრის №11/1367 წერილი საქმეში წარმოდგენილი დოკუმენტების (საეკლესიო ჩანაწერების ნამდვილობის დადასტურების შესახებ);

7) „პირთა ანოტირებული ლექსიკონი“ (II ტომი);

8) სააგენტოს გორის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურიდან იაკობ რომანის-ძე დავითიშვილის სსრკ პასპორტის გაცემის დროს შევსებული განცხადება ანკეტის (ფორმა 1) ასლი;

9) საქართველოს ეროვნული არქივის წერილი №10/618 (16.01.2014 წელი) იაკობ (იაშა) რომანოზის-ძე დაბადების აქტის ჩანაწერის არ აღმოჩენის შესახებ.

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 2014 წლის 7 თებერვლის №01/2491/გ გადაწყვეტილება:

3. დაევალოს სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურს მოახდინოს ბეჟან დავითიშვილის (დაბადებული 1948 წლის 20 თებერვალი) მიმართ, სახელისა, ან/და გვარის შეცვლის აქტის რეგისტრაცია, გვარის შეცვლის შემდგომ-ბაგრატიონი.

ახლა მოკლედ იმის შესახებ, თუ რა მოხდა 2015 წლის შემდეგ, როცა ბ-მა იურიმ ასე რადიკალურად შეცვალა საკუთარი პოზიცია და უარყო მის მიერ გაცემული ძველი საბუთები და ეხლა მიზანმიმართულად შეყავს საზოგადოება შეცდომაში:

2015 წლის სექტემბრის ბოლო რიცხვებში, ბ-ნი იური მიკავშირდება, რომ მივიდე მასთან სახლში. მეუღლესთან ერთად ვესტუმრე მას. ბ-ნმა იურიმ უცებ დაიწყო ლანძღვა ბ-ნი იოსების და ჩემდა გასაკვირად გააჟღერა ისეთი გადაწყვეტილებები, რომლებიც აშკარად (ჩემი შემდგომი გაანალიზების შედეგად) მიზანმიმართული იყო „ბაგრატიონთა სახლის“ და „საქართველოს სამეფო სახლის“ დისკრედიტაციისაკენ. არადა მას ხომ ბ-ნი იოსებთან 22 წლის კოლეგიალური ურთიერთობა აკავშირებდა, რომ არაფერი ვთქვათ მათ მეგობრულ კავშირზე, თუმცა ბ-ნი იური, ყოველგვარი გაფრთხილებისა და ბ-ნი იოსებთან პირადად საკითხის გარკვევის გარეშე, აპირებდა მეორე დღესვე ტელევიზიით გამოსვლას და ი.ბიჭიკაშვილის რიგ საკითხებში ღიად დადანაშაულებას. სწორედ ასეთმა განწყობამ ჩემში გააჩ-

ინა ეჭვი, რომ ბ-ნი იურის ასეთი ქმედება არ იყო მხოლოდ ორ კოლეგას შორის წარმოშობილი უთანხმოების შედეგი, არამედ უფრო სხვა მიზნებს ემსახურებოდა. გარდა ამისა, ბ-მა იურიმ ისიც განმაცხადა, რომ იგი აპირებდა წიგნის გამოცემას, სადაც წინასიტყვაობას მიუძღვნოდა ი. ბიჭიკაშვილის, როგორც თვითონ ამბობდა „მხილებას“ რომელსაც, მისი თქმით ბ-ნი დავით თანხარ-მოურავი უფინანსებდა. ეს ჩემთვის იყო ყოველად წარმოუდგენელი რამ. მართლაც, 2015 წლის 1 ოქტომბერს, ბ-ნი იური ჩიქოვანი გამოდის ტელეკომპანია „ობიექტივის“ ეთერში და ღიად, თანაც უსაფუძვლოდ ბრალს დებს ბ-ნ იოსებ ბიჭიკაშვილს რიგ საკითხებში. ასევე, მოკლე დროში გამოდის ბ-ნი იურის მიერ ნახსენები წიგნიც, რომლის წინასიტყვაობა მიუძღვნა ბ-ნი იოსებ ბიჭიკაშვილის ლანძღვას, რაც ყოველად მოკლებულია არა მარტო მეცნიერულ ეტიკეტს, არამედ ადამიანურსაც. გარდა ამისა, ზემოთ ხსენებულ ტელე ეთერში ბ-ნი იური საჯაროდ აცხადებს, რომ ტოვებს დინასტიურ კავშირს „ბაგრატიონთა სახლს“, როგორც ჩანს ბ-ნ იოსებზე გაბრაზებულმა ბაგრატიონებიც არ დაინდო და მათაც გაემიჯნა. აღნიშნული ტელე გადაცემიდან არა თუ მე, არამედ ბ-მა იოსებმაც პირველად შეიტყო, რომ თურმე იგი ბ-ნ იურის „ქართულ გენეალოგიურ საზოგადოების“ მოადგილეობიდან ჯერ კიდევ 2004 წელს გაუნთავისუფლებია, არადა მათი თანამშრომლობის მომსწრე მე პირადად გახლავართ 2013 წლიდან მოყოლებული. ზემოთ აღნიშნული გენეალოგიური საზოგადოება, დაარსებულია 1995 წელს 59 ადამიანის მიერ. ბ-ნ იურის და ბ-ნ იოსებს 59 პიროვნებამ არჩევის წესით მიანიჭა „ქართულ გენეალოგიურ საზოგადოებაში“ თანამდებობები. საინტერესოა რა უფლებით გაანთავისუფლა ერთპიროვნული გადაწყვეტილებით მან ბ-ნ იოსებ ბიჭიკაშვილი? ხაზს ვუსვამ, რომ ეს ყველაფერი ხდება „საქართველოს სამეფო სახლის“, დინასტიური კავშირის „ბაგრატიონთა სახლის“, „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ დამფუძნებლებთან შეუთანხმებლად. ამის შემდგომ იწყება ინტენსიური ცილისმწამებლური შემოტევები ბ-ნ იოსებ ბიჭიკაშვილზე, აბსურდული ბრალდებები იმის თაობაზე, რომ „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ მიერ გაცემულ საბუთებზე, ბ-ნი იურის ხელმოწერები თურმე გაყალბებულია ბ-ნი იოსების მიერ. თუმცა ორმა დამოუკიდებელმა საექსპერტიზო ბიურომ დაადასტურა მისი უსაფუძვლო ბრალდება და ბ-ნ იოსების უდანაშაულობა, რომელსაც დღემდე არ მიუძღვრათ სასამართლოსთვის და ჯერჯერობით ელის ბ-ნი იურისგან საჯაროდ ბოდიშის მოხდას. საეჭვოა, რომ ბ-ნი იურის უკან, გარკვეული ძალების, გარკვეული ინტერესები იმალება და იგი ბოდიშის მოხდას არ აპირებს, თუმცა მის საჯარო განცხადებებში სიტყვა „გაყალბება“ უკვე ამოვარდა და ახლა სიტყვათა სხვა ინტერპრეტაციებს მიმართავს. კერძოდ ის, რომ ბ-ნი იოსები მას თურმე „ატყუებდა“, „აპარებდა საბუთებს“ ხელმოსაწერად, როგორც ჩანს ბ-ნი იური ხან ნასვამ მდგომარეობაში იყო, ხან გადაღლილი, ხან ძილბურანში იმყოფებოდა. როცა გააცნობიერა, რომ ეს მთლად დამაჯერებელი არგუმენტები არ იყო, შემდგომ მიმართა ახალ ვერსიას, კერძოდ, იგი ენდობოდა ბ-ნ იოსებს და ეს უკანასკნელი თურმე ბოროტად იყენებდა მის ნდობას. საქმეების შეუსწავლელად აწერინებდა ხელს ბ-ნ იურის. ისმის მარტივი კითხვა, მერამდენედ შეიძლება ბოლო 3 წლის მანძილზე ბ-მა იურიმ უარყოს ერთ დროს საკუთარი ხელით გაცემული საბუთების ავთენტურობა? მინდა ასევე აღვნიშნო, რომ ბ-ნ იოსებს მზად აქვს მტკიცებულებებით გამყარებული პასუხები ყველა ბრალდებაზე, რომელიც უახლოეს პერიოდში აუცილებლად გამოქვეყნდება. ეს კონკრეტული ნაწილი ჩემი წერილისა მკითხველისთვის მიმინდვია განსასჯელად.

დღესდღეობით, „საქართველოს სამეფო სახლი“, ასევე დინასტიური კავშირი „ბაგრატიონთა სახლი“ მკაცრად იცავენ ბაგრატიონთა ლეგიტიმიზმს, დინასტიურ წესსა და კანონს, მორალურ პრინციპებს და მათთვის ჩვენი ქვეყნის კეთილდღეობა და გამთლიანება წარმოადგენს მთავარ მიზანს. მაღლობა მაღალ ღმერთს, რომ დღეს ტელეკომპანია „ხარისხის არხზე“ გადის გადაცემა „ბაგრატიონნი, რომლის

ერთ-ერთი ავტორი და წამყვანი გახლავართ. ვცდილობთ ჩვენი გადაცემების საშუალებით, განსაკუთრებით ახალ თაობებში გავავლივით სიყვარული ჩვენი ქვეყნის ისტორიის მიმართ, გავაგებინოთ საიდან მოვდივართ, რას წარმოადგენს საქართველოს ისტორიისათვის ბაგრატიონთა დინასტია და რას ფიქრობს მომავალზე.

დედა-ღვთისმშობლის ხატი, რომელიც ბაგრატიონების და საქართველოს ისტორიის მოყვარულმა, ჩვენი გადაცემის ერთგულმა მაყურებელმა გვაჩუქა ბაგრატიონებს, იყოს მფარველი სამეფო ოჯახისა, ბაგრატიონთა დინასტიისა და ყველა ჭეშმარიტი პატრიოტისა.

ყველა ისტორიული საბუთი, დაკავშირებული აზნაურ დავითიშვილთა შტოსთან დაკავშირებით დაცულია „ბაგრატიონთა სახლის“ და ბეჟან ბაგრატიონის პირად არქივში. 2017 წლის 20 მარტს, „საქართველოს სამეფო სახლის“ მეთაურმა და დინასტიური კავშირის „ბაგრატიონთა სახლის“ წინამძღოლმა, ბატონიშვილმა ნუგზარ ბაგრატიონ-გრუზინსკიმ, სამეფო სახლის ერთგულებისათვის, სამართლიანობის დაცვისათვის, შშმ პირთა მიმართ საქველმოქმედო საქმიანობისათვის მიბოძა თავადის წოდება და დამაჯილდოვა საქართველოს სამეფო გვირგვინის ორდენით (იხ. სურ. 32).

უახლოეს მომავალში იგეგმება ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურულ განშტოებაზე წიგნის გამოცემა, რომელშიც წარმოდგენილი იქნება ისტორიულ-დოკუმენტური მასალები აღნიშნულ შტოსთან მიმართებაში, რომლის პრეზენტაციის შესახებ ინფორმაციას აუცილებლად დავაანონსებთ გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკის“ ფურცლებიდან.

მამუკა ბაგრატიონი

**დინასტიური კავშირის „ბაგრატიონთა სახლი“-ს ნამდვილი წევრი
(საინიციატივო ჯგუფის წარმომადგენელი)**

საქართველოს სამეფო გვირგვინის ორდენის კავალერი

აზნაურ ბაგრატიონ-დავითიშვილების საკითხისათვის, პასუხად იური ჩიქოვანის წიგნზე „ისევ დოკუმენტები ცხადყოფენ“ (თბ., 2018 წ.)

ბ-ნი იური ჩიქოვანის აღნიშნული წიგნის კითხვისას დამებადა კითხვა თუ რაოდენ ფინანსურად გულუხვი გახდა თავად-აზნაურთა საკრებულო, რომ ასეთი სუსტად არ-გუმენტირებულ, მეცნიერულად ჩამოუყალიბებულ წიგნებს, უკვე მერამდენჯერ უბეჭ-დავს, არადა, აშკარად ამ ბროშურების მიზანი მეცნიერული ჭეშმარიტების დადგენა კი არაა, არამედ მიზანმიმართული კამპანია ჩემი პიროვნების დისკრედიტაციისა. რა-საკვირველია ამ კონკრეტულ პასუხში არ შევეხები იმ ცილისმწამებლურ ბრალდე-ბებს, რომლებიც 2015 წლის სექტემბრიდან მოყოლებული ჩემს წინააღმდეგ გაუღერდა სხვადასხვა საინფორმაციო წყაროების მეშვეობით და რომელთა ავტორებიც იყვნენ თავად-აზნაურთა საკრებულოს მიერ ზურგ გამაგრებული ბ-ნი იური ჩიქოვანი, ქ-ნი ია მუხრანელი, ქ-ნი ნატალია ბერუჩაშვილი, ქ-ნი მანანა ხომერიკი და ქ-ნი ყყუნა მაჭავარიანი. მათ ბრალდებებზე ჩემი პასუხები გამოქვეყნდება ცალკე წიგნის სახით. ამ კონკრეტულ წიგნში კი მეცნიერულად გაგაქარწყლებ ბ-ნი იურის ეჭვებს აზნაურ ბაგრატიონ-დავითიშვილებთან დაკავშირებით.

ესლა აშკარად გამოჩნდა ბ-ნი იურის არაკომპეტენტურობა ისტორიის კვლევის საკითხებში, არადა გენეალოგობა მოითხოვს პირველ რიგში ისტორიის ზედმიწ-ევნით ცოდნას, რადგან კვლავ შევახსენებ მას, რომ გენეალოგია არის მხოლოდ და მხოლოდ ისტორიის დამხმარე დისციპლინა და არა დამოუკიდებელი მეცნიერება. ამას ხაზს ვუსვამ იმიტომ, რომ ბ-ნი იურის მიერ გამოცემული ბროშურა, უფრო ჰგავს ბრალდებების გამოჩხრეკის წადილს, ვიდრე მეცნიერულ პოლემიკას. მიუხე-დავად ამისა, საზოგადოების წინაშე მე ვაღიარებ ვთვლი თავს დავიცვა პრო-ფესიული ეტიკეტი და აკადემიურ სტილს არ გავსცდე.

ესლა მიყვებთ თანმიმდევრულად ბ-ნი იურის ბრალდებებს.

ბრალდება №1 - ბ-ნი იური გახარებულია იმით, რომ წმ. ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ გამოცემულ 1909 წელს „საქართველოს სიძველენი“-ს 348 გვერდზე, თურმე, როგორც თვითონ წერს:

„**ხსენებაც კი არ არის:**

- 1) **არც ერთი დავითიშვილის,**
- 2) **არც დავით ელიზბარის ძე ბაგრატიონ-დავითიშვილი და**
- 3) **არც იმის, რომ დავით ელიზბარის ძე ბაგრატიონ-დავითიშვილს ჰყავდა ძე - იესე“.** ეს, კიდევ ადასტურებს იმ ფაქტს, რომ ბ-ნი იური არ არის ისტორიული წყაროების პროფესიონალი მკვლევარი, რადგან წინააღმდეგ შემთხვევაში ზემოთ დასახელებულ წიგნს გულდასმით სრულად შეისწავლიდა და არა მხოლოდ ერთ ფურცელს, რომლის მინიშნებაც ჯერ კიდევ მკვლევარ დავით ნინიძეს შეცდომით ჰქონდა გაპარული თავის 1999 წელს გამოცემულ წიგნში „აქა ამბავნი თვალ-დამწვრიანთა“. სამწუხროდ, აღნიშნული მექანიკური შეცდომა მეც ავტომატურად გადმომყვა ჩემ ნაშრომში, რაც გულისხმობს 345 გვერდის ნაცვლად 348 გვერდის მითითებას, არადა ბ-ნი იურის რომ სულ რაღაც 3 ფურცლით უკან გადმოეფურცლა, იოლად აღმოაჩენდა აღნიშნულ ისტორიულ დოკუმენტს, სადაც თეთრზე შავით აღნიშნულია: „...ნასყიდობის წიგნი მოგართვით ჭოელიძემ ხარებამა, შვილმა ჩემმა დათუნამ, ძმისწულმა ჩემმა ტეტიამა და მომავალთა სახლის ჩვენისათა ყოველ-თავე თქვენ, ბატონს ჩვენს დავითსა, შვილსა თქვენსა იოთამასა და იასესა და ქრისტეფორეს და მომავალთა სახლისა თქვენისათა ყოველთავე, ასე რომე დამეჭი-რა და მოგყიდე გიორგის წილი ვენახი, მისის გზითა და წყლითა, შესავლითა და გასავლითა. ავიდე ფასი სრული და უკლებელი, რითაც ჩვენი გული შეგჯერდე-

ბოლა. და თუ ვინმე შემოგეცილოს, პასუხის გამცემი მე ვიყო. არის ამისი მოწამე: კაცია ჭაქირაძე, ივანე კანდაელი, ქანთრისშვილი პაპუნა. მე იაკობს დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა წიგნი ესე ფებერვალს ექვსსა, ქკსა უიფ“ („საქართველოს სიძველენი“, ტ. II. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით. ტფ., 1909, გვ. 345), (იხ. სურ. 33-36).

ის, რომ ამ ნასყიდობის წიგნში მოხსენიებული ბატონი დავითი არის ნამდვილად დავითიშვილი, ჩანს ამავე წიგნის 587 გვერდზე მოყვანილ ქრონოლოგიურ საძიებელში, სადაც წმ. ექვთიმე თაყაიშვილი აღნიშნავს შემდეგს: „1728, თებერვალი 6. დავით დავითიშვილი ყიდულობს ხარება ჭოელიძესაგან ვენახს. №297. გვ. 344-345“ („საქართველოს სიძველენი“, ტ. II. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით. ტფ., 1909, გვ. 587).

ასევე, წმ. ექვთიმე თაყაიშვილი აღნიშნავს, რომ „საქართველოს სიძველენი“-ს II ტომში გამოქვეყნებული დოკუმენტები, შესაბამისად ზემოთ მოყვანილი დოკუმენტიც, თვით თავადი ბაგრატიონ-დავითიშვილების ოჯახში ინახებოდა და მათ მიერ იყო მიწოდებული მკვლევართათვის: „ბაგრატიონ-დავითიშვილების სიგელ-გუჯარნი გადმოსცა საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებას კენინა ელისაბედ ერისთავისამ, ზაალ ბაგრატიონ-დავითიშვილის ასულმა. ერთი ნაწილი ბაგრატიონ-დავითიშვილების სიგელ-გუჯარებისა მ.გ. ჯანაშვილს გადმოეწერა დაფით ბაგრატიონ-დავითიშვილის სიგელ-გუჯარებიდან და დედნები უკან დაუბრუნებია“ („საქართველოს სიძველენი“, ტ. II. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით. ტფ., 1909, გვ. VII-VIII).

ბ-ნო იური, თუკი თქვენში ეჭვს ბადებს „ბატონი დავითის“ დავითიშვილთა თავადური შტოსგან წარმომავლობა, მაშ რატომ ინახებოდა 1728 წლის ნასყიდობის წიგნი თავადი დავით ალექსანდრეს ძე ბაგრატიონ-დავითიშვილის ოჯახში? ეს თავადი დავით ალექსანდრეს ძე (1863-1922 წწ.) არის სწორედ ის პიროვნება, ვისაც მკვლევარმა მოსე ჯანაშვილმა გადმოწერილი სიგელ-გუჯარები დაუბრუნა და იგი თავადი დავით ელიზბარის ძე დავითიშვილის (ბაგრატიონ-დავითიშვილის) პირდაპირი შთამომავალია (ი. ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონები. საქართველოს სამეფო დინასტიის და მისი განშტოებების გენეალოგია. თბ., 2016, გვ. 257-259, იხ. ასევე გენეალოგიური ტაბულა №15).

გწუხვარ, რომ ბ-ნი იურის სიხარული ხანმოკლე აღმოჩნდა, ამიტომ ურჩევ შემდეგისთვის უფრო ყურადღებით შეისწავლოს ისტორიული წყაროები.

ბრალდება №2 - თამამად შემოიძლია ვთქვა, რომ ბრალდების ეს პუნქტი, მიზანმიმართულია მკითხველის და დაინტერესებული საზოგადოების დასაბნევადა, რადგან მასში მოყვანილი წინადადებები აბსოლუტურად მოკლებულია მეცნიერულ ლოგიკას. კვლავ მწუხარებით აღვნიშნავ, რომ ბ-ნი იური ჩიქოვანს, როგორც გენეალოგს, პირველ რიგში ევალება ღრმად იყის ჩახედული წყაროთმცოდნეობაში, რასაც წლების მანძილზე, ჩვენი თანამშრომლობისას, მე პირადად ვუზრუნველყოფდი. ყოველთვის მიკვირდა, თუ რატომ არ ჰქონდა ჩვენს ერთობლივ გამოცემებში, ბ-ნი იურის მიერ წარმოდგენილ გენეალოგიურ ტაბულებს თანდარული პიროვნებების და მათი ნათესაური კავშირების შესახებ შესაბამისი ბიბლიოგრაფიული მონაცემები, არადა, ჩემს მიერ წარმოდგენილი ყველა გენეალოგიური ტაბულა გამყარებულია შესაბამისი დოკუმენტალური მასალით. როდესაც ბ-ნი იურის ვეკითხებოდი, თუ რატომ არ მოყავდა მას წყაროები და ლიტერატურა, იგი მპასუხობდა, რომ თავად იყო წყარო. სამწუხაროა, რომ ბ-მა იურიმ ვერ გაიგო ის, რომ კვლევისას მხოლოდ ერთ წყაროზე დაყრდნობა საკმარისი არ არის და კვლევის გასამყარებლად აუცილებელია სხვა დამატებითი ისტორიული საბუთების მოძიება. სწორედ, როდესაც ვსაუბრობთ დავით, იესე და გლახა დავითიშვილების გენეალოგიურ ბმაზე, უღაოდ უნდა დავეყრდნოთ ყველა ჩვენს ხელთ არსებულ საბუთს.

1) ის, რომ 1728 წლის ნასყიდობის წიგნში ნახსენები დავითი ნამდვილად არის თავადური შტოს წარმომადგენელი მტკიცდება იმით, რომ იგი ამ საბუთში დასახ-

ელეგანტულია „ბატონად“. მსურს მოვახსენო ბ-ნი იურის, რომ XVII-XVIII საუკუნეებში თავადის წოდების მქონე პირები თანადროულ ისტორიულ საბუთებში, ძირითადად მოიხსენიებოდნენ სწორედ „ბატონის“ და არა თავადის სახელით. მაგალითად, იგივე ნახსენები დავითის მამა, კერძოდ, ბოქაულთუხუცესი ელიზბარი, ასევე ბატონის წოდებით მოიხსენიება: „ჩვენ დავითიშვილმან ბოქაულთუხუცესმან ბატონმა ელის-ბარ ესე განაჩენი...“ (ქართული სამართლის ძეგლები. ტ. IV. ტექსტები გამოსცა და შენიშვნები დაურთო ი. დოლიძემ. თბ., 1972, გვ. 137, № 73). ასევე, დავით ელიზბარის ძის ძმისშვილებიც - ელიზბარ ივანეს ძე და ზაალ გიორგის ძე დავითიშვილებიც მოიხსენიებიან ბატონებად: „...ბატონს დავითიშვილს ამილახვარი ოთარ მრავალს მოკითხვას მოვახსენებ!“ (საქართველოს სიძველენი“, ტ. II. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით. ტფ., 1909, გვ. 500, № 472 („წერილი ოთარ ამილახვარისა ელიზბარ დავითიშვილისადმი. 1791, იანვარი 16“). ასევე, „...ბატონს ჩემს დავითიშვილს ზაალს...“ („საქართველოს სიძველენი“, ტ. II. ეთაყაიშვილის რედაქტორობით. ტფ., 1909, გვ. 502, № 475 („ერთგულების წიგნი იოთამ ტატიშვილისა ზაალ დავითიშვილისადმი. 1793, ივნისი 2“) და ა. შ.

2) გარდა ამისა, ბ-ნი იური ვაღდებულია იცოდეს, რომ XVI-XVIII საუკუნეების ქართულ ისტორიულ საბუთებში, მათ შორის მეფეთა სიგელებშიც, ქართველ თავად-აზნაურთა წარმომადგენლები ხშირად თავიანთი შესაბამისი წოდებების გარეშე იხსენიებოდნენ, მხოლოდ სახელითა და გვარით, თუმცა ვის შეუძლია ეჭვი შეიტანოს მათ წარჩინებულ წარმომავლობაზე? ასევე, თავადი და აზნაური დავითიშვილებიც მხოლოდ სახელითა და გვარით მოიხსენიებოდნენ შემდეგ ისტორიულ დოკუმენტებში:

1) 1596 წელი - „წყალობითა ღმრთისათა. ქ. მეფე მეფეთა სუიმეონ გიბრძანებთ: ...დავითიშვილთა დავითსა...“ [ხელნაწერთა ინსტიტუტი, Sd-597 (ხელნაწერი); ქართული სამართლის ძეგლები. ტ. IV. ტექსტები გამოსცა და შენიშვნები დაურთო ი. დოლიძემ. თბ., 1972, გვ. 50, № 11 (გარდაწყვეტილების ფარვანა სიმონ I-ისა დავით დავითიშვილის და ხერხეულიძის მამულზე - 1596 წლის 1 მარტი)];

2) 1634 წელი - „ქ. ნებითა და შეწევნითა ღმრთისათა ჩვენ მეფეთ-მეფემან, პატრონმან როსტომ... წყალობისა წიგნი და სიგელი შეგიწყალებ და გიბოძებ თქვენ, ჩუენსა ერთგულსა და მრავალფერად ერთგულობით და თავდადებით ნამსახურსა ყმასა დავითისშვილს ბოქაულთუხუცესს დავითს და შვილთა თქვენთა კოსტანტინეს და ელიზბარსა... და თქვენის ძმისწულის რამაზის...“ [ხელნაწერთა ინსტიტუტი, Qd-9254 (ხელნაწერი); ქართული სამართლის ძეგლები. ტ. IV. დას. ნაშრ. გვ. 68, № 19 (გარდაწყვეტილების წიგნი როსტომ მეფისა დავით და რამაზ დავითიშვილების მამულის საქმეზე - 1634 წლის 23 ოქტომბერი)];

3) 1691-1711 წლები - „...ელიზბარიშვილს დავითიშვილს ელიზბარს...“ [ხელნაწერთა ინსტიტუტი, Hd-14630a (ხელნაწერი); ქართული სამართლის ძეგლები. ტ. IV. დას. ნაშრ. გვ. 312, № 226 (სამართალი სვიმონ ბატონიშვილისა ელიზბარ ელიზბარიშვილის ვაღის საქმეზე - 1691-1711 წლები)];

4) 1750 წლის 3 მაისი - „...ჩვენ დავითიშვილი ივანე, დავით და ედიშერ...“ [ხელნაწერთა ინსტიტუტი, Qd-9559 (ხელნაწერი); ქართული სამართლის ძეგლები. ტ. IV. დას. ნაშრ. გვ. 385, № 297 (განჩინება ჩინელი და გიორგი რიკაძეების საქმეზე - 1750 წლის 3 მაისი)];

5) 1775 წლის 11 მაისი - „იასაულო ზაალ დავითიშვილო!“ [ხელნაწერთა ინსტიტუტი, Qd-755 (ხელნაწერი); ქართული სამართლის ძეგლები. ტ. IV. დას. ნაშრ. გვ. 574, № 521 (განჩინება იესე მაჩაბლისა და გივი ყანდუაშვილის წისქვილის საქმეზე - 1775 წლის 11 მაისი)];

6) 1790 წლის 29 მაისი - „ჩვენი ბრძანება არის დავითისშვილო ასლამაზ!“ [სცსა, ფონდი 1450, დავთარი № 31, საბუთი № 44; ქართული სამართლის ძეგლები. ტ. VIII. დას. ნაშრ. გვ. 53, № 40 (არზა დათარიღებულია - 1790 წლის 29 მაისი)];

7) 1796 წლის 18 იანვარი - „ქ. ბატონიშვილი იულონ გიბრძანებ დავითიშვილო გლახაფ“ [ხელნაწერთა ინსტიტუტი, Ad-263 (ხელნაწერი); ქართული სამართლის ძეგლები. ტ.VIII. დას. ნაშრ. გვ.356, №333 (არზა დათარიღებულია - 1796 წლის 18 იანვარი)];

8) 1801 წლის 19 თებერვალი - „დავითიშვილმა ელისბარმა, რომელიც მამული მომყიდა, იმისმა სახლისკაცმა ზაალმა...“ [ხელნაწერთა ინსტიტუტი, Qd-9722 (ხელნაწერი); ქართული სამართლის ძეგლები. ტ.VIII. დას. ნაშრ. გვ.712, №743 (არზა დათარიღებულია - 1801 წლის 19 თებერვალი)].

ყოველივე ზემოთ მოყვანილიდან გამომდინარე, ნებისმიერი მკვლევარი მიხვდება, რომ 1728 წლის საბუთში ნახსენები „ბატონი დავითი“ თავადური წოდების მქონე პირი უნდა იყოს, წინააღმდეგ შემთხვევაში ვინ გაბედავდა ფეოდალურ საქართველოში ვინმეს ბატონად მოხსენებას, თუ მას ეს წოდება არ ეკუთვნოდა?

მაშ, ვინ უნდა იყოს წმ. ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ დასახელებული, ქართლში მცხოვრები „ბატონი დავით“ დავითიშვილი, თუ არა დავითიშვილთა თავადური ხაზის წარმომადგენელი დავით ელიზბარის ძე? თავადი დავით ელიზბარის ძის შესახებ ჩვენამდე მოღწეულია მრავალი ისტორიული დოკუმენტი („საქართველოს სიძველენი“, ტ.II. ე.თაყაიშვილის რედაქტორობით. ტფ., 1909, გვ.333-334, 478-479, 481, 483; დ.უზანეიშვილი. დოკუმენტები საქართველოს ეკონომიკური ისტორიისათვის (XVII-XIX სს.). თბ., 1967, გვ.166-167; ქართული სამართლის ძეგლები, ტ.5. ტექსტები გამოსცა და შენიშვნები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1974, გვ.217-218, №128; ქართული სამართლის ძეგლები, ტ.7. ტექსტები გამოსცა და შენიშვნები დაურთო ი.დოლიძემ. თბ., 1981, გვ.180-181; ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Ad-1520 (ხელნაწერი); ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ფონდი Hd-472 (ხელნაწერი)).

ის, რომ ზემოთხსენებულ ბატონს - დავით დავითიშვილს ჰყავს შვილი იესე (იასე) ჩანს იმავე 1728 წლის დოკუმენტიდან, სადაც აღნიშნულია: „...ბატონს ჩვენს დავითსა, შვილსა თქვენსა... იასესა...“. ამიტომ გაუგებარია ბ-ნი იურის მიერ ეჭვის შეტანა ამ გენეალოგიურ ბმაში, მითუმეტეს, რომ ჩემს ხელთ არსებობს თვით ბ-ნი იური ჩიქოვანის ხელით შედგენილი გენეალოგიური ცხრილის ასლი, რომელიც მან, 2011 წელს, მამუკა ბაგრატიონის მიერ მიწოდებული საარქივო მასალების საფუძველზე შეადგინა და სადაც ნათლად ჩანს, რომ იესე არის თავადი დავით ელიზბარის ძე დავითიშვილის შვილი (იხ. სურ. 37).

ზემოთ მოყვანილი მტკიცებულებებიდან გამომდინარე, აშკარად დასტურდება ის, რომ იესე (იასე) ნამდვილად არის თავადი დავით ელიზბარის ძე დავითიშვილის შვილი. ესეა რაც ესეა იესე დავითის ძე დავითიშვილის შვილს გლახას, რომელშიც ასევე ეჭვი შეაქვს ბ-ნი იურის იმ არგუმენტით, რომ ჩემს მიერ გამოცემულ ტაბულა №16-ში გლახა ორი სახელით მყავს მოყვანილი. ხოლო მითითებულ წყაროში კი გლახა მეორე სახელით (დავითი) არ არის ნახსენები. კვლავ გავმეორდები, რომ ბ-ნი იურის ეს ბრალდებაც მკითხველის დასაბნევად არის დაწერილი, რადგან მას, როგორც ჩანს დაავიწყდა ის, რომ ჯერ კიდევ 2013 წელს, მე მას პირადად წარვუდგინე აზნაურ გლახა იესეს ძე დავითიშვილის მეორე სახელის დამამტკიცებელი საბუთი, სადაც აღნიშნულია: „აზნაური დიმიტრი გლახას ძე, იგივე დავითის ძე დავითოვი...“ (საქართველოს ცენტრალური ისტორიული არქივი (სცია), ფ.489, აღწერა 18, საქმე №242). სწორედ ამ საბუთზე დაყრდნობით, ჩემს მიერ გამოცემულ წიგნში, ყველგან, გლახას გვერდით ფრჩხილებში მითითებული მაქვს მისი მეორე სახელი - დავითი. ამიტომ, ბ-ნი იურის მიზანმიმართული მცდელობა, ზოგადი ფრაზებით ეჭვის ქვეშ დააყენოს აღნიშნული გენეალოგიური ხაზის ნამდვილობა, ყოველად საფუძველ მოკლებულია.

ბ-ნი იური ცდილობს ყველა დეტალში ეჭვი შეიტანოს, თუმცა თავის საწინააღმდეგო ვერსიებს არანაირი საბუთებით არ ამყარებს, უბრალოდ ერთი და იგივე მოსაზრებას სხვადასხვა კონტექსტში ატრიალებს. 1728 წლის ნასყიდო-

ბის საბუთში დასახელებული „ბატონი დავით“ დავითიშვილი, მისი ერთ-ერთი მოსაზრებით, თურმე ვიღაც სხვა, ვინმე აზნაური დავით დავითიშვილია და თანაც აღნიშნავს, რომ „ეს არ არის სადაო“, როცა მას ამის დამადასტურებელი საბუთი არ გააჩნია. რატომ თვლის ბ-ნი იური, რომ სიტყვა „ბატონი“ აზნაურის შესატყვისია, ჩემთვის პირადად გაუგებარია (თუნდაც იმავე, წმ. ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ გამოცემულ წიგნში, აღნიშნული დავით დავითიშვილის საბუთის ქვემოთ, მოყვანილია იმავე 1728 წლის „ვახტანგ ორბელიანის ნასყიდობის წიგნი“, სადაც თავადები ვახუშტი და მისი შვილი ვახტანგ ორბელიანები, ასევე დასახელებულნი არიან „ბატონის“ წოდებით (*„საქართველოს სიძველენი“*, ტ. II. *ე.თაყაიშვილის რედაქტორობით. ტფ., 1909, გვ. 345*). და თუ ასეთი სხვა „ბატონი“ დავით დავითიშვილი, გარდა თავადი დავით ელიზბარის ძისა, ამ პერიოდში ქართლში არსებობდა, მაშინ რატომ არ მოიპოვება არანაირი ისტორიული დოკუმენტები მასზე? როცა თავად დავით ელიზბარის ძეზე არსებობს ბევრი ისტორიული საბუთი, რომლის შესახებაც ზემოთ უკვე მივუთითე.

ზემოთაღნიშნული ისტორიული წყაროები და სამეცნიერო ლიტერატურა ნათლად ადასტურებს, რომ **ბაგრატიონ-დავითიშვილთა აზნაურული შტო ნამდვილად მომდინარეობს ბაგრატიონ-დავითიშვილთა თავადური ხაზიდან. ხოლო მამუკა ბეჟანის ძე ბაგრატიონ-დავითიშვილი ნამდვილად არის თავადი დავით ელიზბარის ძე ბაგრატიონ-დავითიშვილის პირდაპირი შთამომავალი, ასევე როგორც დანარჩენი ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული შტოს წარმომადგენლები.**

**პასუხი მანანა ხომერიკის სტატიაზე
„იმერეთის ბაგრატიონებთან დაკავშირებული უზუსტობების შესახებ“**

(პირველად დაიბეჭდა ჟურნალ „მაცნე“-ში, №1, თბ., 2018 წ.)

მე„ბაგრატიონთა სახლის“ ისტორიული განყოფილების ხელმძღვანელი, გავეცანი ქ-ნი მანანა ხომერიკის წერილს, გამოქვეყნებულს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალში „მაცნე“ (2017 წ. №2), სადაც ქ-ნი მანანა ბრალს მდებს რიგ საკითხებში, რომლებიც ეხება იმერეთის ბაგრატიონებს. ერთ-ერთ მთავარ ბრალდებას წარმოადგენს ის, რომ, თითქოსდა, მე„ბაგრატიონთა სახლის“ ყოფილი წინამძღოლის, ბატონიშვილი ნინოს შტოს დაუსაბუთებლად და თვითნებურად მივანიჭე ბაგრატიონი-იმერეტინსკის გვარი. მსურს, შევასხენო ქ-ნ მანანას, რომ ყველას ერთი გვარი ჰქონდა - ბაგრატიონი, ხოლო XIX საუკუნეში გვართან დამატებული სახელები, მაგალითად **“Св. Князь Багратион-Грузинский”**, **“Св. Князь Багратион-Имеретинский”** განსაზღვრავდა მათ წარმომავლობით სტატუსს (რაც მოგვიანებით მათ გვარებადაც იქცა).

ისმის მარტივი კითხვა, მქონდა თუ არა უფლება, მომეხსენებინა ბატონიშვილი ნინო და მისი წინაპრები ბაგრატიონი-იმერეტინსკების გვარით? ამისათვის მოვიყვან რამდენიმე ისტორიულ ცნობას:

1) XIX საუკუნის რუს მეკლევარს პ. იუდინს თავის ნაშრომში **“Судьба князей Багратионов-Имеретинских в России”**, მოჰყავს სახელმწიფო ბრძანებულებებიდან ოფიციალური დებულებები, სადაც აღნიშნულია: **“Положениями Государственного Совета 12-го Сентября 1804 года и Комитета Министров 26-го Марта 1812 года определено было “царевичи, сыновья Грузинских царей, сами по себе сохраняют сие титуло; дети же их именуются князьями Грузинскими, а дети царевичей Имеретинских - князьями Имеретинскими”** и таким образом будут уважены с первыми родами Империи” [1:303]. მოყვანილი ცნობიდან ნათლად ჩანს, რომ **„იმერეტინსკის“** სტატუსის მინიჭება ვრცელდება იმერეთის სამეფო შტოს არა რომელიმე კონკრეტულ ხაზზე (მაგალითად, მხოლოდ სოლომონ I-ის, ან მხოლოდ დავით II-ის), არამედ ყველა იმდროისათვის მცხოვრებ იმერეთის ბატონიშვილთა ლეგიტიმურ ხაზებზე; კერძოდ, ამ პერიოდისათვის (1812 წლისათვის) სახეზე არიან იმერეთის ბატონიშვილთა სამი შტოს შემდეგი წარმომადგენლები: 1. გენეალოგიურად უფროსი, ბატონიშვილი გიორგი ალექსანდრეს ძის (სოლომონ I-ის შვილიშვილი) ხაზი, წარმოდგენილი მისი შვილებით - ალექსანდრეთი და დიმიტრით (ხაზი უნდა გავუსვათ, რომ უკანონოდ შობილი გიორგი ალექსანდრეს ძე, იმის გამო, რომ იგი თავისმა ბაბუამ, სოლომონ I-მა იშვილა [2:129], ატარებდა ბატონიშვილის წოდებას; 2. სოლომონ I-ის ძმის ბაგრატ ბატონიშვილის შვილის - დავით ბატონიშვილის ხაზი წარმოდგენილი მისი მცირეწლოვანი შვილით იოანეთი, რომლებიც ბატონიშვილი ნინოს უშუალო წინაპრები არიან; 3. გენეალოგიურად უმცროსი (დავით II-ის) ხაზი, წარმოდგენილი მისი ვაჟით ბატონიშვილი კონსტანტინეთი და მცირეწლოვანი შვილიშვილით გიორგით. სამივე ამ ხაზის წარმომადგენლებს რუსეთის ხელისუფლება **იმერეტინსკის** წოდებას ანიჭებს და 1837 წლამდე არანაირ განსხვავებას მათ შორის არ აფიქსირებს (ამ პერიოდისათვის იმერეთის შტოში, ასევე, არიან უკანონოდ შობილი შტოებიც - ბაგრატ ბატონიშვილის უკანონო შვილის სიმონის უკანონო შვილი როსტომი, რომელიც დავით ბატონიშვილის პირადი აზნაური იყო **“Ростом Багратион,.. был подвластный Азнаур дома князей Багратион”**) [3:19];

ასევე, სახეზე იყო დავით II-ის უკანონო შვილი - როსტომ ბატონიშვილი, თუმცა „როგორც უკანონო შვილი, მამის მემკვიდრეობის უფლებას მოკლებული იყო. იგი ვასალურად ემსახურებოდა თავის ძმას კონსტანტინეს“ [4:52; 4:80]. ამ ორ უკანონო შტოზე „იმერეტინსკის“ წოდება, ბუნებრივია, არ ვრცელდებოდა).

2) 1856 წელს თავადი პეტრე დოლგორუკოვის მიერ გამოიცა წიგნი **“Российская родословная книга, часть третья”**, რომელშიც ერთი საერთო სათაურის - **“Князья Багратионы-Имеретинские”** - ქვეშ თანმიმდევრულად არიან დასახელებული იმერეთის სამეფო შტოს სამივე ბატონიშვილური ხაზი [5:5]; მათ შორის ბატონიშვილი ნინოს უშუალო წინაპრები - ბატონიშვილი ბაგრატი და მისი შვილი, ბატონიშვილი დავითი. ეს საბუთი, კვლავ მიუთითებს იმაზე, რომ რუსეთის ხელისუფლება იმერეთის სამივე ბატონიშვილურ ხაზს **ბაგრატიონ-იმერეტინსკებად** მოიხსენებდა.

3) ასევე, 1913 წელს, რომანოვების 300 წლისთავთან დაკავშირებით, საქართველოს მთავარმართებლის კანცელარიის მიერ გამოიცა საიუბილეო ენციკლოპედიური ხასიათის კრებული სახელწოდებით **“Летопись Грузии, вып. I”**, სადაც, 349-350 გვერდებზე მოყვანილია ბაგრატიონებთან დაკავშირებული თავი, სათაურით - **“Багратионы”**, სადაც წერია: **“Титул светлейших князей Багратионов-Имеретинских носят потомки имеретинских царевичей”** [6:349-350]. 1913 წლის ეს განმარტება გულისხმობს, რომ იმერეთის ყველა ბატონიშვილის (**имеретинских Царевичей**) შთამომავლები ატარებენ **უგანათლებულესი თავადების ბაგრატიონ-იმერეტინსკების** ტიტულს. შესაბამისად, ბატონიშვილი ნინოს წინაპრებსაც, რომლებიც მომდინარეობდნენ სოლომონ I-ის ძმის ბაგრატ ბატონიშვილისა და მისი შვილის დავით ბატონიშვილისაგან, ჰქონდათ ამ ტიტულის ტარების უფლება.

ზემოთ მოყვანილი დოკუმენტებით ნათლად დასტურდება, რომ რუსეთის იმპერია იმერეთის ბატონიშვილთა სამივე შტოს შთამომავლებს ერთი და იმავე წოდებით - ხან ბაგრატიონ-იმერეტინსკებად, ხან კი იმერეტინსკებად მოიხსენებდა. ამას აგრეთვე ადასტურებენ XX-XXI საუკუნეების ქართველი მკვლევრებიც:

1) **მიხეილ გონიკაშვილი** თავის ცნობილ ნაშრომში **„ბაგრატიონთა დასახლება და მოღვაწეობა რუსეთში“**, მრავალ ადგილას დავით II-ის შთამომავლებს ბაგრატიონ-იმერეტინსკის გვარით მოიხსენებს და არა მხოლოდ იმერეტინსკის [7:129,247,258,261].

2) ასევე, **მამუკა გოგიტიძე**, თავის ნაშრომში **“Военная элита Кавказа, I, Генералы и Адмиралы из Грузии”**, დავით II-ის შთამომავლებსაც ბაგრატიონ-იმერეტინსკის გვარით მოიხსენებს და არა იმერეტინსკის [8:62-65].

3) ასევე, მკვლევარი **იური ჩიქოვანი**, 2009 წელს გამოცემულ თავის წიგნში **“Род Князей Мачабели”**, ბატონიშვილ ნინოსა და მის მამას, დავითს, მოიხსენებს ბაგრატიონ-იმერეტინსკის გვარით [9:38,104]. 4) 2003 წლის გაზეთ „საპატრიარქოს უწყებანში“ გამოქვეყნებულ სტატიაში ბატონიშვილი ნინო მოხსენებულია ბაგრატიონ-იმერეტინსკის გვარით [10:12-13].

იმის გამო, რომ ბატონიშვილი ნინოს წინაპრებიც იმერეთის ერთ-ერთ ლეგიტიმურ (ბატონიშვილურ) ხაზს მიეკუთვნებოდნენ, სრული უფლება ჰქონდათ (მიუხედავად რუსეთის მხრიდან „ბაგრატიონის“ ტარების აკრძალვისა), ეტარებინათ თავისი ისტორიული გვარი - **ბაგრატიონი**, ამასთან ერთად, რუსეთის იმპერიის მიერ მათთვის მინიჭებული **იმერეტინსკის** წოდებაც. ყოველივე ზემოთ მოყვანილი ცნობებიდან გამომდინარე, სრული უფლება მქონდა, **ბაგრატიონ-იმერეტინსკის** გვარით მომეხსენიებინა ბატონიშვილი ნინოს შტო. ხოლო, რაც შეეხება ქ-ნ მანანა ხომერიკს, იგი პირიქით, თავის საბრალდებო სტატიაში დაუინებით წერს შემდეგს: **„ქ-ნი ნინო ბაგრატიონის წინაპრები ბაგრატიონები იყვნენ და არა ბაგრატიონ-იმერეტინსკები“**-ო, რაც იმაზე მიუთითებს, რომ ქ-ნი მანანა უგულვებელყოფს ზემოთ მოყვანილ ოფიციალურ ცნობებს იმის თაობაზე, რომ იმერეთის სამივე ბატონიშვილური ხაზი (მათ შორის, ბატონიშვილი ნინოსიც!), როგორც იმერეთის

სამეფო სახლის კანონიერი წევრები, ან **ბაგრატიონი-იმერეტინსკების**, ან **იმერეტინსკების** საერთო სახელწოდებით მოიხსენიებოდნენ. ის, რომ ბატონიშვილი ნინოს უშუალო წინაპრები იმერეთის სამეფო სახლის სრულუფლებიანი წევრები იყვნენ დასტურდება შემდეგი დოკუმენტებიდან: 1) **“Список членов Имеретинского Царского Дома”**, რომელიც დაბეჭდილია კრებულში **“Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, том IV”**, სადაც აღნიშნულია: **“Брат покойного Царя Соломона Баграт Александрович помер; сын его Царевич Давид живет в Аргуети, в Имеретии”** [11:272]; 2) ასევე, **“О членах Царского Дома”**, სადაც წერია: **“Сын брата его [Соломона I, о.б.] Баграта, Царевич Давид”** და იქვე მოყვანილი გენეალოგიური ტაბულა სათაურით - **“Родословная Имеретинского Царского Дома”**, რომელიც დაბეჭდილია 1859 წლის **“Кавказский календарь”**-ში [12:427,441], 3) 1860 წლის ჟურნალ „ცისკარში“ გამოქვეყნებულ სტატიაში სახელწოდებით **„მეფე სოლომონ მეორეზე“**, მოყვანილია სია **„წევრთა მეფის გვარისა, რომელნიცა იყვნენ იმ დროს ფრიად ცოტანი“**, სადაც დასახელებულია **„შვილი სოლომონ მეფის ძმისა ბაგრატისა და ვით ბატონიშვილი“** [13:80]. (კვლავ ხაზს ვუსვამთ, რომ აღნიშნულ წყაროებში იმერეთის მეფეთა და ბატონიშვილთა უკანონოდ შობილი შვილები საერთოდ არ არიან დასახელებული, მხოლოდ სოლომონ I მიერ ნაშვილები უკანონო შვილიშვილი გიორგი ალექსანდრეს ძე დასახელებული).

კვლავ მსურს შევახსენო ქ-ნ მანანა ხომერიკს 1804 და 1812 წლების დადგენილებები, რომელთა თანახმადაც რუსეთის იმპერია იმერეთის ბატონიშვილების შვილებს უკრძალავდა სწორედ **ბაგრატიონის** სახელის გამოყენებას თავიანთ წოდებაში და არა **იმერეტინსკის**, შესაბამისად, ბატონიშვილების შვილებს უნდა ეტარებინათ მხოლოდ **„თავადი იმერეტინსკის“** წოდება, რასაც მოგვიანებით 1804, 1812 წლების დადგენილებებზე დაყრდნობით, 1833 წლის დადგენილებაც იმეორებს - **“По этим же законоположениям и потомки царей Имеретинских... должны были именоваться просто князьями Имеретинскими, без присовокупления частицы Багратионов, которой они подписывались раньше и которая обозначала фамилию их династии”** [14:1-29; 14:304].

ის, რომ ბატონიშვილი დავით ბაგრატის ძე მხოლოდ ბაგრატიონად იწოდებოდა, ეს ლოგიკურია, რადგან 1804 და 1812 წლების დადგენილებები ვრცელდებოდა მხოლოდ ბატონიშვილების შვილებზე და არა თვით ბატონიშვილებზე, რადგან **“... дети царевичей Имеретинских [именуются, о.б.] князьями Имеретинскими”**. სწორედ ამიტომაც იმ დროისთვის იმერეთის სამეფო შტოს წარმომადგენლები: დავით ბაგრატის ძე, კონსტანტინე დავითის ძე და გიორგი ალექსანდრეს ძე, მიიჩნეოდნენ იმერეთის ბატონიშვილებად (**Имеретинские Царевичи**), რომლებიც **“сами по себе сохраняют сие титуло”**, ხოლო მათი შვილები კი, ზემოთ მოყვანილი დადგენილებების თანახმად, უკვე **იმერეთის თავადის (князь Имеретинский)** წოდებას ატარებდნენ.

რაც შეეხება დავით ბატონიშვილის შვილს ივანეს, იგი ზემოთ მოყვანილი სახელმწიფო დადგენილებების თანახმად, უკვე არა ბატონიშვილად, არამედ თავად იმერეტინსკად ან ბაგრატიონ-იმერეტინსკად უნდა წოდებულიყო, რის დამადასტურებელ ფაქტად გამოდგება 1850 წლის 28 აპრილის სასამართლოს განჩინების საბუთი. აღნიშნულ საბუთს ბატონიშვილი ნინოს დიდი ბაბუა იოანე, შემდეგი სახით აწერს ხელს: **“действительность сего свидетельствую состоящий по армии Подпоручик Багратион-Имеретинский”** [15:19]. ეს დოკუმენტი ამტკიცებს იმას, რომ ბატონიშვილი ნინოს წინაპარს კანონიერი უფლება ჰქონდა ბაგრატიონი-იმერეტინსკის წოდების ტარებისა, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ამ საბუთს არ მიიღებდა და ხელმოწერით არ დაამტკიცებდა როგორც ქუთაისის გუბერნიის თავადაზნაურთა წინამძღოლი - თავადი ნიჟარაძე, ასევე, ქუთაისის საოლქო სასამართლოს თავმჯდომარის მოადგილე - მატრონტოვი და სასამართლოს საქმის დანარჩენი მწარმოებლები [16:22ა]. მაშ, რაში მადანაშაულებს ქ-ნი მანანა ხომერიკი,

უბრალოდ გაუგებარია.

ახლა განვიხილოთ ქნი მანანა ხომერიკის შემდეგი ბრალდება, რაც ჩემ მიერ წარმოდგენილ იმერეთის სამეფო სახლის უფროსობასთან დაკავშირებულ ორ ვერსიას ეხება. მსურს ხაზი გავუსვა, რომ ორივე ვერსიაში გვარში უფროსობა ერთი და იმავე პიროვნებაზე, ანუ ბატონიშვილი ნინოს მამაზე გადადის, განსხვავება მხოლოდ ქრონოლოგიურ სხვაობაშია. ეს ყოველივე კი, გამოწვეული იყო იმით, რომ 2006 წლის მემორანდუმში წარმოდგენილი ქრონოლოგიური თანმიმდევრობა ემყარებოდა იმ დროისათვის ჩემს ხელთ არსებულ შემდეგ დოკუმენტურ მასალას:

1) 1900 წლისათვის, არანაირი ინფორმაცია არ არსებობდა სოლომონ I-ის უკანასკნელ შთამომავალზე – ალექსანდრე ალექსანდრეს ძეზე, რადგან მის შესახებ უკანასკნელი ცნობა ფიქსირდებოდა მხოლოდ 1897 წლის კრებულში სახელწოდებით **“Русский Архив”** [17:311]. თანაც, ამ კონკრეტული ოჯახის შესახებ ცნობები რუსეთის ისტორიულ არქივში (სანკტ-პეტერბურგი) წყდება 1881 წლიდან [18]. 1897 წლის გამოცემის შემდეგ, ალექსანდრეზე არანაირი ცნობები აღარ მოიპოვებოდა. როგორც ჩანს, ალექსანდრე უკვალოდ დაიკარგა. იგი არც თავის წინაპართა გვერდით არის დაკრძალული [19:119,572]. 2006 წელს, ჩემს ხელთ არსებული ცნობები, იძლეოდა იმ დასკვნის გაკეთების საშუალებას, რომ ვარშავის გენერალ-გუბერნატორის უშვილოდ გარდაცვალების (1900 წლის 18 ნოემბერი) შემდეგ, გვარში უფროსობა უნდა გადასულიყო იმერეთის სამეფო შტოში დარჩენილ ერთადერთ ლეგიტიმურ წარმომადგენელზე და ეს იყო ბატონიშვილი ნინოს მამა – დავით ალექსანდრეს ძე. ის, თუ რატომ არ გადავიდა უფროსობა გენერალ-გუბერნატორის, იმ დროისათვის მყოფ ძმის შვილიშვილზე - გიორგი მიხეილის ძეზე, ამაზე ქვემოთ დაწვრილებით მოგახსენებთ. თუმცა, აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ გიორგი მიხეილის ძე ბრიტანეთში საცხოვრებლად, სავარაუდოდ, 1898–1900 წლებს შორის უნდა წასულიყო, რაზეც მიუთითებს ის უბრალო ფაქტიც, რომ მას, პირველი ორი ვაჟის დაბადებასთან დაკავშირებით სახელმწიფო სენატის ჰეროლდის დეპარტამენტში შეტანილი ჰქონდა განცხადებები, ხოლო მესამე შვილთან დაკავშირებით, რომელიც დაიბადა 1900 წელს, არანაირი განაცხადი არ გაუკეთებია [20]. სავარაუდოდ, გიორგი მიხეილის ძე, თავის ოჯახთან ერთად, 1900 წლისათვის უკვე ბრიტანეთში უნდა იყოს გადასული საცხოვრებლად, რადგან 1898 წლის შემდეგ რუსეთის ისტორიულ არქივში (სანკტ-პეტერბურგი), არანაირი ცნობა მისი ოჯახის შესახებ არ მოიპოვება. როგორც ჩანს, ამ ფაქტმა მრავალ მკვლევარს მისცა იმ დასკვნის გაკეთების უფლება, რომ ვარშავის გენერალ-გუბერნატორის გარდაცვალებით, დავით II-ის შტო შეწყვეტილად გამოეცხადებინათ. ამაზე მოწმობს შემდეგი ცნობები:

2) 1901 წლის გაზეთი „ივერია“, №26, აღნიშნულია: **„1837 წელს კონსტანტინეს გაუჩნდა შვილი ალექსანდრე. აი ეს ალექსანდრე კონსტანტინეს ძე იყო ვარშავის გენერალ-გუბერნატორად. რადგანაც ალექსანდრეს შვილი არ დარჩა, ალექსანდრეს სიკვდილით დავით მეფის შთამომავლობა მოისპო“** [21:2];

3) მკვლევარ მამისა ბერძნიშვილის ნაშრომში „მასალები XIX საუკუნის პირველი ნახევრის ქართული საზოგადოებრიობის ისტორიისათვის“, სადაც, ასევე აღნიშნულია: **„ეს შტო იმერეტინსკებისა შეწყდა 1900 წ. ალექსანდრე კონსტანტინეს ძე იმერეტინსკის (ვარშავის კომენდანტის) სიკვდილით“** [22:171, შენ.9];

4) მკვლევარ ოლდა სოსელიას თავის ნაშრომში „ნარკვევები ფეოდალური ხანის დასავლეთ საქართველოს სოციალურ-პოლიტიკური ისტორიიდან“, ასევე აღნიშნული აქვს: **„იგი [ალექსანდრე კონსტანტინეს ძე, ი.ბ.] გარდაიცვალა 1900 წელს. მისი სიკვდილით შეწყდა „უგანათლებულესი თავადი იმერეტინსკების“ შტო“** [23:57];

5) მკვლევარ იაკობ ახუაშვილის ნაშრომში „ქართული გვარსახელები“, 155-ე გვერდზე აღნიშნულია: **„1900 წელს ვარშავის გენერალ-გუბერნატორის,**

„უგანათლებულესი“ თავადის ალექსანდრე კონსტანტინეს ძე იმერეტინსკის გარდაცვალების შემდეგ, გვარში უფროსობა მეფე სოლომონ I ძმის ბაგრატ ბატონიშვილის შთამომავალს, „უგანათლებულეს“ თავად დავითს გადაეცა“ [24:155]. შესაბამისად, ზემოთ მოყვანილ ცნობებზე დაყრდნობით ვფიქრობ, სრული უფლება მქონდა, გამეზიარებინა იმდროისათვის არსებული სამეცნიერო თვალსაზრისი და 2006 წლის „მემორანდუმში“ წარმომედგინა „პირველი ვერსია“.

ახლა, რაც შეეხება 2016 წლის წიგნში მოყვანილ ე.წ. მეორე ვერსიას, რომელშიც, ქ-ნი მანანა ხომერიკის შენიშვნით, ვარშავის გენერალ-გუბერნატორის სახელი აღარ ფიქსირდება და გვარში უფროსობა ბატონიშვილი ნინოს მამაზე უკვე სოლომონ I-ის შთამომავლის შემდეგ გადადის. ეს ცვლილება გამოწვეული იყო იმით, რომ „მემორანდუმის“ ხელმოწერის შემდეგ ყურადღება მივაქციე იმავე 1901 წლის გაზეთ „ივერია“-ში მოყვანილ ბოლო ცნობას სოლომონ I-ის უკანასკნელი შთამომავლის, ალექსანდრე ალექსანდრეს ძის შესახებ, აქედან გამომდინარე, რადგან დავით II-ის შტო 1900 წელს, უკვე შეწყვეტილად მიიჩნეოდა, შესაბამისად, ქრონოლოგიურად გვარში უფროსობა ბატონიშვილი ნინოს მამაზე უნდა გადასულიყო არა ვარშავის გენერალ-გუბერნატორის გარდაცვალების შემდეგ (1900 წელს), არამედ ალექსანდრე ალექსანდრეს ძის შემდეგ, რომლის შესახებაც, კიდევ გაემეორდები, უკანასკნელი ცნობა თარიღდება 1901 წლით.

რაც შეეხება სოლომონ II-ის უშიშლოდ გარდაცვალების შემდეგ გვარში უფროსობის სოლომონ I-ის შთამომავლებზე გადასვლას, ესეც გამოწვეული იყო იმ ფაქტორით, რომ „მემორანდუმის“ შემდგომ, მე ყურადღებას ვყაროდ მივიჩნეე პ. იუდინის ნაშრომში მოყვანილი შემდეგი ცნობა: **“Царевич Александр... скончался до смерти царя Соломона, оставив после себя “малолетнего единородного сына” Георгия. Тогда царь взял внука к себе и, “воспитав его, назначил наследником всего Имеретинского царства”. К несчастью, по кончине царя, назначенный наследник Георгий Александрович, по малолетству своему, не в состоянии был править царством. Поэтому царем Имеретии сначала сделался Давид, а потом Соломон II Арчилович, сын брата царя Соломона I-го”** [25:301].

ამ წყაროზე დაყრდნობით ძველი ვერსია იმის თაობაზე, რომ გიორგი ალექსანდრეს ძის (გიორგი ბუშის) უკანონოდ შობილობის გამო სოლომონ I-ის შთამომავლები ტახტის მემკვიდრეობას მოკლებულნი იყვნენ – გაბათილდა, თუმცა, ხაზი უნდა გაესვას იმ ფაქტსაც, რომ ეს გამოწვეული იყო მხოლოდ და მხოლოდ მეფე სოლომონის მიერ გიორგის შვილობის აქტით.

2006 წლის მემორანდუმთან დაკავშირებით „შეგროვებული“ ბრალდებები, როგორც ჩანს, საკმარისი არ აღმოჩნდა, ამიტომ ბრალდებების შეგროვების სურვილით აღვისილმა ქ-მა მანანა ხომერიკმა დაუფიქრებლად მოიყვანა 2004 წლის აღმანახ „ბაგრატიონი“-ში გამოქვეყნებული განცხადება, სათაურით „ბაგრატიონთა სახლი განაცხადებს“ [26:2,5-15], რითაც შეეცადა მასში მოპოვებული ახალი ბრალდებებით ჩემი პოზიციის დამძიმებას, თუმცა, როგორც ჩანს, მას დაავიწყდა, რომ იგი თავად იყო ამ აღმანახის სარედაქციო კოლეგიის წევრი და ნებისმიერი მასში გამოქვეყნებული სტატია თუ განცხადება 7 ადამიანის, მათ შორის ქ-ნი მანანა ხომერიკის მიერ მტკიცდებოდა. გარდა ამისა, აღნიშნული განცხადება გაკეთდა არა მხოლოდ ჩემ მიერ, როგორც ამას წარმოაჩენს ქ-ნი მანანა, არამედ მთლიანად „ბაგრატიონთა სახლი“-ის წევრთა მიერ, რომლის თანამდგომი წევრიც თავად ქ-ნი მანანა ხომერიკი ბრძანდებოდა; ამიტომ, თუკი იგი ასე კატეგორიულად არ ეთანხმებოდა 2001 და 2004 წლებში გამოცემულ ნომრებში განთავსებულ რაიმე ფრაზასა თუ წინადადებას, მაშინ რატომ არ გააპროტესტა ეს თავის დროზე? ახლა გახდა მისთვის მიუღებელი ბატონიშვილი ნინოს მამის როგორც „იმერეთის ტახტის კანონიერი მემკვიდრის“ სტატუსი, ან ბატონიშვილი ნინოს **ბაგრატიონ-იმერეტინსკის** გვარით მოხსენიება?! მისი პოზიციის ასეთი ცვლილება იმით ხომ

არ არის გამოწვეული, რომ დღეს უკვე ქ-ნი მანანა გვევლინება „ახალი ტახტის მემკვიდრის“ ინტერესების დამცველად, თანაც იმ „მემკვიდრისა“, რომელსაც არ ცნობს ბაგრატიონთა დინასტია, ამიტომ ჩემზე შემოტევიდა და ბრალდებების წაყენებით ცდილობს 2006 წლის მემორანდუმის დაკნინებას.

აქვე მსურს მოგახსენოთ, რომ ჯერ კიდევ 2000 წელს, აღნიშნულ მემორანდუმამდე 6 წლით ადრე, ბ-მა იური ჩიქოვანმა თორნიკე ბაგრატიონ-ჯაფარიძეს (ბატონი შვილი ნინოს შვილი შვილს) უცხოეთში წარსადგენად მისცა „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ ოფიციალური საბუთი ინგლისურ ენაზე, რომელშიც ბ-ნ იურის დავით ალექსანდრეს ძე ტახტის მემკვიდრედ (**“Crown Prince”**) ჰყავს დასახელებული (სურ. 1) [27].

რაც შეეხება ბაგრატიონ-იმერეტინსკის გვართ ხელმოწერას, ნაწილობრივ ვეთანხმები ქ-ნ მანანას იმაში, რომ ბატონი შვილი ნინო ხელს აწერდა მხოლოდ როგორც ბაგრატიონი, რადგან ლოგიკურია, რომ მოქალაქეს ხელმოწერა არ უნდა განსხვავდებოდეს პასპორტში დაფიქსირებული მისი გვარისაგან. მსგავსი სახით, ანუ მხოლოდ ბაგრატიონად აწერდნენ ხელს მრავალი სხვა ბაგრატიონებიც, რომელთა უმრავლესობას დღესაც არ უწერია პასპორტში მათი შტოს აღმნიშვნელი ისტორიული გვარი - დავითი შვილი, მუხრანსკი, ბაბადიში და ა.შ. მაგრამ, მიუხედავად ყოველივე ამისა, „ბაგრატიონთა სახლის“ არქივში ინახება მრავალი ოფიციალური დოკუმენტი, რომლებზეც გვარის „ბაგრატიონ-იმერეტინსკის“ გასწვრივ ხელს აწერს ბატონი შვილი ნინო, ისევე, როგორც მაგალითად „ბაგრატიონ-დავითი შვილის“ და „ბაგრატიონ-მუხრანსკის“ გასწვრივ მხოლოდ „ბაგრატიონით“ აწერენ ხელს ჯანსუღ (ჯანო) კონსტანტინეს ძე და ელისაბედ (ლიზა) მიხეილის ასული, რაც სრულებით არ ნიშნავს იმას, რომ ისინი არ იზიარებდნენ მათ ისტორიულ გვარებს. მსგავსი მაგალითები გვხვდება თვით 2006 წლის მემორანდუმის ხელმოწერებშიც, როცა შტოს განმსაზღვრელი გვარის გასწვრივ მრავალი წარმომადგენელი მხოლოდ „ბაგრატიონად“ აწერს ხელს.

რაც შეეხება ქ-ნი მანანას მიერ სამეცნიერო ბრუნვაში ვითომ პირველად შემოტანილ XIX საუკუნის I მეოთხედში დავით ბაგრატის ძისთვის შექმნილ დოკუმენტს, რომელსაც იგი თამამად ფარსადან წერეთლის მიერ გაყალბებულ დოკუმენტად მოიხსენებს და რომლის სათაურია „წერილი იმერთა უფლისწულ დავითთან“, ჯერ კიდევ 1964 წელს იყო აღწერილი ხელნაწერთა ინსტიტუტის წამყვანი თანამშრომლების, კერძოს, თ. ენუქიძის, რ. პატარიძის, ნ. შოშიაშვილის და ჯანდიერის მიერ. აღნიშნულ წერილს აკლია მომდევნო გვერდები, რის გამოც არ იკითხება არც ავტორი და არც მისი შედგენის თარიღი. მოგვყავს ამ წერილის ჩვენამდე მოღწეული ტექსტი: „უგანათლებულესო ძეო მეფის ძისაო დავით. ქრისტეს იესოს მიერ იყავ კურთხეულ. მანდაც გაგისხენებია და ეს თქვენც კარგად მოგესხენებათ, რომ თქვენის დიდებისა და პატიოსან ყოფისამ დვაწვშობილ წავსულვართ და რაც თქვენი მისამატი იქნება იმას უნდა ვეცადნეთ. მანდედან ფარსადან წერეთლისათვის რაც გებრძანათ ყოველივე ისე კარგად აღვასრულეთ. სარუსეთოს წიგნებში მეფე რომ საქმეებს აცხადებს თქვენი სახელიც ასე დავსწერეთ და შემდგომად ჩემსა სამეფოჲსა სახლისა და გვარისა ჩემისა შვილო და მემკვიდრე დავით. ეს ასე მოვაწერეთ მეფის ბეჭედთან და ასე სწერია მე ყოვლისა საიმერეთისა უფლისწულ დავით [ბეჭედი].

მეორეს საერთოდ მიწერილს წიგნიდაც ასე მოვაწერეთ და ასე გამვაცხადეთ თვითონ ეს ფარსადან წერეთელ დაგვესწრო და ნახა სხვას ფიქრსა და ჯავრს ნურას ფერს ნუ შეუშვებთ დვითით ყოველსავე კეთილად წარმართებს სეკდენბერის იბ [12]. აქ ბეჭედი ზის, ასე სწერია ჩრდილო აფხაზ იმერთა კათალიკოზი და მეორე ბეჭედი არ წაიკითხოდა...“ [28]. სანამ ამ ტექსტს ნაყალბევად შევრაცხავდეთ, საჭიროა, გადავხედოთ იმ მდგომარეობას, რომელიც შეიქმნა იმერეთში. საქართველოს მთავარმართებლის, პ. ციციანოვის მიერ იყო დარღვეული ე.წ.

ქართული გენეალოგიური საზოგადოება

ГРУЗИНСКОЕ
ГЕНЕАЛОГИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО
Республика Грузия
380060 г. Тбилиси, ул. Анагская 14а

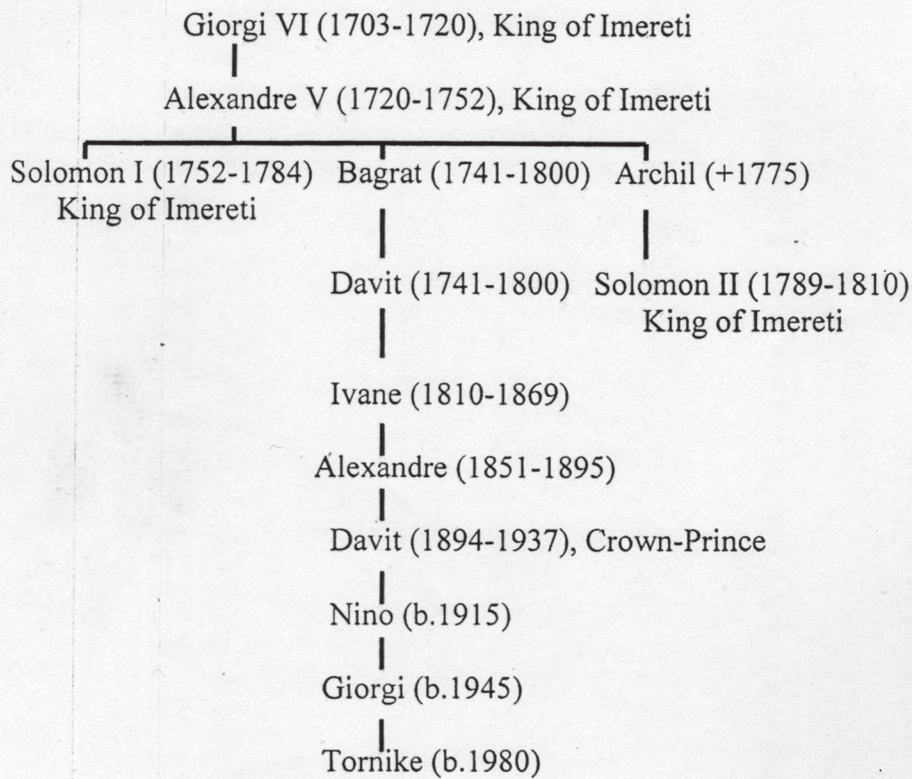
GEORGIAN
GENEALOGICAL SOCIETY
14a Anagi str., 380060 Tbilisi
Republic of Georgia

საქართველოს რესპუბლიკა, 380060 თბილისი, ანაგის ქ. 14ა, ბინა 11, ტელ.: 995-8832 37 49 19

№ 120

5.09.2000. 199

Prince Tornike Bagrationi-Japaridze's genealogical Tree

The President of the Society. *Chikobava* Iuri Chikobvani

სურ. 1. „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ საბუთი №120,
გაცემული 2000 წლის 5 სექტემბერს.

ელაზნაურის ხელშეკრულების პირობები, რაზეც მიგვითითებს თ. ჟორდანიას ცნობა: „...სოლომონმა... ფიცი მიიღო რუსთ ერთგულობაზე 24 აპრილს, მაგრამ იმ პირობით, რომ რუსებს დაებრუნებინათ მისთვის ღეჩხუმი. ციციანოვმაც ფიცი მისცა. ეს პირობა მთავარმართებელმა ვერ შეუსრულა, და სოლომონ მეფემაც მიცემული ფიცი უარყო“ [29:5]. ანუ სოლომონ II-მ უარყო 1804 წლის ელაზნაურის ხელშეკრულება, აქედან გამომდინარე, უარყოფილ იქნა რუსთა დაჟინებული მოთხოვნითა და ზეწოლით ამავე ხელშეკრულებაში სოლომონ მეფის მემკვიდრედ დასახელებული კონსტანტინე ბატონიშვილი, რომელზეც რუსები დიდ იმედებს ამყარებდნენ [30:379-380,395,400,411-412,419]. ყოველივედან გამომდინარე, მეფე სოლომონის უშიშროდ გარდაცვალების შემდეგ გვარში უფროსობა რატომ არ უნდა გადასულიყო ბატონიშვილების გენეალოგიურად უფროს ხაზზე?

ნიშანდობლივია, რომ 1810 წლიდან ამ სამი ბატონიშვილიდან მხოლოდ ბატონიშვილი დავით ბაგრატის ძეა იმერეთში დარჩენილი. როგორც ჩანს, რუსეთის ხელისუფლება ვერ ახერხებდა მის შეპყრობასა და გადასახლებას, თუმცა, ამის სურვილი მას ჯერ კიდევ 1810 წლიდან ჰქონდა: **“Царевич Давид, живущий в Аргуети, сын Баграта Александровича, ... и в обуяния ума своего, коего виден уже был вредный пример, может ко всему пристать, то я полагаю для спокойствия Имеретии полезнейшим, если и сей царевич будет выслан в Тифлис”** [31:335], ასევე, **“Давид Баграта-швили, племянник здешнего царя Соломона I, имеет быть отправлен к в. выс-у; Мамука, побочный брат царя Соломона, находится с ним, а здесь один малолетний сын его (Иоанн Давидович, о.б.), котораго также предполагаю при удобном случае отправить в Тифлис”** [31:343]. ბატონიშვილი დავითის შეპყრობა, როგორც ჩანს, ვერ მოახერხეს და იგი, როგორც შემდეგი დოკუმენტიდან ჩანს, სისხლს უშრობდა მათ მანამდე, სანამ 1820 წელს, იგი არ მოკლეს იმერეთის აჯანყებისას. მას ასე ახასიათებს საქართველოს მთავარმართებელი გენერალი ერმოლოვი: **“Донеся прежде сего о возникшем в Имеретии бунте, имею честь сообщить вашему сиятельству, что партии изменников во многих местах разсеяны с уроном. Одною из таковых начальствовавший, Царевич Давид, сын Багратов, из числа злейших разбойников убит”** [32:595]. ასევე, ხაზგასასმელია, რომ ბატონიშვილი დავითი ერთადერთია იმერეთის სამ ბატონიშვილთაგან, რომელსაც არასდროს უღალატია იმერეთის უკანასკნელი მირონცხეებუი მეფე სოლომონ II-ისათვის. დანარჩენი ორი ბატონიშვილური ხაზი, 1810 წლიდან, უკვე რუსეთის ერთგულ სამსახურშია ჩამდგარი [33:195; 33:136; 33:1-4; 33:364]. ამიტომ, აბსოლუტურად შესაძლებელია, რომ სოლომონ II-ს დავით ბატონიშვილი გამოეცხადებინა მემკვიდრედ, რაზეც ასევე გვაფიქრებინებს ფილადელფინის მიერ 1853 წელს შედგენილი (თუმცა, ხარვეზებით) ბაგრატიონთა გენეალოგიური ტაბულაც, სადაც სოლომონ II-ის შვილად დავითია აღნიშნული [34] **(იხ. სურ. 2)** ამ წერილთან დაკავშირებით მსურს დავაფიქსირო, რომ იგი აშკარად საჭიროებს კვლევას, ამიტომ მისი წინასწარ ნაყალბევად გამოცხადება ქ-ნი მანანას მიერ ჩემთვის მიუღებელია.

ქ-ნი მანანას, როგორც ჩანს, ძალიან აწუხებს ის ფაქტი, რომ მე, 2006 წელს, ხელი მოვაწერე ბაგრატიონთა მემორანდუმს როგორც „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ თავმჯდომარის მოადგილემ, რადგან მისი მტკიცებულებით, თურმე, 2004 წლიდან უკვე აღარ ვითვლებოდი აღნიშნული საზოგადოების თავმჯდომარის მოადგილედ და როგორც იგი თავის საბრალდებო წერილში აღნიშნავს: **„...2004 წლის 14 თებერვლიდან გენეალოგიური საზოგადოების თავმჯდომარე არის ბ-ნი იური ჩიქოვანი, ხოლო თავმჯდომარის მოადგილე - ქ-ნი ირინა კვიციანი“**. ქ-ნი მანანა, ამასთან დაკავშირებით მინდა დავისვათ მარტივი კითხვა, თუ 2004 წლიდან აღარ ვარ აღნიშნულ თანამდებობაზე, მაშინ 2006 წლის მემორანდუმზე, როცა ბ-ნი იური ხელს აწერდა ამ დოკუმენტს, რატომ არ გააპროტესტა მის გვერდით არსებული ჩემი ხელმოწერა, როგორც მისი მოადგილისა? გარდა ამისა, 2009 წლის 23

ოქტომბერს ბ-მა იური ჩიქოვანმა ჩემს სახელზე გასცა ოფიციალური საბუთი №166, სადაც ვკითხულობთ: „საქართველოს ეროვნული არქივის გენერალურ დირექტორს, ქ-ნ თეონა იაშვილს. გთხოვთ, ჩვენი საზოგადოების თავმჯდომარის მოადგილეს, იოსებ ბიჭიკაშვილს, რომელიც მუშაობს ქართული გვარების გენეალოგიის შესწავლაზე, დართოთ ნება, რათა მან ჩაატაროს კვლევითი სამუშაო თქვენდამი დაქვემდებარებული არქივის სამკითხველო დარბაზში. ქართული გენეალოგიური საზოგადოების თავმჯდომარე ი. ჩიქოვანი“. საბუთი ხელმოწერილია ბ-ნი იური ჩიქოვანის მიერ და დადასტურებულია „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ ბეჭდით (იხ. სურ. 3). მომყავს ასევე მესამე საბუთი, გაცემული 2015 წლის 26 ივნისს, №25, რომელსაც ასევე აწერს ხელს ბ-ნი იური ჩიქოვანი როგორც საზოგადოების თავმჯდომარე, ხოლო მე, იოსებ ბიჭიკაშვილი მისი მოადგილე გახლავართ. საბუთი ასევე დამოწმებულია ჩვენი საზოგადოების ბეჭდით. აი, ამ საბუთის ტექსტი: „ცნობა. „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ ისტორიულ-გენეალოგიური გამოკვლევის თანახმად, ქართლის მეფე კონსტანტინე II (1478-1505 წწ.) ნამდვილად არის დემეტრე ბატონიშვილის (ჩანს 1405-1425 წწ.) შვილი, პროვინციის მეფე დავითის (ჩანს 1370-1440 წწ.) შვილიშვილი, საქართველოს მეფის ბაგრატ V-ის (1360-1393 წწ.) შვილთაშვილი და არა საქართველოს მეფის ალექსანდრე I დიდის (1412-1442 წწ.) ვაჟის დემეტრე ბატონიშვილის შვილი, რასაც ვადასტურებთ. აქედან გამომდინარე, ქართლის მეფე კონსტანტინე II იყო საქართველოს მეფის გიორგი VIII-ის (1446-1466 წწ.) არა ძმისშვილი, არამედ გარე ბიძაშვილი. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს მეფე გიორგი VIII-ის პირდაპირი მემკვიდრეები და შთამომავლები გენეალოგიურად უფროსი შტოა ბაგრატიონთა დინასტიაში. ცნობას (ცალკე ფურცელზე), თან ერთვის ქართლის მეფე კონსტანტინე II-ის წინაპრების გენეალოგიური ფრაგმენტი“ (იხ. სურ. 4). ამ საბუთზე დართულ გენეალოგიურ ფრაგმენტსაც ახლავს ბ-ნი იური ჩიქოვანის, როგორც საზოგადოების თავმჯდომარისა და ჩემი, როგორც მისი მოადგილის ხელმოწერა. საბუთი დამოწმებულია ჩვენი „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ ბეჭდით [35:320-321].

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, გეკითხებით, ქ-ნო მანანა - როგორ მოხდა დამფუძნებლების ნებართვის გარეშე „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ ხელახალი რეგისტრაცია და ჩემი თანამდებობიდან გადაყენება, რომელ თანამდებობაზეც, ჯერ კიდევ 1995 წელს, ამირჩია აღნიშნული საზოგადოების დამფუძნებელთა 59 წევრისაგან შემდგარმა კრებამ და არა ბატონმა იურიმ? ან რატომ ვიგებ ჩემი გადაყენების შესახებ, რომელიც თურმე 2004 წელს მომხდარა, მხოლოდ 2015 წელს და თანაც სატელევიზიო გადაცემიდან?

ბოლოს მსურს, მივმართო ქ-ნ მანანა ხომერიკს - თქვენ ისტორიკოსი ბრძანდებით და კარგად უნდა მოგეხსენებოდეთ იმის თაობაზე, რომ რუსეთის იმპერია სხვადასხვა მექანიზმის გამოყენებით მუდამ ცდილობდა გაეღვივებინა ქართველთა შორის შიდა დაპირისპირება და შეუღლი, ამიტომ მე პირადად არ მოგცემთ იმის საშუალებას, რომ დააკინონოთ 2006 წლის მემორანდუმის მნიშვნელობა და მისი ისტორიული ფასეულობა, რომელიც ბაგრატოვანთა საგვარეულოს ერთიანობის დამამტკიცებელ მეტად მნიშვნელოვან ისტორიულ ნიმუშს წარმოადგენს!

**ГЕНЕАЛОГИЧЕСКАЯ ТАБЛИЦА
ГРУЗИНСКАГО ЦАРСКАГО ДОМА,
СЪ БАГРАТА III,
составленная
А. Филладельфинскимъ.**

Арчилъ
Иа Еленѣ, дочери Ираклія II *1785

СОЛОМОНЪ II 1792—1810
*1815 въ Троицкоитѣ
За нимъ: Марія Каціевна
дочь Адаіана, *1841 въ С.П.б.

Марія
За 1.) Ки. Церетели
2.) Ки. Малхазовъ
Андрониковымъ съ 1798

Давидъ

(2) Пези

Вахтангъ

სურ. 2. ა.ფილადელფინის მიერ შედგენილი
ბაგრატიონთა გენეალოგიური ტაბულის ფრაგმენტი.

ქართული გენეალოგიური საზოგადოება

ГРУЗИНСКОЕ
ГЕНЕАЛОГИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО

Грузия
0160, Тбилиси, ул. Шартავа 14а, кв. 11

GEORGIAN
GENEALOGICAL SOCIETY

Georgia
14a, Shartava str. 0160, Tbilisi

საქართველო, 0160, შარტავას ქ. 14ა, ბინა 11, ☎: (+995 32) 374 919 E-mail: chikovani@mail.ru

№ 166

27 თებერვალი 2009 წ.

საქართველოს იუსტიციის მინისტრს
ახოვანი თბილის გენეალოგიური დინამიკის
ქ-ს თათა იაჭვილს

პატივით, ჩვენი საზოგადოების თავმჯდომარის შთაბეჭდილს,
იხილეთ ჩვენი წერილი, რომლის გეგმაც ქართული გენეალოგიის
გენეალოგიის უბეზვლაშა, დამოთი ნება, ჩათა პან
ჩაბანოს ხელპირითი მუყუთი თქვენდამი დაქვემდებარებადი
თბილის მუნიციპალიტეტის დამხმარე,

ქართული გენეალოგიური
საზოგადოების თავმჯდომარე

ი.ჩიკოვანი

ჩიკოვანი

სურ. 3. „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ საბუთი №166,
გაცემული 2009 წლის 23 თებერვლს.

ქართული გენეალოგიური საზოგადოება

ГРУЗИНСКОЕ
ГЕНЕАЛОГИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО
Грузия
0160, Тбилиси, ул. Шартავа 14а, кв. 11

GEORGIAN
GENEALOGICAL SOCIETY
Georgia
14a, Shartava str. 0160, Tbilisi

საქართველო, 0160, შარტავას ქ. 14ა, ბინა 11, ☎: (+995 32) 374 919 E-mail: chikovani@mail.ru

№ 25

26.06. 2015

ც ნ ო ბ ა

“ქართული გენეალოგიური საზოგადოების” ისტორიულ-გენეალოგიური გამოკვლევის თანახმად, ქართლის მეფე კონსტანტინე II (1478-1505 წწ.) ნამდვილად არის დემეტრე ბატონიშვილის (ჩანს 1405-1425 წწ.) შვილი, პროვინციის მეფე დავითის (ჩანს 1370-1440 წწ.) შვილიშვილი, საქართველოს მეფის ბაგრატ V-ის (1360-1393 წწ.) შვილთაშვილი და არა საქართველოს მეფის ალექსანდრე I დიდის (1412-1442 წწ.) ვაჟის დემეტრე ბატონიშვილის შვილი, რასაც ვადასტურებთ. აქედან გამომდინარე, ქართლის მეფე კონსტანტინე II იყო საქართველოს მეფის გიორგი VIII-ის (1446-1466 წწ.) არა ძმისშვილი, არამედ გარე ბიძაშვილი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს მეფე გიორგი VIII-ის პირდაპირი მემკვიდრეები და შთამომავლები გენეალოგიურად უფროსი შტოა ბაგრატიონთა დინასტიაში. ცნობას (ცალკე ფურცელზე), თან ერთვის ქართლის მეფე კონსტანტინე II-ის წინაპრების გენეალოგიური ფრაგმენტი.

საზოგადოების თავმჯდომარე

იური ჩიქოვანი

საზოგადოების თავმჯდომარეს
მოადგილე

როსებ ბიჭიკაშვილი

სურ. 4. „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ საბუთი №25, გაცემული 2015 წლის 26 ივნისს.

გამოყენებული წყაროები და ლიტერატურა

1. Российский Государственный Исторический Архив (РГИА), Департамент общих дел Министерства Внутренних Дел, Фонд 1284, опись 235 (1 отделение, 3 стол), 1804-1861 гг., дело №305 - Протоколы Государственного Совета от 12 сентября 1804 года, журналы Комитета Министров от 2 марта 1812 года и другие постановления о членах Царских Закавказских Домов; П.Юдин. Судьба князей Багратинов-Имеретинских в России. журн. "Русский Архив", Спб., 1897, книга третья, октябрь.
2. Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, том III, Тифлис, 1868.
3. ქ. ქუთაისის სახელმწიფო ისტორიული არქივი (ქსია), ფონდი 1, აღ. 1, საქმე №3556.
4. ო. სოსელია. ნარკვევები ფეოდალური ხანის დასავლეთ საქართველოს სოციალურ-პოლიტიკური ისტორიიდან (სათავადოები), III. თბ., 1990; ვახტანგ VI. სამართლის წიგნი, მუხლი 110. გამოსცა თ.ენუქიძემ. თბ., 1955.
5. Российская родословная книга, издаваемая князем Петром Долгоруковым, часть третья. Спб., 1856.
6. Б. С. Эсадзе. Летопись Грузии. Юбилейный сборник к 300-летию Царствования Дома Романовых (1613-1913), вып. I. Тифлис, 1913.
7. მ. გონიკაშვილი. ბაგრატიონთა დასახლება და მოღვაწეობა რუსეთში. თბ., 1986.
8. М. Гогитидзе. Военная элита Кавказа, I, Генералы и Адмиралы из Грузии. Тб., 2007.
9. Ю. Чиковани. Род Князей Мачабели. Тб., 2009.
10. თ.ასათიანი. პატრიარქის შეხვედრა ბაგრატიონთა სახლის წარმომადგენლებთან. გაზ. „საპატრიარქოს უწყებანი“, №17 (2-8 მაისი), თბ., 2003.
11. Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, том IV, Тифлис, 1870.
12. Кавказский календарь на 1859 год. Тифлис, 1858.
13. „მეფე სოლომონ მეორეზე“. ჟურნ. „ცისკარი“, №1, ტფ., 1860.
14. РГИА, Фонд 1284, опись 235, 1804-1861 гг., дело №226 (14.06.1833 г.). - О неимении права детям Царевичей именоваться титулом отцов; П.Юдин. Судьба князей Багратинов-Имеретинских в России. журн. "Русский Архив", Спб., 1897, книга третья, октябрь.
15. ქ. ქუთაისის სახელმწიფო ისტორიული არქივი (ქსია), ფონდი 1, აღ. 1, საქმე №355619.
16. ქ. ქუთაისის სახელმწიფო ისტორიული არქივი (ქსია), ფონდი 1, აღ. 1, საქმე №3556.
17. П. Юдин. Судьба князей Багратинов-Имеретинских в России. журн. "Русский Архив", Спб., 1897, книга третья, октябрь.
18. РГИА, Департамент Герольдии Сената, Фонд 1343 (о титулованном дворянстве), опись 46 (1800-1916 гг.), дело №70 (1881 г.) - О возведении в княжеское достоинство Багратион-Имеретинских.
19. Великий Князь Николай Михайлович. Петербургский некрополь, т.I (А-Г). Спб., 1912.
20. РГИА, Фонд 1343, опись 46, дело №398 (1898 г.) - О возведении в княжеское достоинство Имеретинских.
21. იმერეთის უკანასკნელი მეფეთა შთამომავალნი გაზეთი „ივერია“, №26 (1 თებერვალი), ტფილისი, 1901.
22. მ. ბერძნიშვილი. მასალები XIX საუკუნის პირველი ნახევრის ქართული საზოგადოებრიობის ისტორიისათვის, ტ.I. თბ., 1980.
23. ო. სოსელია. ნარკვევები ფეოდალური ხანის დასავლეთ საქართველოს სოციალურ-პოლიტიკური ისტორიიდან, ნაწ. III, თბ., 1990.
24. ი. ახუაშვილი. ქართული გვარსახელები, ტ.IV. თბ., 2004.

25. П.Юдин. Судьба князей Багратинов-Имеретинских в России. журн. “Русский Архив”, Спб., 1897, книга третья, октябрь.
26. „ბაგრატიონთა სახლი“ განაცხადებს. აღმანახი „ბაგრატიონნი“, №2, თბ., 2004.
27. ინგლისურენოვანი საბუთი №120, გაცემულია „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ თავმჯდომარის იური ჩიქონანის მიერ 2000 წლის 5 სექტემბერს. საბუთი ინახება ბატონიშვილი ნინო დავითის ასული ბაგრატიონ-იმერეტინსკის საოჯახო არქივში და „ბაგრატიონთა სახლი“-ს არქივში.
28. ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ფონდი Hd-5454 (ხელნაწერი) - წერილი იმერთა უფლისწულ დავითთან. (ხელნაწერის აღწერილობა იხ. კ.კელელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტი, ისტორიული დოკუმენტების კატალოგი (Hd ფონდი), ტ.IX (1826-1864 წწ.). შეადგინეს: თ.ენუქიძემ, რ.პატარიძემ, ნ.შოშიაშვილმა და ჯანდიერმა. თ.ენუქიძისა და ნ.შოშიაშვილის რედაქციით. თბ., 1964 წ., გვ.1683 - №14536. ფონდი Hd-5454 (XIX ს. I მეოთხედი) [მანქანაზე ნაბეჭდი].
29. თ. ჟორდანიას. სოლომონ II, მეფე იმერთა. ჟურნ. „მოამბე“, №1, ტფ., 1899.
30. Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, т.II, Тифлис, 1868 (756. Письмо кн. Цицианова к царице Анне, от 7-го мая 1804 года, №17); Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, т.II, Тифлис, 1868 (783. Рапорт с. с. Литвинова кн.Цицианову, от 27-го июля 1804 года, №47); Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, т.II, Тифлис, 1868 (794. Рапорт с.с. Литвинова кн. Цицианову, от 12-го октября 1804 года, №107); Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, т.II, Тифлис, 1868 (805. Письмо царя Соломона к кн. Цицианову, от 31-го октября 1804 года); Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, т.II, Тифлис, 1868 (820. Письмо кн. Цицианова к царю Соломону, от 17-го декабря 1804 года, №492).
31. Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, т.IV, Тифлис, 1870 (№445. Предписание генерала Торماسова генерал-майору Симоновичу от 19-го октября 1810 года, №1062); Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, т.IV, Тифлис, 1870 (456. Рапорт ген.-м. Симоновича ген. Торماسову, от 4-го января 1811 года, №17.- Кутаис).
32. Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, т.VI, часть I, Тифлис, 1874 (828. Рапорт генерала Ермолова князю Волконскому, от 8-го июня 1820 года).
33. ბაგრატ ბატონიშვილი. ახალი მთხრობა. თ.ღომოურის გამოცემა. თბ., 1941; მ.გონიკაშვილი. ბაგრატიონთა დასახლება და მოღვაწეობა რუსეთში. თბ., 1986; РГИА, Фонд 1284, опись 235, 1804-1861 гг., дело №64 (16.11.1811 г.). - Об определении в Пажеский Корпус сыновей Царевны Дареджан Ростомовны, Князей Багратион-Имеретинских; Акты, собранные Кавказскою Археографическою комиссиею, т.II, Тифлис, 1868 (730. Высочайший рескрипт царице Анне, января 1804 года).
34. Генеалогическая таблица Грузинского Царского Дома с Баграта III, составленная А.Филадельфиным. “Кавказский календарь на 1853 год”, Тифлис, 1852.
35. ი. ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონები – საქართველოს სამეფო დინასტია და მისი განშტოებები. თბ., 2016.

**პასუხი მანანა ხომერიკის წიგნზე „სიმართლე
„ბაგრატიონთა სახლის“ ისტორიკოსის პირისპირ“ (თბ., 2018 წ.)**

აზნაურ ბაგრატიონ-დავითიშვილების წიგნზე მუშაობისას, ჩემთვის ცნობილი გახდა, ქ-ნ მანანა ხომერიკის მორიგი წიგნის „სიმართლე „ბაგრატიონთა სახლის“ ისტორიკოსის პირისპირ“ გამოცემის თაობაზე, რომლის მიზანია, ჩემი პროფესიული საქმიანობის მორიგი დისკრედიტაცია. ამიტომ, გადავწყვიტე ქ-ნ მანანა ხომერიკს პუნქტობრივად გავცე შესაბამისი პასუხები.

მანანა ხომერიკი: „აღსანიშნავია, რომ მეფე გიორგი III იყო ბატონიშვილის უკანონო შვილი და არა მეფის, ისევე როგორც ირაკლი ბაგრატიონის წინაპარი სვიმონ ბაგრატიონი“. „ცხადია, უკანონოდ შობილი ბატონიშვილების გამეფება იმიტომ მოხდა, რომ იმ კონკრეტულ დროს კანონიერად შობილი ბატონიშვილები არ არსებობდნენ, ხოლო, მეფის და ბატონიშვილების (კონსტანტინე ბატონიშვილის შემთხვევაში) უკანონოდ შობილ ძეებს კანონიერად შობილ ასულებზე წინ აყენებდნენ. ასეთი იყო რეალობა, დაუწერელი კანონი“ (გვ.3-4).

ჩემი პასუხი: ამაზე პასუხის გასაცემად, საჭიროდ ჩავთვალე განვიხილო ოთხ-ივე უკანონოდ შობილი პიროვნების გამეფების შემთხვევა, რათა ნათელი გახდეს რომ ფრაზა „უკანონოდ შობილ ძეებს კანონიერად შობილ ასულებზე წინ აყენებდნენ“ არ შეესაბამება სიმართლეს.

1) გიორგი III-ის და სიმონ ბაგრატის ძის მაგალითების ერთმანეთთან შედარება ძალიან შეუსაბამოა, რადგან გიორგი III-ის გამეფებისას, 1605 წლისათვის, იმერეთის სამეფო შტოში, არც კანონიერი და არც უკანონო კაცი ან ქალი არ არსებობდა (*ი.ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონები. საქართველოს სამეფო დინასტიის და მისი განშტოებების გენეალოგია. თბ., 2016, გვ.285-286, 293-296; გენეალოგიური ტაბულა №18*). ხოლო სიმონ ბაგრატის ძის დროს, მის პარალელურად არსებობს სამი ლეგიტიმური ბატონიშვილური შტო (*Родословная Имеретинского Царского Дома. “Кавказский календарь на 1859 год”. Тифлис, 1858. стр.427,441; ი.ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონები. საქართველოს სამეფო დინასტიის და მისი განშტოებების გენეალოგია. თბ., 2016, გენეალოგიური ტაბულა №19*).

2) ალექსანდრე IV-ის ტახტზე ასვლის დროს იმერეთის სამეფო სახლში ბაგრატ IV-ის კანონიერად შობილი ვაჟი - გიორგი ბატონიშვილი უკვე გარდაცვლილია 1678 წელს (2 წლის ასაკში), სახეზეა ასევე ალექსანდრეს უკანონოდ შობილი და მარიამი, ხოლო რაც შეეხება მის კანონიერად შობილ უმცროს ნახევარძებს - დარეჯანს და თინათინს, პირველის შესახებ ცნობები 1681 წლის შემდეგ, ანუ ალექსანდრე IV-ის გამეფებამდე 3 წლით ადრე ქრება, ხოლო თინათინი მონაზონია (*ი.ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონები. საქართველოს სამეფო დინასტიის და მისი განშტოებების გენეალოგია. თბ., 2016, გენეალოგიური ტაბულა №18*).

3) უკანონოდ შობილი ძმების სიმონ I-სა და გიორგი VI-ის ტახტზე ასვლის დროს, ასევე არ არსებობდნენ კანონიერად შობილი, არც ვაჟები და არც ქალები იმერეთის სამეფო შტოში (*ი.ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონები. საქართველოს სამეფო დინასტიის და მისი განშტოებების გენეალოგია. თბ., 2016, გენეალოგიური ტაბულა №18*).

ხაზგასასმელია, რომ ბაგრატ IV-ის, ალექსანდრე IV, სიმონ I-სა და გიორგი VI-ის მეფობის შუალედებში იმერეთის ტახტზე ადიან ხან გურიელები, ხან აბაშიძე, ნუთუ ამ რეალობასაც დაუწერელ კანონად მიიჩნევს ქ-ნი მანანა ხომერიკი?! როგორც ზემოთ მოყვანილი ისტორიული მაგალითებიდან ჩანს, იმერეთის სამეფო ტახტზე უკანონოდ შობილი ვაჟები, მხოლოდ და მხოლოდ იმიტომ ადიოდნენ

სამეფო ტახტზე, რომ მათი გამეფებისას უბრალოდ არ არსებობდა არც კანონიერი ვაჟი და არც კანონიერი ქალი იმერეთის შტოში. ალბათ ისიც დაუწერელ კანონად უნდა მივიჩნიოთ, როცა იმერეთის სამეფოს მმართველი გახდა დედოფალი დარეჯანი თეიმურაზ I-ის ასული, რაზეც მოწმობენ შემდეგი ისტორიული წყაროები: „**დარეჯან დედოფალმან... დაიპყრა თვით იმერეთი...**“ (ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება,, ტ.IV, თბ., 1973, გვ.835); „**დასუს და რეჯან მეფედ...**“ (ვახუშტი. აღწერა სამეფოსა საქართველოსა. „ქართლის ცხოვრება,, ტ.IV, თბ., 1973, გვ.839); „**რა მეფე ალექსანდრე მოკვდა, დარეჯან დედოფალმან თვისი ძმის ქალი თავის გერს ბაგრატს შერთო და მეფედ აკურთხა. მაგრა თვითან მეფეც იყო და დედოფალიცა...**“ (ფარსადან გორგიჯანიძე. საქართველოს ისტორია. წიგნში: ქართლის ცხოვრება, დასაბამითვან მეთცხრამეტე საუკუნემდის, ნაწილი მეორე. გამოცემული მ.ხუბინოვისაგან. სპბ., 1854, გვ.542).

ამიტომ, ქ-ნი მანანა ხომერიკის მცდელობა თავისებურად წარმოაჩინოს იმერეთის ისტორიაში აღნიშნული ეს მონაკვეთები უბრალოდ მიუღებელია.

მანანა ხომერიკი: „2001 წელს, „ბაგრატიონთა სახლის“ აღმანახში „ბაგრატიონთა“ დაიბეჭდა წერილი „ბაგრატიონთა სახლის“ შენიშვნები სტატიაზე „სრულიად საქართველოს“ გამო“, რომელშიც მიუხედავად იმისა, რომ წერილზე მხოლოდ ერთ-ერთ ბაგრატიონს მოაწერინეს ხელი, როგორც სათაურიდანაც ჩანს, მთელი „ბაგრატიონთა სახლის“ (და ცხადია, მისი ისტორიკოსის) პოზიცია იყო გაცხადებული. ირაკლი დავითის ძე ბაგრატიონის წინაპრების დამცირებამ ისინი ისე გაიტაცა, რომ აზნაურობაც ვერ გაიმეტეს მათთვის და რაც კიდევ უფრო უარესია, ქართველ მეფეთა და ყველა ბაგრატიონის საერთო წინაპარს – დავით VII ულუსაც გადაუსვეს ხაზი: „აზნაურის პრეტენდენტობის გასამართლებლად მოჰყავთ ალექსანდრე IV (იმერეთის) და დავით ულუ, ის კი ავიწყდებოთ, რომ ალექსანდრე IV და დავით ულუ მეფის ქორწინების გარეშე შვილები იყვნენ და ამიტომ თავადის (და არა ბატონიშვილის) ტიტულს ატარებდნენ.“ დავიწყეთ იმით, რომ დავით ულუს დროს თავადის ტიტული ჯერ კიდევ არ არსებობდა. თანაც, ამგვარი მსჯელობით გამოდის, თითქოსდა, საქართველოს მეფე დავით ულუ ბატონიშვილიც კი არ ყოფილა! ეს თუ მართალია, მაშინ მისი მომდევნო არც ერთი მეფე არ ყოფილა სამეფო ღირსების მატარებელი. ქართველებს სამეფო დინასტია არ გვეყოლია! მადლობა ღმერთს, რომ ამ განცხადებას საერთო არაფერი აქვს სიმართლესთან!“ (გვ.4-5).

ჩემი პასუხი: რაც ეხება „ბაგრატიონთა სახლის“ აღმანახში (2001 წ., №1) გამოქვეყნებულ აღნიშნულ პასუხს, მანანა ხომერიკი რატომღაც ცდილობს ამ პასუხის ავტორობაც მე მომაწეროს, თუმცა ნათლად არის დაფიქსირებული სტატიის ავტორის ვინაობა. ამ პერიოდში მე ვიმყოფებოდი მივლინებით ქ. ქუთაისში და სწორედ ამიტომ სტატიის მომზადება, ჩემგან დამოუკიდებლად დაევალა „ბაგრატიონთა სახლის“ წევრს, აწ გარდაცვლილ ირინე ბაგრატიონ-დავითიშვილს. ის, რომ მასში დაფიქსირებული პოზიცია სრულებით გამოხატავდა „ბაგრატიონთა სახლის“ ერთობლივ პოზიციას ამაში გასაკვირი არაფერია, მაინცდამაინც მთელ საგვარეულოს უნდა მოეწერა ხელი? გარდა ამისა, როგორც ჩანს ქ-ნი მანანა ხომერიკის დაავიწყდა, რომ იგი თავად იყო ამ აღმანახის სარედაქციო კოლეგიის წევრი და ნებისმიერი მასში გამოქვეყნებული სტატია თუ განცხადება 7 ადამიანის, მათ შორის ქ-ნი მანანა ხომერიკის მიერ მტკიცდებოდა. გარდა ამისა, თუკი იგი ასე კატეგორიულად არ ეთანხმებოდა 2001 წელს გამოცემულ „ბაგრატიონთა სახლის“ აღმანახის ნომერში განთავსებულ ამ საპასუხო წერილს, მაშინ რატომ არ გააპროტესტა ეს თავის დროზე? ეხლა რაც შეეხება ამ საპასუხო სტატიის მიზეზს, ეს გამოწვეული იყო იმით, რომ „ბაგრატიონთა სახლის“ წინამძღოლი, ბატონიშვილი ნინო აღშფოთებული დარჩა იმ არაკვალიფიციური პასუხების გამო, რომლებიც იური ჩიქოვანს მიუცია „ახალი ქართული გაზეთისათვის“ 1998 წელს (№107, 27 ნოემბერი), რომლის პასუხებიდან ჩანს, რომ მისი, როგორც „ბაგრატიონ-

ვანთა სახლის“ მკვლევარის მიერ გამოხატული მოსაზრებები, არ ეთანხმებოდა „ბაგრატიონთა სახლის“ პოზიციას. კერძოდ, ბ-ნი იური ჩიქოვანის პასუხებიდან, მკითხველს დარჩებოდა შთაბეჭდილება, რომ ბაგრატიონთა დინასტიაში კანონიერ და უკანონო შტოებს შორის განსხვავება არ არის, რაც ქართული დინასტიური სამართლის დამახინჯებაა და რის თაობაზეც არაერთი ნაშრომი მაქვს მე პირადად გამოქვეყნებული.

რაც ეხება დავით ულუსა და ალექსანდრე IV-ეს ისინი უშუალოდ მეფის შვილები იყვნენ, შესაბამისად მათ უნარჩუნდებოდათ ბატონიშვილის წოდება და არა თავადის, რასაც შეცდომით უთითებს ქ-ნი ირინე ამ სტატიაში და რასაც სიხარულით იმეორებს ქ-ნი მანანა. თუმცა აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ კანონიერად შობილ მემკვიდრეებთან მიმართებაში მათი სტატუსი დამცრობილი იყო, მაგრამ, თუ გარკვეული ვითარებებიდან გამომდინარე, მათი ტახტზე ასვლა მაინც ხდებოდა (დავით ულუ და იმერეთის 4 პრეცედენტი), მაშინ მათი და მათი შთამომავლების ლეგიტიმაცია მისაღები ხდებოდა. თუმცა ქ-ნი მანანას უნდა ესმოდეს, რომ დავით ულუს ან თუნდაც იმერელ მეფეთა ისტორიული პრეცედენტების ირაკლი ღვანკითელის პოზიციასთან ერთ ჭრილში წარმოჩენა უბრალოდ არასერიოზულია, ამიტომ მისი ირონია ნარევი შეგონებები, არაფერია თუ არა მტკნარი დემაგოგია.

მანანა ხომერიკი: „1778 წელს, მეფე სოლომონ I-მა თავის ძმას ბაგრატს, მის ძე სვიმონს და ბაგრატის მომავალ ძეებს ღვანკითი უბოძა. უკანონოდ შობილ შვილს მამის ქონებაზე უფლებები არ ჰქონდა, მაგრამ მეფის სახელობითი სიგელი სვიმონს ღვანკითის კანონიერ მემკვიდრედ ხდიდა. მომავალი ძე - დავითი, ბაგრატ ბატონიშვილს თავის კანონიერ მემკვიდრესთან მხოლოდ 1881 წელს შეეძინა, ანუ სიგელის დაწერის დროისთვის ის ჯერ დაბადებული არ ყოფილა“ (გვ.6).

ჩემი პასუხი: მიუხედავად იმისა, რომ ქ-ნი მანანა ხომერიკი აღიარებს ბაგრატიონთა ისტორიულ სამართალს, რაც იქიდან ჩანს, რომ თავად ადასტურებს უკანონოდ შობილი შვილის უუფლებობას, იქვე მთელი დამაჯერებლობით არწმუნებს მკითხველს მეფე სოლომონ I-ის სიგელის თაობაზე, რომელშიც თითქოს უეჭველად ყოფილიყო ნახსენები სიმონ ბაგრატის ძე. საკითხში ჩაუხედავმა მკითხველმა, შესაძლოა იფიქროს, რომ ეს სიგელი დღემდე მოღწეულია, ან თუნდაც მისი განხილვის დროს, 1847 წელს, მასში მართლაც სიმონის სახელი ეწერა. მსურს ვაცნობო მკითხველს, რომ ეს დოკუმენტი დღემდე მოღწეული არ არის, მის შესახებ ინფორმაცია მოიპოვება მხოლოდ 1853 წლის ქუთაისის თავად-აზნაურთა საკრებულოს საქმეში, რომლის სათაურია „**Дело Кутаисскаго Дворянскаго Депутатскаго Собрания о Дворянстве Багратионовых**““. აღნიშნული საქმიდან ჩანს, რომ ეს სიგელი შეიცავდა გარკვეულ ხარვეზებს (ზოგიერთი ადგილი ამოფხეკილი იყო), ხოლო სიმონ ბაგრატის ძის შვილიშვილი სიმონ როსტომის ძე მთელი ძალისხმევით (**“домогался”**) ცდილობდა თავად-აზნაურთა საკრებულოსთვის დაემტკიცა, რომ ერთ-ერთ ამოფხეკილ ადგილას, სადაც მხოლოდ ორი ასო **გ** და **ი** იხილებოდა, აუცილებლად მისი ბაბუის სახელი სვიმონი უნდა წერილიყო, რაც არ დააკმაყოფილა იმერეთის თავად-აზნაურთა სადეკუტატო საკრებულოს კომისიამ: **„За таким объяснением происхождения подпоручика Багратиона, можно усторонить всякое сомнение в подделке кем либо в упомянутой грамоте с умыслом подчистки, имени деда его, тем более, что все представленные три грамоты, по смерти отца его и отлучки его в 1820 году тогда ему было 7 лет за границу, до 1840 года находились на хранении Правительства, в чем можно удостовериться из переписки Уездного Управления о вытребовании этих грамот из Канцелярии Г. Главноуправляющего, к тому же все почти Князья и Дворяне могут показать присягою, что никогда имени незаконнорожденного Семена в той грамоте не было, и никакой умышленной подчистки в ней нет, как разве стерта где нибудь буква, собственно от ошибки переписщика“** (იხ. ქნია, ფონდი 1, აღ. 1, საქმე №237, ფ.97-97ა). გარდა ამისა, კომისიამ შემდეგი საბოლოო დადგენილება გამოიტანა: **„Гл. Члены**

Коммиссии единогласно отзывались, что ни он сам, ни отец его Ростом Симонов, ни дед Симон, который незаконно прижит Царевичем Багратам, никогда не считались Князьями и правами Княжеского достоинства не пользовались, а считались все они в числе Азнауров и пользовались правами Азнаурскому достоинству принадлежащими.

Председатель Коммиссии Туманов
Член от Правительства Иванников

Перевод с грузинских подписей:

Член Тавад Симон Церетели.

Член Тавад Георгий Церетели.

Член Тавад Паата Цулукидзе.

Член Тавад Георгий Эристов.

Член Тавад Иван Абашидзе.

Член Тавад Константин Нижарадзе.

Член Тавад Симон Абашидзе.

Член Азнаур Спиридон Месхи.

Член Азнаур Отия Каджая.

Член Азнаур Симон Церетели.

Член Азнаур Ефимий Чхеидзе.

Член Азнаур Вахтанг Чхеидзе.

Член Азнаур Зураб Абашидзе“ (*იხ. ქსია, ფონდი 1, აღ. 1, საქმე №237, ფ.107*).

არადა, ქ-ნი მანანა ხომერიკი თავის წიგნში უეჭველ ფაქტად წარმოგვიჩენს ზემოთხსენებულ სიგელში სახელი „სვიმონი“-ს არსებობას. ასეთი საქციელი უბრალოდ არ ეკადრება მეცნიერობაზე პრეტენზიის მქონე ადამიანს.

მანანა ხომერიკი: „იგივე დასტურდება 1830 წლის მეტრიკული ჩანაწერით: სვიმონის შვილიშვილმა ანასტასიამ (ჩემმა დიდმა ბებია) ლევან ბუჯანის ძე ერისთავზე დაიწერა ჯვარი. საცოლის წარმომავლობა ამგვარად არის განმარტებული: „ბატონიშვილი სვიმონის ძის როსტომის ასული ანასტასია“. დამოწმებული საარქივო დოკუმენტებიდან აშკარაა, რომ სვიმონი ბატონიშვილად იწოდებოდა, ისევე, როგორც მისი კანონიერი ნახევარძმა - დავით ბატონიშვილი“ (გვ.6-7).

ჩემი პასუხი: აქაც ისტორიკოსი მანანა ხომერიკი მიზანმიმართულად ცდილობს ცრუ ინფორმაცია გაავრცელოს საზოგადოებაში და თავისი უშუალო წინაპარი სიმონ ბაგრატის ძე „ბატონიშვილად“ წარმოგვიჩინოს. როგორც ჩანს, ქ-ნ მანანას ჰგონია, რომ ეს მეტრიკული ჩანაწერი მხოლოდ მისთვის არის ხელმისაწვდომი და ამიტომ დარწმუნებულია, რომ მკითხველი მის განცხადებას არ გადაამოწმებს. სინამდვილეში კი აღნიშნულ 1830 წლის მეტრიკულ ჩანაწერში წერია შემდეგი: „**ბატონის შვილის სვიმონის ძის როსტომის ასული ანასტასია**“ (*საქართველოს ცენტრალური ისტორიული არქივი (სცია), ფონდი 489, აღწერა 6, საქმე №103, ფ.492*). როგორც ხედავთ ქ-მა მანანამ ისტორიული დოკუმენტის თავისებურად ინტერპრეტირებაც არ ითაკილა და იგი საკუთარი სურვილის მიხედვით წარმოგვიჩინა. მან ორი სიტყვა ერთ სიტყვად გააერთიანა და ისე შემოგვთავაზა, არადა ასეთ, ვითომდა მცირე ცვლილებას უზარმაზარი მნიშვნელობა აქვს ზოგადად ისტორიისათვის. დოკუმენტში სიმონ ბაგრატის ძეს წინ უწერია შემდეგი სიტყვები: „**ბატონის შვილის სვიმონის**“, რაც გულისხმობს იმას, რომ სიმონი არის „**ბატონის**“ ანუ ბატონიშვილი ბაგრატის შვილი და არა ისე, როგორც ეს ქ-ნ მანანას სურს, რომ თითქოს სიმონი არის „**ბატონიშვილი**“. ის რომ სიმონ ბაგრატიონი არანაირი ბატონიშვილის სტატუსის მატარებელი არ ყოფილა და არ ირიცხებოდა იმერეთის სამეფო სახლის წევრთა შორის, დასტურდება შემდეგი ისტორიული დოკუმენტებიდანაც: 1) “Список членов Имеретинского Царского Дома” (“*Акты, собранные Кавказскою Археографическою коммиссиею, том IV, Тифлис, 1870, стр.272*”, 2) “**О членах Царского**

კანონს ესადაგებოდა, შესაბამისად ბატონიშვილ დავითს არანაირი საჭიროება არ გააჩნდა იმისათვის, რომ როსტომი „მაღულად“ ჩაეწერა აზნაურად.

მანანა ხომერიკი: „აჯანყებაში კი როსტომი ბიძასთან - დავით ბაგრატიონთან ერთად იბრძოდა. ის შეიპყრეს და რუსეთში გადაასახლეს. ასევე გადაასახლეს მისი 8 წლის ვაჟი, სიმონი“ (გვ.10).

ჩემი პასუხი: ქ-ნი მანანა ხომერიკი ბრძანებს, რომ როსტომ სიმონის ძე ბაგრატიონი „შეიპყრეს“. ეს, სიმართლეს არ შეეფერება, ვინაიდან როსტომ სიმონის ძე ბაგრატიონი, 1820 წლის აჯანყების ჩახშობამდე იმალებოდა, ხოლო ჩახშობის შემდეგ, თავის 8 წლის შვილთან - სიმონთან ერთად, საკუთარი ნებით განცხადდა რუსეთის ადგილობრივ ხელისუფლებასთან, რაც პირადად როსტომის განცხადების ოქმიდან ჩანს: „По возмущению сей страны в 1820 году, он по несчастию вмешался в партию составленную дядем его по отцу Князем Давидом. По убиении сего последнего, он добровольно явился в г. Кутаис к Российскому Правительству с восьми летним сыном своим Семеном, надеясь получить чрез таковой его поступок прощение от Правительства“ (საქართველოს ცენტრალური ისტორიული არქივი (სცია), ფონდი 2, აღ.1, საქმე №6858, ფ.4).

მანანა ხომერიკი: „1847 წელს, იმპერატორის ბრძანებით, იმერეთის და გურიის თავადაზნაურთა უფლებების დასადგენად ქუთაისში კომისია დაარსდა. თავადი ივანე ბაგრატიონი არაფერზე იხევდა უკან თავისი ნათესავების დასამცირებლად. ასე მაგალითად, მან წარადგინა გენეალოგიური ნუსხა, რომელშიც აღნიშნული იყო: სოლომონ I-ის ძე „ბატონიშვილი ალექსანდრე გარდაცვალებული უშილოდ“, იმ დროს, როდესაც სინამდვილეში, ალექსანდრე ბატონიშვილის ვაჟის, „გიორგი ბუშის“ შვილები რუსეთში თავადი ბაგრატიონ-იმერეტინსკის გვარით აგრძელებდნენ სოლომონ I-ის შტოს. უკანონოდ შობილი „გიორგი ბუშის“ ხსენება ივანე ბაგრატიონისათვის ხელსაყრელი არ იყო, ვინაიდან მისი მაგალითი როსტომისა და სიმონის პოზიციებს გაამყარებდა. კომისიამ კი თავალი დახუჭა, ან უმეცრება გამოავლინა“ (გვ.13).

ჩემი პასუხი: ქ-ნი მანანას 1847 წლის კომისიის დადგენილება კარგად რომ შეესწავლა, აღმოაჩინდა, რომ მანდ (1847 წელს) არანაირი გენეალოგიური ტაბულა წარდგენილი არ ყოფილა. კომისიაზე მხოლოდ „Посемейный список“ (საოჯახო სია) იყო წარდგენილი (იხ. Дело Кутаисского Дворянского Депутатского Собрания о Дворянстве Багратионовых. ქსია, ფონდი 1, აღ. 1, საქმე №237, ფ.102). სინამდვილეში ეს ტაბულა, რომელზეც ქ-ნი მანანა ხომერიკი მიუთითებს, ინახება ბატონიშვილი ნინოს საოჯახო არქივში, ხოლო ქ-ნი მანანა მას გაეცნო მხოლოდ იმის შემდეგ, რაც მე ის პირველად გამოვაქვეყნე 2016 წლის წიგნში (ი.ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონები. საქართველოს სამეფო დინასტია და მისი განშტოებები. თბ., 2016, გვ.257). თუ დააკვირდებით, აღნიშნულ ტაბულას არა აქვს თარიღი, შესაბამისად გაუგებარია, საიდან მოაქვს ქ-ნი მანანა ხომერიკს ის მტკიცებულება, რომ 1847 წლის კომისიისათვის ბატონიშვილ ივანე დავითის ძეს წარდგენილი ჰქონდა სწორედ ეს გენეალოგიური ტაბულა, რომელშიც გიორგი „ბუში“ არ არის მოყვანილი? რაც შეეხება ბატონიშვილი ივანეს მიერ თურმე „თავისი ნათესავების დასამცირებლად“ მიზანმიმართულად გიორგი „ბუშის“ გენეალოგიურ ტაბულაში არ შეყვანას, ესეც მტკნარი სიცრუეა, რადგან იგივე ბატონიშვილი ივანეს მიერ, აწ უკვე 1869 წელს შედგენილ ორ გენეალოგიურ ტაბულაში, არა მხოლოდ გიორგი „ბუში“-ა მოყვანილი, არამედ მისი შვილებიც (ი.ბიჭიკაშვილი. ბაგრატიონები. საქართველოს სამეფო დინასტია და მისი განშტოებები. თბ., 2016, გვ.257). ასეთი ბოროტი რომ ყოფილიყო ბატონიშვილი ივანე, როგორსაც მას ქ-ნი მანანა ხომერიკი გვიხატავს, მაშინ არც ამ ნუსხებში იქნებოდა დაფიქსირებული გიორგი „ბუში“. სამწუხაროა, რომ ისტორიკოსი მანანა ხომერიკის ასეთ მოხერხებულ ფანდებზე, შესაძლოა წამოეგოს არაპროფესიონალ მკითხველთა დიდი ნაწილი. ამიტომ მაძლობა ღმერთს, რომ ჩვენ გვეძლევა იმის საშვალეობა, რათა გამოვააშკარავოთ მისი ცრუ დებულებები.

მანანა ხომერიკი: „როგორც ვხედავთ, ივანე ბაგრატიონთან შედარებით, მისი ვაჟი - თავადი ალექსანდრე ბაგრატიონი ბევრად უფრო კეთილსინდისიერი ჩანს, მაგრამ თავის ოჯახში ინიციატივას ვერ იჩენდა და თავისი მოურავი ხიდირბეგიშივილების ძლიერ გავლენას განიცდიდა. გაზეთ „დროების“ კორესპონდენტი წერდა: „კ-ზ ბაგრატიონი ბევრის თვალში მოსაწონ ყმაწვილად ითვლება, მაგრამ ამ ხიდირბეგიშივილების გამო ბევრი კაცი ემდურის. ორგზის მოინდომა უეზდის მარშლობა და საზოგადოებას თითქმის სურდა ამოერჩია, მაგრამ რადგან მარშალი ხიდირბეგიშივილები იქნებოდნენ და არა ბაგრატიონი, ამისთვის ორჯერვე ააცილეს ამ საქმეს“ (გვ.16-17).

ჩემი პასუხი: ქნი მანანა არ ცხრება და აგრძელებს ბატონიშვილი ნინოს უშუალო წინაპართა დამცირება-შეურაცხყოფას, მან ეხლა უკვე ალექსანდრე ბატონიშვილი ამოიღო მიზანში, რომელსაც უნიათო, უსუსურ პიროვნებად გვიხატავს, რომელიც თურმე ხიდირბეგიშივილების დიქტატურის ქვეშ იმყოფებოდა, რის გამოც მას **“მარშლობაც”** კი არ ღირსებია, არადა მსურს მკითხველმა იცოდეს, რომ ალექსანდრე ივანეს ძე ბაგრატიონ-იმერეტინსკი იყო უგანათლებულესი თავადი (და არა უბრალო თავადი) და შოროპნის ოლქის (უეზდის) თავად-აზნაურთა წინამძღოლი (მარშალი). მასზე, როგორც მნიშვნელოვან ფიგურაზე მიუთითებს ის ისტორიული ფაქტიც, როდესაც იგი თავის მეუღლესთან ერთად, როგორც შოროპნის ოლქის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი, 1888 წელს რუსეთის იმპერატორის ალექსანდრე III-ის (1881-1894) ქუთაისში ყოფნისას მიპატივებული იყო ოფიციალურ სადილზე: **„Список лицам, кои могут быть удостоены приглашением к Высочайшему обеденному столу во время пребывания Их Императорских Величеств в гор. Кутаиси. Преводителя дворянства: Шорапанский уездный предводитель дворянства, Светлейший Князь Александр Иванович Багратиони“** (*Кутаисский Комитет по приему и встречи Их Императорских Величеств. ქ. ქუთაისის სახელმწიფო ისტორიული არქივი (ქსია), ფონდი 1, აღ. 1, საქმე №156, ფ.17-18 (4.08.1888 წ.); По прошению светлейшей княгини Нидиторы Багратион, о сопричислении сына ея Давида к роду и семейству отца его, светлейшего князя Александра Ивановича Багратиона. ქსია, ფონდი 1, აღ. 1, წიგნი 5, საქმე №59396; ს.მაჩაბელი. იმერეთის მეფეთა პირდაპირი შთამომავალი - უგანათლებულესი თავადი, ქალბატონი ნინო დავითის ასული ბაგრატიონი. ვაზ. „თერჯოლა“, №10 (31 მაისი), თერჯოლა, 2008, გვ.5). აქედან გამომდინარე ქნი მანანა ხომერიკის მცდელობა ხელოვნურად დააკნინოს ბატონიშვილი ნინოს ბაბუა, უბრალოდ მოკლებულია ყოველგვარ ზნეობას, რადგან როგორც ხედავთ იგი არა თუ შოროპნის ოლქის მარშალი იყო, არამედ რუსეთის იმპერატორისგანაც პატივცემული. ასევე, ეს ის ბატონიშვილი ალექსანდრეა, რომლის დაკრძალვაზე 1895 წელს, ქართველმა დიდმა მეოხანმა აკაკი წერეთელმა მას შემდეგი ლექსი მიუძღვნა:*

**“სამძივარი
(ბატონიშვილის ალექსანდრე ბაგრატიონის
დასაფლავებაზე წარმოთქმული ლექსი)**

ეს საგულისხმო დღევანდელი დღე
საგანგებო და სახსოვარი,
როგორც აჩრდილი ჩვენი წარსულის
და მომავალის ნიშან-ლამპარი;

ამგვარი გლოვა და ეს ტირილი
აღარ გვინახავს დიდი ხანია!...
სჩანს, რომ წარსულ დროს თვის ჩვეულება
საფლავში თან არ ჩაუტანია.

და ისევ თურმე გვიღვივის გულში
ობოლ ნაკვერჩხლად ჩვენი ძველი დრო,
ვით ცისარტყელა ფერადოვანი,
შვების ნიშანი მარად-სამკვიდრო!

ვინ მოგვაგონა ეს ჩვეულება?
ვინ შეგვითანხმა ერთგობობათ გულში?
მაშ, ვინც დაგკარგეთ ასე უდროვოთ
და მალღით იქნა მიწოდებული!...

ნერგი სამეფო, შტო ჩინებული,
ჩვენ ნიადაგზე აღმონაცენი!
ხალხის ნაშობი, თან შენაზარდი
ჭირში და ლხინში ჩვენი და ჩვენი!

შექლების დაგვარ ქვეყნის მოყვარე,
გულის მომგები და საყვარელი!...
აი, ვის იგლოვს ამდენი ხალხი!...
ვის საფლავზეა ცრემლების მღვრელი!

ცვალებადია ჩვენი ქვეყანა!
მხოლოდ განგება არ შეიცვლება!
მაგრამ მოყვარე და საყვარელი
ქვეყნის მკვდართ რიცხვში არ ჩაითვლება!...

აქაც დარჩება, იქაც წაყვება,
მას ზნეობრივი მისი ქონება!...
ხალხის გულია იმისი კუბო
და მტკიცე ტახტი - ქვეყნის გონება.

მშვიდობით!.. მარად კურთხეულ იყოს
ამ ქვეყანათ ჩვენში შენი ხსენება!...
და იქ, დიდებულ წინაპართ - შორის
ღირსი მიღება და განსვენება!“

(გაზ. „კვალი“, №11, თბ., 1895 წ.)

ბატონიშვილი ალექსანდრე ივანეს ძე ბაგრატიონ-იმერეტინსკის გადასვენება
თბილისიდან ღვანკითში (1895 წ. ფოტო დიმიტრი ერმაკოვისა)

მანანა ხომერიკი: „სადღეისოდ, მეფე სოლომონ II-ის მიერ ტახტის მემკვიდრედ გამოცხადებული კონსტანტინე ბატონიშვილის შთამომავლებიდან მხოლოდ ერთი ქალბატონი, თამარ იმერეტინსკია ცოცხალი, რომელიც ინგლისში ცხოვრობს“ (გვ.18-19).

ჩემი პასუხი: საინტერესოა, რას ეფუძნება ქ-ნ მანანა ხომერიკის ეს დასკვნა, იმის თაობაზე, რომ მეფე სოლომონ II-ის მიერ ტახტის მემკვიდრედ თურმე „სადღეისოდ“ გამოცხადებული ყოფილა კონსტანტინე ბატონიშვილის შთამომავლობა? ყველასათვის ცნობილია, რომ 1804 წელს მეფე სოლომონ II „იძულებული გახდა“ ხელი მოეწერა „ელაზნაურის“ ხელშეკრულებისთვის, გაფორმებულს რუსეთის იმპერიასთან, „რომელიც ითვალისწინებდა მის გადაქცევას რუსეთის იმპერატორის... მარიონეტად“ (საქართველოს ისტორია ოთხ ტომად (უძველესი დროიდან XX საუკუნის ბოლომდე), ტ. IV (საქართველო XIX-XX საუკუნეებში). სარედაქციო კოლეგია: აკად. მარიამ ლორთქიფანიძე (მთ. რედ.), აკად. ოთარ ჭავჭავაძე, აკად. დავით მუსხელიშვილი, აკად. როინ მეტრეველი. თომის რედაქტორი პროფ. მაყვალა ნათელაძე. თბ., 2012, გვ.17-18). ისტორიკოს თედო ჟორდანიას ცნობის თანახმად „...სოლომონმა... ფიცი მიიღო რუსთ ერთგულებაზე 24 აპრილს, მაგრამ იმ პირობით, რომ რუსებს დაებრუნებინათ მისთვის ლეჩხუმი. ციციანოვმაც ფიცი მისცა. ეს პირობა მთავარმართებელმა ვერ შეუსრულა, და სოლომონ მეფემაც მიცემული ფიცი უარყო“ (თ. ჟორდანიას. სოლომონ II, მეფე იმერთა. ჟურნ. „მოამბე“, №1, ტფ., 1899, გვ.5), ანუ სოლომონ II-მ უარყო 1804 წლის ელაზნაურის ხელშეკრულება. აქედან გამომდინარე, უარყოფილ იქნა რუსთა დაუბრუნებელი მოთხოვნითა და ზეწოლით ამავე ხელშეკრულებაში სოლომონ მეფის მემკვიდრედ დასახელებული კონსტანტინე ბატონიშვილი, რომელზეც რუსები დიდ იმედებს ამყარებდნენ (Акты, собранные Кавказскою Археологическою комиссиею, т. II, Тифлис, 1868 (756. Письмо кн. Цицианова к царице Анне, от 7-го мая 1804 года, №17); (783. Рапорт с. с. Литвинова кн. Цицианову, от 27-го июля 1804 года, №47); (794. Рапорт с. с. Литвинова кн. Цицианову, от 12-го октября 1804 года, №107); (805. Письмо царя Соломона к кн. Цицианову, от 31-го октября 1804 года); (820. Письмо кн. Цицианова к царю Соломону, от 17-го декабря 1804 года, №492), стр.379-380,395,400,411-412,419).

1995 წელს, როდესაც მისი უწმინდესობის, სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ილია II-ის კურთხევით, დაარსდა დინასტიური კავშირი „ბაგრატიონთა სახლი“, გარკვეული პერიოდის შემდეგ ამ საზოგადოების თანამდგომ წევრად გაწევრიანების თაობაზე განცხადება შემოიტანა ქ-მა მანანა ხომერიკმა, რომელიც გაწევრიანების საბაზად როსტომ ბაგრატიონისგან საკუთარ წარმომავლობას ასახელებდა. გაწევრიანების პერიოდში და მომდევნო წლებში ქ-ნ მანანას, როგორც საზოგადოების თანამდგომ წევრს, არასოდეს არანაირი პრეტენზიები არ განუცხადებია მისი წინაპრების, როსტომისა და სიმონის ფეოდალურ სტატუსთან დაკავშირებით. იგი, ისევე როგორც სხვა თანამდგომი წევრები ემსახურებოდა საზოგადოებას, რომლის აღმანახის რედკოლეგიის აქტიური წევრი იყო. აღნიშნულ აღმანახში არაერთხელ დაიბეჭდა სტატიები რომლებიც ეხებოდა მანანა ხომერიკის წინაპართა შტოს, კერძოდ სიმონ ბაგრატიონის შთამომავლობას, რომლებიც ყოველთვის აზნაურებად მოიხსენიებოდნენ. რატომღაც ქ-ნ მანანას, როგორც რედკოლეგიის წევრს, არც ერთხელ ამაზე პროტესტი არ განუცხადებია. საინტერესოა რამ და როდის გაუჩინა ქ-ნ მანანას აღნიშნული პრეტენზიები?

დანართი VII

რუსეთის იმპერიაში მოღვაწე ცნობილი ბაგრატიონ-დავითიშვილები

1722 წელს, სპარსეთში ლაშქრობის დროს რუსეთის ჯარის შემადგენლობაში არა ერთ ქართველს მიუღია მონაწილეობა იმ იმედით, რომ პეტრე I-ს და ვახტანგ VI-ს გაერთიანებული ლაშქარის საერთო ძალისხმევით მოხდებოდა საქართველოს განთავისუფლება სპარსთა და ოსმალთა ბატონობისაგან.

ამ ლაშქრობაში მიუღია აქტიური მონაწილეობა მიხეილ ილიას ძე დავითიშვილს, გენერალ-ფელდცეიხმაისტერ ალექსანდრე არჩილის ძის ცოლის ძმას, რომელიც მსახურობდა არტილერიაში ოფიცრად, მას დარუბანდის ციხესიმაგ რემდე ჩაუღწევია.

ალექსანდრე არჩილის ძე ბაგრატიონის მიერ დაწყებული საქმე ქართვე ლთა შორის არტილერიის განვითარებაში სწორედ მას ხვდა წილად

მიხეილ მიხეილის-ძე ბაგრატიონ-დავიდოვი (ბაგრატიონ-დავითიშვილი) (1732-1781 წ.წ.) გენერალ-მაიორი (05.05.1779)

დაიბადა რუსეთში.

1749-92 წწ. მსახურობდა ჯარში.

1778 წელს მიენიჭა „ბრიგადირის“ წოდება.

1781 წელს დაინიშნა ტამბოვის სამეფისნაცვლს მმართველად.

მონაწილეობდა (1756-63) შვიდწლიან და რუსეთ-თურქეთის (1768-74) წწ. ომებში.

იყო გენერალ სიმონ მიხეილის-ძე ბაგრატიონ-დავიდოვის (ბაგრატიონ-დავითიშვილის) ძმა.

სიმონ მიხეილის-ძე ბაგრატიონ-დავიდოვი (ბაგრატიონ-დავითიშვილი) (1730-11.06.1792) გენერალ-მაიორი (1780)

დაიბადა რუსეთში.

1749-89 წწ. მსახურობდა ჯარში, საარტილერიო კორპუსში.

1780 წლიდან მსახურობდა სამხედრო დეპარტამენტის საკომისარიატო კანტორაში და ლაიბ-გვარდიის პრეობრაჟენსკის პოლკში.

მონაწილეობდა (1756-63) შვიდწლიან და რუსეთ-თურქეთის (1768-74) წწ. ომებში.

1779 წელს მიენიჭა „ბრიგადირის“ წოდება.

გარდაიცვალა სანქტ-პეტერბურგში. დაკრძალულია ალექსანდრე ნეველის ლავრის ლაზარევისკის სასაფლაოზე.

იყო გენერალ მიხეილ მიხეილის-ძე ბაგრატიონ-დავიდოვის (ბაგრატიონ-დავითიშვილის) ძმა.

**სერგეი მიხეილის-ძე ბაგრატიონ-დავიდოვი (ბაგრატიონ-დავითიშვილი)
(1790-1878)**

საიდუმლო მრჩეველი (1844)

დაიბადა რუსეთში.

მონაწილეობდა 1812 წლის რუსეთის სამამულო ომში.

1825 წლამდე მსახურობდა ჯარში. 1825 წელს გადადგა სამხედრო სამსახურიდან და მსახურობდა სამოქალაქო უწყებაში.

1828 წელს დაინიშნა ვიტებსკის ვიცე-გუბერნატორად.

1833 წელს დაინიშნა ბელოსტოკის ოლქის მმართველად.

1835 წელს დაინიშნა მინსკის სამოქალაქო გუბერნატორად.

1836 წელს მიენიჭა „ნამდვილი სასტატო მრჩეველის“ წოდება (რომელიც უთანაბრდებოდა ჯარის გენერალ-მაიორის წოდებას).

1838 წელს დაინიშნა კიევის სასწავლო ოლქის მზრუნველად.

1844 წელს არჩეულ იქნა მეცნიერებათა აკადემიის საპატიო წევრად.

1845 წელს არჩეული იქნა სენატორად.

1852 წელს არჩეულ იქნა საიმპერატორო მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტად.

დაჯილდოვებული იყო წმ. ანას ორდენის I-ი ხარისხით (1840).

გიორგი ალექსანდრეს-ძე ბაგრატიონ-დავიდოვი

(ბაგრატიონ-დავითიშვილი)

(1864-1920 წ.წ.)

ნამდვილი სასტატო მრჩეველი

ტფილისის საოლქო სასამართლოს სამომრიგებლო მოსამართლე, კამერგერი.

მსახურობდა კავკასიის მეფისნაცვლის კანცელარიაში განსაკუთრებულ დავალებათა შემსრულებლად,

1906-13 წწ. იყო ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი.

დაჯილდოვებული იყო წმ. ვლადიმერის ორდენის მე-IV და წმ. ანას ორდენის მე-III ხარისხებით.

მამუმა გოგიტიძე,

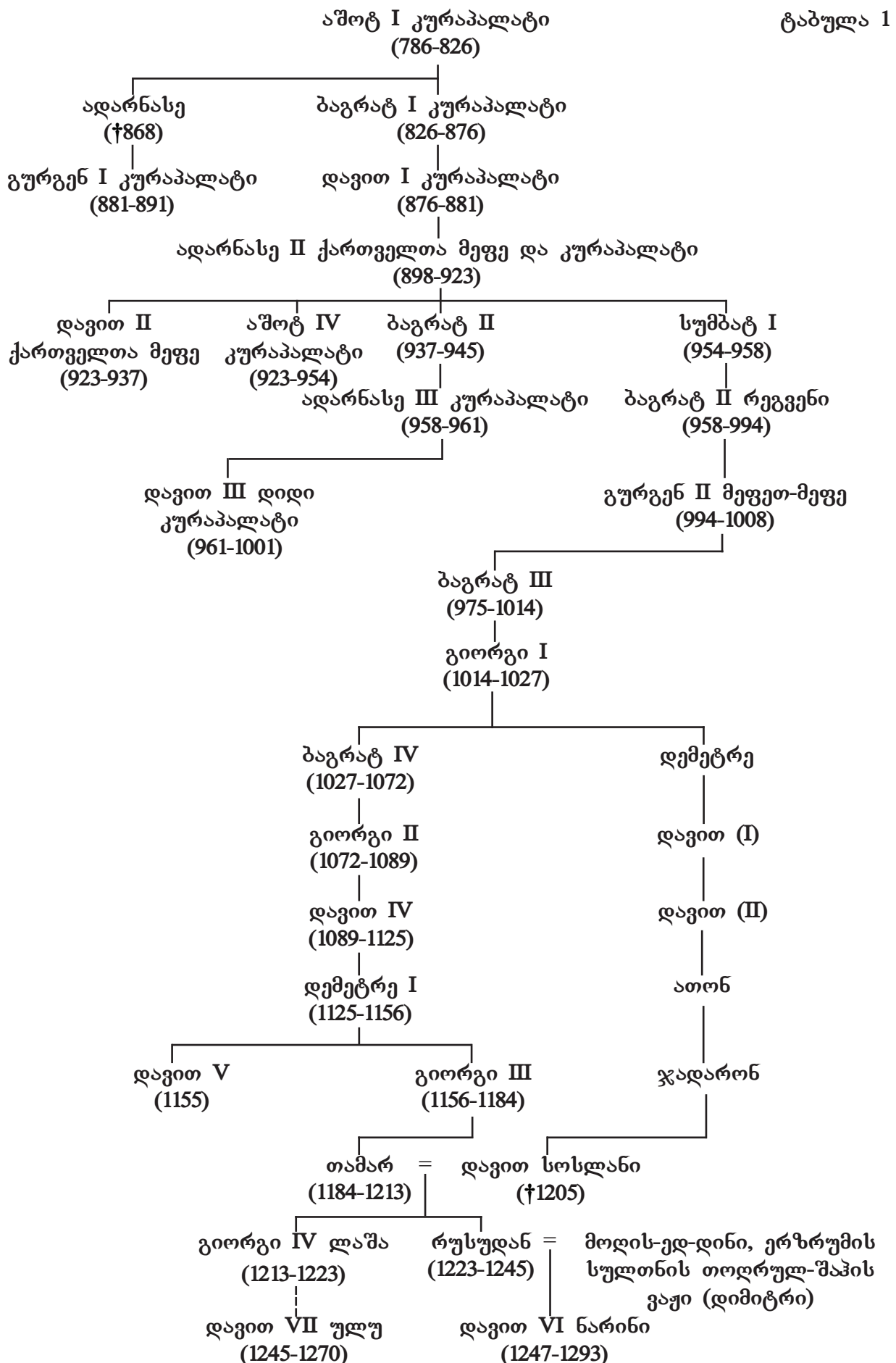
ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი,

პოლკოვნიკი, საქართველოს სამხედრო ისტორიის

საზოგადოების თავმჯდომარე, სამხედრო კონსულტანტი.

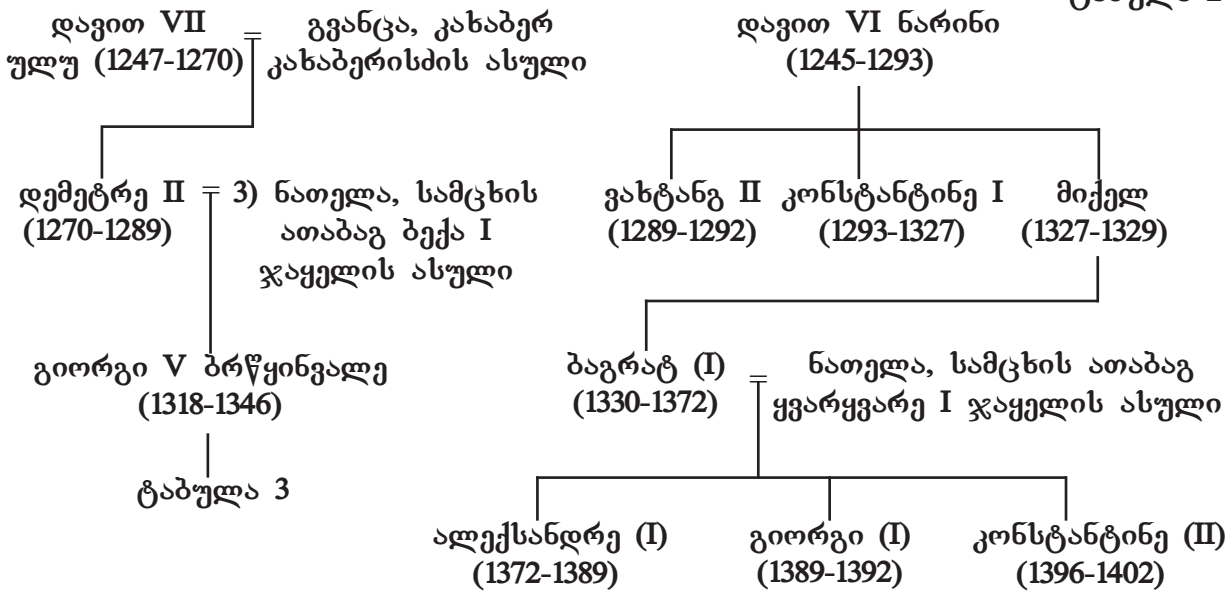
დანართი VIII (გენეალოგიური ტაბულები 1-7)

ქართველთა კურაპალატები, ქართველთა მეფეები და ერთიანი საქართველოს მეფეები ბაგრატიონთა დინასტიიდან

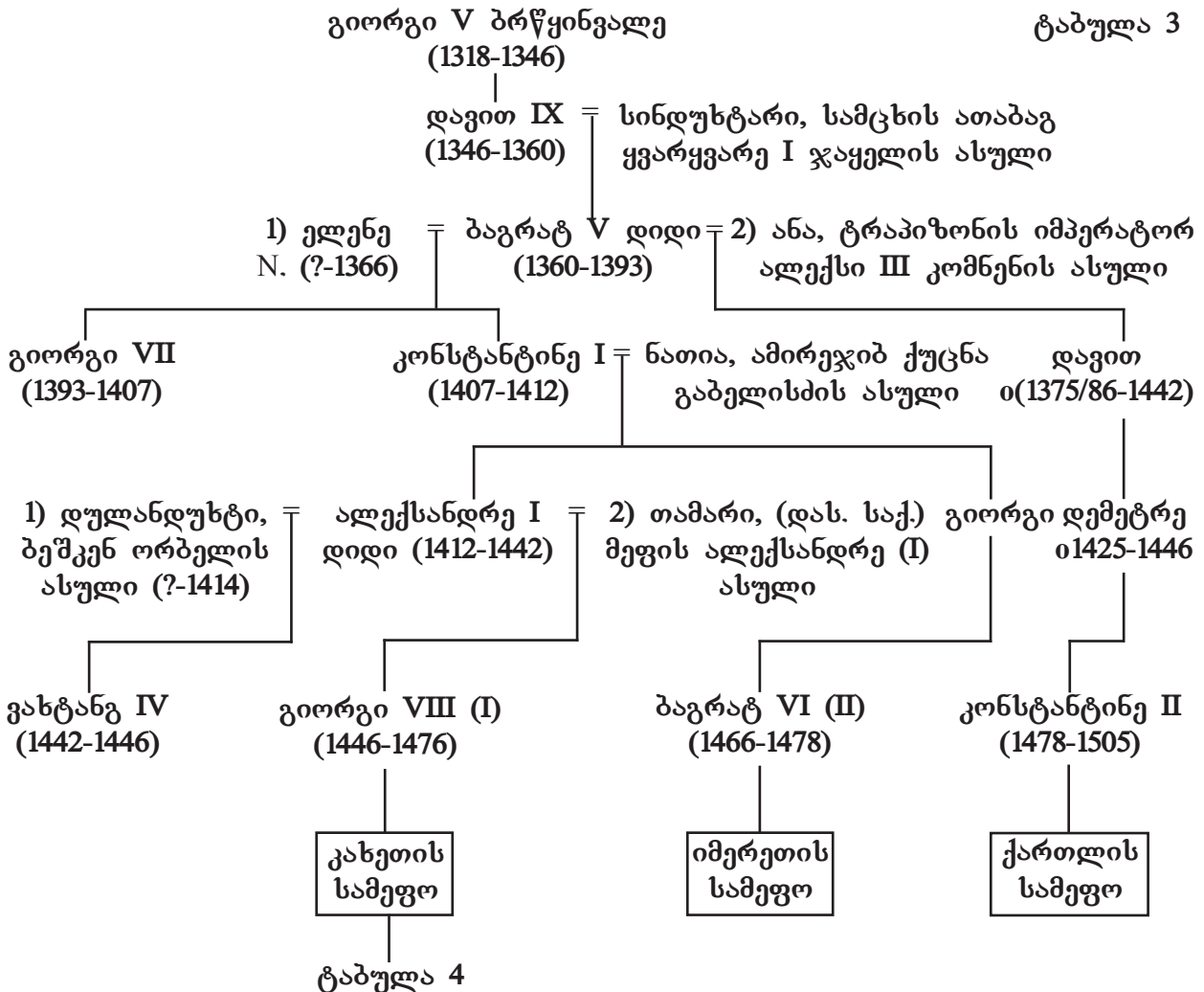
მართიანი საქართველოს და დასავლეთ საქართველოს
მეფეები XIII-XIV სს.

ტაბულა 2

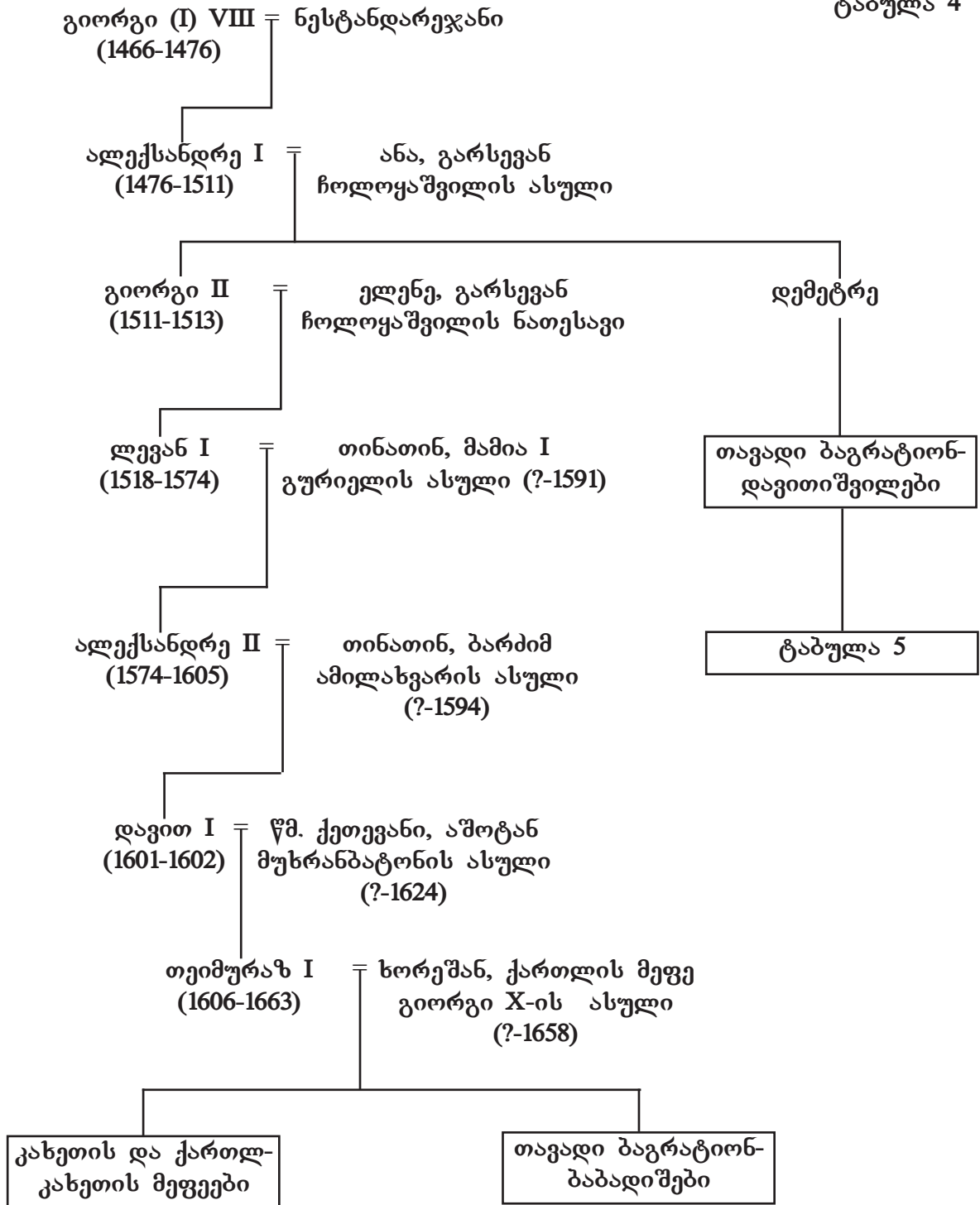
საქართველოს მეფეები XIV-XV სს.

ტაბულა 3

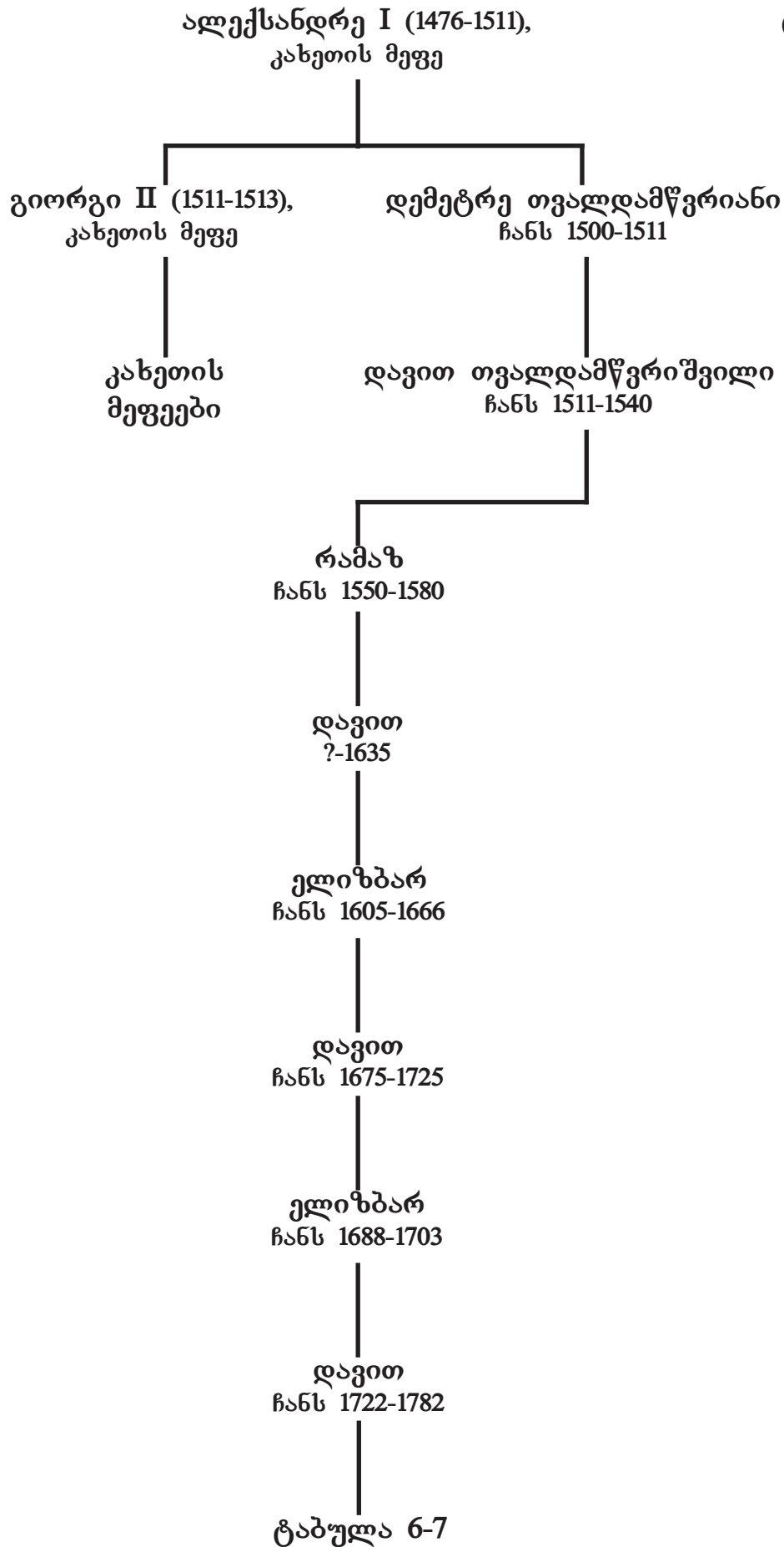
კახეთის მეფეები XV-XVII სს.

ტაბულა 4

თავად ბაგრატიონ-დავითიშვილების გენეალოგიური ფრაგმენტი

ტაბულა 5

ახნაურ დაგითიშვილების
გენეალოგიური ტაბულა
(კარბის ხაზი)

თავადი დაგით ელიზბარის ძე დაგითიშვილი
ჩანს 1722-1782

ტაბულა 6

ახნაური იესე
ჩანს 1728-1748

გლახა (დაგით)
ჩანს 1794-1805

დიმიტრი
ჩანს 1820-1850

ალექსანდრე
1836-?

დიმიტრი
1862-?

დაგით
1881-?

ნიკოლოზ
1839-1868

ტაბულა 7

ეესტათი
ჩანს 1863

ტაბულა 7

დიმიტრი
1899-1940

დაგით
1924-1985

თამარ
დ.1950

ზურაბ
დ.1952

დიმიტრი
დ.1954

შოთა
დ.1981

დაგით
დ.1980

ანა
დ.2009

დიმიტრი
დ.2010

ელენე
დ.2012

სერგო
1927-1977

მარინე
დ.1952

თამაზ
დ.1954

იამზე
დ.1960

სერგო
დ.1987

მეგი
დ.1989

გურამ
1935-1985

მარინე
დ.1963

ნინო
დ.1965

ოთარ
1927-1970

ალექსანდრე
დ.1951

დიმიტრი
დ.1954

მანანა
დ.1955

სალომე
დ.1981

ოთარ
დ.1985

თამარ
დ.1978

ელენე
დ.1992

ალექსანდრე
1901-1928

გივი
დ.1928

აკაკი
დ.1931

ასბათ
დ.1962

გიორგი
დ.1964

ელენე
დ.1968

პაატა
დ.1984

მარია
დ.1985

აკაკი
დ.1990

ლიზი
დ.2010

გიორგი
1903-1941

ვიქტორ
დ.1938

ელენე
დ.1968

სათუნა
დ.1969

ლია
დ.1972

საილუსტრაციო მასალა

სურ. 1. აზნაურ ბაგრატიონ-დავითიშვილების საძვალე სოფელ შინდისის (კოშკის) ნათლისმცემლის ეკლესიაში

სურ. 2. აზნაურ ასლამაზ ლუარსაბის ძე დავითოვის (დავითიშვილის) საფლავის ქვა სოფელ შინდისის (კოშკის) ნათლისმცემლის ეკლესიაში

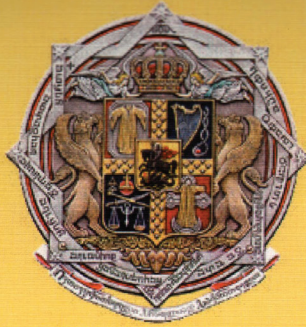
სურ. 3. აზნაურ ბაგრატიონ-დავითიშვილების საძვალე სოფელ შინდისის (კოშკის) სტეფანეწმინდის ეკლესიაში

სურ. 4. აზნაურ ბაგრატიონ-დავითიშვილების კარის კვირაცხოვლის ეკლესია სოფელ შინდისში (კოშკში)

სურ. 5. აზნაურ ბაგრატიონ-დავითიშვილების ციხე-კოშკი სოფელ კარბში

საქართველოს სამეფო სახლის მეთაური,
 საქართველოს სამეფო ტახტის მემკვიდრე,
 მისი სამეფო უმაღლესობა
 ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი

წყალობის წიგნი

ღვთის შეწევნით, ჩვენ იესიან-დავითიან-სოლომონიან საქართველოს პანკრატოვან მირონ-ცხებულ მეფეთა მემკვიდრე ნუგზარ პეტრეს ძე, თქვენ, „ბაგრატიონთა სახლის“ ნამდვილ წევრს, კეთილშობილ აზნაურიშვილს მამუკა ბაგრატიონ-დავითიშვილს, გიბოძებთ ბრწყინვალე თავადის წოდებას.

გულწრფელად ვაცხადებ, რომ დიდია თქვენი დამსახურება სამშობლოსა და სამეფო ოჯახის წინაშე.

თქვენო ბრწყინვალეობა, თქვენი დამსახურებისადმი პატივისცემის გამოხატვის მიზნით, ჩვენი სამეფო სახლი გიდასტურებთ ბრწყინვალე თავადის წოდებას თქვენ და თქვენს შთამომავლობას უკუნითი - უკუნისამდე და გაჯილდოვებთ ქართული რაინდული სულის გამომხატველი „საქართველოს სამეფოს გვირგვინის ორდენით“.

გისურვებთ ჯანმრთელობას, ხანგრძლივ სიცოცხლეს და ნაყოფიერ მოღვაწეობას ქვეყნის საკეთილდღეოდ.

უფალს შევთხოვ.

ძალა და ღვთის შეწევნა არ მოგკლებოდეთ.

Handwritten signature

თბილისი
 20 მარტი
 2017 წელი

სურ. 32 საქართველოს სამეფო სახლის მეთაურის, ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის მიერ გაცემული წყალობის წიგნი მამუკა ბაგრატიონ-დავითიშვილისათვის

ქრონოლოგიური სამიებელი.

(პირველი ციფრი უჩვენებს №-ს, რომლითაც სიგელი აღნიშნულია გა
მოცემაში, ხოლო მეორე გვერდს).

სამგელები	587
ბარათაშვილის-თაყაშვილის დემეტრესკან.	296—344
<u>1728.</u> თებერვლის 6. დავით დავითიშვილი ვიდულობს ხარება ჭოელიძესკან ვენახს	297—344
1728. მარტი. ვახუშტი არბელიანის შვილი ვახტანგა და ამ უკანასკნელის შვილი ერასტი ვიდულობენ მღვდლის თელიძესკან ერთ საკამლო მამულს საკეტეს	298—345
1728. მარამობისთვის 27. ანუკა ბატონიშვილი შვილებითურთ ვიდულობს ტაშის-კარს ვენახს სარმანიშვილებისკან	299—346
<u>1728.</u> გორგობისთვის 9. ჭეჭუბაშვილი ხახუა ვიდულობს ტაბახშელას შაალიშვილებისკან ადგილებს	487—512
1728. ვახტანგ უაფლანიშვილი ვიდულობს ქაიხოსრო და იესე თაყაშვილებისკან მამულებს ცხნარს და საკეტეს	300—347
1723—1729. ვახუთის მეფე კონსტანტინე, ანუ მაჭამად-უფლი-ხანი აძლევს ზირობას უაფლანიშვილს ულიზბარს და მის ძმას ვახტანგს, როდესაც საქართველოს ზატონი გახდება, მისცემს მას საბარათიანის სარდლობას, შულავერის მოურათბის და თავის მამულის უფროსობას	302—349
1729. თებერვლის 21. ჩხეიძის ასული ანახანუმი და მისი მეუღლე ვახტანგ არბელიანი ვიდულობენ შაალ შახუნაშვილისკან ცხნარს ორ საკამლოს.	303—350
1729. მაისის 1. იობ დოღუნჯიშვილი იღებს ნასყიდობით თავის შვილებისკან მიწას ბოლნისში.	301—349
1729. თიბათვის დამდგეს. მანუჩარ ტიციშვილი ვიდულობს ზაატა გერმანოზიშვილი-გუგუნაშვილისკან ერთ საკამლო ალაკს თაფანს	30 —352
1729. დეკემბრის 1. ზეზუნა და ოანეზა მერაყიშვილები ვიდულობენ მურადაშვილის გოგის ნასყიდს ვენახს თათხმეტ მინაღათუნათ	428—468

იგივე ვაქანაშვილი

სურ. 34. „საქართველოს სიბეველენი“, ტ. II. ეთაყაიშვილის რედაქციით. ტფ., 1909, გვ. 587 - 1728 წ. თებერვლის 6. - დავით დავითიშვილი ვიდულობს ხარება ჭოელიძესკან ვენახს. №297, გვ. 344-345.

296. ნასყიდობის წიგნი დემეტრე ყაფლანიშვილისა, 46,5×22 სანტ., დაწერილია ქალაღდზე მრგვალი მხედრულის ხელით. ნიშნებათ ნახმარია ორ-ორი წერტილი. შესავალი გამოფუშვით.

1728, იანვარი. ...ესე... ნასყიდობის წიგნი და სიგელი მკგართვი თქვენ ყ ა ფ ლ ა ნ ი ს შ ვ ი ლ ს მე, ბ ა რ ა თ ა შ ვ ი ლ მ ა, თ ა ყ ა შ ვ ი ლ მ ა დ ე მ ე ტ რ ე მ, ზ უ რ ა ბ ი ს შ ვ ი ლ ს დ ე მ ე ტ რ ე ს, შვილსა შენსა ყ ა ფ ლ ა ნ ს, ზურაბს, ზაღას, ზახუს, ასრე რომე მოგეიდე მე თაყაშვილმა დემეტრემ ჩემი სამკვიდრო გლეხი ანდრას ქიტესასშვილი □, ამისი ბიძაშვილი ანრას თავისის მამულით, შესავლით, კასავლით, მთათ, ბარით, საკნავით, უკნავით, წყლის-ზირით, სამცხე დღის მიწით, ვენაკით, ბადით, ერთი მთელი საკომლო მოგეიდეთ ყავლის უმიხეზოს და უცილეუბელის საქმით. მოგცეს და გიბედნიეროს ღთს. ავიდე სრული ივასი, რითაც ჩემი გული შესჯერდებოდა, შეგჯერდი, ჩემი შენზე აღარა დარჩომილა რა. არა კაცი მოცილე და მოლაზარაკე არავინ არის, ჩემი სამკვიდრო ემა და მამული(ა). ფისც მოლაზარაკე და მოდავე იყოს, ზასუხის გამცემი მე ვიყო. არის ამისი მოწამე: ზატარა ბატონი □*), მანუჩარ, მდივანი ბირთველი მონა ლთისა მდივანი ბირთველი, მდივანი ავთანდილა □, გიორგი ლუღუკაშვილი +, ნამანგლეჯავისშვილი როსტომ, გერმანოზისშვილი დათუნა +, საამისშვილი ედიშერ და სულ ხრამის ხეობა ამისი მოწამე. დაიწერა ესე წიგნი იანვარს, ქქსა უ ი ვ. მე ზ ა ვ ლ ე ს დამიწერია და მოწამეცა ვარ +.

297. ნასყიდობის წიგნი, 15×14,5 სანტ., დაწერილია ქალაღდზე ნუსხა მხედრულის ხელით. ნიშნებათ იხმარება ორ-ორი წერტილი.

1728, თებერვალი 6. ქ. ნებითა და შეწვენითა ღთისთათა ესე ამიერის უკუნისამდე უამთა და ხანთა კასათავებელი ნასყიდობის

*) ბეჭედს აწერია: „ხოსროვ“ და გამოხატულია მხედარი ხმლით ხელში, თეთრს ცხენზე მჯდომარე.

დობის წიგნი მოგართვით ჭოელოძემ ხარებაშა, შვილმა ჩემმა დათუნაშა, ძმისწულმა ჩემმა ტეტიაშა და მომავალთა სახლისა ჩვენისათა უოველთავე თქვენ, ბატონს ჩვენს და ვოთსა, შვილსა თქვენსა იოთაშასა და იასესა და ქრისტე-ფორეს და მომავალთა სახლისა თქვენისათა უოველთავე, ასე რომე დამეჭირა და მოგვიდე გიორგის წილი ვენაკი, მისის გზითა და წელითა, შესავლითა და გასავლითა. ავიდე ფასი სრული და უკლებელი, რითაც ჩვენი გული შეგჭერდებოდა. და თუ ვინმე შემოგვიღობს, ზსუნის გამცემი მე ვიყო. არის ამისი მოწამე: კაცია ჭაჭირაძე, ივანე კანდაელი, ქანთრისშვილი ზაზუნა. მე იაკობს დამიწერია და მოწამეცა ვარ. დაიწერა წიგნი ესე ფებერვალს ექვსსა, ქვსა უიგ + + +.

298. ნასყიდობის წიგნი ვახტანგ ორბელიანისა, 42×15,5 სანტ., დაწერილია რბილ ქალაღზე რგვალი მხედრულის ხელით. ნიშნებათ ნახმარია ორ-ორი წერტილი თითოეულის სიტყვის შემდეგ. შესავალი გამოვუშვიტ.

1728, მარტი. ...ესე ნასყიდობის წიგნი და სიგელი მოგართვი მე მდღელმან ფილიპემ თქვენ, დიდის ორბელის-შვილის, ბატონის ვახუშტის შვილსა, ბატონს ვახტანგს და შვილსა თქვენსა ერასტის და სხვათა შვილთა და მომავალთა სახლისა თქვენისათა, ასე რომე თაყას შვილის დემეტრესა გასსაკეტეს, უწყის მან მხოლომან უფალმან, ჩემის წირვითა და ლოცვითა და ჩემის მონაღვაწებით თეთრით ნასყიდი ერთი საკვამლო მამული, სავენახე, სახლ-კარი, მისის შესავლით, გასავლით, საწყლის-პირით, საწისქვილოთ, ტყით, ველით, სახნავ-სათესით, მთით, ბარით, უძებრით, საძებრით, სათიბრით, უთიბრით მოგვიუადნია თქვენთვის და აგვიღია ფასი სრული, რითაც ჩვენი გული შეგჭერდებოდა. დემეტრემან მშვიდობასა და დღეგრძელობაში მოგახმაროს. თუ ვინმე ამისი მოღვაწე მოგადგეს, პირისა და ზსუნის

სურ. 36. „საქართველოს სიძველენი“, ტ. II. ეთაყაიშვილის რედაქციით. ტფ., 1909, გვ. 345 - №297. 1728 წ. თებერვალი 6. - ნასყიდობის წიგნი, სადაც მოიხსენიება თავადი დავით ელიზბარის ძე დავითიშვილი (ბაგრატიონ-დავითიშვილი) და მისი შვილი იესე.

საქართველოს საისტორიო
ცენტრალური არქივის დირექტორს:
ზედონ: ზურაბ ჟვანიას

კ ა ნ ც ხ ა დ ე რ ა

კახეთი მხარის ნიჭი ვადავლი შიქლიანი დოკუმენტების
ასლები

1. გონდი-489; საჩქ-1327 (1859წ. მხარის. დავითის)

2. გონდი-1448; აღნქა-1; საჩქ-2752 (1,2-ვერსი) (1746წ.)

ქატიკონისკე მისი:

↓
~~საქართველო~~

06/10/2011წ.

სურ. 29. 2011 წლის მამუკა დავითიშვილის განცხადება საქართველოს საისტორიო ცენტრალური არქივის დირექტორს ზურაბ ჟვანიას დოკუმენტების ასლების გადაღების შესახებ.

დაგონგებულა
 საისტორიო ცენტრალური არქივი
 ფონდი № 489 ანაწერი № 18
 საძგე № 34 ფურც. № _____
 ხელმოწერა თ. ბოძუა 20116.

908

მეტრიკის წიგნისა ჩუკ წლისა

სათვალავი დაბადებულთა.		თვე და წელი		სახელები დაბადებულთა.	წოდება, სახელი, მამის სახელი და გვარი მშობელთა და ჩომლისა სარწმუნოებისა არიან.
მამათა სქესისა.	დედათა სქესისა.	დაბადება.	ნათლის-ღება.		
33	"	1880 წ. 28	30	ბ. მან. ბ.	სოფელ შინდისში მცხოვრები აზნაური დავით ნიკოლოზის ძე დავითიშვილი და სჯულიერი ცოლი მისი ალექსანდრა დავითის ასული ორნივე მართლმადიდებელი სარწმუნოებისანი არიან. მღვდელი სიმონ ყიფშიძე.

სურ. 30. აზნაურ დავით ნიკოლოზის ძე დავითოვის (დავითიშვილის) შვილის, რომანოზის დაბადების ჩანაწერი სოფელ შინდისის ნათლისმცემლის ეკლესიის მეტრიკული ჩანაწერი: 1880 წ. დაბადება 28 დეკემბერი, ნათლის-ღება 30 დეკემბერი. რომანოზ, მშობლები: სოფელ შინდისში მცხოვრები აზნაური დავით ნიკოლოზის ძე დავითიშვილი, ი.ბ.] და სჯულიერი ცოლი მისი ალექსანდრა დავითის ასული ორნივე მართლმადიდებელი სარწმუნოებისანი არიან. მღვდელი სიმონ ყიფშიძე.

დაბრუნებულია
 საინსტორიო ცენტრალური არქივი
 ფონდი № 489 ანაწერი № 60
 საძიებე № 240 ფურც. №
 ხელმოწერა თ. დიდიას 20116.

МЕТРИЧЕСКОЙ КНИГИ НА 1914г

Счётъ браковъ.	Мѣсяцъ и день.	Званіе, имя, отчество, фамилія и вѣроисповѣданіе жениха, и котóрымъ бракомъ.	Лѣтъ жениха.	Званіе, имя, отчество, фамилія и вѣроисповѣданіе невесты, и котóрымъ бракомъ.	Лѣтъ невесты.
8	1	Житель Горійскаго уезда селенія Шиндиси дворянинъ Романъ Давидовъ Давидовъ православногo исповѣданія первомъ бракомъ	25	Дочь жителя Горійскаго уезда селенія Атоци дворянина Александра Дидебулидзе Варвара Дидебулидзе православногo исповѣданія первомъ бракомъ.	25
<p>Въ Горахъ иже сегоднѣ селѣ браковъ сущихъ (1), а супружествъ Священникъ Никонъ Саларидзе</p>					

Handwritten notes in the left margin:
 თბ 1459373
 01.02.87
 მკ

სურ. 31. აზნაურ რომან (რომანოზ) დავითის ძე დავიდოვის (დავითიშვილის) შუუღლების ჩანაწერი სოფელ შინდისის ნათლისმცემლის ეკლესიის მეტრიკული წიგნში: 1914 გ. Житель Горийского уезда селения Шиндиси дворянин Роман Давидов Давидов, православного вероисповедания первым браком. Дочь жителя Горийского уезда селения Атоци дворянина Александра Дидебулидзе Варвара, православного вероисповедания первым браком. Священник Никон Саларидзе.

ბაგრატიონების დინასტია

ქრონიკა (1656-1666)
 დავით (1675-1692)

ქრონიკა (1688-1705)
 N. 1634

ქრონიკა (1648-30.01.1724) მოსახლე ვარა შარია
 შარია
 შარია (1656-14.07.1718) მოსახლე ვარა შარია
 ~ შარია. შარია. შარია (1662-1733)
 შარია
 ~ N. ყოყოყაძე
 ~ N. ყოყოყაძე

ფეოფან
 შარია
 ~ შარია. შარია. შარია

ქრონიკა (1682) 106
 ~ 1676 ქრონიკის მუცე ვიოლი XI (-1709)

ქრონიკა (1701-1729)
 ~ 1703. 1715 (რეალთა ვარა შარია და შარია და შარია)
 ~ 1703-1728

ქრონიკა (1728)
 ~ 1728. 1715 (რეალთა ვარა შარია და შარია და შარია)
 ~ 1728. 1715 (რეალთა ვარა შარია და შარია და შარია)

ქრონიკა (1715)
 ~ 1715-1732
 ~ 1715-1732
 ~ 1715-1732
 ~ 1715-1732

ქრონიკა (1715)
 ~ 1715-1732
 ~ 1715-1732
 ~ 1715-1732

ქრონიკა (1715)
 ~ 1715-1732
 ~ 1715-1732
 ~ 1715-1732

სურ. 37. „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ თავმჯდომარის იური ჩიქოვანის ბაგრატიონთა რგეულის ჩანაწერი (ფფ.105-106) თავად დავით ელი ბბარის ძე ბაგრატიონ-დავითი შვილის და მისი შვილის იესეს ჩანაწერი.

ქართული გენეალოგიური საზოგადოება

ГРУЗИНСКОЕ
ГЕНЕАЛОГИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО

Грузия
0160, Тбилиси, ул. Шартავа 14а, кв. 11

GEORGIAN
GENEALOGICAL SOCIETY

Georgia
14a, Shartava str. 0160, Tbilisi

საქართველო, 0160, შარტავას ქ. 14ა, ბინა 11. ☎: (+995 32) 374 919 E-mail: chikovani@mail.ru

№ 59

23 სექტემბერი 2013 წ.

ც ნ ო ბ ა

ექლევა ბ-ნ მამუკა ბეჟანის ძე დავითიშვილს (დ.22.10.1972), ბ-ნ ბეჟან იაკობის ძე დავითიშვილს (დ.20.02.1948), ქ-ნ მეგი თამაზის ასულ დავითიშვილს (დ.6.02.1989) და მათ ნათესავეებს მასზედ, რომ ისინი ისტორიულ-გენეალოგიური გამოკვლევების თანახმად, ნამდვილად არიან ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული შტოს შთამომავლები, რასაც ვადასტურებ. ცნობას (ცალკე ფურცლებზე), თან ერთვის მათი შტოს გენეალოგიური ფრაგმენტი და ნათესავეების სია.

საზოგადოების თავმჯდომარე

სურ. 6. ცნობა №59 გაცემული 23.09.2013 წელს „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ თავმჯდომარის იური ჩიქოვანის მიერ.

ბაგრატიონთა სახლი

BAGRATIONI HOUSE

თბილისი, ვაკეთი აგნაშენი ქუჩის №65, 390002.
ტ: (99532) 952703, ფაქსი: (99532) 956829, ელ.ფოსტა:
Bagrationi@hotmail.com
65 David Amashenebi ave, 390002, Tbilisi, Georgia; Phone (99532)
952703; FAX: (99532) 956829; E-mail: Bagrationi@hotmail.com

N: 4

„ „ 12.01.2014

სამოქალაქო აქტებისა და მოსახლეობის
რეგისტრაციის სამსახურის უფროსის
მოადგილეს ქ-ნ მირანდა არაბიძეს

თქვენი 2013 წლის 19 დეკემბრის N01/259467 წერილთან დაკავშირებით გაცნობებთ, რომ „ბაგრატიონთა სახლი“-ს სისტემატურად მომართავენ მოქალაქეები მათი ამჟამინდელი გვარის ისტორიული სამეფო გვარის „ბაგრატიონი“-დან გამომდინარეობის უსაფუძვლო მტკიცებით და მოითხოვენ ჩვენი მხრიდან თანხმობის გაცემას მათთვის ისტორიული გვარის აღსადგენად. აღნიშნულის გამო, გვიწევს საფუძვლიანად გამოვიკვლიოთ თითოეული განმცხადებლის მოთხოვნის საფუძვლიანობა და გავცეთ შესაბამისი პასუხი თითოეულ განცხადებელს. უმეტეს შემთხვევებში მოქალაქეთა მოთხოვნები ეფუძნება უმეტესწილად სუბიექტურ მოსაზრებებსა და მოწყვეტილია ყოველგვარ ისტორიულ კავშირებს, რის გამოც მოკლებულნი ვართ შესაძლებლობას დავადასტუროთ მათი კავშირი ისტორიულ სამეფო გვარ „ბაგრატიონ“-თან.

მითითებულისგან განსხვავებით, თქვენ მიერ ზემოაღნიშნულ წერილში დაყენებულ მოთხოვნასთან დაკავშირებით გაცნობებთ, რომ „ბაგრატიონთა სახლი“-ის მიერ გაცემული ცნობა N68 (25.09.2013 წ.), რომლითაც ვადასტურებთ, რომ ბეჟან იაკობის ძე დავითიშვილი (დ.20.02.1948) და მისი ნათესავები, ნამდვილად არიან ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული შტოს შთამომავლები, გაცემულია ზედა აზნაურში მითითებული პროცედურების ფარგლებში და მთელი რიგი ისტორიული წყაროების გათვალისწინებით, ასევე ცენტრალურ არქივში დაცული გენეალოგიური ინფორმაციის საფუძველზე. ამას აგრეთვე ადასტურებს, ქართული და უცხოური ისტორიული

სამსახური
სამსახური
სამსახური
13 01 2014
N 3260

წყაროები, საარქივო მასალები და სამეცნიერო გამოკვლევები, რომელთა სია დანართის სახით, 10-გვერდი თან ერთვის წინამდებარე წერილს.

„ბაგრატიონთა სახლი“ მისვალმება ისტორიული გვარის აღდგენის სურვილს ყველა იმ საქართველოს მოქალაქისათვის, რომლებიც ნამდვილად არიან ისტორიული სამეფო ოჯახის შთამომავლები.

„ბაგრატიონთა სახლი“-ს წინამძღოლი
ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი

სურ. 7. ცნობა №4 გაცემული 12.01.2014 წელს „ბაგრატიონთა სახლის“ წინამძღოლის, ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის მიერ.

ქართული გენეალოგიური საზოგადოება

ГРУЗИНСКОЕ
ГЕНЕАЛОГИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО

Грузия
0160, Тбилиси, ул. Шартავа 14а, кв. 11

GEORGIAN
GENEALOGICAL SOCIETY

Georgia
14a, Shartava str. 0160, Tbilisi

საქართველო, 0160, შარტავას ქ. 14ა, ბინა 11, ☎: (+995 32) 374 919 E-mail: chikovani@mail.ru

№ 8

27.02. 20 145.

ც ნ ო ბ ა

ექლევა ბ-ნ ილია (გურამ) იაკობის ძე დავითიშვილს (დ.30.01.1958) და მის ნათესავებს მასზედ, რომ ისინი ისტორიულ-გენეალოგიური გამოკვლევის თანახმად, ნამდვილად არიან ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული შტოს შთამომავლები, რასაც ვადასტურებ. ცნობას (ცალკე ფურცლებზე), თან ერთვის მათი შტოს გენეალოგიური ფრაგმენტი და ნათესავების სია.

საზოგადოების თავმჯდომარე

რ.

იური ჩიქოვანი

სურ. 8. ცნობა №8 გაცემული 27.02.2014 წელს „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ თავმჯდომარის იური ჩიქოვანის მიერ.

ბაგრატიონთა სახლი

BAGRATIONI HOUSE

თბილისი, დავით აღმაშენებლის გამზირი №65, 380002;

ტ.: (99532) 952703; ფაქსი: (99532) 956829; ელ.ფოსტა:

Bagrationi@hotmail.com

65 David Amashenebeli ave, 390002, Tbilisi, Georgia; Phone (99532)

952703; FAX: (99532) 953829; E-mail: Bagrationi@hotmail.com

№ 15

“ ” 4.03.2014

ცნობა

“ბაგრატიონთა სახლი” ადასტურებს, რომ “ქართული გენეალოგიური საზოგადოების” მიერ ისტორიულ-გენეალოგიური გამოკვლევის თანახმად, ილია (გურამ) იაკობის ძე დავითიშვილი (დ.30.01.1958) და მისი ნათესავეები, ნამდვილად არიან ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული-შტოს შთამომავლები. ამის საფუძველზე, ვთვლით შესაძლებლად, რომ მათ დაუბრუნდეს ისტორიული გვარი - ბაგრატიონ-დავითიშვილები.

ცნობას (ცალკე ფურცლებზე), თან ერთვის მათი შტოს გენეალოგიური ტაბულა და ნათესავეების სია.

“ბაგრატიონთა სახლი“-ს წინამძღოლი
ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი

სურ. 9. ცნობა №15 გაცემული 4.03.2014 წელს „ბაგრატიონთა სახლის“ წინამძღოლის, ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის მიერ.

ქართული გენეალოგიური საზოგადოება

ГРУЗИНСКОЕ
ГЕНЕАЛОГИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО

Грузия
0160, Тбилиси, ул. Шартავа 14а, кв. 11

GEORGIAN
GENEALOGICAL SOCIETY

Georgia
14a, Shartava str. 0160, Tbilisi

საქართველო, 0160, შარტავას ქ. 14ა, ბინა 11, ☎: (+995 32) 374 919 E-mail: chikovani@mail.ru

№ 58

21.07. 20 146

ც ნ ბ ა

ექლევა ბ-ნ რომან იაკობის ძე დავითიშვილს (დ.1.06.1950) და მის ნათესავებს მასზედ, რომ ისინი ისტორიულ-გენეალოგიური გამოკვლევის თანახმად, ნამდვილად არიან ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული შტოს შთამომავლები, რასაც ვადასტურებ. ცნობას (ცალკე ფურცლებზე), თან ერთვის მათი შტოს გენეალოგიური ფრაგმენტი და ნათესავების სია.

საზოგადოების თავმჯდომარე

ი. ჩიქოვანი

იური ჩიქოვანი

სურ. 10. ცნობა №58 გაცემული 21.07.2014 წელს „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ თავმჯდომარის იური ჩიქოვანის მიერ.

ბაგრატიონთა სახლი

BAGRATIONI HOUSE

თბილისი, დავით აღმაშენებლის გამზირი №65, 380002;
ტ.: (99532) 952703; ფაქსი: (99532) 956829; ელ.ფოსტა:
Bagrationi@hotmail.com
65 David Amashenebeli ave, 390002, Tbilisi, Georgia; Phone (99532)
952703; FAX: (99532) 953829; E-mail: Bagrationi@hotmail.com

№ 51

“ ” 24.07.2014 წ.

ცნობა

“ბაგრატიონთა სახლი” ადასტურებს, რომ “ქართული გენეალოგიური საზოგადოების” მიერ ისტორიულ-გენეალოგიური გამოკვლევის თანახმად, რომან იაკობის ძე დავითიშვილი (დ.1.06.1950) და მისი ნათესავები, ნამდვილად არიან ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული შტოს შთამომავლები. ამის საფუძველზე, ვთვლით შესაძლებლად, რომ მათ დაუბრუნდეს ისტორიული გვარი - ბაგრატიონ-დავითიშვილები.

ცნობას (ცალკე ფურცლებზე), თან ერთვის მათი შტოს გენეალოგიური ტაბულა და ნათესავების სია.

“ბაგრატიონთა სახლი”-ს წინამძღოლი
ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი

სურ. 11. ცნობა №51 გაცემული 24.07.2014 წელს „ბაგრატიონთა სახლის“ წინამძღოლის, ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის მიერ.

ქართული გენეალოგიური საზოგადოება

ГРУЗИНСКОЕ
ГЕНЕАЛОГИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО

Грузия
0160, Тбилиси, ул. Шартავа 14а, кв. 11

GEORGIAN
GENEALOGICAL SOCIETY

Georgia
14a, Shartava str. 0160, Tbilisi

საქართველო, 0160, შარტავას ქ. 14ა, პინა II, ☎: (+995 32) 374 919 E-mail: chikovani@mail.ru

№ 67

7/04 20 156

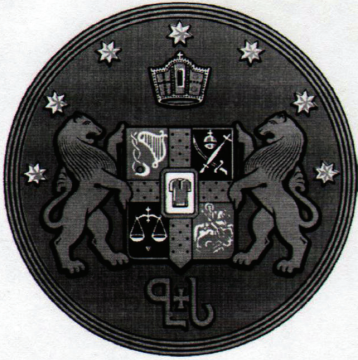
ც ნ ო ბ ა

ექლვეა ბ-ნ ზურაბ ალექსანდრეს ძე დავითიშვილს (დ.14.05.1956) და მის ნათესავებს მასზედ, რომ ისინი ისტორიულ-გენეალოგიური გამოკვლევის თანახმად, ნამდვილად არიან ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული შტოს შთამომავლები, რასაც ვადასტურებ. ცნობას (ცალკე ფურცლებზე), თან ერთვის მათი შტოს გენეალოგიური ფრაგმენტი და ნათესავების სია.

საზოგადოების თავმჯდომარე *ჩ. ჩიქვანი* იური ჩიქვანი

სურ. 12. ცნობა №67 გაცემული 7.04.2015 წელს „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ თავმჯდომარის იური ჩიქვანის მიერ.

ბაგრატიონთა სახლი

BAGRATIONI HOUSE

თბილისი, დავით აღმაშენებლის გამზირი №65, 380002;
ტ.: (99532) 952703; ფაქსი: (99532) 956829; ელ.ფოსტა:
Bagrationi@hotmail.com
65 David Amashenebeli ave, 390002, Tbilisi, Georgia; Phone (99532)
952703; FAX: (99532) 953829; E-mail: Bagrationi@hotmail.com

№ 65

“ ” 10.11.2015წ

ცნობა

“ბაგრატიონთა სახლი” ადასტურებს, რომ “ქართული გენეალოგიური საზოგადოების” მიერ ისტორიულ-გენეალოგიური გამოკვლევის თანახმად, გონა დავითის ძე დავითიშვილი (დ.16.07.1968) და მისი ნათესავები, ნამდვილად არიან ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული შტოს შთამომავლები. ამის საფუძველზე, ვთვლით შესაძლებლად, რომ მათ დაუბრუნდეს ისტორიული გვარი - ბაგრატიონ-დავითიშვილები.

ცნობას (ცალკე ფურცლებზე), თან ერთვის მათი შტოს გენეალოგიური ტაბულა და ნათესავების სია.

“ბაგრატიონთა სახლი”-ს წინამძღოლი
ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი

სურ. 13. ცნობა №65 გაცემული 10.11.2015 წელს „ბაგრატიონთა სახლის“ წინამძღოლის, ბატონიშვილი ნუგზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკის მიერ.

001214023799

/ნომერი/

11.02.2014

/თარიღი/

სსგს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახური

განმცხადებელი: ბეჟანი დავითიშვილი

საქართველო, -

მცხოვრები: თბილისი ვარკეთილი 3 IV მ/რ კორ. 414 ბ. 144

პირადობის დამადასტურებელი დოკუმენტების /მოქალაქის პირადობის მოწმობა პასპორტის/ რეკვიზიტები:

01013012203, დ 0518480

სახელი და ან გვარის შეცვლის აქტის რეგისტრაცია - გვარის შეცვლა/დადგენა სასამართლოს/უფლებამოსილი ორგანოს გად

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

სახელის შეცვლის და/ან გვარის შეცვლის/დადგენის შესახებ

ბეჟანი დავითიშვილი გთხოვთ შემიცვალეთ/დამიდგინოთ

ჩემს შესახებ გაცემულ შემდეგს:

დაბადების თარიღი: 1948.20.02

დაბადების ადგილი: საქართველო, გორი

ოჯახური მდგომარეობა: ქორწინებაში მყოფი

ცნობები შეიღების შესახებ:

არჩეული სახელი, გვარი: ბეჟანი იაშა დავითიშვილი

სახელის და/ან გვარის შეცვლის მიზეზი: ისტორიული გვარის აღდგენის გადაწყვეტილება N01/24291/გ

აგხადებთ თუ არა თანხმობას თქვენი სახელის და/ან გვარის შეცვლასთან ერთად თქვენი არასრულწლოვანი შვილის (შვილების) დაბადების აქტის ჩანაწერებში თქვენს შესახებ მონაცემების შეცვლაზე:

კი არა

სახელის და/ან გვარის შეცვლა წარმოებს კანონით დადგენილი ვადის გასვლისთანავე, თუ ამ ვადაში განმცხადებელი უარს არ განაცხადებს სახელის და/ან გვარის შეცვლაზე.

სახელის და/ან გვარის შეცვლის შემთხვევაში პირი ვალდებულია შეიცვალოს პირადობის დამადასტურებელი დოკუმენტი.

დადებითი გადაწყვეტილების შემთხვევაში გაგიუქმდებათ შემდეგი დოკუმენტები:

განმცხადებელი:

სერი 001214023799
გვარის დასახელება: ბეჟანი

საქართველოს
იუსტიციის სამინისტრო
სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო
№ 01/259557

სახელმწიფო სერვისების
განვითარების სააგენტო

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო
თბილისი, აკ. წერეთლის გამზ. 67ა

ქართული გენეალოგიური საზოგადოების თავმჯდომარეს ბატონ იური ჩიქოვანს
მისამართი: ქ. თბილისი, შარტავას ქ. 14ა, ბინა N11

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო
სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო

KA011894553089513

საქართველო, თბილისი 0154, აკ. წერეთლის გამზ. № 67ა; ტელ: (+995 32) 2 40 10 10 , ფაქსი: (+995 32)2-35-79-18, ცხელი ხაზი: (+995 32)2-40-40-20, ელ.ფოსტა: info@psda.gov.ge, ვებ-გვერდი: www.psd.gov.ge

19 / დეკემბერი / 2013 წ.

N 01/259557

ქართული გენეალოგიური საზოგადოების
თავმჯდომარეს ბატონ იური ჩიქოვანს
მისამართი: ქ. თბილისი, შარტავას ქ. 14ა, ბინა
N11

ბატონო იური,

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო განიხილავს მოქალაქე ბეჟან დავითიშვილის ადმინისტრაციულ საჩივარს N144720 (10.12.2013წ). ბეჟან დავითიშვილის მოთხოვნას წარმოადგენს გვარის შეცვლა, კერძოდ, ისტორიული გვარის ბაგრატიონ-დავითიშვილის მიღება. აღნიშნულიდან გამომდინარე გთხოვთ, დაგვეხმაროთ და მოგვაწოდოთ ინფორმაცია ისტორიულ წყაროებზე მითითებით დავითიშვილების გვარის ისტორიის შესახებ, წარმოადგენს თუ არა დავითიშვილების აღმავალ შტოს ბაგრატიონები და რამ განაპირობა ბაგრატიონის გვარის შტოდან დავითიშვილების გვარის წარმოშობა.

პატივისცემით,

სამოქალაქო აქტებისა და მოსახლეობის
რეგისტრაციის სამსახურის უფროსის მოადგილე

მირანდა არაშიძე

სურ. 15. 19.12.2013 წლის, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს წერილი №01/259557 „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ თავმჯდომარეს იური ჩიქოვანს, ბეჟან დავითიშვილის ისტორიული გვარის აღდგენასთან დაკავშირებით.

ქართული გენეალოგიური საზოგადოება

ГРУЗИНСКОЕ
ГЕНЕАЛОГИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО

Грузия
0160, Тбилиси, ул. Шартავа 14а, кв. 11

GEORGIAN
GENEALOGICAL SOCIETY

Georgia
14a, Shartava str. 0160, Tbilisi

საქართველო, 0160, შარტავას ქ. 14ა, ბინა 11, ☎: (+995 32) 374 919 E-mail: chikovani@mail.ru

№ 74

25.12.2013 20

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს
სახელმწიფოს სერვისების განვითარების სააგენტოს
სამოქალაქო აქტებისა მოსახლეობის რეგისტრაციის სამსახურის
უფროსის მოადგილეს ქალბატონ მირანდა არაბიძეს

(მის.: ქ. თბილისი, ავ. წერეთლის გამზ. №67ა)

ქალბატონო მირანდა,

ქართულ გენეალოგიურ საზოგადოებაში შემოსული თქვენი 2013 წლის 19 დეკემბრის №01/259557 წერილით ირკვევა, რომ ითხოვთ ინფორმაციას დავითიშვილების გვარის ისტორიის შესახებ, ასევე მისი შესაძლო კავშირის შესახებ საქართველოს სამეფო დინასტიასთან - ბაგრატიონთან.

მოგახსენებთ, რომ ქართული გენეალოგიური საზოგადოების მიზანია ქართული გვარების გენეალოგიის შესწავლა და დადგენა ისტორიულ ან სხვა სანდო წყაროებზე დაყრდნობით. აღნიშნულის მისაღწევად პერიოდულად ვახორციელებთ ძველი ქართული გვარების შესახებ შესაბამისი მასალების მოძიებას, განხილვას, კვლევას, ანალიზს და შემდეგ მათ მიმავრებას უკვე არსებულ ქართულ გენეალოგიურ ტაბულასთან.

გვარი „დავითიშვილი“ უკვე გამოკვლეული და შესწავლილია ქართული გენეალოგიური საზოგადოების მიერ და შესაბამისად დატანილია ჩვენს საზოგადოებაში დაცულ გენეალოგიურ ტაბულაში. გვაქვს პატივი გაცნობოთ, რომ აღნიშნული გვარი წარმოშობილია კახთა მეფე ალექსანდრე I-ის შვილი დემეტრე ბაგრატიონისაგან, რომელსაც სხვადასხვა ისტორიული წყაროების თანახმად საკუთარმა ძმამ მეფე გიორგიმ (შემდეგში წოდებული როგორც „ავ გიორგი“) ტახტისათვის ბრძოლისას თვალები დაუშანთა, რის გამოც მატანეში ბაგრატიონთა დემეტრეს შტოს შთამომავლები ხან „თვალდამწვრიანი“-ს ხან კი „ბაგრატიონ-დავითიშვილი“-ს გვარით მოიხსენიება, თუმცა ისტორიკოსთა აზრი არ იყოფა იმასთან დაკავშირებით, რომ ეს ორი გვარი სინონიმებია და საფუძველს სწორედ დავით დემეტრეს-ძე ბაგრატიონისაგან იღებს.

სურ. 16. 25.12.2013 წლის, „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ თავმჯდომარეს იური ჩიქოვანს წერილი №74 საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს სამოქალაქო აქტების მოსახლეობის რეგისტრაციის სამსახურის უფროსის მოადგილეს, მირანდა არაბიძეს, ბეჟან დავითიშვილის ისტორიული გვარის აღდგენასთან დაკავშირებით.

„ბაგრატიონ-დავითიშვილი“-ს დამოუკიდებელ გვარად წარმოშობა განპირობებულ იქნა იმ ვრცელი ისტორიული მოვლენების გამო, რომლის მიხედვითაც ბაგრატიონთა ცალკეულ შტოებს შორის მუდმივად მიმდინარეობდა დავა სამეფო ტახტის მიკუთვნებასთან დაკავშირებით. აღნიშნულის გამო კი ბაგრატიონთა გვარის წარმომადგენლები ხშირად უმატებდნენ თავიანთი შტოს დასახელებებს, რის შედეგადაც ჩვენამდე მოღწეული აქვს გვარებს „ბაგრატიონ-გრუზინსკი“, „ბაგრატიონ-მუხრანსკი“, „ბაგრატიონ-იმერეტინსკი“ და სხვა. თითოეულ მათგანს თავისი წარმოშობის მრავალწლიანი ისტორია აქვს, ისევე როგორც თქვენთვის საინტერესო შემთხვევაში „ბაგრატიონ-დავითიშვილი“-ს გვარს, რომლის ჩვენამდე მოღწეული სახეცვლილი ფორმა არის „დავითიშვილი“ (და არა „დავითაშვილი“). აქვე აღვნიშნავთ, რომ გვარი „დავითიშვილი“-ს წარმოშობის სხვა სახის ვერსია, გარდა ზემოაღნიშნული „ბაგრატიონ-დავითიშვილი“-ს გვარის სახეცვლილებისა, არც რაიმე ისტორიულ წყაროში გვხვდება და არც ქართულ გენეალოგიურ საზოგადოებაში არ არის დაცული.

ზემოაღნიშნული ფაქტები, გაზნეულად, უამრავ ისტორიულ წყაროში არის მითითებული, თუმცა ყველაზე უფრო სრულყოფილი სახე და საფუძვლიანად გამოკვლეული მასალები გვხვდება 1999 წლის გამოცემაში „აქა ანბავი თვალდამწვრინათა (ბაგრატიონ-დავითიშვილები)“, სადაც ავტორთა ჯგუფის მიერ დეტალურად არის მოთხრობილი ამ გვარის წარმოშობის ისტორია და მისი განვითარების გზა. ასევე მნიშვნელოვან ისტორიულ ფაქტებს შეიცავს 2004 წლის გამოცემა „ბაგრატიონთა სამეფო სახლის განშტოებათა ისტორია“. ისტორიულ წყაროთა მნიშვნელოვან ანალიზსა და განხილვას გვთავაზობს მეცნიერების ისტორიის საქართველოს საზოგადოების, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიისა და „ბაგრატიონთა სახლი“-ს მიერ ერთობლივი ძალისხმევით გამოცემული ნაშრომი სახელწოდებით „ბაგრატიონები - სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა“ (მთ. რედაქტორი, აკადემიკოსი როინ მეტრეველი, თბ., 2003), სადაც მოცემულია ისტორიული დასაბუთება, რომ გვარი „დავითიშვილი“, ისევე როგორც „გრუზინსკი“, „მუხრანსკი“ და სხვა, დანამდვილებით წარმოადგენენ ბაგრატიონთა დინასტიის სხვადასხვა შტოებს.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, ისტორიულ და ქართულ გენეალოგიური საზოგადოებაში დაცულ წყაროებზე დაყრდნობით, ჩვენი საზოგადოების სახელით გიდასტურებთ, რომ გვარი „დავითიშვილი“-ს აღმავალ შტოს დანამდვილებით წარმოადგენს გვარი „ბაგრატიონი“. გამომდინარე აქედან ბეჟან დავითიშვილი ნამდვილად მიეკუთვნება ბაგრატიონ-დავითიშვილთა გვარს.

„ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“
თავმჯდომარე იური ჩიქოვანი

სურ. 17. 25.12.2013 წლის, „ქართული გენეალოგიური საზოგადოების“ თავმჯდომარეს იური ჩიქოვანს წერილი №74 საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს სამოქალაქო აქტების მოსახლეობის რეგისტრაციის სამსახურის უფროსის მოადგილეს, მირანდა არაბიძეს, ბეჟან დავითიშვილის ისტორიული გვარის აღდგენასთან დაკავშირებით.

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო

საჯარო სამართლის იურიდიული პირი

საქართველოს ეროვნული არქივი

KA011958217299514

საისტორიო ცენტრალური არქივი

№ 11/1367

30 / იანვარი / 2014 წ.

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს,
სამოქალაქო აქტებისა და მოსახლეობის რეგისტრაციის
სამსახურის უფროსის მოადგილეს, ქალბატონ მირანდა
არაბიძეს

ქალბატონო მირანდა,

თქვენი წერილის (N01/17041; 30.01.2014) პასუხად გაცნობებთ, რომ მოქალაქის წერილში N1,2,3,4,5,7,8,9 პუნქტებში წარმოდგენილი ასლები შეესაბამება საქართველოს ეროვნული არქივის საისტორიო ცენტრალურ არქივში დაცულ მეტრიკულ წიგნებში არსებულ აქტებს.

ამავე წერილის პუნქტებში: N6 და N10, შეცდომითაა მითითებული მეტრიკული წიგნების საქმის ნომრები, თუმცა ჩვენ მოვიძიეთ ასლების შესაბამისი ჩანაწერები სხვა ნომერ მეტრიკულ წიგნებში (წიგნში N1760, N1780-ის ნაცვლად და წიგნში N1775, N34-ის ნაცვლად).

ზემოხსენებულიდან გამომდინარე ვადასტურებთ, რომ მოქალაქის მიერ მოწოდებული აქტები ნამდვილად დაფიქსირებულია საისტორიო ცენტრალურ არქივში დაცულ მეტრიკულ წიგნებში.

დანართი: 10 ფაილად.

პატივისცემით,

ცენტრალური არქივის დირექტორი

ანტონ ვაჭარაძე

სურ. 18. 30.01.2014 წლის, საქართველოს ეროვნული არქივის, საისტორიო ცენტრალური არქივის დირექტორის ანტონ ვაჭარაძეს წერილი №11/1367 საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს სამოქალაქო აქტების მოსახლეობის რეგისტრაციის სამსახურის უფროსის მოადგილეს, მირანდა არაბიძეს, ბეჟან დავითიშვილის ისტორიული გვარის აღდგენასთან დაკავშირებით.

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო
სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო

KA011861438193314

საქართველო, თბილისი 0154, აკ. წერეთლის გამზ. № 67ა; ტელ: (+995 32) 2 40 10 10, ფაქსი: (+995 32) 2-35-79-18, ცხელი ხაზი: (+995 32) 2-40-40-20, ელ.ფოსტა: info@psda.gov.ge, ვებ-გვერდი: www.psd.gov.ge

10 / თებერვალი / 2014 წ.

N 01/24565

ბატონ ბეჟან დავითიშვილს
მცხოვრები: ქ. თბილისი, ვარკეთილის-3, მე-4
მ/რ, კორპ. N414, ბინა N144

ბატონო ბეჟან,

გეგზავნებათ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 2014 წლის 07 თებერვლის N01/24291/გ გადაწყვეტილება ბეჟან დავითიშვილის ადმინისტრაციული საჩივრის თაობაზე.

დანართი: 5 (ხუთი) ფურცელი.

პატივისცემით,

სამოქალაქო აქტებისა და მოსახლეობის
რეგისტრაციის სამსახურის უფროსის მოადგილე

მირანდა არაბიძე

სურ. 19. 10.02.2014 წლის, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს სამოქალაქო აქტების მოსახლეობის რეგისტრაციის სამსახურის უფროსის მოადგილეს, მირანდა არაბიძეს წერილი №01/24565, ბეჟან დავითიშვილისადმი ისტორიული გვარის აღდგენასთან დაკავშირებით, დადებითი გადაწყვეტილების მიღების თაობაზე.

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო

KA011875606766914

საქართველო, თბილისი 0154, აკ. წერეთლის გამზ. № 67ა; ტელ: (+995 32) 2 40 10 10 , ფაქსი:(+995 32)2-35-79-18, ცხელი ხაზი:(+995 32)2-40-40-20, ელ.ფოსტა:info@psda.gov.ge, ვებ-გვერდი:www.ppsda.gov.ge

07 / თებერვალი / 2014 წ.

№ 01/24291/გ

გ ა დ ა წ ყ ვ ე ტ ი ლ ე ბ ა

ბეჟან დავითიშვილის
ადმინისტრაციული საჩივრის თაობაზე

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 2013 წლის 10 დეკემბერს N147720 ადმინისტრაციული საჩივრით მომართა ბეჟან დავითიშვილმა, რომელმაც მოითხოვა სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2013 წლის 11 ნოემბრის N001113161332 გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა და ისტორიული გვარის ბაგრატიონ-დავითიშვილი აღდგენა.

წარმოდგენილი საჩივრიდან ირკვევა, რომ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურს განცხადებით მიმართა ბეჟან დავითიშვილმა და მოითხოვა გვარის შეცვლა, კერძოდ, ისტორიული გვარის ბაგრატიონ-დავითიშვილის მიღება. სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2013 წლის 11 ნოემბრის N001113161332 ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით განმცხადებელს უარი ეთქვა მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე, ისტორიული გვარის აღდგენასთან დაკავშირებით საკმარისი საფუძვლების არარსებობის გამო.

ადმინისტრაციულ საჩივარს თან ერთვის:

1. დავით ნინიძე - „ბაგრატიონთა სამეფო სახლის განშტოებათა ისტორია“ XIII-XVIII საუკუნეები (ამონარიდი);
2. დავით ნინიძე - „აქა ანბავი თვალდამწვრიანთა“ (ბაგრატიონ -დავითიშვილები) (ამონარიდი);
3. ბაგრატიონთა სახლის მიერ გაცემული ცნობა N68 (25.09.2013წ) დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით;
4. ქართული გენეალოგიური საზოგადოება ცნობა N59 (23.09.2013წ) დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით;
5. იაკობ ახუაშვილი - კვლევა დავითიშვილების გვარის ისტორიასთან დაკავშირებით (ჟურნალი „თბილისელები“ 17-23 ოქტომბერი 2011წ);
6. როინ მეტრეველი - „ბაგრატიონები სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა“ (ამონარიდი).

წარმოდგენილი ადმინისტრაციული საჩივარი აკმაყოფილებდა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 180-ე მუხლით ადმინისტრაციული საჩივრისათვის დადგენილ მოთხოვნებს, რის გამოც სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მიერ 2013 წლის 11 დეკემბერს მიღებულ იქნა N01/256008/გ გადაწყვეტილება ადმინისტრაციული საჩივრის წარმოებაში მიღების თაობაზე.

11.02.2014 3:44 PM

სურ. 20. 7.02.2014 წლის, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს დადებითი გადაწყვეტილება №01/24291/გ, ბეჟან დავითიშვილი-სათვის ისტორიული გვარის ბაგრატიონის აღდგენის შესახებ.

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურიდან გამოითხოვა ბეჟან დავითიშვილის ისტორიული გვარის შეცვლის საქმისწარმოების მასალები და მოიპოვა შემდეგი დოკუმენტები:

1. მარკა ლორთქიფანიძე - ინფორმაცია დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით (წერილი N152442, 31.12.2013წ);
2. იაკობ ახუაშვილი - ინფორმაცია დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით;
3. ვალერი ვაშაძე - ინფორმაცია დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით (წერილი N2246, 10.01.2014წ);
4. „ქართული გენეალოგიური საზოგადოება“ იური ჩიქოვანი - ინფორმაცია დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით (წერილი N151106, 26.12.2013წ);
5. „ბაგრატიონთა სახლი“ ნუზარ ბაგრატიონი-გრუზინსკი - ინფორმაცია დავითიშვილის გვარის წარმოშობასთან დაკავშირებით (წერილი N3060, 13.01.2014წ);
6. საქართველოს ეროვნული არქივის 2014 წლის 30 იანვრის N11/1367 წერილი საქმეში წარმოდგენილი დოკუმენტების (საეკლესიო ჩანაწერების) ნამდვილობის დადასტურების შესახებ;
7. „პირთა ანოტირებული ლექსიკონი“ (II ტომი);
8. სააგენტოს გორის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურიდან იაკობ რომანის ძე დავითიშვილის სსრკ პასპორტის გაცემის დროს შევსებული განცხადება-ანკეტის (ფორმა N1) ასლი;
9. საქართველოს ეროვნული არქივის წერილი N10/618 (16.01.2014წ) იაკობ (იაშა) რომანოვის ძე დავითიშვილის დაბადების აქტის ჩანაწერის არ აღმოჩენის შესახებ.

ადმინისტრაციული საჩივრის ავტორი თავის მოთხოვნას აფუძნებს შემდეგ გარემოებებზე: „სამოქალაქო აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის 65-ე მუხლის თანახმად, პირს შეუძლია მოითხოვოს ისტორიული გვარის აღდგენა, თუ მტკიცებულებათა ერთობლიობით დასტურდება, რომ მისი გვარი წარმოიშვა სხვა გვარის გარდაქმნის ან მისი ისტორიული გვარის წარმომადგენლის მიერ სხვა გვარის მიღების შედეგად. ბეჟან დავითიშვილის განმარტებით, მის მიერ წარმოდგენილი დოკუმენტებით და მტკიცებულებებით პირდაპირ დგინდება, რომ დავითიშვილი წარმოადგენს ბაგრატიონთა ერთ-ერთ განშტოებას და დავითიშვილის გვარი სათავეს იღებს დავით დემეტრეს ძე ბაგრატიონისგან (კახთა მეფე ალექსანდრე I-ის შვილიშვილი), რომელიც ისტორიულ წყაროებში მოხსენიებულია „თვალდამწერიანი“. საჩივრის ავტორმა ადმინისტრაციულ საჩივარს თან დაურთო დავითიშვილების გვარის გენეალოგიური ტაბულა, რაც მისი თქმით პირდაპირ ადასტურებს ფაქტს იმის შესახებ, რომ მისი აღმავალი შტოს ნათესავის ისტორიული გვარი არის ბაგრატიონი და ისტორიულ წყაროებზე, დასაბუთებულ მეცნიერულ ვარაუდზე და მოქმედი კანონმდებლობის თანახმად ითხოვს ისტორიული გვარის ბაგრატიონის აღდგენას.

ადმინისტრაციულ საჩივარში აღნიშნული საკითხების უკეთ შესწავლის მიზნით საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 97-ე და 110-ე მუხლებით გათვალისწინებული წესით 2014 წლის 08 იანვარს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ დანიშნა ზეპირი მოსმენა. ზეპირ მოსმენაზე, როგორც დაინტერესებული მხარეები, მოწვეულნი იყვნენ: ადმინისტრაციული საჩივრის ავტორი – ბეჟან დავითიშვილი და სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახური. ზეპირი მოსმენაზე გამოცხადდა ბეჟან დავითიშვილი და მოწვეუნი: მამუკა დავითიშვილი (ბეჟან დავითიშვილის შვილი) და იოსებ ბიჭიკაშვილი (ისტორიკოსი).

ბეჟან დავითიშვილმა განაცხადა, რომ ითხოვს ბათილად იქნეს ცნობილი სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის გადაწყვეტილება და ნება დაერთოს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად შეიცვალოს გვარი, კერძოდ, აღდგენოს მისი ისტორიული გვარი - ბაგრატიონი. ბეჟან დავითიშვილის მიერ ზეპირ მოსმენაზე დაზუსტებულ იქნა მოთხოვნა, რომ იგი ითხოვს ისტორიული გვარის, კერძოდ, ბაგრატიონის აღდგენას. მისი განმარტებით, დავითიშვილები არიან ბაგრატიონთა სამეფო შტოს შთამომავლები და მათი წინაპრის გვარი იყო ბაგრატიონი. აღნიშნულზე მოიპოვება უამრავი ისტორიული ნარკვევები, რომელიც თან ერთვის ადმინისტრაციულ საჩივარს.

ზეპირ მოსმენაზე მოწმე იოსებ ბიჭიკაშვილმა განაცხადა, რომ იგი გახლავთ ისტორიკოსი და ბაგრატიონთა სახლის ისტორიული განყოფილების ხელმძღვანელი, აგრეთვე ქართული გენეოლოგიური საზოგადოების თავმჯდომარის მოადგილე. მისი განმარტებით, ბეჟან დავითიშვილი ნამდვილად მიეკუთვნება ბაგრატიონთა დინასტიას. პირველი წყარო, რომელშიც გვხვდება დავითიშვილის გვარი - არის ივანე ბატონიშვილი (გიორგი XII ვაჟი), რომელმაც დააწერა თხზულება „ქართ-კახეთში მცხოვრებთა თავადთა და აზნაურთა შესახებ“; მომდევნო წყარო ეს არის ფარსადაგ გორგიჯანიძის - „საქართველოს ისტორია“, დავით ნინიძის - „აქა ანზავი თვალდამწერითა“ და სხვა ისტორიული წყაროები, რომლის თანახმად გიორგი II (ავგიორგიმ) თავის ძმას დემეტრეს დასთხარა თვალეზი და გაამეფა კახეთის სამეფოდან. დემეტრე შეიფარა ქართლის მეფე დავით X.

11.02.2014 3:44 PM

სურ. 21. 7.02.2014 წლის, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს დადებითი გადაწყვეტილება №01/24291/გ, ბეჟან დავითიშვილი-სათვის ისტორიული გვარის ბაგრატიონის აღდგენის შესახებ.

დემეტრეს ჰყავდა შვილი დავითი, სწორედ მის შთამომავლებს უწოდებენ დავითიშვილებს. ვახუშტი ბაგრატიონი „საქართველოს ისტორიაში“ ასახელებს ქართლში მცხოვრებ თავად დავითიშვილებს, რომლებიც დემეტრე „თვალდამწვრიანის“ პირდაპირი შთამომავლები არიან. ბეჟან დავითიშვილი მიეკუთვნება ბაგრატიონთა გვარს და იგი თავადი დავით ელიზბარის ძე ბაგრატიონ-დავითიშვილის შთამომავალია. აღნიშნულ ასევე ადასტურებს ბაგრატიონთა სახლში დაცული გენეალოგიური ხე, სადაც დაფიქსირებულია ბეჟან დავითიშვილი თავის ოჯახთან ერთად.

მოწმე მამუკა დავითიშვილმა განაცხადა, რომ იგი გახლავთ ბეჟან დავითიშვილის შვილი და მათ აღმავალ შტოს ისტორიულ გვარს წარმოადგენს ბაგრატიონი. ისტორიული მასალები აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით საკმაოდ ზევრია და ისტორიკოსები სადაოს არ ხდიან იმ ფაქტს, რომ დავითიშვილები არიან ბაგრატიონთა შთამომავლები.

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მიერ 2014 წლის 08 იანვარს მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება N01/2022/გ ბეჟან დავითიშვილის ადმინისტრაციული საჩივრის განხილვის ვადის გაგრძელების შესახებ.

საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 96-ე და 195-ე მუხლების შესაბამისად, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ გამოიკვლია ადმინისტრაციულ საქმესთან დაკავშირებული მტკიცებულებები და მიიჩნია, რომ ბეჟან დავითიშვილის ადმინისტრაციული საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

დავითიშვილის გვარის წარმოშობის შესახებ მოიპოვება უამრავი ისტორიული წყაროები, მათ შორის ერთ-ერთი უპირველესი წყარო, რომელშიც მითითებულია დავითიშვილების შესახებ არის ფარსადან გორგიჯანიძე და მისი თხზულება „აქა ანბავი თვალდამწვრიანთა“, აგრეთვე დავით ნინიძის წიგნი „ბაგრატიონთა სამეფო სახლის განშტოებათა ისტორია“, დავით ნინიძის წიგნი „აქა ანბავი თვალდამწვრიანთა“, როინ მეტრეველის ნაშრომი „ბაგრატიონები“, ივანე ბატონიშვილის „ქართველ თავად აზნაურთა გვარების აღწერა“ (1799წ), სადაც მითითებულია, რომ თავადი დავითიშვილი „არაა გვარით ბაგრატიონი“. ისტორიული წყაროების (დავით ნინიძის წიგნი „ბაგრატიონთა სამეფო სახლის განშტოებათა ისტორია“, „აქა ანბავი თვალდამწვრიანთა“, როინ მეტრეველის ნაშრომი „ბაგრატიონები“), თანახმად, ალექსანდრე I კახთა მეფეს (1476-1511) ჰყავდა ორი ვაჟი დიმიტრი (სხვადასხვა წყაროებში დაფიქსირებულია აგრეთვე სახელი დემეტრე) და გიორგი. ალექსანდრე I და მისი ვაჟი დიმიტრი ქართლის სამეფოსთან მშვიდობიანი პოლიტიკის მომხრე იყო, ხოლო ალექსანდრე I უფროსი ვაჟი გიორგი II კი საპირისპიროს ფიქრობდა. მას სურდა ქართლის დაპყრობა, რის გამოც დაუპირისპირდა ოჯახის წევრებს მამას და ძმას. კონფლიქტი კახეთის სამეფოში 1511 წელს იმით დასრულდა, რომ გიორგიმ უღალატა მამას ალექსანდრეს I კახთა მეფეს და მოჰკლა იგი, ხოლო ძმას დიმიტრის თვალები დასწვა და კახეთის სამეფოდან გააძევა. დიმიტრი კახეთიდან ქართლში დავით X შეიფარა. დიმიტრის ჰყავდა ვაჟი დავითი და სწორედ მის შთამომავლებს ეწოდათ დავითიშვილები. ამის შემდგომ უკვე ისტორიულ წყაროებში გვხვდება გვარი - დავითიშვილი. დავით ნინიძე თავის წიგნში „ბაგრატიონთა სამეფო სახლის განშტოებათა ისტორია“ მიუთითებს, რომ თავადი დავითიშვილები ხშირად უჩივიან თავიანთ მძიმე სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობას და ხშირად მათ უწევდათ მამულების გაყიდვაც ვალში. ასე ჩნდება აგრეთვე ისტორიაში აზნაური დავითიშვილები, რომლებიც არიან თავადი დავითიშვილების მონათესავეები და მეფისგან აზნაურად წოდებულნი. გიორგიევსკის ტრაქტატს (1783წ) ერეკლე II დაუერთო თავადების და აზნაურების სია, სადაც მითითებული იყო თავადური და აზნაურული გვარები ქართლ-კახეთში, აღნიშნულ ნუსხაში აგრეთვე მოხსენიებულია გვარი - „დავითიშვილი“.

ისტორიული წყაროებიდან ასევე ცნობილია, რომ მე-19 საუკუნის ბოლოდან ქართულმა გვარებმა განიცადეს გვარის სომხური ან რუსული დაბოლოებით შეცვლა, 1886 წლიდან დავითიშვილის გვარიც გვხვდება დოკუმენტებში (წყაროებში) გვარით - დავიდოვი ან დავითოვი.

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მიერ დამატებით მოპოვებულ იქნა ინფორმაცია დავითიშვილის გვარის წარმოშობის შესახებ, კერძოდ ისტორიკოსი მარია ლორთქიფანიძე (წერილი N152442, 31.12.2013წ) დავით ნინიძის ნაშრომების „აქა ანბავი თვალდამწვრიანთა“, „ბაგრატიონთა სამეფო სახლის საგვარეულო განშტოებანი XVI-XVIII საუკუნეებში“, 1783 წლის გიორგიევსკის ტრაქტატის საფუძველზე, ადასტურებს, რომ დავითიშვილები წარმოადგენენ ბაგრატიონთა განშტოებას/განაყოფს. აკადემიკოსი იაკობ ახუაშვილის ინფორმაციით „ბაგრატიონნი - გაიყარა რა ქართლის (კახეთის) ავგიორგის ძმის, ალექსანდრეს ძეს, დემეტრეს ჰყავდა ორი შვილი: დავითი და რამაზი. აქედან გაჩნდა გვარები: დავითიშვილი და რამაზიშვილი“. 1886 წლიდან დავითიშვილები ისტორიულ წყაროებში გვხვდება აგრეთვე გვარით - დავიდოვი ან დავითოვი. ქართული გენეალოგიური საზოგადოება (წერილი N74, 25.12.2013წ) ადასტურებს, რომ გვარი - „დავითიშვილი“ წარმოშობის საფუძველს სწორედ დავით დემეტრეს ძე ბაგრატიონისგან იღებს და დანამდვილებით წარმოადგენს ბაგრატიონთა დინასტიის შტოს.

სურ. 22. 7.02.2014 წლის, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს დადებითი გადაწყვეტილება N01/24291/გ, ბეჟან დავითიშვილი-სათვის ისტორიული გვარის ბაგრატიონის აღდგენის შესახებ.

ვივარაუდოდ, რომ რომანოზ დავითიშვილის გვარმაც განიცადა გვარის დაბოლოების ცვლილება და დაბადების აქტის ჩანაწერში დაფიქსირებულია გვარით დავიდოვი. ამავე არქივში მოძიებულ იქნა აგრეთვე რომან დავითის ძე დავიდოვის და ბარბარე (ვარვარა) ალექსანდრე დიდებულის ქორწინების აქტის ჩანაწერი, რეგისტრირებული 1914 წლის 1 ივნისს. გენეალოგიურ ტაბულაში დაფიქსირებულია, რომ რომანოზ დავითის ძე დავითიშვილი და ბარბარე ალექსანდრე დიდებულის ქორწინება, რეგისტრირებულია 1914 წლის 01 იანვარს, რაც იდენტურია საქართველოს ეროვნულ არქივში მოძიებულ ქორწინების აქტის ჩანაწერისა (განსხვავდება მხოლოდ გვარი - დავითიშვილი და დავიდოვი). აღნიშნულ გენეალოგიურ შტოს ხის ფრაგმენტში და საქართველოს ეროვნულ არქივში დაცულ ჩანაწერებს შორის არსებული გარკვეული მონაცემების განსხვავების მიუხედავად შეგვიძლია საფუძვლიანად ვივარაუდოთ, რომ გენეალოგიურ ხის ფრაგმენტში დაფიქსირებული მონაცემები და სამოქალაქო აქტის ჩანაწერები ეკუთვნით ერთიდაიგივე პიროვნებებს.

N39/15 ნომრად გენეალოგიურ ხეში დაფიქსირებულია რომანოზის მამა აზნაური დავით ნიკოლოზის ძე დავითიშვილი (1859წ) და მისი მეუღლე ბარბარე ალექსანდრა დავითის ასული, N15/6 დაფიქსირებულია დავითის მამა - აზნაური ნიკოლოზ დიმიტრის ძე დავითიშვილი (1839-1868) და მისი მეუღლე ევდუქსია გიორგის ასული, N6/3 აზნაური დიმიტრი გლახას (დავითის) ძე დავითიშვილი (ჩანს 1820-1850) და მისი მეუღლე როდამ ქრისტეფორეს ასული, N3/2 აზნაური გლახა (დავით) იესეს ძე დავითიშვილი (ჩანს 1794-1805წ), N2/1 აზნაური იესე დავითის ძე დავითიშვილი (ჩანს 1728-1748წ), NI დაფიქსირებულია თავადი დავით ელიზბარის ძე დავითიშვილი (ბაგრატიონ-დავითიშვილი) (ჩანს 1722-1782წ). თავადი დავით ელიზბარის ძე დავითიშვილი (1722-1782წ) არის პირდაპირი შთამომავალი კახეთის მეფის ალექსანდრე I (1476-1511), კერძოდ, ალექსანდრე I შვილები იყვნენ გიორგი II და დემეტრე თვალდამწვრიანი, დემეტრეს შვილი იყო დავით დავითიშვილი. წყაროების (დავით ნინიძის წიგნი „ბაგრატიონთა სამეფო სახლის განშტოებათა ისტორია“, დავით ნინიძის წიგნი „აქა აზნავი თვალდამწვრიანთა“, აკადემიკოსი იაკობ ახუაშვილი) მიხედვით, აღნიშნული პერიოდებიდან ჩნდება გვარი დავითიშვილი, მისი ვაჟი რამაზი, რამაზის ვაჟი დავითი (ჩანს 1635წ), ელიზბარი (ჩანს 1605-1666წ), დავითი (ჩანს 1675-1725წ) და თავადი დავით ელიზბარის ძე დავითიშვილის (ბეჟან დავითიშვილის წინაპარი) მამა ელიზბარ დავითიშვილი (ჩანს 1688-1703წ). დავით დავითიშვილის შთამომავლების შესახებ აგრეთვე მითითებულია პირთა ანოტირებულ ლექსიკონში (ტომი II) რომელიც შედგენილია XI- XVII სს. ქართული ისტორიული საბუთების მიხედვით, სადაც მოხსენიებულია დავით დავითიშვილი (1680-1688) მისი მამა ელიზბარი (1678-1692) დედა თინათინ ბატონიშვილი, მმა ხოსია (1678-1692) შვილი ელიზბარი (1688).

„სამოქალაქო აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის 65-ე მუხლის თანახმად, პირს შეუძლია მოითხოვოს თავისი ისტორიული გვარის აღდგენა, თუ მტკიცებულებათა ერთობლიობით დასტურდება, რომ მისი გვარი წარმოიშვა სხვა გვარის გარდაქმნის ან მისი ისტორიული გვარის წარმომადგენლის მიერ სხვა გვარის მიღების შედეგად. ვინაიდან, საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებათა ერთობლიობით, კერძოდ, ისტორიული წყაროების, დასაბუთებული მეცნიერული ვარაუდის, მხარეთა ახსნა-განმარტებების, დავითიშვილების გენეალოგიურ შტოს ფრაგმენტით და საქართველოს ცენტრალურ არქივში დაცული საეკლესიო ჩანაწერების საფუძველზე დგინდება, რომ ბეჟან დავითიშვილის ისტორიულ გვარს წარმოადგენს ბაგრატიონი. აღნიშნულიდან გამომდინარე, განმცხადებლის ბეჟან დავითიშვილის მოთხოვნა ისტორიული გვარის - ბაგრატიონის აღდგენასთან დაკავშირებით უნდა დაკმაყოფილდეს.

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო იხელმძღვანელებს რა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-60¹-ე, 201-ე მუხლის პირველი პუნქტის “ა” ქვეპუნქტით და 202-ე მუხლებით, „სამოქალაქო აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის 65-ე მუხლით გადაწყვიტა:

1. დაკმაყოფილდეს ბეჟან დავითიშვილის 2013 წლის 10 დეკემბრის N144720 ადმინისტრაციული საჩივარი;
 2. ბათილად იქნას ცნობილი ძალაში შესვლის დღიდან სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2013 წლის 11 ნოემბრის N001113161332 გადაწყვეტილება;
 3. დაევალოს სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურს მოახდინოს ბეჟან დავითიშვილის (დაბადებული 1948 წლის 20 თებერვალს) მიმართ, სახელისა ან/და გვარის შეცვლის აქტის რეგისტრაცია, გვარის შეცვლის შემდგომ - ბაგრატიონი.
- გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (მისამართზე ქ. თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი მე-12 კილომეტრი N6) კანონით დადგენილი წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

სურ. 23. 7.02.2014 წლის, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს დადებითი გადაწყვეტილება №01/24291/გ, ბეჟან დავითიშვილი-სათვის ისტორიული გვარის ბაგრატიონის აღდგენის შესახებ.

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო
სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს
თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახური

28.03.2014

001114024610

დასკვნა

მამუკა დავითიშვილის გვარის შეცვლის თაობაზე

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის მთავარმა სპეციალისტმა განვიხილე მოქალაქე მამუკა დავითიშვილის მიერ გვარის შეცვლის საქმის მასალები.

გამოვარკვე, რომ მამუკა დავითიშვილი დაიბადა 22/10/1972წ თბილისში, დაბადების აქტის ჩანაწერი #1394, რეგისტრირებულია 26/10/1972წ თბილისის დიდუბის რაიონის სარ-ის განყოფილების მიერ, ქორწინების რეგისტრაცია მოქალაქე ნინო ყურაშვილთან განხორციელდა 28/06/1997წ თბილისის ქორწინების სახლის მიერ აქტით #658, განქორწინება რეგისტრირებულია 27/10/2006წ თბილისის დიდუბის რაიონის სარ-ის განყოფილების მიერ აქტით #0009537, ხოლო არასრულწლოვანი შვილის - დავით დავითიშვილის დაბადების აქტის ჩანაწერი #936, რეგისტრირებულია 13/08/1997წ თბილისის დიდუბის რაიონის სარ-ის განყოფილების მიერ.

მოქ. მამუკა დავითიშვილის პირადი ნომერია #01013002707, არის განქორწინებული, ჰყავს არასრულწლოვანი შვილი, მებნელი არ არის.

მოქ. მამუკა დავითიშვილის ითხოვს გვარი „დავითიშვილი“ შეიცვალოს პირდაპირი აღმავალი შტოს ნათესავის - მამის გვარით „ბაგრატიონი“ (განმცხადებელთან ერთად გვარს იცვლის მისი არასრულწლოვანი შვილიც).

განმცხადებლის მოთხოვნა არ ეწინააღმდეგება "სამოქალაქო აქტების შესახებ" საქართველოს კანონის 62-ე - 59-ე მუხლების მოთხოვნას და შეიძლება დაკმაყოფილდეს.

შესაბამისი შესწორება მამუკა დავითიშვილის დაბადების, ქორწინების, განქორწინების და არასრულწლოვანი შვილის დაბადების აქტის ჩანაწერებში.

უფლებამოსილი პირი:

ი. პაჭ

სურ. 24. 28.03.2014 წლის, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს დადებითი დასკვნა №001114024610, მამუკა დავითიშვილისათვის ისტორიული გვარის ბაგრატიონის აღდგენის შესახებ.

26.02.2014

001114024601

გადაწყვეტილება

მამუკა დავითიშვილის დაბადების სააქტო ჩანაწერში მამის გრაფაში გვარის შესწორების შესახებ

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის მიერ განხილული იქნა მამუკა დავითიშვილის 2014 წლის 12 თებერვლის (N001214024601) განცხადება და თანდართული საქმის მასალები. განმცხადებელი ითხოვს მისი დაბადების სააქტო ჩანაწერში მამის გრაფაში მითითებული გვარის „დავითიშვილი“, შესწორებას გვართ „ბაგრატიონი“.

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს (შემდგომში სააგენტოს) თბილისის სრ სამსახურის მიერ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 31/ 01/ 2012 წ . „ სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის წესის დამტკიცების შესახებ“ N-18 ბრძანების 58-ე მუხლისა და ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის თანახმად , გამოკვლევულ იქნა განმცხადებლის მიერ წარმოდგენილი და სამსახურის მიერ მოძიებული დოკუმენტები და დადგინდა, რომ მამუკა დავითიშვილი დაიბადა 1972 წლის 22 ოქტომბერს, მისი დაბადების (N1394) აქტი რეგისტრირებულია 1972 წლის 26 ოქტომბერს, ქ. თბილისის დიდუბის რაიონის მიერ. დაბადების აქტში მშობლებად მითითებულია მამა, ბეჟანი დავითიშვილი და დედა, ნუნუ დავითიშვილი.

ბეჟანი დავითიშვილი , გვარის შეცვლის შემდეგ ბაგრატიონი დაბადებული არის 1948 წლის 20 თებერვალს, მისი დაბადების (N20) სააქტო ჩანაწერი რეგისტრირებულია 1948 წლის 27 აპრილს, გორის შინდისის ს/ს-ს მიერ.

ბეჟანი დავითიშვილის, გვარის შეცვლის შემდეგ ბაგრატიონის გვარის შეცვლის (N01146000360) აქტი რეგისტრირებულია 2014 წლის 11 თებერვალს, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის მიერ.

სახელის, მამის სახელის, გვარის შეცვლის რეგისტრაციის საფუძველი არის სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 07.02.2014 წლის N 01/24291/გ გადაწყვეტილება.

1972 წლის 16 იანვარს რეგისტრირებულია მამუკა დავითიშვილის მშობლების ნუნუ სუქიაშვილის და ბეჟანი ბაგრატიონის ქორწინების (N150) სააქტო ჩანაწერი, ქ. თბილისის ქორწინების სასახლეს მიერ. ქორწინების რეგისტრაციის შემდეგ საცოლეს გრაფაში ქორწინების შემდეგი გვარი მითითებული არის „დავითიშვილი.“

სამოქალაქო აქტების შესახებ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის “ვ” ქვეპუნქტის მიხედვით, შესწორება სამოქალაქო აქტის ჩანაწერში ნიშნავს სამოქალაქო აქტის ჩანაწერში არსებული არასწორი მონაცემის სწორი მონაცემით შეცვლას.

სურ. 25. 26.02.2014 წლის, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის დადებითი გადაწყვეტილება №001114024601, მამუკა დავითიშვილის დაბადების სააქტო ჩანაწერში მამის გრაფაში შესწორების შესახებ.

ამავე კანონის მე-9 მუხლის თანახმად, „პირის მიმართ რეგისტრირებულ სამოქალაქო აქტების ჩანაწერებში ან სამოქალაქო აქტის ჩანაწერსა და სამოქალაქო აქტის რეგისტრაციის მოწმობაში მითითებული მონაცემების შეუსაბამობის შემთხვევაში საწინააღმდეგოს დადგენამდე ნამდვილად მიიჩნევა დაბადების სამოქალაქო აქტის ჩანაწერში მითითებული მონაცემები“.

მოცემულ შემთხვევაში ბეჟანი ბაგრატიონის დაბადების (N20) და სახელის, მამის სახელის, გვარის შეცვლის აქტის (N01146000360) სააქტო ჩანაწერი არის საფუძველი შესწორდეს მამუკა დავითიშვილის დაბადების სააქტო ჩანაწერში მამის გრაფაში მითითებული გვარი „დავითიშვილი“, გვარით „ბაგრატიონი.“

გამოკვლეული მასალების შედეგად შესაძლებლად მმაჩნია დაკმაყოფილდეს განმცხადებლის ოთხოვნა და შესწორდეს მამუკა დავითიშვილის დაბადების სააქტო ჩანაწერში მამის გრაფაში მითითებული გვარი „დავითიშვილი“, გვარით „ბაგრატიონი.“

აღნიშნული არ ეწინააღმდეგება "სამოქალაქო აქტების შესახებ" საქართველოს კანონის 76-ე-82-ე მუხლების მოთხოვნას,

გადაწყდა:

1. დაკმაყოფილდეს მამუკა დავითიშვილის 2014 წლის 12 თებერვლის (N001214024601) განცხადება.
2. შესწორდეს მამუკა დავითიშვილის დაბადების სააქტო ჩანაწერში მამის გრაფაში მითითებული გვარი „დავითიშვილი“, გვარით „ბაგრატიონი.“

გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოში (ქ. თბილისი, ა. წერეთლის გამზირი 67ა) მისი ოფიციალური გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

უფლებამოსილი პირი

ი. პაჭ

სურ. 26. 26.02.2014 წლის, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის დადებითი გადაწყვეტილება №001114024601, მამუკა დავითიშვილის დაბადების სააქტო ჩანაწერში მამის გრაფაში შესწორების შესახებ.

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო
სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო

KA011895171967418

საქართველო, თბილისი 0154, აკ. წერეთლის გამზ. № 67ა; ტელ: (+995 32) 2 40 10 10, ფაქსი: (+995 32)2-35-79-18, ცხელი ხაზი: (+995 32)2-40-40-20, ელ.ფოსტა:online@sda.gov.ge, ვებ-გვერდი:www.psda.gov.ge

26 / აპრილი / 2018 წ.

N 01/133097

მოქალაქე ბეჟან ბაგრატიონს
მის: თბილისი ვარკეთილი 3 დას. IV მ/რ კორ. 414
ბ. 144

ბატონო ბეჟან,

თქვენი 2018 წლის 13 აპრილის N80408 განცხადების პასუხად, რომლითაც ითხოვთ ინფორმაციას თქვენი გვარის შეცვლის საფუძვლის შესახებ გაცნობებთ, რომ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მონაცემთა ელექტრონულ ბაზაში ფიქსირდება, 2014 წლის 11 თებერვალს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის მიერ რეგისტრირებული, სახელის და გვარის შეცვლის აქტის ჩანაწერი (აქტი N01146000360). აქტის ჩანაწერის თანახმად, ბეჟანი დავითაშვილს (პ/ნ 01013012203; დაბ. 20.02.1948წ) შეცვლილი აქვს გვარი და მონაცემები გვარის შეცვლის შემდგომ ფიქსირდება: ბეჟანი ბაგრატიონი (პ/ნ 01013012203; დაბ. 20.02.1948წ). სახელის და გვარის შეცვლის აქტის ჩანაწერის საფუძველია - 2014 წლის 7 თებერვლის გადაწყვეტილება N01/24291/გ. აქვე თქვენი მოთხოვნის პასუხად გეგზავნებთ, სახელის და გვარის შეცვლის აქტის ჩანაწერის საქმისწარმოების მასალის დამოწმებული ასლები.

დანართი 8 (რვა) გვერდი;

პატივისცემით,

თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის
უფროსი

ჯაბა შარვაძე

სურ. 27. 26.04.2018 წლის, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის უფროსის ჯაბა შარვაძეს წერილი №01/133097, ბეჟან დავითაშვილისადმი, ისტორიული გვარის აღდგენასთან დაკავშირებით დამოწმებული ასლების გადაცემის შესახებ.

სარჩევი

ბაგრატიონთა საგვარეულოს ისტორიული ნარკვევი	გვ.1
თავადი ბაგრატიონ-დავითიშვილები	გვ.11
ბაგრატიონ-დავითიშვილების აზნაურული განშტოება	გვ.15
ბაგრატიონ-დავითიშვილების საგვარეულოს ბიბლიოგრაფია	გვ.25
დანართი I. „ბაგრატიონთა სახლის“ ოფიციალური პასუხი ქ-ნ მანანა ხომერიკს	გვ.37
დანართი II. ბატონიშვილი ნინო დავითის ასული ბაგრატიონი-იმერეტინსკის ოჯახის წევრების პასუხი ქ-ნ მანანა ხომერიკს	გვ.44
დანართი III. მამუკა ბაგრატიონი. აურზაური „ქართულ გენეალოგიურ საზოგადოებაში“	გვ.47
დანართი IV. ი.ბიჭიკაშვილი. აზნაურ ბაგრატიონ-დავითიშვილების საკითხისათვის, პასუხად იური ჩიქოვანის წიგნზე „ისევ დოკუმენტები ცხადყოფენ“ (თბ., 2018 წ.)	გვ.53
დანართი V. ი.ბიჭიკაშვილი. პასუხი მანანა ხომერიკის სტატიაზე „იმერეთის ბაგრატიონებთან დაკავშირებული უზუსტობების შესახებ“	გვ.58
დანართი VI. ი.ბიჭიკაშვილი. პასუხი მანანა ხომერიკის წიგნზე „სიმართლე „ბაგრატიონთა სახლის“ ისტორიკოსის პირისპირ“ (თბ., 2018 წ.)	გვ.72
დანართი VII. მამუკა გოგიტიძე. რუსეთის იმპერიაში მოღვაწე ცნობილი ბაგრატიონ-დავითიშვილები	გვ.81
დანართი VIII (გენეალოგიური ტაბულები 1-7)	გვ.83
საილუსტრაციო მასალა	გვ.89

იოსებ ბიჭიკაშვილი

დინასტიური კავშირის „ბაგრატოვანთა სახლის“ ისტორიული განყოფილების ხელმძღვანელი; აღმანახის „ბაგრატოვანი“-ს რედკოლეგიის წევრი. საქართველოს ფაზისის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი. საქართველოს პარლამენტის ილია ჭავჭავაძის სახელობის ბიბლიოთეკის გენეალოგიური ცენტრის წამყვანი სპეციალისტი; „საქართველოს გენეალოგიური და ჰერალდიკური საზოგადოების“ თავმჯდომარე;

საქართველოს პარლამენტთან არსებული ჰერალდიკის სახელმწიფო საბჭოს ჰერალდიკის საკითხების განმხილველი მუდმივმოქმედი კომისიის წევრი, „ქართული მეცნიერების ისტორიის საზოგადოების“ წევრი, „საქართველოს სამხედრო ისტორიის საზოგადოების“ საპატიო წევრი, სამეფო და თავად-აზნაურთა საერთაშორისო კომისიის საბჭოს წევრი და დიპლომატი (The International Commission on Nobility and Royalty Diplomat and Fellow), „ქართული სიძველეების კვლევის საერთაშორისო საქველმოქმედო ფონდის“ დამფუძნებელი, ვიცე-პრეზიდენტი და აღმასრულებელი დირექტორი. 165 სამეცნიერო ნაშრომის (ისტორია, ჰერალდიკა, გენეალოგია, ვექსილოლოგია, ნუმიზმატიკა, საარქივო მასალები, ისტორიული წყაროები) ავტორი. საქართველოს სამეფოს გვირგვინის ორდენის დიდი ოფიცრის კავალერი და რუანდის გვირგვინოსანი წეროს სამეფო ორდენის დიდი ჯვრის კავალერი (Chevalier at the rank of Grand Cross in the Rwanda Royal Order of the Crested Crane). რუსეთის გენეალოგიური ფედერაციის მეორე ხარისხის მედლის „გენეალოგიური და სხვა სპეციალური ისტორიული დისციპლინების განვითარებისათვის“ მფლობელი.